

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

11244 NO'LU EVKÂF DEFTERİNE GÖRE KASTAMONU
VAKIFLARI

FADİME ÖZCAN KUŞCU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. ALAATTİN DOLU

NİSAN - 2023

KASTAMONU

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Fadime ÖZCAN KUŞCU

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ****11244 NO'LU EVKÂF DEFTERİNE GÖRE KASTAMONU VAKIFLARI****FADİME ÖZCAN KUŞCU****KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI****DANIŞMAN: DOÇ. DR. ÜYESİ ALAATTİN DOLU**

Vakıf kurumları iyilik ve hayırseverlik çatısı altında sosyal, ekonomik, sağlık, dini, eğitim, şehircilik ve kültürel faaliyetlerin gerçekleştirilmesine katkı sağlamıştır. Bu sayede toplumsal dayanışma kültürü artmıştır. Bu çalışmada 1840-44 tarihli 11244 numaralı Evkâf Defteri'nde muhasebeleri tutulan Kastamonu vakıfları ele alınmıştır. Kastamonu 1841-1846 yılları içerisinde Bolu müşirliği adı altında teşkil edilen vilayetin içinde yer almaktaydı. Evkâf Defteri'nde Kastamonu merkez, köy ve ilçelerinde 80 adet vakıf tespit edilmiştir. Bu vakıflar kendi içerisinde hayrî, para, avârız ve aile vakıfları olarak tasnif edilmiştir. Bu vakıfların devamlılığı için vakıflara gelir olarak hububat, dükkân, çiftlik, mezra ve nakit para vakfedilmiştir. Evkâf Defteri'nde yer alan vakıfların muhasebeleri sayesinde vakıfların gelir ve gider kalemleri ortaya koyulmuştur. Böylece Kastamonu vakıflarının bütüncül tarihine bir katkı olması açısından bu defterde tespit edilen vakıfların mülkleri ve görevlilerinin tespitinin referans olması amaçlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER:Kastamonu, Evkâf Defteri, Vakıf Sistemi

Nisan 2023, 248 Sayfa

ABSTRACT**MA THESIS****KASTAMONU WAQFS ACCORDING TO THE EVKÂF REGISTER
NUMBERED 11244****FADİME ÖZCAN KUŞCU****KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
DEPARTMENT OF HISTORY****SUPERVISOR:ASSOC. PROF. DR. ALAATTİN DOLU**

Waqfs institutions have contributed to the realization of social, economic, health, religious, educational, urban and cultural activities under the charity. In this way, the culture of social solidarity has increased. In this study, Kastamonu waqfs, whose accounts are kept in the Evkâf Register numbered 11244, dated 1840-44, were examined. As a result, 80 waqfs were identified in Central Kastamonu, villages and districts. Kastamonu was located in the province of Bolu between 1841 and 1846. These waqfs are classified as charity, money, avarız and family waqfs. For the continuity of these waqfs, grains, shops, farms, and cash money were donated as income. Thanks to the accounts of the waqfs in the Evkâf Register, the income and expense items of the waqfs were revealed. Thus, in terms of contributing to the holistic history of Kastamonu waqfs, the determination of the properties and officials of the foundations identified in this book can be a reference.

KEYWORDS:Kastamonu, Waqfs Registers, Waqfs System

April 2023, 248 Page

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimim süresince benden desteğini esirgemeyen, çalışmamın araştırılmasında ve yürütülmesinde bilimsel katkılarıyla destek olan sayın Doç. Dr. Alaattin DOLU hocama teşekkür ederim. Her zaman yanımda olan ve benden desteğini esirgemeyen aileme, eşime ve çocuğuma tüm kalbimle teşekkür ederim.

Kızım Defne'ye armağan olsun...

FADİME ÖZCAN KUŞCU

Kastamonu, 2023

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TAAHHÜTNAME	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Kaynaklar ve Araştırmalar	3
1.1.1 11244 No’lu Evkâf Defteri (Ev.d 11244)	7
1.2 Vakfın Tanımı ve Tarihi Gelişimi	8
2. 11244 NO’LU EVKÂF DEFTERİNE GÖRE KASTAMONU	
VAKIFLARI.....	12
2.1 Hayrî Vakıflar.....	13
2.1.1 Kastamonu Merkezde Yer Alan Hayrî Vakıflar	13
2.1.1.1 Topçuoğlu Camii.....	13
2.1.1.2 Şeyh Şücâeddin Camii (Şeyh Şa’ban-ı Velî, Asitâne, Hz.Pîr)	16
2.1.1.3 Hepkebirler Camii	18
2.1.1.4 Sinan Bey Camii	19
2.1.1.5 Yakub Ağa Camii.....	21
2.1.1.6 Fetih Atabey Camii ve Medresesi	22
2.1.1.7 Küpcügez Camii.....	25
2.1.1.8 Kırkçeşme (Şeyh Mustafa Efendi) Camii	26
2.1.1.9 Terziler Mescidi	27
2.1.1.10 Hamza Ağa Mescidi	28
2.1.1.11 Beyçelebi Mescidi (Keşik Mescidi)	30
2.1.1.12 İbn-i Süle Mescidi	31
2.1.1.13 Güzelce Sinan Efendi Mescidi	32
2.1.1.14 Sadiler Mahallesi Mescid Vakfı.....	32
2.1.1.15 Güzelce Mestan Efendi Mescidi	33
2.1.1.16 Serçrah Hatun Zaviyesi	34
2.1.1.17 Ahî Şorba Zaviyesi.....	35
2.1.1.18 İbni Neccar Mahallesi’nde Bulunan Türbe	38
2.1.1.19 İsmail Bey Kervansarayı (Kurşunlu Han).....	39
2.1.1.20 Hacı Mustafa Han (Aşir Efendi Hanı, Urgan Han).....	40
2.1.1.21 Yılanlı Dergâh.....	43
2.1.1.22 El-Hac Ahmed Ağa Vakfı.....	45
2.1.1.23 İsfendiyâr Bey Vakfı.....	46
2.1.1.24 Sultan Süleyman Vakfı	47
2.2 İhsangazi’de Bulunan Hayrî Vakıflar.....	52
2.2.1 Şeyh Muslihiddin Çifliği	52
2.3 Doğanıyurt’ta Bulunan Hayrî Vakıflar.....	52
2.3.1 Çavuş Hacı Mustafa Ağa Camii	52
2.4 Devrekânî’de Bulunan Hayrî Vakıflar	54

2.4.1	Şeyh Bali Tekkesi	54
2.4.2	Şirin Tekkesi	55
2.4.3	Selameddin Mescidi	57
2.5	Boyabat'ta Bulunan Hayrî Vakıflar	58
2.5.1	Salih Fakih Zaviyesi	58
2.5.2	Civan Şehzade Evkâfı	59
2.5.3	Cimdar Köyü Camii	59
2.6	Taşköprü'de Bulunan Hayrî Vakıflar	60
2.6.1	Onapa Zaviyesi	60
2.7	Araç'da Bulunan Hayrî Vakıflar	63
2.7.1	İsmail Bey Camii	63
2.8	Merkez Köylerde Bulunan Hayrî Vakıflar	64
2.8.1	Şerefüddün Köyü	64
2.8.1.1	Beycebey Camii	64
3.	AVÂRİZ VE PARA VAKIFLARI.....	66
3.1	Beyçelebi Mahallesi	69
3.2	İsfendiyâr Mahallesi	70
3.3	Hacı Dursun Mahallesi	71
3.4	Cebrail Mahallesi	72
3.5	Topçuoğlu Mahallesi	74
3.6	Kırkçeşme Mahallesi	75
3.7	Deveciler Mahallesi	77
3.8	Aktekke Mahallesi	78
3.9	İsmail Bey Mahallesi	80
3.10	Cedid Mahallesi	81
3.11	Halife Sultan Mahallesi	82
3.12	Çay Mahallesi	84
3.13	Küpcügez (Köyceğiz) Mahallesi	85
3.14	Hepkebirler (Kepkebirler) Mahallesi	86
3.15	Tahir Fakih Mahallesi	88
3.16	Atabey Gazi Mahallesi	89
3.17	Saraçlar Mahallesi	91
3.18	Muzafferüddin Mahallesi	93
3.19	Hacı Hamza Mahallesi	94
3.20	Frenkşah Mahallesi	95
3.21	Bedir Gazi Mahallesi	97
3.22	Hamza Ağa Mahallesi	98
3.23	Gökdere Mahallesi	100
3.24	Honsalar Mahallesi	102
3.25	Pora (Püre) Mahallesi	103
3.26	Kanara Mahallesi	104
3.27	Akmescid Mahallesi	105
3.28	Arız Mahallesi	106
3.29	Sofular Mahallesi	108
3.30	Seydiler Mahallesi	109
3.31	İbn-i Süle Mahallesi	110
3.32	Alaca Mescid (Mahkemealtı)	111
3.33	Şadi Bey Mahallesi	112
3.34	Aycılar Mahallesi	114

3.35	Musa Fakih Mahallesi	115
3.36	Abdölcabbar Mahallesi.....	116
3.37	Çevkâni Mahallesi	117
3.38	Kubbeli Mahallesi	118
3.39	Sinan Bey Camii Para Vakfı.....	119
3.40	Hibbetullah Medresesi Para Vakfı	121
3.41	Şerif El-Hac Mustafa Ağa Para Vakfı	123
3.42	El-Hac Ahmed Ağa Vakfı	124
4.	AİLE VAKIFLARI	126
4.1	Şeyh Süleyman Mezrası	126
4.2	Karakan Oğlancık Sitti	128
4.3	İsa Mezraa Vakfı	128
5.	SONUÇ	130
	KAYNAKLAR	133
	EKLER.....	138
	EK A 11244 No’lu Evkâf Defteri’nin Transkripsiyonu	139

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1 Topçuoğlu Camii vakfının gelir ve giderleri (1256-1259)	15
Tablo 2 Topçuoğlu Camii vakfının gelir ve giderleri (1256-1259)	16
Tablo 3 Şeyh Sücâeddin Camii vakfının gelir ve giderleri (1259)	18
Tablo 4 Hepkebirler Camii vakfının gelir ve giderleri (1259H)	19
Tablo 5 Sinan Bey Camii vakfının gelir ve giderleri (1259)	20
Tablo 6 Yakup Ağa Camii vakfının gelir ve giderleri(1259H).....	22
Tablo 7 Fetih Atabey Gazi Camii vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	24
Tablo 8 Küpcügez Camii vakfının gelir ve giderleri (1259H)	26
Tablo 9 Kırkçeşme Camii vakfının gelir ve giderleri(1259H).....	27
Tablo 10 Terziler Mescidi vakfının gelir ve giderleri(1256-1259H)	28
Tablo 11 Hamza Ağa Mescid vakfının gelir ve giderleri (1258H)	29
Tablo 12 Hamza Ağa Mescid vakfının gelir ve giderleri (1259H)	30
Tablo 13 Beyçelebi Mescidi vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H).....	30
Tablo 14 İbn-i Süle Mescid vakfının gelir ve giderleri (1259H)	31
Tablo 15 Sadiler Mahallesi Mescid vakfının gelir ve giderleri(1259H)	33
Tablo 16 Serçrah Hatun Zaviyesi vakfını gelir ve giderleri (1258-1259H).....	35
Tablo 17 Ahî Şorba Zaviye vakfının gelir ve giderleri (1259)	37
Tablo 18 İbn-i Neccar Mahallesiindeki türbenin gelir ve giderleri (1258-59H) 38	
Tablo 19 İsmail Bey Kervansarayı vakfının gelir ve giderleri (1259H)	39
Tablo 20 Hacı Mustafa Han vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	41
Tablo 21 Hacı Mustafa Han vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	42
Tablo 22 Yılanlı Dergâh vakfının giderleri (1258-1259H).....	44
Tablo 23 El- Hâc Ahmed Ağa vakfının gelir ve giderleri (1259H)	45
Tablo 24 İsfendiyâr Bey Vakfının gelir ve giderleri (1259H)	46
Tablo 25 Sultan Süleyman Vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	48
Tablo 26 Sultan Süleyman Vakfı gelir ve giderleri (1259H).....	49
Tablo 27 Sultan Süleyman Vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	50
Tablo 28 Sultan Süleyman Vakfının gelir ve giderleri (1258 1259H).....	51
Tablo 29 Şeyh Muslihiddin Çiftliği vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H) 52	
Tablo 30 Çavuş Hacı Mustafa Ağa Camii'nin gelir ve giderleri (1256-59H) ..	53
Tablo 31 Şeyh Bali Tekkesi vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H)	54
Tablo 32 Şirin Tekkesi vakfının gelir ve giderleri (1256-1259)	56
Tablo 33 Selameddin Mescid vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H).....	57
Tablo 34 Salih Fakih Zaviyesi vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H)	58
Tablo 35 Civan Şehzade Evkâfı vakfının gelir ve giderleri (1259H)	59
Tablo 36 Cimdar Köyü Camii vakfının gelir ve giderleri (1258-1259).....	60
Tablo 37 Onapa Zaviyesi vakfının gelir ve giderleri (1257-1259H)	61
Tablo 38 İsmail Bey Camii vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	63
Tablo 39 Beycebey Camii vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H)	64
Tablo 40 Beyçelebi Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)	69
Tablo 41 İsfendiyâr Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	70
Tablo 42 Hacı Dursun Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	72
Tablo 43 Cebrail Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)	73

Tablo 44 Topçuoğlu Mahalle vakfının gelir ve giderleri (1259)	75
Tablo 45 Kırkçeşme Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	76
Tablo 46 Deveciler Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	78
Tablo 47 Aktekk Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	79
Tablo 48 İsmail Bey Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	80
Tablo 49 Cedid Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	82
Tablo 50 Halife Sultan Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	83
Tablo 51 Çay Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	85
Tablo 52 Kübcügez(Köyceğiz) Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H) 86	
Tablo 53 Hepkebirler(Kepkebir)Mahallesi vakfının gelir ve giderleri(1259H)87	
Tablo 54 Tahir Fakih Mahallesi'nin gelir ve giderleri (1259)	89
Tablo 55 Atabey Gazi Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	90
Tablo 56 Atabey Gazi Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	91
Tablo 57 Saraçlar Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)	92
Tablo 58 Muzafferüddin Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	93
Tablo 59 Hacı Hamza Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)	95
Tablo 60 Frenkşah Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)	96
Tablo 61 Bedir Gazi Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	98
Tablo 62 Hamza Ağa Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	99
Tablo 63 Gökdere Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)	101
Tablo 64 Honsalar Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	102
Tablo 65 Pora (Püre) Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	104
Tablo 66 Kanara Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)	105
Tablo 67 Akmescid Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	106
Tablo 68 Arız Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	107
Tablo 69 Sofular Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)	108
Tablo 70 Seydiler Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	110
Tablo 71 İbn-i Süle Mahallesi'nin vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	111
Tablo 72 Alaca Mescid Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259).....	112
Tablo 73 Aycılar Mahallesi vakfının gelir ve giderleri.....	114
Tablo 74 Musa Fakih Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)	115
Tablo 75 Abdülcabbar Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)	116
Tablo 76 Çevkâni Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	117
Tablo 77 Kubbeli mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H).....	118
Tablo 78 Sinan Bey Camii şadırvanının gelir ve giderleri (1259H)	119
Tablo 79 Sinan Bey Camii şadırvanının gelir ve giderleri (1259H)	120
Tablo 80 Sinan Bey Camii'nin kandil yağlarının gelir ve giderleri (1259H) .	121
Tablo 81 Hibbetullah Medresesi Şadırvan vakfının gelir ve giderleri (1259)	122
Tablo 82 Şerif El-Hac Mustafa Ağa vakfının gelir ve giderleri (1259H)	124
Tablo 83 El-Hac Ahmed Ağa vakfının gelir ve giderleri (1259H)	125
Tablo 84 Şeyh Süleyman Mevrâsı vakfının gelir ve giderleri (1256-1259H).	127
Tablo 85 Karakan Oğlancık Sitti vakfının gelir ve giderleri.....	128
Tablo 86 İsa Mezra vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H).....	129

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.e	: Adı geçen eser
a.g.m	: Adı geçen makale
a.g.t	: Adı geçen tez
BOA	: Başkanlık Osmanlı Arşivi
C	: Cilt
D	: Defter
Eds	: Editörler
Ev	: Evkâf
Gr	: Gram
H	: Hicri
M	: Miladi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
S	: Sayfa
Sa	: Sayı
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
Yy	: Yüzyıl

1. GİRİŞ

Osmanlı Devleti kuruluşundan yıkılışına kadar geniş bir coğrafyaya hükmetmiştir. Fethettiği yerlerdeki halkı uzun yıllar boyunca hâkimiyeti altında tutmuştur. Devletin altı yüz yıl boyunca ayakta kalmasında, askeri başarılarının yanında sosyal ve kültürel gelişmelerle birlikte eğitim ve öğretim alanında yapmış olduğu hizmetler de etkili olmuştur. Osmanlı Devleti'nin izlemiş olduğu bu politika, Kastamonu'da da etkili olmuştur.

Çobanoğulları ve Candaroğulları Beyliği'nin merkezi olan Kastamonu, Fatih Sultan Mehmed döneminde tamamen Osmanlı topraklarına katılmıştır. XIX. yüzyıla kadar Anadolu Eyaleti'ne bağlı sancak olarak idare edilmiştir. 1841 yılında Bolu müşirliği adı altında teşkil edilen vilayetin içinde yer almıştır. 1846 yılında yapılan idari düzenlemeler sonucunda Kastamonu eyalet haline getirilmiştir.¹ Bu eyaletin Kastamonu ile birlikte Kocaeli, Bolu, Viranşehir ve Sinop olmak üzere beş sancağı vardı. 1867 Vilâyet Nizamnâmesi'ne göre ise vilayet olmuştur. 1894 yılında Kastamonu vilayetinin sancaklarını Bolu, Sinop ve Çankırı teşkil etmiştir. 1914 yılında Kastamonu vilâyeti merkez sancağı, Çankırı ve Sinop sancaklarına sahiptir. 1919 yılında vilâyet olarak Kastamonu merkez sancağı olmak üzere Çankırı ve Sinop sancaklarından meydana gelen Kastamonu, Cumhuriyet döneminde il merkezi olmuştur.²

Kastamonu güney-kuzey doğrultusunda bir yerleşime sahip olup, ortadan geçen Karaçokmak Çayı ile ikiye ayrılmıştır. Şehrin batısında yer alan Bizans dönemine ait kale etrafı ilk yerleşim alanları olmuştur. Kentte en önemli imar faaliyetleri Çobanoğulları ve Candaroğulları döneminde başlamıştır. Yapılan imar faaliyetleri Türk-İslam geleneklerine göre şekil almıştır. Çobanoğulları döneminde yaptırılan Frenkşah Hamamı, Atabey Camii ve Medresesi imar faaliyetlerinde buna öncülük etmiştir. Candaroğulları döneminde ise kentteki imar faaliyetleri Karaçomak Çayı'nın doğusuna yoğunlaşmıştır. Ahmed Dede Camii ve Ahi Ali Mescidi çayın doğusunda bulunan yapılara örnektir. Şehrin batısında 1451 yılında İsmail Bey Camii, Vakıf

¹ Murat Fidan, **Osmanlı Dönemi Kastamonu'da Esnafılık ve Ticari Hayat**, Gece Kitaplığı, Ankara 2020, s.13

² İlhan Şahin, **Kastamonu**, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul 2001, s. 585-588.

Hamamı ve İbn-i Neccar Camii (754/1353), Ahî Şorba Zaviyesi gibi birçok cami, medrese, han, hamam, türbe bulunmaktadır. Bu dönemin yapıları Osmanlı dönemi yapılarına ışık tutmuştur.³

Kastamonu, Osmanlı Devleti idaresine geçtikten sonrada ileri gelen kişiler ve devlet yöneticileri tarafından imar faaliyetleri ile gelişmeye devam etmiştir. Cem Sultan Bedesteni ve II. Bayezıd döneminde yaptırılan Balkapanı Hanı gibi yapılar kente ekonomik yönden katkı sağlamıştır. Yakup Ağa Külliyesi, Nasrullah Camii, Şeyh Mustafa Tekkesi gibi yapılar ise önemli kişiler tarafından yaptırılmış sosyal ve dini müesseselerdir.⁴

Osmanlı idaresinde olan Kastamonu hakkındaki ilk bilgileri 1487 yılına ait Tapu Tahrir kaydı verir. Akabinde ise 1530 ve 1582 tarihli Tapu Tahrir kaydıyla yeni bilgilere ulaşılır. XVII. yüzyılda Kastamonu ile ilgili şer'îyye sicil kayıtları azdır. Fakat kayıtların az olmasına rağmen kentle ilgili bilgilere ulaşılabilir. Bu kayıtların az olmasının sebebi Celali İsyanları, eşkıyalık olayları ve depremlerdir. XVIII. yüzyılda kentte zarar görmüş ve yıkılmış olan binaların onarımı gerçekleştirilmiştir. Avârız tahrirlerinden edinilen bilgilere göre nüfusun arttığı ve yeni mahallelerin ortaya çıktığı görülmektedir. XIX. yüzyılda da eskimiş ve yıkılmış olan binaların onarımı yapılmıştır. Bu yüzyılda dini mekânların onarımı için halktan para toplanmıştır. Bu dönemde yeni yapılar da ortaya çıkmıştır. Kara Mustafa Paşa Dârülkurrâ ve Dârülhadisi buna örnektir.⁵

Kastamonu kentinde 1530 yılında 11 kaza bulunmaktadır. Bu kazalar Sinop, Boyabad, Durağan, Taşköprü, Küre, Daday, Araç, Hoşalay, Göl, Yörük ve Ayandon olarak kayıtlarda yer almıştır.⁶ Nüfusun artması ve Kastamonu'nun büyümesiyle birlikte kaza sayısı 1685 ve 1686 yılında 24'e çıkmıştır.⁷ XVIII. yüzyıl sonlarına kadar Kastamonu'da toplam 46 adet kaza tespit edilmiştir.⁸

³ Kemal Kutgün Eyüpgiller, **Bir Kent Tarihi Kastamonu**, Eren Yayıncılık, İstanbul 1999, s.53-98.

⁴ Eyüpgiller., a.g.e.,s. 98-101.

⁵ Eyüpgiller., a.g.e.,s. 98-101.

⁶ Ahmet Kankal, **Türkmen'in Kaidesi Kastamonu (XV- XVIII. Yüzyıllar Arası Şehir Hayatı)**, Zafer Matbaası, Ankara 2004, s.39

⁷ Pelin İskender, "17. Yüzyılın İkinci Yarısında Kastamonu Şer'îyye Sicili", Yüksek Lisans Tezi, **On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Tarih Anabilim Dalı, Samsun 1994, s. 11.

⁸ Fahri Maden, "*XVIII. Yüzyılın Sonlarında Kastamonu (Şer'îye Sicillerine Göre)*", Yüksek Lisans Tezi, **Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Tarih Anabilim Dalı, Samsun 2004, s. 13

Tahrir Defterleri'ne göre bazı yerleşim yerinin ismi nahiye ya da kaza olarak yazılmıştır. Örneğin 1487 yılına tarihlendirilen Tahrir Defteri'nde Taşköprü, Sinop, Araç gibi yerler nahiye olarak belirtilmiştir.⁹ Mahkeme kayıtlarına göre XVIII. yüzyıl sonlarına doğru Kuzyaka, Akkaya ve Ağlı nahiye olarak geçmektedir.¹⁰ İncelediğimiz 1256-60H yıllarına ait Evkâf Defteri'nde Taşköprü, Göl, Sorkun, Daday, Boyabad, Küre-i Nühas, Mergüze, Eflani, Devrekâni ve Hoşalay kaza olarak yer almaktadır. Gökçe ağaç, Kuzyaka, Akkaya ve Budaklar nahiye olarak kaydedilmiştir.¹¹ Kastamonu kazasına bağlı olarak 1487 yılında 100 köy, 1530 ve 1582 yılında 113 köy tespit edilmiştir. XV. ve XVI. yüzyılda köy sayısı giderek artmıştır. XVII. ve XVIII. yüzyılda köy sayısı 8500 ile 1000 arasındadır.¹² 1256-1260H yıllarına ait Evkâf Defteri'nde 30 köy tespit edilmiştir.¹³

Şehir tarihi çalışmalarında vakıflarla ilgili arşiv kayıtları önemli yer tutar. Arşiv kayıtları incelenen şehrin tarihi, kültürel yapısı, sosyo-ekonomik durumu ve mimari yapıları hakkında önemli bilgiler ihtiva eder. Bu tezde, 11244 No'lu Evkâf Defteri'nde yer alan Kastamonu'daki vakıflarla ilgili kayıtların transkripsiyon ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu defterde vakıfların gelir ve giderleri, vakıfların bulundukları yerleri, vakıf çalışanlarını ve yöneticilerini ihtiva eden kayıtlar yer almaktadır.

1.1 Kaynaklar ve Araştırmalar

Çalışmada kullanılan 11244 No'lu Evkâf Defteri Osmanlı Arşivi'nden temin edilmiştir. Defter içerisinde 1256H-1260H yılları arasında Kastamonu'da bulunan bazı vakıflar ve bu vakıfların muhasebe kaydı bulunmaktadır. Bütün vakıfların bulunmayışı bu dönemde vakıfların teftiş geçirdiği izlenimi vermektedir.

11244 No'lu Evkâf Defteri'nden temin edilen veriler ile Kastamonu vakıflarıyla ilgili bilgi sağlayan diğer çalışmalar da kullanılarak bu tez çalışması yapılmıştır. Ahmet

⁹ Kankal., a.g.e., s.38

¹⁰ Maden., a.g.t., s.14

¹¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Evkâf Defteri, 11244.

¹² Kankal., a.g.e., s.78

¹³ Ev.d., 11244.

Gökoğlu,¹⁴ Ahmet Kankal,¹⁵ Fazıl Çifci,¹⁶ Kemal Kutgün Eyüpgiller,¹⁷ Mustafa Eğilmez ve Özcan Oğur,¹⁸ Metin Akis¹⁹, Ö.L. Barkan,²⁰ Bahaeddin Yediyıldız,²¹ Mustafa Akdağ,²² Alaattin Dolu,²³ Abdullah Çakmak,²⁴ Cevdet Yakupoğlu,²⁵ Sibel Kundakçı,²⁶ Ahmet Köç'ün²⁷ eserlerinden faydalanılmıştır. Ahmet Gökoğlu'nun "Paphlagonia" adlı eserinde Kastamonu, Sinop, Çankırı, Safranbolu, Bartın, Bolu, Gerede, Mudurnu, Bafra, Alaçam ve civarında bulunan tarihi eserler ele almıştır. Kastamonu'da bulunan vakıflarla ilgili bilgi veren en eski literatürlerden birisidir. Evkâf Defteri'nde bulunan vakıf kayıtları bu eserle birlikte teyit edilmiş ve karşılaştırma yapılmıştır. Tespit edilen vakıflar hakkında detaylı ve günümüze yakın güncel bilgileri veren Fazıl Çifci'dir. Çifci "Kastamonu Camileri- Türbeleri ve Diğer Tarihi Eserleri I ve II" şeklinde yayınlamış olduğu eserinde Kastamonu merkez ve ilçelerde bulunan vakıflar hakkında bilgiler sunmaktadır. Çifci genel olarak vakıfların banisi, kuruluş tarihi ve yerlerini arşiv belgelerinden faydalanarak vermiştir. Eğilmez ve Oğur'un telif ettiği "Kastamonu Hurufat Defterleri (1690-1840)" adlı eser 2020 yılında yayınlanmıştır. Bu çalışmada Kastamonu'ya ait Hurufat Defteri transkripsiyon edilmiş; kentin vakıfları ve mahalleleri hakkında bilgi verilmiştir. 1256-60H tarihli Evkâf Defteri'nde bulunan vakıflara dair bazı bilgilere bu eserden de ulaşılmaktadır. Aynı yazarların "Kastamonu'nun Tarihi Hepkebirler (Kebkebirler) Mahallesi ve Vakıf Eserleri" adlı çalışmasında ise Hepkebirler Mahallesi'ne ilişkin Türk mahalle yapısı göz önünde bulundurularak, mahallede bulunan vakıf eserleri incelenmiştir. Diğer

¹⁴ Ahmet Gökoğlu, **Paphlagonia**, Doğrusöz Matbaası, Kastamonu 1952, C: I.

¹⁵ Ahmet Kankal, **Türkmen'in Kaidesi Kastamonu (XV- XVIII. Yüzyıllar Arası Şehir Hayatı)**, Zafer Matbaası, Ankara 2004.

¹⁶ Fazıl Çifci, **Kastamonu camileri- türbeleri ve diğer tarihi eserler II**. Özeller Matbaa. Kastamonu 2018.

¹⁷ Kemal Kutgün Eyüpgiller, "Bir Kent Tarihi Kastamonu", Eren Yayıncılık, İstanbul 1999.

¹⁸ Mustafa Eğilmez, Özcan Oğur, **Kastamonu Hurufat Defterleri(1690-1840)**, Hiper Yayın, İstanbul 2020., Mustafa Eğilmez, Özcan Oğur, "Kastamonu'nun Tarihi Hepkebirler (Kebkebirler) Mahallesi ve Vakıf Eserleri", **Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: VI, Sa: 1, 2022

¹⁹ Mehmet Akis, "Kastamonu Vakfiyelerine Göre Kastamonu'da Bulunan Medreseler", **III. Uluslararası Şeyh Şa'ban-ı Veli Sempozyumu**, (6-8 Mayıs), Kastamonu 2006

²⁰ Ömer Lütfi Barkan, "Avârız", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C:II, MEB Basımevi, İstanbul 1997

²¹ Bahaeddin Yediyıldız, **XVIII. Yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi**, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2003

²² Mustafa Akdağ, **Türkiye'nin İktisâdi ve İctimaî Tarihi II**, Tekin Yayınevi, Ankara 1979

²³ Alaattin Dolu, "Bâbüsaâde Ağası Yakub Ağa ve Kastamonu'daki Külliyesi", **Vakıflar Dergisi**, 2021.

²⁴ Abdullah Çakmak, "Kastamonu'da Dinî Eğitimi Destekleyen Bir Müessese: ZaviyeVakıfları (XVI. Yüzyıl)", **III. Uluslararası Şeyh Şa'ban-ı Veli Sempozyumu**, (06-08 Mayıs), Kastamonu 2016

²⁵ Cevdet Yakupoğlu, "Kastamonu'da Ahi Şorba Zaviyesi'nin Yeni Bulunan Vakfiyesi", **Halk Kültürü, Ahilik ve Kastamonu Sempozyumu**, (23-24 Mayıs), Kastamonu 2019; Cevdet Yakupoğlu, "Şeyh Şa'ban-ı Veli Nerede ve Nasıl Bir Muhitte Dünyaya Geldi?", **I. Uluslararası Şeyh Şa'bân-ı Veli Sempozyumu**,(4-6 Mayıs), 2012 Kastamonu.

²⁶ Sibel Kavaklı Kundakçı, "Osmanlı Tarihi Coğrafyası Üzerine Araştırmalar", (eds. Fatma Ünyay Açıkgöz, Hakan Doğan), Berikan Yayınevi, Ankara 2020.

²⁷ Ahmet Köç, "XIX. Yüzyıl Ortalarına Doğru Antalya Kaza MerkezindeMahalleler ve Mahalle Avârız Vakıfları", (Editör: B. Koçakoğlu, D.Çakılcı), **Antalya Kitabı 4**, Palet Yayınları, Konya 2021

tarafından mahalle ismine ve tarihine yönelik bilgiler veren çalışmalar bulunmaktadır. Kankal'ın "Türkmen'in Kaidesi Kastamonu (xv-xviii. yüzyıllar arası şehir hayatı)" adlı eseri ile Sibel Kavaklı Kundaçı'nın "Osmanlı Döneminde Kastamonu Mahalleleri" çalışmasından yola çıkılarak Kastamonu Sancağı'nda bulunan nüfus, mahalle ve vakıfların bilgisine ulaşılmıştır. Bu eserlerde mahallelerin durumu, tarihlendirilmesi, isimlendirilmesi ve kuruldukları yerlerle ilgili geniş bilgiler verilmiştir. Eyüpgiller, "Bir Kent Tarihi Kastamonu" adlı eserinde Kastamonu kent tarihine ışık tutmayı amaçlamakta, tarihi kent dokusuna dair bir tespit yapmaktadır. Bu çalışma Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden, şer'iyye sicillerinden, vilayet salnameleri ve seyahatnamelerden yararlanarak özgün bilgiler ile desteklenmiştir. Kastamonu'da bulunan mimari öğeler tarihsel sınıflandırma yapılarak incelenmiş ve kent dokusuna dair bilgiler verilmiştir. Kastamonu'da bulunan yapıları konu alan detaylı ve özgün bilgiler aktaran çalışmalar da mevcuttur. Bu çalışmalar içinde, Dolu'nun "Bâbüsaâde Ağası Yakub Ağa ve Kastamonu'daki Külliyesi" isimli çalışmasında Kastamonu'da bulunan Yakup Ağa Külliyesi'ne dair bilgiler verilmiştir. Anadolu Ahkâm Defterleri, Mühimme Defterleri, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nden yararlanılan çalışmada bir vakıf külliyesinin tarihi gelişiminin seyri ele alınmıştır. Yakupoğlu'nun "Kastamonu'da Ahî Şorba Zaviyesi'nin Yeni Bulunan Vakfiyesi" ve "Şeyh Şa'ban-i Velî Nerede ve Nasıl Bir Muhitte Dünyaya Geldi?" isimli çalışmaları vakıf kurucularına ve vakfiyeleri hakkında bilgiler vermektedir. Şeyh Şabân-ı Velî, Kastamonu'da Halvetilik tarikatının öncüsü olan ve Anadolu'da kabul görmüş şeyhlerden biridir. Yakupoğlu çalışmasında tartışmalara neden olan Şeyh Şabân-ı Velî'nin doğum yerini tespit etmiştir. Halktan toplanan rivayetler ile Şeyh Şabân-ı Velî'nin hayatına dair bütün belgeler ele alınmıştır. Yakupoğlu, Kastamonu'nun önemli zaviyelerinden olan Ahî Şorba Zaviyesi'nin 1330 yılında yenilenmiş olan vakfiyesini incelemiş ve 1303 tarihli vakfiye ile karşılaştırma yapmıştır. Her iki vakfiye konu alınarak zaviyenin gelir ve giderleri tespit edilmiştir. Bu bağlamda Evkâf Defteri içerisinde yer alan Ahi Şorba Zaviye için bu çalışmadan faydalanılmıştır. Çakmak'ın "Kastamonu'da Dinî Eğitimi Destekleyen Bir Müessese: Zaviye Vakıfları (XVI. Yüzyıl)" başlıklı çalışması Kastamonu zaviyelerini konu edinmektedir. Çakmak, merkezde bulunan dokuz zaviyenin XIX. yüzyıl sonlarına kadar var olduğunu ve 1925'ten sonra tekke ve zaviyelerin ortadan kalkması ile bu zaviyelerin izine rastlanılmadığını ifade etmektedir. Yediyıldız'ın ise "XVIII. yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi" adlı

çalışması vakıf sistemini en temel ve ayrıntılı yönüyle anlatan önemli eserler arasında yer alır.

Tez içinde yer alan avarız ve para vakıflarına dair ise çeşitli literatürden istifade edilmiştir. Akdağ “Türkiye’nin İktisâdî ve İçtimaî Tarihi II” adlı eseri 1453 ile 1559 tarihleri arasında devletin malî yapısını, halkın ekonomik yapısını ve sosyal yaşantısını ve devlet-halk ilişkisini konu almaktadır. Ayrıca Köç’ün “XIX. Yüzyıl Ortalarına Doğru Antalya Kaza Merkezinde Mahalleler ve Mahalle Avârız Vakıfları” adlı makalesinden istifade edilmiştir. Köç, 11423 No’lu Evkâf Defteri’nden, Antalya Şer’iye Sicilleri’nden ve tetkik eserlerinden faydalanmıştır. İlâveten Kastamonu üzerine çeşitli enstitülerde yapılan lisansüstü çalışmalardan yararlanılmıştır. Öznur Dağcı Çoşkun,²⁸ Pelin İskender,²⁹ Veli İlker Dağsever,³⁰ Ömer Döşemetaş,³¹ Erdoğan Çelikkın,³² Ahmet Rıfat Güzay,³³ Caner Yücel,³⁴ Nazım Kuruca bunlar arasında yer alır. Dağsever, “II Numaralı Kastamonu Şer’iye Sicili’nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H.1084-1087/M. 1673-1677)” adlı çalışmasında XVII. yüzyılda Kastamonu’nun idari, iktisâdî ve sosyal hayatına dair tespitlerde bulunmuştur. İskender ise “17. Yüzyılın İkinci Yarısında Kastamonu Şer’iye Sicili” isimli çalışmasında Kastamonu’nun XVII. yüzyılın ilk yarısında idari yapısı ve malî durumu hakkında bilgiler vermektedir. Sancak ve kazalarda hangi devlet memurlarının bulunduğunu, alınan vergileri ve zirai üretimi konu edinmektedir. Ayrıca Kastamonu’nun etnik ve dini yapısını ele alarak sosyal hayat hakkında konular irdelenmiştir. Döşemetaş, “Şer’iye Sicillerine Göre XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Kastamonu Kazası (1725-1750)” başlıklı doktora çalışmasında, Kastamonu’nun XVIII. yüzyılın ilk yarısındaki sosyo-kültürel, idari, fiziki, ekonomik ve demografik yapısını ele almıştır. Kaynak olarak Şer’iye Sicilleri’ne ve diğer arşiv fonlarına

²⁸ Öznur Dağcı Çoşkun, “Evkâf-ı Hümayun Nezâretinden Vakıflar Genel Müdürlüğüne: Vakıflarda Denetim”, Yüksek Lisans Tezi, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Erzurum 2018.

²⁹ Pelin İskender, “17. Yüzyılın İkinci Yarısında Kastamonu Şer’iye Sicili”, Yüksek Lisans Tezi, **On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Tarih Anabilim Dalı, Samsun 1994.

³⁰ Veli İlker Dağsever, “II Numaralı Kastamonu Şer’iye Sicili’nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H.1084-1087/M. 1673-1677)”, Yüksek Lisans Tezi, **Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Kastamonu 2017.

³¹ Ömer Döşemetaş, “Şer’iye Sicillerine Göre XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Kastamonu Kazası (1725-1750)”, Doktora Tezi, **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü**, Erzurum 2019.

³² Zübeyde Erdoğan Çelikkın, “Osmanlı Modernleşmesi ve Kuruluşundan Tanzimata Evkâf-ı Hümayun Nezâreti(1826-1839)”, Doktora Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara 2019.

³³ Ahmet Rıfat Güzay, “Şer’iye Sicillerine Göre XVII. Yüzyıl Sonları - XXVIII. Yüzyıl Başlarında Kastamonu”, **Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü YakınÇağ Anabilim Dalı**, Ankara 2001.

³⁴ Caner Yücel, “Temettuat Defterleri’ne Göre Kastamonu Şehri”, Yüksek Lisans Tezi, **Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Niğde 2011.

başvurmuştur. Güzay'ın “Şer'iyye Sicilleri'ne Göre XVII. Yüzyıl Sonları - XXVIII. Yüzyıl Başlarında Kastamonu” adlı çalışmasında şer'iyye sicilleri ile Kastamonu Salnâmeleri, 1530 tarihli Kastamonu muhasebe defterinden faydalanmıştır. Bu belgelerden yola çıkarak Kastamonu'nun iktisâdî, idari ve sosyal hayatına dair geniş bilgiler vermiştir. Ayrıca Yücel'in “Temettuat Defterleri'ne Göre Kastamonu Şehri” adlı çalışmasından istifade edilmiştir. Bu çalışmalardan başka Evkâf-ı Hümayun Nezâreti'ne ilişkin vakıflar hakkında bilgi veren çalışmalardan faydalanılmıştır.

Bunların dışında Bayartan³⁵, Akgündüz³⁶, Döndüren,³⁷ Eser,³⁸ Ergenç,³⁹ Hançer,⁴⁰ Fidan,⁴¹ Kıvrım,⁴² Koç ve Asar⁴³ gibi çeşitli yazarların eserleri çalışmanın şekillenmesine katkı sunmuştur.

1.1.1 11244 No'lu Evkâf Defteri (Ev.d 11244)

Kastamonu merkez, ilçe ve köylerde bulunan vakıflara dâhil muhasebe kayıtlarının bilgisini veren Osmanlı Arşivi'nde bulunan Evkâf Defteri incelenmiştir. Defterin içerisinde yer alan bilgilere göre, Kastamonu'ya ait vakıflar para, avâriz, aile ve hayrî vakıflar olarak dört kısma ayrılmıştır. Defterin Kodu Ev.d olarak tanımlanmış olup sıra kodu 11244'dür. Defterin içeriğinde yer alan kayıtların başlangıç tarihi 1256H bitiş tarihi ise 1260H yılına aittir. Toplam varak sayısı 30'dur. Varakların bazı kısımlarında boş sayfalar vardır.

³⁵ Mehmet Bayartan, “Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler”, **Osmanlı Bilimi Araştırmaları Dergisi**, C: X, Sa: 1, İstanbul 2008

³⁶ Ahmed Akgündüz, **İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi**, İmak Ofset Yayınevi, İstanbul 2013.

³⁷ Hamdi Döndüren, Günümüzde Vakıf Meselesi, **Erkam yayınları**, İstanbul 2008.

³⁸ Erdal Eser, “Küre-i Hadid Köyü'nde Candaroğlu İsmail Bey Camii”, **Vakıflar Dergisi**, C: XXVI, İstanbul 1997,

³⁹ Özer Ergenç, “Osmanlı Şehrindeki “Mahalle”nin İşlev Nitelikleri Üzerine”, **OA**, S. IV, İstanbul 1984

⁴⁰ Tansu Hilmi Hançer, “Evkâf Nezâreti(1826)'nin Denetimi öncesi ve Sonrasında Mihrişah Valide Sultan Vakfı'nın Mali Yapısı”, **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, C:XV, Sa:4, Zonguldak 2019

⁴¹ Murat Fidan, **Osmanlı Dönemi Kastamonu'da Esnafılık ve Ticari Hayat**, Gece Kitaplığı, Ankara 2020.

⁴² İsmail Kıvrım, “Osmanlı Dönemi'nde Gümüşhane ve Çevresinde Kurulan Para Vakıfları (1859-1913)”, **History Studies International Journal of History**, Sa:2, 2010.

⁴³ İlhan K., Hüseyin A., “Tarihi Kastamonu Şehiriçi Hanlarının Ticari ve Kültürel Fonksiyonlar Bağlamında Değerlendirilmesi”, **Artium Dergisi**, C.5, S.1, Konya 2017.

1.2 Vakfın Tanımı ve Tarihi Gelişimi

Arapça olan vakıf kelimesi hapsetmek, alıkoymak, durdurmak demektir.⁴⁴ İslam tarihinde önemli yere sahip olan vakfın terim olarak anlamı ise bir malı veya mülkü hayır amacıyla bırakma ve bağışlamadır. Bir malı veya mülkü vakfeden kimseye vâkıf, vakfedilen mala veya mülke mevkûf ve vakfın gelirinden faydalanan kişilere de mevkûfun aleyh denilmektedir.⁴⁵ Vakfa resmi nitelik kazandıran ve vakfın ne şekilde ve hangi şartlar altında idare edileceğine dair vakıf kurucusu tarafından yazılan belgeye vakfiye denir. Vakfiyelerde verilen bilgilere göre sadece vakıf hakkında bilgiler değil, dönemin ve kurulduğu bölgenin sosyal, ekonomik, kültürü hakkında bilgilere de ulaşılmaktadır. Vakfiyeler 1826 yılına kadar kadılar tarafından onaylanmıştır. Vakfiyeler şer’iye sicil kayıtlarında, tapu tahrir defterlerinde, vakıf kütüklerinde yer almaktadır. Bir kısmı Vakıflar Genel Müdürlüğünde bir kısmı Başkanlık Osmanlı Arşivinde ve çeşitli yerlerde olmak üzere 27.000’den fazla vakfiye bulunmaktadır⁴⁶. Vakfiyede yazılı olan şer’î ve mer’î şartları yerine getirmek için atanan kişilere mütevevelli denir. Vakfın hukuki işleyişi için hayratlar tahsis edilmiştir ve hayratın sürdürülebilirliği için ise akar gerekmektedir Akar; hayratı ekonomik yönden destekleyen gayrimenkullerden oluşmaktayken hayrat ise halkın ihtiyacını karşılayan kamu hizmeti sunar.⁴⁷

Osmanlı Devleti’nde vakıflar üç şekilde gruplandırılmıştır. Bu gruplardan birincisi mülkiyeti itibariyle sahih ve gayri sahih vakıflardır. Sahih vakıflar; arazi, menkul ve gayrimenkul gibi varlıkların mülkiyeti vakfın mal varlığını teşkil ettiği vakıflardır. Gayri sahih vakıflar ise tahsisat kabilinden vakıflar olup, bu türden vakıflarda devlete ait arazinin kuru mülkiyeti devlette kalmak şartıyla intifa hakkının hayır cihetine tahsis edildiği vakıflardır.⁴⁸ İkinci grup ise vakıfdan yararlananlar açısından ikiye ayrılmıştır. Bu vakıflara hayrî ve zürrî vakıflar denilmiştir. Hayrî vakıflar; vakfın kurucusu tarafından mülklerinin birden fazlasını vakıf haline getirdikten sonra, vakıftan gelen geliri hayır amaçlı olarak kullanılmasıdır. Bunlar genellikle fakir, talebe, yolcu, asker

⁴⁴ Ahmed Akgündüz, **İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi**, İmak Ofset Yayınevi, İstanbul 2013, s.80

⁴⁵ Akgündüz., a.g.e., s. 81-82

⁴⁶ Osman Gazi Özgüdenli, “*Vakfiye*”. **TDV İslam Ansiklopedisi**, C: XLII, İstanbul 2102, s. 465-467

⁴⁷ Bahaeddin Yediyıldız, “*Vakıf*”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C: XLII, İstanbul 2012, s. 479-486.

⁴⁸ Hacı Mehmet Günay, “*Vakıf*”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C: XLII, İstanbul 2012, s. 475-479

gibi ihtiyacı olan kişiler için kurulan vakıflardır. Zürrî vakıflarda ise vakıf gelirlerinin, vakıf kurucusunun ölümünden sonra ailesine ve nesline tahsis edilmesi şart koşulmuştur.⁴⁹ Üçüncü grup ise vakfın kendisinden yararlanılması bakımından ayrılan vakıflardır. Vakıflar *aynı* ile faydalananlar ile faydalanmayanlar olarak ikiye ayrılmıştır. *Aynı* ile faydalanan vakıflara *müessesât-ı hayrîye* denilmiştir. Cami, türbe, kütüphane, misafirhane, çeşme, köprü gibi kurumlardır. İlâveten imaret, hastane gibi fakirlerin istifade edebileceği kurumlarda bulunmaktadır. Aynı ile faydalanmayan vakıflar sadece gelirinden fayda sağlanabilen vakıflardır. Bu vakıflar da kendi içerisinde gruplara ayrılmıştır. İcâre-i vâhideli, icâreteynli, mukâtaalı ve icâre-i vâhide-i kadîmeli olarak dört gruba ayrılmıştır.⁵⁰

Vakıf sistemi XII. yüzyıldan başlayarak XIX. yüzyıla kadar Türk-İslam dünyasında büyük etkiye sahip olmuştur. İslam dininde Allah yolunda harcama yaparak fakir ve muhtaç kimselere iyilik etmek, sadakada bulunmak ve yararlı işler yapmak üzerine nâslar bulunmaktadır. Bu anlamda İslam dininde Allah'a yakın olmak ve öldükten sonra amellerinin devam edeceği inancı Müslümanları hayır işlemeye sevk etmiştir. Hayır işlemek ve akıllarda kalıcı olmak adına vakıflar inşa edilmiştir. İnşa edilen vakıfların çoğalmasıyla birlikte şehirler imar edilmiştir. Bu da sosyal hayatın gelişimine katkı sağlamıştır.

Osmanlı Devleti ve diğer Türk devletlerinde kurulan vakıflar dini, eğitim, ekonomik ve sosyal faaliyetlerin yer aldığı yapılardır. Dini amaçlı kurulan yapılar cami, mescid, türbe gibi yapılardır. Cami ve mescidler müslümanların ibadet edebileceği başlıca mekânlardır. Dini mekânlarda Allah'a dua etme yanında toplumu bir arada tutma ve iyiliği çoğaltma tavsiyeleri verilmiştir. Sosyal ve ekonomik amaçlı yapılan binalar ise han, hamam, imarethane, darü's-şifa gibi yapılardır. Bu gibi yapılar ile toplumun eksik ve temel ihtiyaçları karşılanmış ve toplumun iktisadi yönü gelişmiştir. Vakıflardan elde edilen gelir ile toplumun ihtiyacı karşılanarak refah düzeyi artmıştır. Böylece hem devlete hem de topluma fayda sağlanılmıştır. Eğitim ve kültürel amaçlı kurulan yapılar ise medrese, kütüphane gibi önemli yapılardır. Vakfın gelirleriyle idare edilen medreselerde eğitimler verilirdi. Medrese eğitimiyle kadılar, müftüler, memurlar

⁴⁹ Bahaeddin Yediyıldız, **XVIII. Yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi**, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2003, s. 14-15.

⁵⁰ Günay., a.g.m., s. 475-479.

yetiştirilirdi. Böylece kurulan vakıflar ile toplumun zaruri ihtiyaçları karşılanmaktaydı.

Osmanlı Devleti'nde kurulan ilk vakıf, Orhan Gazi döneminde İznik'te ortaya çıkmıştır. Bu vakıf Osmanlılar tarafından kurulan ilk medrese olma özelliğini taşıyan İznik Medresesi'dir.⁵¹ Medrese, vakfiyesine göre 1331 yılında kurulmuştur ve kiliseden çevrilmiştir.⁵² Bu medreseye ait akar için çeşitli mevkilerden gelir sağlayacak arazi ve bölgeler temin edilmiştir. Orhan Gazi kendi döneminde sadece bu medrese ile kalmamış Adapazarı, Kandıra, Bursa'da çeşitli vakıflar yaptırmıştır.⁵³ Orhan Bey döneminden sonra padişahlar, hanedan üyeleri ve hanım sultanlar tarafından çok sayıda vakıf kurulmuştur.

Vakıflar yeni fethedilen yerlerin İslamlaşmasında rol oynamıştır. Sınır bölgelerinde kurulan zaviyeler sayesinde bu bölgelerin sosyo-ekonomik açıdan gelişimi sağlanmıştır. Böylece vakıflar sayesinde devletin meşruiyeti tahkim edilmiştir. XVI. yüzyılda vakıfların istikrarı için yeni akarlar tahsis edilmiştir.⁵⁴ Osmanlı Devleti'nin sınırlarının genişlemesiyle birlikte devlet toprakları yeni zümrelere tahsis edilmiştir. Böylece köylü, sipahi ve müteveli zümrelerinden başka yeni zümreler ortaya çıkmıştır. Hususen kapıkullarından çıkan bu yeni zümreler ile köylüler arasında meydana gelen vakıf anlaşmazlıkları yeni problemlere neden olmuştur. Neticesinde vakıf ve mülkiyet sorunları ortaya çıkmıştır.⁵⁵

Anadolu dışında Mekke, Medine ve diğer yerlerdeki vakıfların yönetimi için 1586 yılında Evkâf-ı Haremeyn Nezâreti kurulmuştur.⁵⁶ I. Abdülhamid, 1774 yılında büyük ve ünlü vakıfların idaresi için Hamîdiyye Nezâreti'ni kurmuştur. 1777 yılında ise Darphâne-i Âmire kuruldu ve vakıfların yönetimi bu nezâretten yönetilmeye devam edildi.⁵⁷ II. Mahmud döneminde Nizâm-ı Cedîd reformlarıyla ordunun finansmanı,

⁵¹ Mehmet Bayartan, "Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler", **Osmanlı Bilimi Araştırmaları Dergisi**, C: X, Sa: 1, İstanbul 2008, s. 159.

⁵² Mehmet İpşirli, **Osmanlı İlimiyesi**, Kronik Kitap, İstanbul 2021, s.321.

⁵³ Ali Himmet Berki, "Vakıf Kuran ilk Osmanlı Padişahı", **Vakıflar Dergisi**, C:V, Ankara 1962. S.127

⁵⁴ Bahaeddin Yediyıldız, "Vakıf", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C:XLII, İstanbul 2012, s. 479-486

⁵⁵ Tansu Hilmi Hançer, "Evkâf Nezâreti(1826)'nin Denetimi öncesi ve Sonrasında Mihrişah Valide Sultan Vakfı'nın Mali Yapısı", **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, C:XV, Sa:4, Zonguldak 2019, s. 1087

⁵⁶ Tansu Hilmi Hançer, "Evkâf Nezâreti(1826)'nin Denetimi öncesi ve Sonrasında Mihrişah Valide Sultan Vakfı'nın Mali Yapısı", **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, C:XV, Sa:4, Zonguldak 2019, s. 1087.

⁵⁷ Nazif Öztürk, "Evkâf-ı Hümayun Nezâreti", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C: XI, İstanbul 1995, s. 521-524

vakıfların ölçülü kullanılması için Evkâf-ı Hümayun Nezâreti kurulmuştur. Bu nezâret sultanlara ve yakınlarına ait devlet içinde dağınık halde bulunan vakıfları tek elden idare etmeyi amaçlamaktaydı.⁵⁸ Nezâretin kurulmasından sonra Osmanlı Devleti sınırları içerisinde olan bütün vakıflar aynı yılda Evkâf-ı Hümayun Nezâreti'ne bağlanmamıştır. Mekke ve Medine'den ve diğer vakıflarından sorumlu olan Evkâf-ı Haremeyn Nezâreti, 1838 yılında Evkâf-ı Hümayun Nezâreti'ne bağlanmıştır.

Evkâf-ı Hümayun Nezâreti kurulmadan önce vakıflar, Darphane Hazinesine bağlıydı.⁵⁹ Evkâf-ı Hümayun Nezâreti vakıfların yönetiminde görülen dağınıklığı giderememiş ve yolsuzlukların önüne geçememiştir. Neticede vakıf eserleri harap ve bakımsız hale gelmiştir. Köy ve mezraa aşar vergilerinin, mukata bedellerinin maliyeden yönetilmesi ve mirî hazineye endeksli fiyatların belirlenmesi ve vakıflara ait harcamalar için maliye hazinesinden sorumlu tutulması gibi nedenlerden dolayı vakıflar için ödenek yetersiz kalmış ve masrafları giderilememiştir. Bu nedenlerden dolayı Evkâf-ı Hümayun Nezâreti amacına uygun devam edememiştir. Neticede Osmanlı siyasi, sosyo-ekonomik ve kültürel hayatında yoğun izleri bulunan vakıflar XIX. yüzyılda dahi önemli ölçüde etkili iken yapılan düzenlemeler ve siyasi kararlarla bozulmuştur.⁶⁰

Vakıfların Cumhuriyete intikali, Büyük Millet Meclisi Hükümeti aracılığıyla olmuştur. Vakıfların sorumluluğunu alan Şer'iyye ve Evkâf Vekâleti 1920 yılında İcra Vekilleri Heyeti'ne dâhil edilmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra Hilafet kaldırılırken Evkâf Vekâleti de feshedilerek bölünmüştür. 1924 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı ile Vakıflar Genel Müdürlüğü tesis edilmiştir.⁶¹

⁵⁸ Kemal Beydilli, "II Mahmud", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C:XXIII, Ankara 2003, s.352-357.

⁵⁹ Zübeyde Erdoğan Çelikkın, "Osmanlı Modernleşmesi ve Kuruluşundan Tanzimata Evkâf-ı Hümayun Nezâreti(1826-1839)", Doktora Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara 2019, s.253.

⁶⁰ Öztürk., a.g.m., s. 521-524

⁶¹ Tansu Hilmi Hançer, "Evkâf Nezâreti(1826)'nin Denetimi öncesi ve Sonrasında Mihrişah Valide Sultan Vakfı'nın Mali Yapısı", **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, C:XV, Sa:4, Zonguldak 2019, s. 1088.

2. 11244 NO'LU EVKÂF DEFTERİNE GÖRE KASTAMONU VAKIFLARI

Bu çalışmada 11244 No'lu Evkâf Defteri'ne göre vakıflar hayrî vakıflar, avâız vakıfları, para vakıfları ve aile vakıfları olarak sınıflandırılmıştır. Hayrî vakıflar sosyal hizmet yürüten vakıflardır. Bu vakıflar cami, medrese, zaviye, han, hamam, kütüphane, köprü gibi yapılardır. Yapıların bazılarında halkın tamamı, bazılarında ise sadece fakirler istifade eder.⁶²

Kastamonu Evkâf Defteri'nde yer alan vakıfların kurucuları arasında sultanlar, beyler, şeyhler, seyyid ve ağa gibi kişiler bulunmaktadır. Bu vakıflar arasında Şeyh Şabân-ı Velî Vakfı, Ahî Şorba Zaviyesi, Yakup Ağa Külliyesi, İsfendiyâr Bey, Atabeygazi ve İsmailbey Külliyesi bulunmaktadır. Vakıflar kamu hizmetleri yararına kurulmuş, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan yıkılış sürecine kadar etkin olan ve devletin bel kemiği niteliği taşıyan birimlerdir. Sosyal, kültürel, dini ve ekonomik yönden halkın ihtiyacını karşılamaktadır. Vakıflar arttıkça vakıflarda görev yapan kişiler ve görev çeşitleri de artmıştır. Vakıf kurumları böylece pek çok kişiye iş istihdamı sağlamıştır. Vakıf görevlileri berat sahibi olup, bu beratlar vakıf kurucusunun şartlarına göre verilmektedir. Vakfın işleyişi ve sürdürülebilirliği için görevliler büyük öneme sahiptir.⁶³ Evkâf Defteri'nde imam, müezzin, hafız, hatib, vaiz, türbedar ve zaviyedar gibi vazifede bulunanlar için vakfın gelirinden ödenek sağlanmıştır.

Avâız vakıfları ekonomik ve sosyal yönden hizmet veren vakıflardır. Hayırseverler tarafından mahalle ve köylerde vergisini ödeyemeyenler için para ve gayrimenkul vakfedilerek avâız vakıfları kurulmuştur. Bu uygulama ile mahalle halkının vergi yükü hafifletilmiş, nakit paraya ihtiyacı olanlara destek sağlanmıştır. Mahallede bulunan çeşmelerin, köprülerin, suyollarının tamirleri yapılmıştır. Güvenlikten sorumlu kişilere ve temizlik görevlilerine bu vakıflardan ödeme yapılmıştır. Bu sayede halkın huzuru ve refah düzeyi arttırılmaya çalışılmıştır.

Para vakıfları kuruluş sermayesinin bir kısmı veya tamamı nakit paradan oluşan vakıflardır. Vakfa konu olan ana sermaye olduğu gibi korunur. Ana sermaye çeşitli

⁶² Ziya Kazıcı, Osmanlı Vakıf Medeniyeti, **Bilge Yayınevi**, İstanbul 2003, s.132.

⁶³ Mehmet İpşirli, “*Cihet*”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C. VII, İstanbul 1992, s. 546-547.

şekillerle işletilip vakfa gelir sağlamıştır. Evkâf Defteri'nde yer alan para vakıflarında ana sermaye bir senelik nemalandırılmıştır. Elde edilen nema geliriyle vakıfların ihtiyaçları doğrultusunda harcama yapılmıştır. Bu nema yıllık %15 oranına denk gelmektedir. Buna örnek verecek olursak Sinan Bey Camii'ne aydınlatma araçları için kurulan vakıfta anapara miktarı 4.530 kuruştur. Anaparanın neması ise 619 kuruştur. Elde edilen senelik nema oranı %15'tir.⁶⁴

Aile vakıfları, vakfın kendisi ve tevliyeti nesilden nesile geçen vakıftır. Evkâf Defteri'ne göre vakıfların gider kalemlerinde genel olarak vakfın eksikliklerine, onarımlarına ve çalışanlarına ödeme yapılmıştır.

2.1 Hayrî Vakıflar

Evkâf defteri içerisinde 35 adet hayrî vakıf tespit edilmiştir. Tespit edilen vakıflar içerisinde 24 adet hayrî vakıf Kastamonu merkezde yer almaktadır. Bu vakıflardan 18'i dini vakıf olarak cami, türbe ve mescidlerden oluşmaktadır. Vakıfların gelirleri genellikle dükkân, mezra, çiftlik gibi taşınmaz varlıkların icarlarından sağlanmaktadır. Vakıflar için bir başka gelir kaynağı ise mahsuller olmuştur. Bu mahsuller çoğunlukla hınta, şa'îr ve sirden oluşmaktadır. Vakıfların gider kalemlerinde vakfın ya da vakıf akarın bakımı, onarımı ve eksikliklerinin karşılandığı görülmektedir.

Merkez dışında kurulmuş olan vakıflar ise İhsangazi, Doğanyurt, Devrekâni, Boyabad, Taşköprü, Küre-i Hadid ve merkeze bağlı köylerde yer almıştır.

2.1.1 Kastamonu Merkezde Yer Alan Hayrî Vakıflar

2.1.1.1 Topçuoğlu Camii

Topçuoğlu Mahallesi'nde bulunan caminin, 979-1572 tarihli Şer'iyye Sicili'nde ismi geçmektedir. Caminin yapılış tarihi bilinmemekle birlikte, Topçuoğlu lakaplı hayır sahibi tarafından yaptırılmıştır. Camide son cemaat yeri bulunmaktadır ve bu yerin önündeki türbenin Melek Hanım adlı hayırsever tarafından yaptırıldığı bilinmektedir.

⁶⁴ Ev.d. 1124, 17a-17b.

İki başlıklı sütun arasındaki cemaat yeri kapısının kitabesinde ise Hedanizade Hacı Mustafa Efendi'nin 1372H yılında camiye tamir ettirdiği yazmaktadır.⁶⁵

1333 tarihli vakfiyeye göre Hacı İbrahim oğlu Hacı İbrahim Ağa'nın, Keçeciler çarşısındaki dükkânı ve halen camide bulunan saati, mülk suresi okunması şartıyla vakfetmiştir.⁶⁶ 1582 tarihli Evkâf Defteri'ne göre el-Hac Ahmed bin İlyas adlı zatın, mezarının caminin önünde yer almasını ve tahtani⁶⁷ ve fevkani⁶⁸ odalarını ve haffaflar⁶⁹ çarşısında bulunan dükkânının vakfedildiği dile getirilmiştir.⁷⁰ 1082/ 1671 tarihli belgede altı dükkân, iki bahçeli konak ve birden fazla kitabını Peygamber Efendimizin (sav) ve kendi ailesinden olanlar için 5 kez hatm-i şerif okunması şartını koşturmuştur.⁷¹ Kızı Rabia ve onun nesline kalan vakıf sahiplerine de kitaplarının Nasrullah Camii'nde bulunan âlimlere verilmesini de şart eylemiştir.⁷²

1168 tarihli dava ilâmına göre vakfın mütevellisi olan Kadı Mehmet Efendi aleyhine, cami görevlileri tarafından dava açılmış ve davada vakıf gelirlerinin ve giderlerinin miktarı düzenlenmiştir. Topçuoğlu Camii önünde bulunan Yanıkhan'da ise her sabah namazından sonra burada hatim okunmasını İlyas oğlu Hacı Ahmet Ağa tarafından vasiyet edildiği 1064 tarihli vakfiyede belirtilmiştir.⁷³ 1262H/ 1845M yılında caminin tamir ettirildiği tarihi kaynaklarda belirtilmiştir.⁷⁴

1259H tarihli muhasebe kaydına göre 1256H ile 1259H seneleri arasında gelir ve giderlerin kaydı tutulmuştur. Bu kayda göre vakfın camisi etrafında bulunan iki adet mevetân⁷⁵ ve iki adet semerci dükkânı bulunmaktadır. Bu dükkânların toplam geliri 960 kuruştur. Tahsilat vakfın mütevellileri olan es-Seyyid Mehmed Emin ve es-Seyyid Numan Halifeler tarafından toplanmıştır. Vakfa ait harcamalar caminin kandil yağlarına, mumlarına ve onarım masraflarına giderken, muhasebe ve kitabet masrafları

⁶⁵ Çifci, a.g.e., s.182

⁶⁶ Çifci, a.g.e., s.182

⁶⁷ Tahtani: Alt katta olan oda. Bknz: Şemseddin Sami, Kamus-ı Türki, Şifa Yayınevi ve Matbaacılık, İstanbul 2016, s.415.

⁶⁸ Fevkani:Üst katta olan oda. Bknz: Sami., a.g.e., s. 841

⁶⁹ Haffaf: Ayakkabı, terlik ve çizme gibi malzemelerin satıldığı yer. Bknz: Sami., a.g.e., s. 484.

⁷⁰ Kankal., a.g.e., s.336

⁷¹ Çifci, a.g.e., s. 182

⁷² Çifci, a.g.e., s.182

⁷³ Çifci, a.g.e., s.182

⁷⁴ Ahmet Gökoğlu, **Paphlagonia**, Doğrusöz Matbaası, Kastamonu 1952, Cilt I, s. 215.

⁷⁵ Mevetan: Üzerine imar hırsaset ve imar olunmamış arazi. Bknz: Hüseyin Remzi, Lugat-ı Remzi, s.752

da mevcuttur. En fazla harcama kandil yağlarına yapılmıştır. Fakat cami için harcama yapılan kısımda kiremit ve kireç eksikliği ve ikad olunan kandil tamirlerine olan harcamaların miktarı belirtilmemiştir. Toplam harcama 840 kuruş olarak verilmiştir. Fakat yapılan harcamalar toplanıldığında 741 kuruş olarak hesaplanmıştır. Harcama miktarı verilmeyen kısımlar 99 kuruş olmalıdır. Fazla-i vakf 120 kuruştur ve bir sonraki seneye devredilmiştir.⁷⁶

Tablo 1 Topçuoğlu Camii vakfının gelir ve giderleri (1256-1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
2 adet mevetân		Ramazân-ı şerîfde ve sâ'ir leyâl-i mübârekde îkâd-ı kanâdil-i rugan bahâ	300 kuruş
2 adet semerci		Berât mumlarına senede	250 kuruş
Toplam 4 dükkân	960 kuruş	Câmi'-i şerîf şikest olunan cam ve kanâdil bahâ	50 kuruş
İrad	960 kuruş	Câmi'-i şerîfin berriye parmaklıklarına ta'mîriye	50 kuruş
		Vakf-ı mezkûrun dekâkin ta'mîrlerine:	50 kuruş
		İtlâf-ı kanâdil ta'mîrlerine	---kuruş
		Câmi'-i şerîfi kireç ve kiremid eksikğine	---kuruş
		Harc-ı muhâsebe	33 kuruş
		Ücret-i kitâbet	8 kuruş
		Fazla-i vakf	120 kuruş
		Toplam masraflar	840 kuruş

Vakfa ait bir başka muhase kaydı daha yer almaktadır. Vakfa ait gelirler bir adet tuzcu, iki adet pabuççu ve bir adet duhancı dükkânlarının icarlarından gelir elde edilmiştir ve toplam gelir 840 kuruştur. Harcamalar ise maaşlara, muhasebe hazinesine ve kitabete

⁷⁶ Ev.d., 11244,3b

harcanmıştır. Toplam harcama 210 kuruştur ve fazla-i vakf olarak 630 kuruş bir sonraki seneye devredilmiştir.⁷⁷

Tablo 2 Topçuoğlu Camii vakfının gelir ve giderleri (1256-1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
1 adet tuzcu		Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne	168 kuruş
2 adet Pabuçcu		Harc-ı muhâsebe-i hazîne	42 kuruş
1 adet duhancı		Ücret-i kitâbet	0 kuruş
İrad	840 kuruş	Yekûn	210 kuruş
Yekûn	840 kuruş	Fazla-i Vakf	630 kuruş

2.1.1.2 Şeyh Şücâeddin Camii (Şeyh Şa’ban-ı Velî, Asitâne, Hz.Pîr)

Şeyh Şabân-ı Velî Külliyesi içerisinde cami, türbe, kütüphane, dergâh konakları ve şadırvan bulunmaktadır.⁷⁸ Külliye'nin kuruluş tarihi XVI. yüzyıldır. Kurucusu olan Şeyh Şabân-ı Velî'nin doğum yılı belli değildir (ö.1569). Seyyid Ahmet Sünneti tarafından kurulan Halvetilik tarikatına öncülük etmiş olan Şeyh Şabân-ı Velî ile halvetilik tarikatı yeniden canlanmıştır. Halveti tarikatına öncülük etmiş olan Şeyh Şabân-ı Velî, menkıbeleri sayesinde saygınlık kazanmış ve her kesim insan tarafından ziyaret edilmiştir.⁷⁹

Külliye günümüzde Hisarardı Mahallesi, Gümüşlüce Caddesi üzerinde yer almaktadır. Külliye duvarlarla çevrilidir ve üç tane kapısı bulunmaktadır. Ana kapısı Gümüşlüce Caddesi tarafında yer alır. Ana girişin üzerinde bulunan kitabede külliye'nin 1261H yılında Kastamonu kaymakamı olan Salih Ağa tarafından Sultan Abdülmecid'in emri ile yenilendiği ifade edilmektedir.⁸⁰

Külliye'nin önemli yapıları cami ve türbedir. Şeyh Şabân-ı Velî'nin mezar yeri Seyyid Sünneti Mescidi'nin karşısında olup ve buraya da türbesi inşa edilmiştir.⁸¹ Türbe, kapısının üzerinde bulunan kitabeye göre 1020H yılında inşa edilmiştir. Türbe duvarı

⁷⁷ Ev.d., 112244. s.5b.

⁷⁸ Çifci., a.g.e., s. 59

⁷⁹ Fahri Maden, Mustafa Eğilmez, “XIX. Yüzyılda Şeyh Şabân-ı Velî Külliyesi” **Vakıflar Dergisi**, C: 42, s.52 Aralık 2014, s. 52

⁸⁰ Çifci, a.g.e., s.61

⁸¹ Maden, Eğilmez, a.g.m., s.52.

kesme taş ve harç ile yapılmış olup kare planlıdır. Tek kubbelidir ve ahşap malzemeden döşemesi mevcuttur.⁸²

Külliyede bulunan caminin banisi Seyyid Ahmet Sünneti Efendi'dir. Tekke ile caminin işleyişi birlikte olduğu için caminin ilk yapım tarihi belli değildir fakat 1490 yılından önce yaptırılmış olmalıdır. 1578 tarihli Mühimme Defteri'ne göre camiye 80.000 akçe bağış yapılmıştır ve bu ücret tamir için kullanılmıştır.⁸³ Bu bağışın ardından 1580 yılında, Şeyh Şabân-ı Velî halifelerinden biri olan ve III. Murad'a hocalık etmiş olan Şücaeddin Efendi mescidi büyütüp cami konumuna getirmiştir.⁸⁴ Cami 10.5x19.5 metre boyutlarında ve dikdörtgen planlıdır. Kesme ve moloz taş ile inşa edilmiştir. Çatısı ahşap olup kiremit ile kaplıdır. Üç katlı olan caminin her katında ayrı ayrı giriş kapıları vardır. Geometrik ve kalem işi süslemeler, sedef kakma süsleri ile çok zengin bir iç mimarisine sahiptir. Cami 1702, 1748 ve 1950 yıllarında tamir görmüştür.⁸⁵

Şeyh Şabân-ı Velî Kütüphanesi ise külliyenin içerisinde bulunan türbeyle birlikte 1020H/1611-2M yılında yapılmış olup, içerisinde 132 cilt kitap mevcuttur.⁸⁶ Yapının üzeri beşik tonozla örtülüdür ve kare planlıdır. Kütüphanenin girişi batı tarafına bakmaktadır.⁸⁷

Külliyede bulunan cami ve halveti tarikatına hizmet etmiş olan tekkenin mütevellîleri es-Seyyid Hâfız Hasan Muslihiddin, Osman ve Abdullah'tır. Bu çalışmada incelenen deftere göre toplam geliri 2196 kuruştur. Gelirler, hınta, şa'îr, sir, bedelât-ı bostan gibi mahsullerden oluşmaktadır. En fazla gelir 912 kuruş ile hıntadan gelmiştir. Toplam gelirden 1315 kuruş 36 para harcanmıştır. Giderleri ise caminin kandil yağlarına, mumlarına, eksik kiremitlerine, ustasına, derviş odalarının tamirlerine ve vazifelilerin maaşları olarak yer almaktadır. Fazla-i vakf olarak 880 kuruş 4 para bir sonraki seneye devredilmiştir. Muhasebe kaydında yer alan harcamaların toplamında uyumsuzluk

⁸² Çifci, a.g.e., s.66.

⁸³ Kankal, a.g.e., s.334.

⁸⁴ Maden, Eğilmez., a.g.m., s.52

⁸⁵ Çifci, a.g.e., s.63.

⁸⁶ Kemal Kutgün Eyüpçiller, "**Bir Kent Tarihi Kastamonu**", Eren Yayıncılık, İstanbul 1999, s.144

⁸⁷ Çifci, a.g.e., s.73

vardır. Verilen harcamaların toplamı 1.520 kuruş 36 paradır. Aşağıdaki tabloda vakfın gelir ve giderleri tabloda verilmiştir.⁸⁸

Tablo 3 Şeyh Sücâeddin Camii vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 76 kıyye	912 kuruş	Vakf-ı şerîf bir senede şem‘-i revgan bahâ	300 kuruş
Şa‘ır 110 kıyye	540 kuruş	Vakf-ı mezbûrun bir senede berât mumlarına	150 kuruş
Sir 99 kıyye	594 kuruş	Câmi‘-i şerîfin kiremidine ve akdarmasına ve üstâdiyesine	200 kuruş
Bedelât-ı bostan	150 kuruş	Leyle-i mübârekde minârede ikâd olunan rugan-ı zeyt	25 kuruş
Yekûn	2.196 kuruş	Vakf-ı mezbûrun mâların mâ ta‘mîrlere	250 kuruş
		Bazı dervîşânın sâkin oldukları hücrelerin ta‘mîrine	250 kuruş
		Mesârifât-ı müteferriasına	54 kuruş 36 para
		Tertîb-i ma‘âş-ı hazine	221 kuruş
		Harc-ı muhâsebe-i hazine	55 kuruş
		Ücret-i kitabet	15 kuruş
		Mesârifât	1.315 kuruş 36 para
		Fazla-i vakf	880 kuruş 4 para

2.1.1.3 Hepkebirler Camii

Yavuz Selim Mahallesi⁸⁹ Eligüzel Sokak üzerinde yer almaktadır. Cami moloz taş ve harç kullanarak yapılmış olup ahşap çatısı kiremit ile kaplıdır. Caminin iç döşemesi ve

⁸⁸ Ev.d., 11244. s.4a.

⁸⁹ Fazıl Çifci, Kastamonu Camileri- Türbeleri ve diğer Tarihi Eserleri I eserinde caminin Hepkebirler Mahallesi’nde bulunduğunu ifade etmiştir.

tavanı ahşaptır. Minberi ahşap, mihrabı ise çiçek motifleri ile süslenilmiş alçıdan yapılmıştır. Caminin banisi hakkında bilgi yoktur. Cami 1487 tarihli Tahrir Defteri'nde kayıtlıdır. Bu tarihten önce muhtemelen Candaroğulları döneminde yapıldığı söylenebilir.⁹⁰ 1675 yılında mevcut olduğuna dair Şer'iyye Sicil kayıtlarında yer almaktadır. Caminin Kuzyaka Kazası Üyük Köyü'nde vakıf arazileri bulunmaktadır.⁹¹ 1703-1704 yılına tarihli Şer'iyye Sicil kaydında camiye ait vakıf kaydı bulunmaktadır.

Evkâf Defteri'nde 1259H yılına ait tutulan muhasebe kaydına göre Hepkebirler Camii vakfından günlük bir akçe ile hitabet, günlük bir akçe ile tevliyet ve günlük dört akçe ile imamet görevinde bulunan Hâfız Mehmed Halîfe olduğu zikredilmektedir. Cami için Kuzyaka Kazası Üyük Köyü'nde vakıf arazilerinden mahsuller ile gelir elde edilmiştir. Bu mahsuller hinta, şa'îr ve sirdir. Toplam gelir 60 kuruştur. Vakfın gelirinden nâzırına 1,5 kuruş, muhasebeye 3 kuruş, kitâbete 3 kuruş, maaş için 12 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplamda yapılmış olan ödeme tutuarı 19,5 kuruştur. 52,5 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kayıtları aşağıdaki tabloda verilmiştir.⁹²

Tablo 4 Hepkebirler Camii vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hinta 2 kıyye	24 kuruş	Nâzırına	1,5 kuruş
Şa'îr 2 kıyye	18 kuruş	Ücret-i kitabet	3 kuruş
Sir 4 kıyye,	18 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	12 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	3 kuruş
		Yekûn	19,5 kuruş
		Fazla-i vakf	52,5 kuruş

2.1.1.4 Sinan Bey Camii

İsfendiyâr Bey Mahallesi, Şeyh Şabân-ı Velî Caddesi üzerinde yer alan cami günümüzde varlığını devam ettiren, bakım ve onarımı Vakıflar Genel Müdürlüğüne

⁹⁰ Kankal., a.g.e., s. 323

⁹¹ Çifci., a.g.e., s. 167-168.

⁹² Ev.d., 11244., s.22b.

tarafından yapılan tarihi yapılardan biridir. 979H yılında yaptırıldığı bilinen caminin banisi Sinan Bey adlı hayırseverdir ve kişiliği hakkında çok fazla bilgi yoktur.⁹³ Minarenin kemerinde görünen yazıta göre 1031H tarihinde onarım geçirmiş, 1943 yılında oluşan deprem sonrasında ise kaleden gelen taşlar ile büyük ölçüde zarar görmüştür.⁹⁴

1259H tarihli Evkâf Defteri'nde bulunan atik beraate göre Sinan Bey Camii'nde, günlük on akçe ile imamlık görevinde bulunan es-Seyyid Halil Halifenin görevini yaptığını ve Hâfız Mehmed Seyyid Efendi'nin ise günlük dört akçe ile müezzin ve günlük üç akçe ile kayyımlik görevinde bulunduğu belirtilmiştir. Camiye merkezde bulunan Acem Hanı vakfedilmiştir. Handan gelen gelirler ile caminin ihtiyacı ve çalışanlarına ait maaş ödemeleri yapılmıştır. Acem Hanı'ndan 14 adet aşağı katta, 20 adet yukarı katta toplamda 34 odanın icarlarından 550 kuruş gelir elde edilmiştir. Acem Hanı'ndan başka hanın etrafında bulunan bir adet terzi, hana ait beş adet kireç dükkânları ve handa bulunan bakır eşyaların satıldığı iş yerinin icarları ile de camiye gelir sağlanmıştır. Acem Han'dan ve dükkânların icarlarından toplam 862 kuruş gelir elde edilmiştir. Vakfa ait en fazla gelir, hanın oda kiralardan gelmiştir. Vakfa ait harcama kayıtlarına göre toplamda 536 kuruş gideri vardır. Bu giderler arasında imam efendi, müezzin ve kayyumun maaş giderleri diğerlerinden fazladır. Bunlar dışında vaiz efendiye, hatib efendiye, muhasebe kayıtlarına ve intisaba harcamalar yapılmıştır. Aşağıda verilen tabloda vakfın gelir ve gider kalemleri verilmiştir.⁹⁵

Tablo 5 Sinan Bey Camii vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
On dört oda aşağı katda	280 kuruş	İmam Efendi'ye	150 kuruş
On adet oda yukarı katda	170 kuruş	Müezzin ve kayyuma	150 kuruş
Hân-ı mezkûrun civârında nühâs kârhânesi ⁹⁶ 1 adet	72 kuruş	Hatîb Efendi'ye	30 kuruş

⁹³ Eyüpgiller., a.g.e., s.107

⁹⁴ Kankal, a.g.e., s. 211-212.

⁹⁵ Ev.d., 112244. s.17a.

⁹⁶ Nühas Karhane: Bakır İş yeri. Bknz: Sami., a.g.e., s. 942.

Han-ı mezkûrun civârında terzi dekâkinleri 1 adet	70 kuruş	İhtisâba verilen	54 kuruş
Han-ı mezkûrun kireç mağazası 5 adet	170 kuruş	Vâiz Efendi'ye	45 kuruş
Def'a yukarı katda oda 10 adet	100 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazine	78 kuruş
Yekûn	862 kuruş	Harc-ı muhâsebe	19 kuruş
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Yekûn	536 kuruş
		Fazla-i vakf	326 kuruş

2.1.1.5 Yakub Ağa Camii

Kastamonu kent mimarisi açısından önemli bir konuma sahip olan Yakub Ağa Külliyesi'nin ilk temeli Halimi Çelebi zamanında atılmıştır. Kastamonu Kalesi'nin etrafında bulunan önemli tarihi mekânlardan birisidir. Külliye, cami, medrese, imaret ve sıbyan mektebinden oluşmaktadır. Günümüzde Hepkebirler Mahallesi, Kefeli Yokuşu üzerindedir. Külliye hakkındaki ilk araştırma İsmail Hakkı Uzunçarşılı tarafından yapılmıştır. Mehmet Behçet, Gökoğlu, Bilici ve Eyüpgiller tarafından külliye ile ilgili çalışmaların devamı getirilmiştir.⁹⁷

Evkâf Defteri'nde es-Seyyid Ahmed Tahir Efendi'nin cami için tuttuğu gelir ve giderlerin kaydedildiği muhasebesi bulunmaktadır. Vakfa ait gelirler bölümünde 10 adet dükkân olup, bunların yeri ve vasfı hakkında bilgi yoktur. Bu dükkânların yanında kahvehane ve hamam icarından gelirlerle birlikte Devrekâni ilçesinde bulunan Kamış Köyü'nden gelen icarlar ve değirmen mahsullerinden (hinta ve şa'ır) gelirleri bulunmaktadır. En fazla gelir Kamış Köyü icarından 600 kuruştur. En az gelir ise değirmenden tashil edilen şa'ırdan olup 60 kuruştur. Toplam gelir ise 1.375 kuruştur. Gider kaleminde ise Yakup Ağa Camii'ne, camiye akar olarak kullanılan kahvehane, hamam ve değirmenin eksikliklerine ve tamiratına harcamalar yer almaktadır. Camide

⁹⁷ Alaattin Dolu, "Bâbüsaâde Ağası Yakub Ağa ve Kastamonu'daki Külliyesi", *Vakıflar Dergisi*, 2021, s. 33-59

aydınlatma eşyası olarak kullanılan kandilin yağ eksikliğine ve kırılan yerlerin tamirine harcanmıştır. Diğer harcamalar ise muhasebe, kitabet ve çalışanlara aittir. Harcamalarda ise en fazla harcama değirmene yapılırken en az harcama ücret-i kitabet olmuştur. Toplamda harcanan miktar ise 1.123 kuruş 12 paradır. 252 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfa ait gelir ve giderler aşağıdaki tabloda verilmiştir.⁹⁸

Tablo 6 Yakup Ağa Camii vakfının gelir ve giderleri(1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
10 adet dükkân icarı	275 kuruş	Câmi‘-i şerîf’de revgân-ı şem‘ bahâ	104,5 kuruş
Kahvehane icarı	100 kuruş	Minârede îkâd olunan kanâdil revgân-ı zeyt	60 kuruş
Hamam icarı	180 kuruş	Değirmen-i mezkûrun müceddeden oluşuna ve üstâdiye	424 kuruş
Devrekânî’de kamış köyü îcârı	600 kuruş	Medrese-i mezbûrun sofası ta‘mîrine	158,5 kuruş
Devrekânî’de bir göz değirmenin hasılatı		Mezkûr kahvenin ta‘mîrine üstadiyesine	115 kuruş
Değirmen hinta	160 kuruş	Hamam-ı mezkûrun suyolları ve sucuya verilen	203 kuruş
Değirmen şa’îr	60 kuruş	mesârifât-ı müteferrika	34 kuruş 15 para
Yekûn	1.375 kuruş	Harc-ı muhâsebe	13 kuruş 12 para
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Yekûn	1.123 kuruş 12 para
		Fazla-i vakf	252 kuruş

2.1.1.6 Fetih Atabey Camii ve Medresesi

Beylikler ve Osmanlı döneminden günümüze kadar ulaşabilmiş en önemli camilerden biridir. Çobanoğulları döneminde yaptırılmış olan caminin dört atabeyden hangisi

⁹⁸ Ev.d., 112244. s.19a.

tarafından yaptırıldığı kesin olarak bilinmemektedir. Yüksek ihtimal ile Muzaffereddün Yavlak Arslan döneminde 1250M yılından sonra medrese ile birlikte inşa edilmiştir. Bina moloz ve kesme taşlardan inşa edilmiştir. Çatısı ahşap direkli olup kurşun malzeme ile kaplanmıştır. İki kapılı olan caminin içinde mihraptan tavana kırk direk ile kaplanmıştır ve bu sebepten dolayı halk arasında “Kırk Direkli Camii” olarak anılmaktadır.⁹⁹

Kastamonu’nun fethinden sonra ilk cuma namazı Atabey Gazi Camii’nde kılınmıştır. İslam geleneğine göre bu tür camilere “Fetih Camii” denilmektedir. Fetih camilerden biri olan Atabey Camii’ne Taşköprü, Akkaya, Göl gibi kazalardan vakıflar tahsis edilmiştir.¹⁰⁰ Atabey Medresesi, cami ile birlikte aynı isimle yaptırılmıştır. Atabey Camii’nin, Muzaffereddin Mescidi olarak bilinmesi ile mescidin bulunduğu bu mahalle de Muzaffereddin ismiyle anılmıştır.¹⁰¹ Çok fazla tamirat geçiren medreseyle ilgili kayıt sayısı azdır. 1702 yılında tutulmuş olan Şer’iyye Sicil kaydına göre bir şikâyet kaydı vardır. Buna göre medresede müderrislik görevinde bulunan Şeyh Mehmed Efendi yerine müderrislik görevine Şeyh Ahmed Efendi geçmiştir.¹⁰²

Evkâf Defteri’nde Fatih Atabey Camii ve Medresesi’nin mütevellîleri olarak es-Seyyid Abdülhamid, Mehmed Said, es-Seyyid Mehmed bin Numan, es-Seyyid Mehmed Reşîd ibni Mehmed ve Mehmed Nasûhî bin Mustafa zikredilmektedir. Buna göre cami ve medrese için Kastamonu kazaları olan Göl, Sorkun, Taşköprü ve Kuzyaka’da bulunan arazilerden öşr-i şer’iyeleri ve vakfın hamam ve dükkânlarından gelen hasılat miktarları kaydedilmiştir. Yukarıda adı geçen yerlerden gelen kazanç ve hamamın kirasından gelen toplam miktar 14.136 kuruştur.

Çalışma içerisinde en fazla geliri olan ve en çok masrafı olan vakıftır. İcar ücretleri ve mahsulden gelen gelirler hem vakfın cami ve medresesi için hemde akarların masraflarına kullanılmıştır. Recep ayında helva dağıtılması şart koşulmuştur ve bunun içinde 740 kuruş harcama yapılmıştır. Bunun dışında medresede eğitim gören talebeye, medrese ve caminin eksikliklerine, tamirlerine de harcamalar yapılmıştır.

⁹⁹ Kankal., a.g.e., s.298-299

¹⁰⁰ Gökoğlu., a.g.e., s.195

¹⁰¹ Kuruca, N., “XVI. yüzyılda Kastamonu Sancağı Vakıf Tahrir Defteri (tanıtım-tahlil vemetin” ,Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 1995, s.VIII-IV.

¹⁰² Kankal, a.g.e., s. 341.

Nazıra, vazifelilere, muhasebe ve kitabet masrafları mevcuttur. En fazla harcama maaşa giderken onu takiben en fazla harcama caminin tamir masraflarınadır. Fazla-i vakf olarak 6.987,5 kuruş bir sonraki seneye devredilmiştir. Muhasebe kaydında harcamalar toplandığında 7.188 kuruş 26 para etmektedir. Gelir ve giderler aşağıda verilen tabloda verilmiştir.¹⁰³

Tablo 7 Fetih Atabey Gazi Camii vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 585 kıyye	7.020 kuruş	Medrese-i mezkûrede olan talebeye verilen vazîfe	175 kuruş
Şa'ır 388 kıyye	3.492 kuruş	Receb-i şerîfde bâ-şart-ı vâkıf helva mesârifî	740 kuruş
Sir 544 kıyye	3.264 kuruş	Minârede îkâd olunan revgan ve fanus ta'mirleri	33 kuruş
Hamam icarından	360 kuruş	Mescid-i şerîfin felkesine ve kademhâne ve oluğa	184 kuruş
Yekûn	14.136 kuruş	Medrese-i mezbûrun fırınına ve alkonuna	115 kuruş
		Câmi'-i şerîfin suyolları mesârifleri	335 kuruş
		Câmi'-i şerîfin revgân-ı zeyt mesârifî	475 kuruş
		Câmi'-i şerîfin pencerelerine ve	1.075 kuruş

¹⁰³ Ev.d., 112244. s.19b.

	kurşunların ta'mîrine	
	Kervansarayının ta'mîrlere	465 kuruş
	Hamamın düz taşlarına ve suyollarına mesârif	690 kuruş
	Nâzıra verilen	393 kuruş 26 para
	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	1.999,5 kuruş
	Harc-ı muhâsebe	499 kuruş
	Ücret-i kitâbet	10 kuruş
	Yekûn	7.148,5 kuruş
	Fazla-i vakf	6.987,5 kuruş

2.1.1.7 Küpcügez Camii

Evkâf Defteri ve Şer'iyye Sicil kayıtlarına göre cami Ahi Ali isimli hayırsever tarafından yaptırılmıştır. Caminin hangi tarihte yaptırıldığı tam olarak bilinmemektedir. 1487 tarihli Tapu Tahrir Defteri'nde Küpcügez Mahallesi vardır fakat cami ya da mescid olarak bilgi bulunmamaktadır. 1530 tarihli Tapu Tahrir Defteri'nde ise Ahi Ali Mahallesi bulunmaktadır. Bu nedenle mescidin 1487 ile 1530 tarihleri arasında yaptırılmış olması muhtemeldir.¹⁰⁴

1259H yılında tutulan muhasebe kaydına göre Küpcügez Camii'ne ait gelir ve gider kalemleri bulunmaktadır. Camide imamlık görevinde bulunanlar el-Hac Osman, Hâfız Hüseyin, Ali ve Abdullah'tır. Caminin bir senelik gelir için altı dükkân kirasının bedeli

¹⁰⁴ Kankal., a.g.e., s.324.

500 kuruştur. Caminin yağ masraflarına, mumlarına, kiremitlerine ödeme yapılmıştır. Giderlerin toplamı 421 kuruştur. Bir sonraki seneye 79 kuruş devredilmiştir.¹⁰⁵

Tablo 8 Küpcügez Camii vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
6 adet dükkânların icar bedelleri	500 kuruş	Câmi‘-i şerîfe revgân-ı şem	135 kuruş
		Revgân-ı zeyt	71 kuruş
		Berât mumlarına	40 kuruş
		Câmi‘-i şerîfin kiremit aktarmasına	104 kuruş
		Hâkime imzâ için nâzıra	14 kuruş
			25 kuruş
		Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne	22 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	5 kuruş
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Yekûn	421 kuruş
		Fazla-i vakf	79 kuruş

2.1.1.8 Kırkçeşme (Şeyh Mustafa Efendi) Camii

Kastamonu Kırkçeşme Mahallesi Selçuk Sokak üzerinde bulunmaktadır. Cami 15.77x12.40 metre ölçüsünde dikdörtgen planlı ve kargir yapıdadır. Üzeri ahşap çatılıdır. Girişte, mihrabın solunda ve batı duvarında pencereler vardır. Camiyi Üsküdarlı Şeyh Aziz Mahmut Hüdai’nin halifelerinden Şeyh Mustafa Efendi 1650-1651 yılında yaptırmıştır. Şeyh Mustafa Efendi’nin vakfiyesinde cami, tekke ve imaret için harcamalardan kalan ücretin evlatlarına verilmesi gerektiği belirtilmiştir. İbadethane dışında halkın ihtiyaçlarını giderdiği sosyal ve kültürel bir merkez olmuştur.¹⁰⁶

1259H senesine ait muhasebe defterine göre cami Kırkçeşme Mahallesi’ndedir. Camide Nakşibendi şeyhlerinden Haddâdîzâde eş-Şeyh el-Hac Ahmed Efendi

¹⁰⁵ Ev.d., 112244. s.18b.

¹⁰⁶ Çifci., a.g.e., s.181.

imamlık yapmaktadır. Akar olarak Daday ilçesi Boyahılar mevkiinde bulunan arazi vakfedilmiştir. 1259H senesinde araziden gelen a'sar öşründen gelir kalemleri muhasebe defterine 1260H yılında yazılmıştır. Gelirler ise hinta, şa'ır ve sirden oluşmaktadır. En fazla gelir hintadan gelmiştir. Gider kalemlerinde caminin aydınlatılmasına ve tamirlerine, cami için çalışan müezzine, ustasına ve nazırına yapılan harcamalar yer almaktadır. En fazla harcama ise cami için aydınlatma aracı olan kandilin senelik masrafıdır ve miktarı 214 kuruştur. Muhasebe kaydında harcamaların toplamı 452 kuruştur. Fakat harcamalar toplandığında 401 kuruş olarak hesaplanılmıştır. Hesaplanan toplama işlemine göre ise deyn-i vakf 19 kuruştur. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁰⁷

Tablo 9 Kırkçeşme Camii vakfının gelir ve giderleri(1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hinta 44 kıyye	176 kuruş	Câmi'-i şerîfde bir senede îkâd olan şem'-i revgan	214 kuruş
Şa'ır 60 kıyye	180 kuruş	Ramazân-ı şerîfde ve leyle-i sâ'irede îkâd olan revgân-ı zeyt	108 kuruş
Sir 13 kıyye	26 kuruş	Kiremid aktarmasına ve üstâdiyesine	60,5 kuruş
Yekûn	382 kuruş	Müezzin mesârifât-ı ücret	5 kuruş
		Nâzıra verilen	9 kuruş 22 para
		Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	000 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	000 kuruş
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Yekûn	452 kuruş
		Mesarifat-ı Menzil	452 kuruş
		Deyn-i vakf	70 kuruş

2.1.1.9 Terziler Mescidi

Terziler Mescidi ya da Terziler Camii olarak kaynaklarda anılmaktadır. Yapım tarihi bilinmemekle birlikte günümüzde yer almamaktadır. Bilinen yeri Cem Sultan

¹⁰⁷ Ev.d., 112244. s.21b.

Bedesteni'nin önüdür. Devrekâni ilçesinde bulunan vakıf arazilerinin mescide vakfedildiği 1281 tarihli Aşar Defteri'nde kaydedilmiştir.¹⁰⁸

1690-1840 tarihli Kastamonu Hurufat Defteri'nde mescidin bedesten yanında bulunduğu tespit edilmiştir. Mescid'in yanında bulunan üç adet terzi dükkânın kiralarından alınmak üzere imam, müteveli, müezzinlik görevlerinde bulunan kişilerin ücretleri ve görevleri hakkında bilgi verilmiştir.¹⁰⁹

Bedesten yanında bulunan Terziler Mescidi'nin 1256 yılından 1259 yılına kadar muhasebe kaydı tutulmuştur. Buna göre defterde üç adet terzi dükkânın kirasından gelen ücret ile Ahmed oğlu Mehmet Tahir'e ait görev ücretleri yer almaktadır. Mehmet Tahir günlük üç akçe ile imamlık ve günlük iki akçe ile mütevellilik görevini yürütmektedir. Verilen diğer berât kaydına göre mescitte Ahmed Halîfe bin Mehmed Tahir'in, terzi dükkânlarının kirasından günlük yedi akçe ile müezzinlik görevinde bulunduğu belirtilmiştir. 1256-59H yıllarında vakfa ait üç adet terzi dükkânının toplam geliri 360 kuruştur. Bu gelirden nâzırına 18 kuruş, harcı muhâsebe 9 kuruş, ücret-i kitâbete 5 kuruş verilmiştir. Toplamda 36 kuruş harcanmıştır. 320 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹¹⁰

Tablo 10 Terziler Mescidi vakfının gelir ve giderleri(1256-1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Üç adet terzi dükkânı	360 kuruş	Nâzırına	18 kuruş
Elli altı senesi	90 kuruş	Harc-ı muhâsebe	9 kuruş
Elli yedi senesi	90 kuruş	Ücret-i kitabet	5 kuruş
Elli sekiz senesi	90 kuruş	Yekûn	36 kuruş
Elli dokuz senesi	90 kuruş	[Fazla-i vakf]	328 kuruş

2.1.1.10 Hamza Ağa Mescidi

1487 tarihli Tahrir Defteri'ne göre, aynı isimle anılan mahallededir. Zaman içinde değişen mahallenin sınırları ile mescidin bulunduğu mahalle farklı kaynaklarda farklı

¹⁰⁸ Çifci, a.g.e., s.227.

¹⁰⁹ Mustafa Eğilmez, Özcan Oğur, **Kastamonu Hurufat Defterleri(1690-1840)**, Hiper Yayın, İstanbul 2020.

¹¹⁰ Ev.d., 112244. s.5b.

mahalle isimleriyle anılmaktadır. 1925 ve 1935 yıllarında mescidin Yukarıpazar mevkiinde Bey Mahallesi'nde olduğu, Gökoğlu'nun¹¹¹ eserinde Yukarıpazar Sokağı üzerinde yer aldığı bilgisi vardır. Abdullah oğlu Hamza Ağa tarafından 850H yılında yaptırılmıştır ve aynı kişi tarafından mescide Kuzyaka'dan arazi akar tahsis edilmiştir.¹¹²

Hamza Ağa Mescidi'nin mütevellileri, es-Seyyid Mehmed Nuri ibn-i Hasan ve es-Seyyid Mehmed bin Mustafa tarafından 1258H ve 1259H senelerinde muhasebe defteri tutulmuştur. Mescide ait gelirler hınta, şa'îr ve sirden oluşmaktadır. 1258H yılına ait vakfın gelir miktarı 402,5 kuruştur. En fazla gelir getiren ürün hınta en az gelir getiren ürün ise şa'îr olmuştur. Vakfın gelirinden ücret ile mescidin eksikliklerine ve tamirlerine harcanmıştır. Harcamalara bakıldığında en fazla harcama caminin minâresinin tamîrlere yapılmıştır. Mescid vakfından 232,5 kuruş harcanmıştır ve 107 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfa ait gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹¹³

1259H yılında ise vakfın gelir miktarı 402 kuruştur. Vakfın gelirinden nazıra, muhasebeye, kitabete ve maaşlara ödeme yapılmıştır. Ödenmiş olan toplam miktar ise 121 kuruştur. 281 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹¹⁴

Tablo 11 Hamza Ağa Mescid vakfının gelir ve giderleri (1258H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 30 kıyye	160 kuruş	Câmi'-i şerîfin berât mumlarına	75 kuruş
Şa'îr 67 kıyye	22,5 kuruş	Câmi'-i şerîfin minâresine ta'mîrlere verilen	100 kuruş
Sir 20 kıyye	40 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	46 kuruş
Îrâd	402,5 kuruş	Harc-ı muhâsebe	11,5 kuruş
Yekûn	402,5 kuruş	Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Yekûn:	232,5 kuruş
		Fazla-i vakf	170 kuruş

¹¹¹ Gökoğlu., a.g.e., s.200

¹¹² Kankal., a.g.e., s. 314.

¹¹³ Ev.d., 112244. s.25a.

¹¹⁴ Ev.d., 112244. s.25a.

Tablo 12 Hamza Ağa Mescid vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 15 kıyye	180 kuruş	Nâzıra verilen	10 kuruş
Şa'ır 20 kıyye	180 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	81 kuruş
Sir 7 kıyye	42 kuruş	Harc-ı muhâsebe	20 kuruş
Yekûn	402 kuruş	Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Yekûn:	121 kuruş
		Fazla-i vakf	281 kuruş

2.1.1.11 Beyçelebi Mescidi (Keşik Mescidi)

Beyçelebi Mescidi Kastamonu merkezde yıkılmış ve yok olmuş mescidlerden biridir. Mescid, Sinanbey Camii'nin güney-batı kısmında yer almaktaydı. Yanındaki medrese ile beraber Atabeyler döneminde yaptırıldığı düşünülmektedir. Mescid ve medrese daha sonraki tarihlerde ahşap olarak yenilenmiş ve böylece tamir ettirenlerin adıyla anılmaya başlanmıştır. 1937 yılında 100 lira bedel ile satılmıştır. Keleşoğlu Mescidi olarak zikredilirken medrese Rumsındı veya Keleşoğlu Medresesi isimleriyle bilinmektedir.¹¹⁵

Evkâf Defteri'nde Beyçelebi Mescidi'nin diğer ismi Keşik Mescidi olarak adlandırılmıştır. 1258H-1259H yıllarına ait vakfın gelir ve giderlerin tutulduğu muhasebe defterine göre vakfa ait en fazla gelir 78 kuruş ile hıntadan, en az gelir ise 30 kuruş ile sir mahsulündendir. Toplam gelir ise 207 kuruştur. Fakat gelir kalemleri toplandığında 237 kuruş yapmaktadır. En fazla harcama maaşlara olup, 42 kuruştur. Toplam harcama miktarı 62 kuruş 7 paradır. Bir sonraki seneye 144 kuruş 33 para devredilmiştir. Beyçelebi Mescidi'ne ait gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹¹⁶

Tablo 13 Beyçelebi Mescidi vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
---------------------------	-------------------------	---------------------------	-------------------------

¹¹⁵ Çifci., a.g.e., s. 215.

¹¹⁶ Ev.d., 112244. s.23a.

Hinta 6,5 kıyye	78 kuruş	Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne	42 kuruş
Şa‘îr 8 kıyye	72 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	10 kuruş
Sîr 9 kıyye	30 kuruş	Ücret-i kitâbet-i me’mûr	5 kuruş
Hinta 3 kıyye	57 kuruş	Mesârifât-ı müteferrika	5 kuruş 7 para
Yekûn	207 kuruş	Yekûn	62 kuruş 7 para
Îrâd	207 kuruş	Fazla-i vakf	144 kuruş 33 para

2.1.1.12 İbn-i Süle Mescidi

1487 tarihli Tapu Tahrir Defteri’nde “Mahalle-i Mescid-i Veled-i Süle” tabiri geçmektedir. Bu mahallenin varlığı ile mescidin varlığından bahsedilmiştir. Ancak Kastamonu ile ilgili eserlerde İbn-i Süle isimli mescidten bahsedilmemiştir.¹¹⁷ Gökoğlu çalışmasında yıkık ve kaybolmuş mescidler içerisinde İbn-i Süle Mescidi’ni de zikretmektedir.¹¹⁸

1260 tarihli Evkâf Defteri’nde İbn-i Süle Mescidi’ne ait muhasebe kaydında mescid vakfından imamlık görevinde bulunan Mustafa Halife’nin 1215H yılına ait beratının ibraz olunduğu ve dört adet dükkândan başka gelir olmadığı belirtilmiştir. Vakfın muhasebesine göre vakfa ait terziler yanında bulunan dört adet dükkândan toplamda 110 kuruş gelir elde edilmiştir. Bu gelirden ise mescidin duvarlarına, caminin yağ eksikliklerine, kitabete ve müteferrikaya ödeme yapılmıştır. Toplam ödeme tutarı 105 kuruş 9 paradır. 4 kuruş 31 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹¹⁹

Tablo 14 İbn-i Süle Mescid vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Dört adet dükkânın icarları	110 kuruş	Mescid-i şerîfin duvârına ta‘mîr olunan mesârif	83 kuruş
		Mesârifât-ı müteferrika	8 kuruş 3 para

¹¹⁷ Kankal., a.g.e., s. 332.

¹¹⁸ Gökoğlu., a.g.e., 221.

¹¹⁹ Ev.d., 11244. s.16a.

Câmi'-i şerîf revgân-ı şem' bahâ	12 kuruş
Ücret-i kitâbet	4 kuruş 6 para
Yekûn	105 kuruş 9 para
Fazla-i vakf	4 kuruş 31 para

2.1.1.13 Güzelce Sinan Efendi Mescidi

Sinan Efendi adlı hayırsever tarafından inşa edilen mescid, Küpcüğez Mahallesi Sinan Bey Sokağı'nda yer almaktadır. İnşa tarihi belli değildir ancak 1146H tarihli Şer'iyye Sicili kayıtlarında ismi geçmiştir ve bahsedilen tarihten önce yapılmıştır. Moloz taş ile inşa edilen mescid, ahşap çatılı olup kiremit ile kaplıdır.¹²⁰

Mescidin 1260H yılında tutulmuş olan muhasebe kaydında 1259H yılına ait gelir ve giderleri yazılmıştır. Mescid'de müezzinlik görevinde bulunan Uhudzâde Mehmed Halîfedir. Mescidin geliri dükkânların kiralardan sağlanmıştır. Bir buçuk dükkân kirasından toplamda 80 kuruş gelir kaydedilmiştir. Yapılan harcamalar ise mesârif-i müteferrika 3 kuruş 18 para, harc-ı muhâsebe 3 kuruş, ücret-i kitâbet için 5 kuruş harcanmış olup toplamda 11 kuruştur. 69 kuruş ise bir sonraki seneye devretmiştir.¹²¹

2.1.1.14 Sadiler Mahallesi Mescid Vakfı

Aynı adla anılan mahallede bulunan mescid, “Veled-i Sa'di” veya “Sa'dizâde Mescidi” adıyla anılmaktaydı. Veled-i Sai veya İbni Sa'di şeklinde anılan mahallenin bir diğer adı da “Dağdere”, “Dağdür”, “Dağdüran-Dağ-ı Turan” şekillerinde okunmuştur. 1703-1704 tarihli Şer'iyye Sicil kaydında *Sa'idzade* şeklinde kaydolunan mescid, bu tarihten sonra yıkılmış olabilir. 1921-1922 yıllarına ait şehir planında mescidin kaydı bulunmamaktadır.¹²²

1260H yılına ait muhasebe defterinde mescid hakkında bilgi verilmiştir. Mescid'de Numan bin Musatafa'nın yarım akçe ile imamlik görevinde bulunduğu belirtilmiştir.

¹²⁰ Gökoğlu., a.g.e., s. 218.

¹²¹ Ev.d., 11244. s.18a.

¹²² Kankal., a.g.e., s. 319.

Diğer berât ile de mutasarrıflık ve imamlık görevinde bulunan kişi ise Mehmed Halîfe'dir. Muhasebe kaydına göre vakfa ait gelirler, mahsullerden oluşmaktadır. Bu mahsuller hinta, şa'îr ve sirdir. En fazla gelir sirden 48 kuruş ile en az gelir ise hintadan 36 kuruş ile elde edilmiştir. Toplam gelir ise 129 kuruştur. Vakfın gelirinden maaşlara 5 kuruş, muhasebeye 1 kuruş kitabete 5 kuruş, kiremitlere 32 kuruş, nazırına 3 kuruş 9 para ödenmiştir. Toplam miktar 36 kuruş 9 paradır. 50 kuruş 31 para ise bir sonraki seneye devretmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹²³

Tablo 15 Sadiler Mahallesi Mescid vakfının gelir ve giderleri(1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hinta 3 kıyye	36 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	5 kuruş
Şa'îr 5 kıyye	45 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	1 kuruş
Sir 8 kıyye	48 kuruş	Ücret-i kitâbet-i me'mûr	5 kuruş
Yekûn	129 kuruş	Kiremid akdarmasına	32 kuruş
Îrâd	129 kuruş	Nâzırına	3 kuruş 9 para
		Yekûn	36 kuruş 9 para
		Fazla-i vakf	50 kuruş 31 para

2.1.1.15 Güzelce Mestan Efendi Mescidi

Hepkebirler Mahallesi'nde bulunan mescid Güzelce Mestan Efendi tarafından inşa edilmiştir. Mescidin inşa tarihi belli değildir. XVII. yüzyılın sonlarında faal olduğu anlaşılmaktadır. 1109H tarihinde mescide kayyım ataması bulunmaktadır. 1177H tarihli başka bir kayıta, Güzelce Mestan Efendi Mescidi'nden "Güzelce Mestan Efendi Camii" olarak bahsedilmektedir. XVII. yüzyıl sonlarında Mestan Bey Camii'ne hâfız-ı kütüp atamaları yapılmıştır.¹²⁴

¹²³ Ev.d., 112244. s.23a.

¹²⁴ Mustafa Eğilmez, Özcan Oğur, "Kastamonu'nun Tarihi Hepkebirler (Kebkebirler) Mahallesi ve Vakıf Eserleri", *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: VI, Sa: 1, 2022, s.318-319

1259H yılına ait muhasebe defterine göre Güzelce Mestan Efendi isimli hayırseverin yaptırdığı mescid Küpceğiz Mahallesi'nde yer almaktadır. Mescidte tayin edilmiş ve yarı hissesi bulunan ve yarı hissesinden başka üçte biri kadar müezzinlik görevinde bulunan Yamakoğlu el-Hac Sâlih bin Mehmed bu dönemde vefat etmiştir. Vazife ve hisselerini oğlu olmadığı için damadına devretmiştir. Mescid için vakfedilmiş iki adet dükkân ve Yamakoğlu el-Hac Sâlih bin Mehmed'in müşterek olduğu bir adet dükkândan toplamda 100 kuruş gelir sağlanmıştır. Mesârifât-ı müteferrika 5 kuruş, maaşlara 18 kuruş, harc-ı muhâsebe 4 kuruş, ücret-i kitâbet 5 kuruş harcamalar yapılmıştır ve toplamda 32 kuruş masraf edilmiştir. Bir sonraki seneye ise 68 kuruş devretmiştir.¹²⁵

2.1.1.16 Serçrah Hatun Zaviyesi

Kastamonu, Kırkçeşme Mahallesi, Selçukoğlu Sokak üzerinde yer almaktadır. Türbe moloz taş ve harç kullanılarak inşa edilmiş olup ahşap çatılıdır. Batısında kapısı bulunmaktadır. Yanında bulunan cami ile birlikte yıkılmıştır. Zaviyenin isminin nereden geldiği bilinmemektedir. Serçeoğlu Zaviyesi olarakta bilinmektedir. Gökoğlu, zaviye içerisinde Serçrah Hatun isimli kimsenin yattığı Kastamonu Şer'iyye Sicil kayıtlarından tespit etmiştir. Türbe içerisinde 15 adet sanduka vardır. Sandukalardan birinin Celveti tarikatının kurucusu Şeyh Mustafa Efendi'ye ait olduğu bilinmektedir.¹²⁶

1260H senesinde tutulan Evkâf Defteri'nde Serçrah Hatun Zaviyesi'ne ait muhasebe kaydı yer almaktadır. Zaviyenin Cebail Mahallesi sınırları içinde yer aldığı belirtilmiştir. Zaviyenin tevliyet ve zaviyedarlık görevini yürüten es-Seyyid Mehmed Râşid bin Hasan'dır. 1259 ve 1258H senelerine ait vakfın muhasebe kaydına göre vakfın gelirleri hinta, şa'ir ve rüsûmât-ı bostandan müteşekkildir. Vakfın 126 kuruş geliri bulunmaktadır. Bu gelirlerinden fakirlerin yiyeceklerine, maaşlara, muhasebeye ve kitabete ödemeler yapılmıştır. Toplam miktar 75 kuruş 6 paradır. 50 kuruş 34 para

¹²⁵ Ev.d., 11244, s. 18b.

¹²⁶ Gökoğlu., a.g.e., s. 292.

ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹²⁷

Tablo 16 Serçrah Hatun Zaviyesi vakfını gelir ve giderleri (1258-1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 1,5 kıyye	18 kuruş	Mesarifat müteferrika	3 kuruş 6 para
Şa'îr 3 kıyye	27 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	15 kuruş
Sir 3,5 kıyye	21 kuruş	Fukaraya taam	50 kuruş
Rüsûmât-ı bostan	60 kuruş	Harc-ı muhâsebe	3 kuruş
Yekûn	126 kuruş	Ücret-i kitabet	4 kuruş
		Yekûn	75 kuruş 6 para
		Fazla-i vakf	50 kuruş 34 para

2.1.1.17 Ahî Şorba Zaviyesi

Günümüzde varlığını koruyan zaviye, Beyçelebi Mahallesi, Hacı Dede Sokak üzerinde bulunmaktadır. 20 metre kareden oluşan bina betondan yapılmıştır. Zaviyenin içinde üç adet sanduka vardır.¹²⁸

Ahî Şorba Zaviyesi XIII-XV. yüzyıllar arasında Kastamonu'da ahilik teşkilatının hızla geliştiğini gösteren önemli yapılardan birisidir. Asıl adı Ahi Zahreddin Resûl olan Ahî Şorba tarafından Candaroğulları döneminde yaptırılmıştır.¹²⁹

Zaviye'ye ait iki adet vakfiye bulunmaktadır. 1303 tarihli vakfiye Arapça olarak yazılmıştır.¹³⁰ Buna göre vakfın kurucusu “Şorba” olarak anılmaktadır. Kuzyaka, Göl Kazası, Karasu, Değirmençayırı, Süpürgelik Mevkii, Hisarcık, Kızılcaviran gibi yerler gelir getiren mülkleridir.¹³¹ Bu mevkilerden elde edilen gelirler ile öncelikle zaviyede bulunanların faydalanacağı ve artan gelir ile de zaviyenin tamirleri, mütevellî ücretleri

¹²⁷ Ev.d., 11244, s. 19a.

¹²⁸ Çifci., a.g.e., s.256

¹²⁹ Cevdet Yakupoğlu, “Kastamonu'da Ahî Şorba Zaviyesi'nin Yeni Bulunan Vakfiyesi” **Halk Kültürü, Ahilik ve Kastamonu Sempozyumu**, (23-24 Mayıs), Kastamonu 2019,s. 80.

¹³⁰ Yakupoğlu., a.g.m., s.76.

¹³¹ Yakupoğlu., a.g.m., s.89.

ve zaviyede konaklayan fakirlerin ihtiyaçlarını giderileceği vakfiyede belirtilmiştir. Ayrıca vakfin tevliyet ve nezâret görevi Ahî Şorba hayatta iken kendisinde, o öldükten sonra erkek evladına verilmiştir. Eğer erkek çocukları yoksa zaviyenin tevliyet görevi Kastamonu kadısına verilecektir.¹³² Yakupoğlu tarafından incelenen 1330 tarihli başka bir vakfiyeye göre ise vakfiyeyi onaylayan kadının aynı kişi olduğu ve vakfedilen yerlerin değişmediği tespit edilmiştir. 1330 yılındaki vakfiyede Ahî Şorba isimli hayırseverin ismi verilmekte ve ahilik teşkilatı ve kùltürü ilgili kesin bilgilere ulaşılmaktadır.¹³³

Ahî Şorba Zaviyesi'nin 1260H yılında tutulmuş muhasebe defterine göre zaviyenin 1259H yılına ait gelir ve gider kalemleri yer almaktadır. Kayıtta zâviyedârlık, tevliyet, nezâret ve meşîhatin oğuldan oğula geçtiği, Seyyid Ali Halife veled-i Ebubekir'in bu dönemde görev yaptığı zikredilmektedir. Vakfa gelir kaynağı sağlayan mevkiler, dükkânlar ve hanlar yer almaktadır. Mevkiler, Kuzyaka nahiyesinde Kızılcaviran, Akkaya nahiyesinde Eğirciler, Taşköprü nahiyesinde Akçakavak, Akçakavak yanında Süpürgelik olarak yer almaktadır. Ayrıca merkezde bulunan dükkânlar ve kervansaraydan gelen icarlar ile vakfa gelir sağlanmıştır.¹³⁴ Vakfedilmiş olan dükkânların nerede olduğu ve işleyişi hakkında bilgi verilmemiştir. Bahsedilen han ise günümüzde varlığını devam ettiren Penbe Han'dır. Han ve dükkânların icarları mevkilerden gelen mahsullere göre daha az gelir getirmiştir. Han ve dükkânların icarlarından toplamda 25 kuruş gelir sağlanırken, hınta, sir, şa'ır, kendir ve bostandan oluşan gelirler 1.123 kuruştur. Toplam gelir ise 1.148,5 kuruştur. Gider kayıtlarına bakıldığında vakıfta çalışan görevlilere, vakfin mahsul ihtiyaçlarına, mübarek günlerde dağıtılan pilav masraflarına, kalaycı ve kömüre harcamalar yapılmıştır. Vakfin ihtiyaçları içinde hınta, şa'ır, sir, mercimek, tuz, soğan, pirinç, revgan- sade ve revgân-ı şem yer almaktadır. Bu mahsuller için toplamda 903 kuruş harcama yapılmıştır. Vakfin alışanı olan nazırına 28 kuruş 28 para, kalay ustasına 30 kuruş ödenmiştir. Geriye kalan hatab ve kömür için 280 kuruş harcama yapılmıştır. Toplam

¹³² Abdullah akmak, "Kastamonu'da Dinî Eğitimi Destekleyen Bir Müessese: ZaviyeVakıfları (XVI. Yüzyıl)", **III. Uluslararası Şeyh Şa'ban-ı Veli Sempozyumu**, (06-08 Mayıs), Kastamonu 2016, s.231

¹³³ Yakupoğlu., a.g.m., s.94-96.

¹³⁴ Yakupoğlu., a.g.m., s

harcama miktarı ise 1246,5 kuruştur. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹³⁵

Muhasebe kaydında ortaya çıkan gider kalemlerine göre halkın temel ihtiyaçlarının karşılanması yönünde eğilim görülmektedir. Vakfın ihtiyaçları ve çalışanlarına yönelik harcamalar dışında yapılan mahsul harcamalarına bakıldığında fakirlikle mücadele etmek ve yoksullara yardım etmek ön plana çıkmaktadır.

Tablo 17 Ahî Şorba Zaviye vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Penbe kapanın ¹³⁶ icarında	10 kuruş	Nâzırına	28 kuruş 28 para
Dükkânların icarından	15 kuruş	Hinta 32 kıyye Şa'îr 10 kıyye Sir 22 kıyye Mercimek 1 kıyye Toplam 65 kıyye	613 kuruş
Hinta 34 kıyye;3,5	447 kuruş	Revgân-ı sade 18 kıyye revgân-ı şem'a 19 kıyye tuz 48 kıyye pirinç 36 kıyye bulma? 8 kıyye soğan 60 kıyye yekûn 189 kıyye	290,5 kuruş
Şa'îr 14,5 kıyye	127,5 kuruş	hatab	150 kuruş
Sir 49 kıyye;2	294 kuruş	Kömür	130 kuruş
Rüsûmât-ı kendir	200 kuruş	Ramazân-ı Şerîf'de bayramda tabh olunan pilav mesârifi	297,5 kuruş
Rüsûmât-ı bostan	55 kuruş	Kalay üstâdiyesiyle	30 kuruş
Yekûn	1.148,5 kuruş	-----	5 kuruş
		Yekûn	1.246,5 kuruş

¹³⁵ Ev.d., 11244, s. 21a

¹³⁶ Penbe han

Îrâd-ı Mesârifâtıdan	1.148,5 kuruş
tenzil	
Deyn-i vakf	97 kuruş

2.1.1.18 İbn-i Neccar Mahallesi'nde Bulunan Türbe

1259H yılından kaydedilmiş olan Evkâf Defteri'ne göre İbn-i Neccar Mahallesi'nde bulunan türbe olarak belirtilmiştir. Bu türbenin hangi türbe olduğuna dair başka bilgi verilmemiştir. Günümüzde yer almayan İbn-i Neccar Mahallesi, bugünkü Yavuz Selim Mahallesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Yavuz Selim Mahallesi'nde iki adet türbe bulunmaktadır. Bu türbeler Maden Dede ve Karanlık Evliya Türbesidir. Defterde bahsedilen türbe bu türbelerden biri olabilir. Defterde verilen muhasebe kaydına göre türbede imamet görevinde bulunan mutasarrıf Mustafa bin İbrahim tarafından 1258H ve 1259H senelerine ait hasılatları ve harcamaları tutulmuştur. Türbeye ait gelirleri, merkezde bulunan terziler dükkânları sırasında yer alan dört adet dükkânın icarı oluşturmuştur. Toplam icar bedeli 110 kuruştur. Vakfın gelirinden bahsedilen senelerde mescidin yağ masraflarına, tamirlerine, maaşlara ve muhasebeye ödemeler yapılmıştır. Mescidin yağ masraflarına, tamirlerine 72 kuruş, maaşlara 7,5 kuruş, muhasebeye 12 kuruş 16 para, kitabete 5 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplamda ödenmiş olan miktar 76 kuruş 16 paradır. Fazla-i vakf 23 kuruş 4 para olarak belirtilmiş ise de hesaplamalara göre yanlışlık olduğu belirlenmiştir. Bu çelişkiden dolayı imam için şerh verilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹³⁷

Tablo 18 İbn-i Neccar Mahallesindeki türbenin gelir ve giderleri (1258-59H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Terziler dükkânları sırasında yer alan dükkânlardan	110 kuruş	Sene-i mezbûrede mescid-i şerîfin şem'-i revgan bahâ	12 kuruş
		Mescid-i şerîfin ta'mîr ve termîmine erbâb-ı vukûfdan bi'l-ihbâr mesârif	60 kuruş

¹³⁷ Ev.d., 11244., s.24b.

Ma'âş-ı muharrer	7,5 kuruş
Harc-ı muhâsebe	12 kuruş 16 para
Yekûn	76 kuruş 16 para
Ücret-i kitâbet-i me'mûr	5 kuruş

2.1.1.19 İsmail Bey Kervansarayı (Kurşunlu Han)

Kurşunlu Han olarak tesmiye edilen kervansaray, İsmail Bey tarafından Candaroğulları döneminde yaptırılmış iki handan birisidir. Diğeri İsmail Bey külliyesi içinde bulunan Deve Hanı'dır. İsmail Bey tarafından tesis edilen 865H/ 1460M yılına ait vakfiyesinde bu iki hana ait bilgiler bulunmaktadır.¹³⁸ Kurşunlu Han, iki katlı, tek bahçeli ve dikdörtgen plana sahip olup ana girişi kuzey cephede olan bir imarettir. Hanın üst kısmı kurşun ile kaplı olduğu için Kurşunlu Han ismini almıştır. Hana ait Şer'iyye Sicil kaydına göre 1721 ve 1756 yılında onarım geçirmiş, 1946 yılında kemerleri ve kurşun kısımları yenilenmiştir.¹³⁹

1260H yılına ait Evkâf Defteri'nde Kanara Mescidi'nin önünde ve mahkeme yanında olduğu belirtilmiştir. Kervansaray içerisinde dört adet çeşme vardır. Bu çeşmelere su gelmesi için harcanan ücretler ve çeşme için gelirler belirtilmiştir. Vakfın mutasarrıfları Seyyid Mehmed bin Mehmed ve Seyyid Ahmed Efendi'dir. Vakıf için (?)Çiftliği ve Kesl-i(?) karyesinden vakıf arazileri vardır. Bu arazilerin mahsullerinden vakıf için gelir tahsis edilmiştir. Mahsuller hınta, şa'îr, sir ve öşr-i bostandır. Toplam gelir 694,5 kuruştur. Vakfın nazırına, muhasebeye ve kitabete ödemeler yapılmıştır. 780 kuruş 14 para vakfın gelirinden toplamda harcanan miktardır ve 96 kuruş ise deyn-i vakftır. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.¹⁴⁰

Tablo 19 İsmail Bey Kervansarayı vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 22 kıyye	264 kuruş	Nâzıra verilen	17 kuruş 14 para

¹³⁸ Eyüpgiller., a.g.e. s.76

¹³⁹ İlhan K., Hüseyin A., "Tarihi Kastamonu Şhiriçi Hanlarının Ticari ve Kültürel Fonksiyonlar Bağlamında Değerlendirilmesi", **Artium Dergisi**, C.5, S.1, Konya 2017, s.9

¹⁴⁰ Ev.d., 11244., s.19b.

Şa'îr 39,5 kıyye	355,5 kuruş	Kadın Sarayında Çayırda vukû' bulan mesârif	163 kuruş
Sir 2,5 kıyye	15 kuruş	Def'a Kadın Sarayında dere çağlanın mesârifi	146 kuruş
Öşr-i bostan	60 kuruş	Derbend kayası altında Deli Hasan menziline gelince mesârif	189,5 kuruş
Yekûn	694,5 kuruş	Yukarı soluk oluğu başında Savak Başına kadar	124 kuruş
		Sipâhî harmanı üstünde müceddeden vaz olunan mesârif	135,5 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	0
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Îrâdından mesârifât-ı tenzîl ¹⁴¹	694 kuruş 20 para
		Yekûn	780 kuruş 14 para
		Deyn-i vakf	96 kuruş

2.1.1.20 Hacı Mustafa Han (Aşir Efendi Hanı, Urgan Han)

Vakfın kurucusu Reisülküttap Hacı Mustafa 1689M tarihinde Kastamonu'da doğmuştur. Babasını kaybettikten sonra, İstanbul'da yaşayan amcasının yanına gitmiştir. Evlendikten sonra devlet dairelerinde çalışıp önemli konumlarda yer almıştır. I. Mahmud döneminde elçilik görevi yapmıştır. 1736 senesinde ise reisülküttaplığa getirilmiştir. 1741 yılında bu görevden azledilmiştir. 1741 yılından sonra Hac ibadetini yerine getirmiştir. Hacca gittiği dönemde Şam, Mısır ve Hicaz

¹⁴¹ Tenzil: Bir mülkü fiyatında indirim yapmak. Bknz: sami., a.g.e., s. 427.

şehirlerinde hadis âlimleriyle görüşüp icazetler almıştır. Eser verecek derecede üç dil bilen Reisülküttap Hacı Mustafa Efendi hattat ve şairdir. 1744 yılında tekrar reisülküttaplığa getirilmiştir ve 2 yıl süreyle bu görevine devam etmiştir. Bu görevinden sonra 1749 yılında vefat etmiştir.¹⁴²

Hepkebirler Mahallesi'nde bulunan han, ticari amaçla yapılmış önemli merkezlerden birisidir. Doğu ve batı cephelerinden birer giriş vardır. İki katlı olan han kargir olup orta kısmında avlusu vardır.¹⁴³ 1162H/1748M tarihli vakfiyeye göre hanın inşası Reisülküttap Hacı Mustafa zamanında başlamış fakat vefatı üzerine hanın inşası oğlu Mehmed tarafından devam ettirilmiştir. Nasrullah Camii'ne akar olduğu belgelerde yer almıştır.¹⁴⁴ Kastamonu'da yaşanan deprem ve yangın gibi felaketlerden büyük zarar gördüğü için çok sayıda onarım geçirmiştir.

Hacı Mustafa Han Vakfı'nda günlük dört akçe ile Hâfız Hüseyin bin Mehmed ve es-Seyyid İsmail bin Mehmed tevliyet görevini üstlenmiştir. Es-Seyyid İsmail'in vefat etmesiyle birlikte görevi hak ettiği düşünülen kardeşi es-Seyyid Abdülhamid Halîfe devralmıştır. Yarı yarıya yürütülen tevliyet vazifesi sırasında Hüseyin bin Hasan'ın 1259H senesine ait gelir ve masrafların tutulduğu muhasebe defteri kaydedilmiştir. Hanın yanmasından sonra 10 adet dükkândan gelen hasılat 831 kuruştur. Vakıf çalışanlarına, muhasebe kaydına, müteferrikaya, hanın eksikliklerine harcama yapılmıştır. Tevliyete 12 kuruş, on adet cevri(?) masrafına 150 kuruş, hanın eksikliklerine 910 kuruş, müteferrikaya 62 kuruş 13 para, kitabete 10 kuruş ödenmiştir. Toplamda 1.141 kuruş 22 para harcanmıştır. Fakat giderler 1.156 kuruş olarak hesaplanmıştır.¹⁴⁵

Tablo 20 Hacı Mustafa Han vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
10 adet dükkân icarı	831 kuruş	Tevliyet, 4 akçe	12 kuruş

¹⁴² Mustafa Celil Altuntaş, “Üç Nesil Hadis İcâzeti Toplayan Bir Ulemâ Ailesi: Reisülküttap Mustafa Efendi, Şeyhülislam Âşir Efendi, Kazasker Hafid Efendi”, *Din Bilimler Akademik Araştırma Dergisi*, C: XX, Sa:1, İstanbul 2020, s. 329-357

¹⁴³ Eyüpgiller.,a.g.e., s.129

¹⁴⁴ Kankal.,a.g.e., s.216

¹⁴⁵ Ev.d., 11244., s.22a.

On adet cevri(?) akçeden otuz akçe	150 kuruş
Nezârete dört akçe	12 kuruş
Han-ı mezkûr bâ- ma'rifet-iz küsur(?) olunur mesârifât	910 kuruş
Mesârifât-i müteferrika	62 kuruş 13 para
Ücret-i kitâbet	10 kuruş
Harc-ı muhâsebe	0
Îrâd-ı menzil	831 kuruş
Yekûn	1.141 kuruş 22 para
Deyn-i vakf îrâddan tenzîl	310 kuruş 22 para

Hacı Mustafa Han'a dair bir muhasebe kaydı daha bulunmaktadır. Kanare Mahallesi'nde¹⁴⁶ yer aldığı belirtilen handa Seyyid Abdülhamid ve kardeşi İsmail günlük iki akçe ile mutasarrıflık görevindedirler. Mutasarrıflık görevini beraber yürütmekte iken İsmail'in evlatları olmadığı için, ortağı Seyyid Abdülhamid'e günlük dört akçe ile kalmıştır. 1259H yılında tevliyet görevi Hüseyin b. Hasan'a günlüğü iki akçe ile verilmiştir. 1259H yılında tutulan muhasebe defterine göre vakfın yanında bulunan elli altı adet dükkânın icarından toplamda 1.285 kuruş tahsil edilmiştir. Vakfın bu gelirinde tevliyete 12 kuruş, on adet cevri(?) vazifesine 150 kuruş, hanın odasına 60 kuruş, merdivenlerine 200 kuruş, mahfil için 12 kuruş, su yolcuya 60 kuruş, nazıra 64 kuruş 10 para, muhasebeye 32 kuruş 5 para ve kitabete 10 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplam ödeme tutarı 716 kuruştur. Fakat gider kalemleri toplandığında 588 kuruş olarak hesaplanmıştır. 569 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir.¹⁴⁷

Tablo 21 Hacı Mustafa Han vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hanın yanında olan 56 adet dükkânın icarı	1.285kuruş	Tevliyet, 4 akçe	12 kuruş
		On adet cevri(?) vazifesine	150 kuruş

¹⁴⁶ Yukarda bahsedilen han günümüzde Hepkebirler Mahallesi, Mutaflar Çarşısı Sokak üzerinde yer almaktadır Evkâf Defteri'nde ise hanın Kanara Mahallesinde yer aldığı belirtilmiştir. Günümüzde bulunan Hepkebirler Mahallesi, XIX. yüzyılda bulunan Kanara Mahallesi'nin katıldığına dair bilgi mevcuttur.

¹⁴⁷ Ev.d., 11244., s.22a.

Dört akçe ser mahfil	12 kuruş
Han-ı mezburun odacısına verilen	60 kuruş
Suyolcusuna verilen	18 kuruş
Masraflarına	30 kuruş
Han-ı mezkûrun nerdübanlarının ta'mîrlerine	200 kuruş
Nâzırına	64 kuruş 10 para
Harc-ı muhâsebe	32 kuruş 5 para
Ücret-i kitâbet	10 kuruş
Yekûn	716 kuruş
Fazla-i vakf	569 kuruş

2.1.1.21 Yılanlı Dergâh

Yılanlı Külliyesi Hepkebirler Mahallesi'nde olup külliyein içerisinde cami, darü's-şifa, türbe, imaret, kütüphane ve iki adet şadırvandan müteşekkildir. İçerisine ilk olarak türbe yapılmıştır. Günümüze şadırvan, türbe, cami ve darü's-şifa ulaşabilmiştir. Yılanlı Külliyesi, Çobanoğulları devrinde yapılmış en eski ve önemli yapılardan biridir. Darü's-şifa yapısı daha sonraları medrese olarak anılmaya başlanmıştır. Hem sağlık eğitimi hem de hastane olarak kullanılması açısından önemli bir yere sahiptir.¹⁴⁸ Binanın yapım tarihi 671H/1272M olup Ali b. Süleyman b. Ali tarafından mimar Küherbaş yönetiminde yaptırılmıştır.¹⁴⁹

Pervaneoğulları Beyliği döneminde yaptırılan darü's-şifa ve medrese belli zaman aralığında kullanılmamıştır. 1277 yılından sonra Abdülkadir Geylani halifelerinden olan Abdülfettah-ı Veli hazretlerinin oğulları darü's-şifa ve medreseyi tekrar inşa ederek Kadiri Tekkesi yapmışlardır ve Yılanlı Camii bu dönemde yaptırılmıştır.¹⁵⁰

Yılanlı Darü's-şifa olarak bilinen arsa üzerine tekke ve tekkenin kuzeybatı tarafına dergâh yaptırılmıştır. 1305H yıllarında yaşamış olan Kadiri Abdülfettah tarafından dergâhın bu yıllarda yaptırıldığı tahmin edilmektedir. Tekkenin kubbeli olduğu ve

¹⁴⁸ Kankal., a.g.e., s.349.

¹⁴⁹ Çifci.,a.g.e.,s.31

¹⁵⁰ Çifci.a.g.e.,s.33

Yusuf Paşa tarafından tamir ettirildiği arşiv kayıtlarında ifade edilmiştir. Tekkenin içinde 25 adet sanduka bulunmaktadır. Bu sandukalar arasında yüksek ve büyük olanın Abdülfettah-ı Veli hazretlerine ait olduğu düşünülmektedir. Diğer sandukaların ise Yusuf Paşa ve Süleyman Efendi'ye ait olduğu kaydedilmiştir.¹⁵¹

1259H yılında tutulan Evkâf Defteri'nde Yılanlı Dergâhı hakkında bilgi verilmiştir. Deftere göre Kastamonu'da Kadiri tarikatından olan Pîr'den Kutbu'l-Ârifin eş-Şeyh Abdülfettah Efendi'nin defnedildiği yer Yılanlı Dergâhtır. Dergâh Ali bin Süleyman bin Ali bin adlı hayırsever tarafından yaptırılmıştır. Dergâhın bulunduğu külliye Abdülfettah Efendi'nin Türbesi ve onun yanında cami bulunmaktadır. Külliye için birkaç sene boyunca gelirin olmadığı anlaşılmaktadır. Defterde cami ve türbenin tamirleri, caminin minaresi, kandilleri, dergâhda bulunan fukaranın yemek ihtiyaçları yer almaktadır. Bu ihtiyaçları karşılanmasında hayırseverler öncü olmuştur. Devlet tarafından gönderilen ödenek ise Kastamonu Kaymakamlığı tarafından tahsis olunmuştur. Es-Seyyid Hâfız Ahmed Said Efendi tarafından tahsis edilen 150 kuruş ise cami, dergâh, türbe için harcanmıştır. Yapının dört tarafı, ashabların mülk ve arsaları ile dergâhın mukataalı vakfı olup, mukataa tarafından verilen konaklama yerleri 14 adettir. Vakfa ait gelirler vakfin daha önceden borçlarının ödenmesine, caminin yağ ihtiyaçlarına, kiremitlerine, ustasına ve eksikliklerine, fakirlerin yemek ihtiyaçlarına harcanmıştır. Vakfa ait giderler aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁵²

Tablo 22 Yılanlı Dergâh vakfının giderleri (1258-1259H)

Vakfin Gider Çeşitleri	Vakfin Gider Miktarı
1258H	
Bahsedilen şeyhin muhasebe defterine göre alacağı ücret	3.576 kuruş
Dergâh için leyal-i mübarekde ve fukara için yemek ve caminin revgân-ı şem, minare ve şadırvan için revgân-ı zeyt ve bezir	1.790 kuruş 10 para
Şadırvanın su masraflarına	17 kuruş
Câmi'-i şerîfin kiremid aktarmasına ve kiremid noksan ve üstâdiyesine	104 kuruş
Kanâdil ve şamandırasına verilen	10 kuruş
Îrâd-ı tenzîl	1.800 kuruş 26 para
Yekûn	5.410 kuruş
Deyn-i vakf îrâdı kalîl ve mesârifât-ı kesîr olduğu	3.610 kuruş

¹⁵¹ Çifci.a.g.e.,s.34.

¹⁵² Ev.d., 11244., s.24a.

1259H	
Kaymakamlıktan alınan 150 kuruştan seneden toplam alınan miktar	1.800 kuruş
Geçen yıldan kalan deyn-i vakftan	3.610 kuruş
Dergahta mezkûrun leyâlî-i mübârekde ve îdeynde ber-mu'tâd-ı kadîm fukarâyâ ta'âmiyesine mesârîfî	1.100 kuruş
Cami, minare, hela ve şadırvanda gerekli revgân-ı zeyt ve bezîr bahâ	490 kuruş
Yekûn	5.201 kuruş
Îrâd-ı tenzîl	1.800 kuruş

2.1.1.22 El-Hac Ahmed Ağa Vakfı

1260H yılında tutulan muhasebe kaydına göre Kanare Mahallesi'nde olduğu belirtilen handan¹⁵³ el-Hac Ahmed Ağa ibn-i el-Hac İlyas ecza-i şerif tilaveti için günlük bir akçe almaktadır. 1259H yılında kaydedilen defterde vakfa ait gelir ve masraflar tutulmuştur. Vakfa ait toplamda hâsıl olan meblağ 410 kuruştur ve bu meblağ yukarıda belirtilen handan gelmiştir. Vakfin tevliyetine 3 kuruş, mescid için 60 kuruş, merdivene 100 kuruş, nazıra 20,5 kuruş, muhasebeye 10 kuruş 10 para vakfin gelirinden ödeme yapılmıştır. Toplamda 203 kuruş 30 para verilmiştir. 206 kuruş 10 para bir sonraki seneye devredilmiştir.¹⁵⁴

Tablo 23 El- Hâc Ahmed Ağa vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfin Gelir Çeşitleri	Vakfin Gelir Miktarı	Vakfin Gider Çeşitleri	Vakfin Gider Miktarı
Hanın müsakafatından gelir	410 kuruş	Tevliyet	3 kuruş
		Mescid-i şerîf	60 kuruş
		Taş merdiven	100 kuruş
		Nâzırına	20,5 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	10 kuruş 10 para
		Yekûn	203 kuruş 30 para
		Fazla-i vakf	206 kuruş 10 para

¹⁵³ Muhasebe kaydında verilen bilgiye göre “Kanara Mahallesinde bulunan Han” olarak belirtilen hanın hangisi olduğu verilmemiştir. Bu han Kuşunlu Han, Penbe Han veya Aşirefendi Hanı olabilir.

¹⁵⁴ Ev.d., 11244., s.22b.

2.1.1.23 İsfendiyâr Bey Vakfı

İsfendiyâr Mahallesi'nde bulunan caminin banisi Candaroğulları İsfendiyâr Bey'dir. İsfendiyâr Bey'in vakfiyesine göre cami, imaret, medrese ve zaviyeden müteşekkildir. Cami moloz taş ile inşa edilmiştir. Ahşap çatısı kiremit ile kaplıdır ve ilk yapılan minaresi ahşaptır.¹⁵⁵ Şer'iyye Sicil kaydına göre cami onarım geçirmiş ve Osmanlı döneminde Bey Hamamı ve araziler akar olmuştur.¹⁵⁶ Fazıl Çifci'ye göre akar yerleri Kuzyaka İbişler, Kavak Köyü, Bulacık ve Karabulut'tadır.

Vakfın muhasebesi 1259H senesine ait kalemleri ihtiva eder. Vakfın mutasarrıfı Mehmed Halife bin Hasan'dır. Mergüze Karyesi'nde Budaklar ve Kuzyaka Sergi Divanı'ndan ve Bulacık Karyesi'nden ve İsfendiyâr Bey Hamamı'nın hasılatından gelir elde edilmiştir. Vakfa ait gelirler belirtilen mevkilerden gelen mahsullerden ve hamamındandır. Hamamın icarından 900,5 kuruş, mahsullerden 3.914,5 kuruş elde edilmiştir ve toplamda 4.815 kuruştur. Vakfa ait harcamalar hamamın ve caminin ihtiyaçlarına, fakirler için helva ve pilav masraflarına, nazıra, görevlilerin maaşlarına, muhasebe ve kitabete şeklinde sıralanmıştır. Vakfın akarlarından olan mülklere, vakfa ait imarlara tahsisat ayrılmıştır. İlâveten halkın rızasını kazanmak için yemek verilmiştir. Hamamın suyoluna, külhan, kazan ve kuyularına 422 kuruş, caminin suyollarına ve yağ masraflarına 433 kuruş, regaib kandilinde fakir için helva dağıtımına 192 kuruş, Ramazan ayında pilav dağıtımına 297,5 kuruş harcama yapılmıştır. Vakfın nazırına 120 kuruş 15 para, maaşlara 617,5 kuruş, muhasebeye 154 kuruş ve kitabet memuruna 10 kuruş harcanmıştır. Vakıftan toplamda 2.499 kuruş harcama yapılmıştır ve 2.316 kuruş bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfa ait gelir ve gider kayıtları aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁵⁷

Tablo 24 İsfendiyâr Bey Vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 156 kıyye	1.872 kuruş	Hamam-ı mezkûrun suyollarına ve külhânı ve kazan ve kuyularına	422 kuruş

¹⁵⁵ Gökoğlu., a.g.e., s. 197.

¹⁵⁶ Eyüpgiller., a.g.e., s. 71

¹⁵⁷ Ev.d., 11244., s.21a.

Şa'îr 106 kıyye	954 kuruş	Câmi'-i şerîfin suyollarına mesârifât	192,5 kuruş
Sir 181 kıyye	1.089 kuruş	Leyle-i Regâib'de fukarâya tabh olunan helva mesârifî	192 kuruş
Hamam icarı	900,5 kuruş	Ramazân-ı Şerîf'de bayramında tabh olunan pilav mesârifî	297,5 kuruş
Yekûn	4.815 kuruş	Îd-i adhâda fukarâ içün tabh olunan pilav	253 kuruş
Îrâd	4.815 kuruş	Câmi'-i şerîfde ve minâresinde revgân-ı şem' ve revgân-ı zeyt bahâ	241 kuruş
		Nâzıra verilen ücret	120 kuruş 15 para
		Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	617,5 kuruş
		Harc-ı muhâsebe-i hazîne	154 kuruş
		Ücret-i kitâbet-i me'mûr	10 kuruş
		Yekûn	2.499 kuruş
		Fazla-i vakf	2.316 kuruş

2.1.1.24 Sultan Süleyman Vakfı

Kastamonu merkezinin kültürel anlamda geliştiği dönem Candaroğulları İsmail Bey dönemidir. Kale ve etrafında önemli ve büyük yerleşmeler tesis edilmiştir. Bu yerleşmelerin su ihtiyaçları, etrafında bulunan tepelerden su getirilerek karşılanmıştır. Bu tepelerden biri Kastamonu'nun güneyindeki Tepelice Dağı'dır. Buradan gelen Tepelice (Deblüce) suyunun kaynağı hakkında kaynaklarda bilgiler bulunmaktadır.¹⁵⁸ 1280H/1863M yılında Topçuoğlu Camii'nde bulunan şadırvana ve Mütesellim

¹⁵⁸ Eyüpgiller., a.g.e., s. 166

Süleyman Ağa'nın emriyle Arız Mahallesi'ne Tepelice kaynağından su kanalları yapıldığı Eyüpgiller tarafından ifade edilmektedir.¹⁵⁹

1690-1840 tarihli Hurufat Defteri'nde Sultan Süleyman Vakfı tarafından XVIII. yüzyılda Kale Çeşmesi, Kozluca, Eski Çeşme ve diğer çeşmelerin suyolları için kazmacılara ödenek için Çatakviran ve Debbağ İshak'da bulunan arazinin sülüs hissesi verilmiştir. Ayrıca İsmail Bey Vakfında bulunan 3 adet çeşmeye de Tepelice suyundan iletildiği kaydedilmiştir.¹⁶⁰

1260H tarihinde tutulan Evkâf Defteri'ne göre Sultan Süleyman Vakfından Tepelice suyu için gelen ücretler ve harcanan masraflar tutulmuştur. Bu masraflar 1259H senesine aittir. Kazmacılık görevinde bir hissesi bulunan Terzi İbrahim'e diğer üç hisse Müslî Ağa'ya aittir. Kevrak(?) arazisi bu su yolu için vakfedilmiştir. Ayrıca Kuzyaka'dan bir adet kazma verilmiştir. Vakfa ait gelirler hınta, sir ve şairden oluşmaktadır ve toplamda 51 kuruş gelir elde edilmiştir. Vakfın gelirinden nâzıra 1 kuruş 11 para, maaşlara 10 kuruş, muhasebeye 2 kuruş, kitâbete 3 kuruş ödeme yapılmıştır. Vakfın giderleri için toplamda 16 kuruş harcama yapılmıştır. 35 kuruş ise fazla-i vakf olarak bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁶¹

Tablo 25 Sultan Süleyman Vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 2 kıyye	27 kuruş	Nâzıra verilen	1 kuruş 11 para
Şa'îr 2 kıyye	18 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	10 kuruş
Sir 4 kıyye	24 kuruş	Harc-ı muhâsebe	2 kuruş
Yekûn	51 kuruş	Ücret-i kitâbet	3 kuruş
		Yekûn	16 kuruş
		Fazla-i vakf	35 kuruş

¹⁵⁹ Eyüpgiller., a.g.e., s. 166

¹⁶⁰ Maden, Eğilmez., a.g.m., s.105-224.

¹⁶¹ Ev.d., 11244., s.20b.

Sultan Süleyman Vakfından tatlı su için dokuz nefer kazmacılık işine istinaden Debbağ İshak'dan arazi tahsis edilmiştir. Kazmacılığın yarısına el-Hac Hidayet Ağa, diğer yarısına Karaimamoğlu Hüseyin mutasarrıf olmuştur. Karaimamoğlu kazması iki adettir ve mutasarrıfı el-Hac Hidayet Ağa'dır. Bu kazmanın biri babasından kalmadır ve ismi Çadırcıoğludur. Bu kazmacılığa ait 1260H senesinde muhasebe defteri tutulmuştur ve defterde 1259H senesine ait makbuz ile masrafları yer almaktadır. Ayrıca Kuzyaka Nahiyesi'nden üç adet kazma verilmiştir. Bu mahsullerden toplamda 258,5 kuruş gelir elde edilmiştir. Nâzıra 6,5 kuruş, maaşlara 51 kuruş, harc-ı muhâsebeye 12 kuruş ve kitabete 10 kuruş ödeme yapılmıştır. Yapılmış olan toplam ödeme tutarı ise 79,5 kuruştur. 179 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfa ait gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁶²

Tablo 26 Sultan Süleyman Vakfı gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 8 kıyye	104 kuruş	Nâzıra verilen	6,5 kuruş
Şa'îr 8,5 kıyye	76,5 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	51 kuruş
Sir 137,5 kıyye	344 kuruş	Harc-ı muhâsebe	12 kuruş
yekûn	258,5 kuruş	Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Yekûn	79,5 kuruş
		Fazla-i vakf	179 kuruş

Sultan Süleyman Vakfından Tepelice suyu için kazmacılık işine istinaden Çatakviran Karyesi'nde dört adet arazi vakfedilmiştir. Dört hisseye bölünen arazinin hissedarları Şekur oğlu Ali, Şekur oğlu Hasan, Deli Ömer oğlu Terzi İbrahim ve Altıparmak oğlu Mehmed ve Hüseyin'dir. Şekuroğlu kazması için dört hissenin üç hissesi Şekuroğlu Ali'de olup bir hissesi ise Şekuroğlu Hasan'da bulunmaktadır. Danacıoğlu kazma olarak bilinen ortaklıkta beş hissedar vardır. Kureyşoğlu Ali de dört hissesi ve bir hissesi de Hasan'ın oğlu Ahmed'de bulunmaktadır. Kureyşoğlu kazması olarak bilinen ortaklıkta bir kazmanın yarısı Mahmûd oğlu Mustafa'da ve bir yarısı da Hacı oğlu

¹⁶² Ev.d., 11244., s.20a.

Mehmed'de bulunmaktadır. Vakfın 1259H yılına ait gelir ve gider kayıtlarına göre vakfın gelirleri hinta, şa'îr ve sirden oluşmaktadır ve toplam gelir 270 kuruştur. Vakfın gelirinden nazırına 6 kuruş 30 para, maaşlara 54 kuruş, muhasebeye 13 kuruş, kitabet memuruna 10 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplamda ödenmiş olan miktar 83 kuruş 30 paradır. 186 kuruş 10 para bir sonraki seneye devredilmiştir. Ayrıca Kuzyaka Nahiyesi'nden dört adet kazma verilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁶³

Tablo 27 Sultan Süleyman Vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hinta 10 kıyye	120 kuruş	Nâzıra verilen	6 kuruş 30 para
Şa'îr 10 kıyye	90 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	54 kuruş
Sir 10 kıyye	60 kuruş	Harc-ı muhâsebe	13 kuruş
yekûn	270 kuruş	Ücret-i kitâbet memur	10 kuruş
		Yekûn	83 kuruş 30 para
		Fazla-i vakf	186 kuruş 10 para

Sultan Süleyman Vakfından Tepelice suyollarında kazmacılık işi için 1258-1259 yıllarında muhasebe defteri tutulmuştur. Suyolları için dokuz nefer kazma takımı Kuzyaka Divanı'nda oluşturulmuştur. Kuzyaka kazması için Mustafa, Satılmış ve diğer yarısı Mustafa'ya verilmiştir. Diğer bir kazmanın yarısına mutasarrıf olanlar ise Dururoğlu Ahmedî, A'yânoğlu Hasan, Mehmed, Verşanoğlu Osman ve A'yânoğlu Hüseyin bir kazmaya mutasarrıf beş neferden oluşmaktadır. Deblüce suyolları için Sultan Süleyman evkâfindan gelir ve giderler Mustafa, Satılmış ve diğer Mustafa'nın nısfı ve Ahmed Hasan ve Mehmed Osman Hüseyin nısfı olarak ikiye ayrılmıştır. Giderler Mustafa, Satılmış ve diğer Mustafa'nın bulunduğu kısımda gelirler mahsullerden oluşmaktadır ve toplamda 54 kuruş gelir vardır. Vakfın gelirinden maaşa 12 kuruş, muhasebe harcına 3 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplamda ödeme tutarı 15 kuruştur. 39 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Ahmed Hasan ve Mehmed Osman Hüseyin için ayrılan kısımda vakfın gelirleri mahsullerden oluşmaktadır ve

¹⁶³ Ev.d., 11244., s.20b

toplamda 31,5 kuruş gelir elde edilmiştir. Vakfın gelirinden maaşlara 6,5 kuruş, muhasebeye 1,5 kuruş olup 8 kuruş ödeme yapılmıştır. 23,5 kuruş bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁶⁴

Tablo 28 Sultan Süleyman Vakfının gelir ve giderleri (1258 1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Mustafa, Satılmış ve diğer Mustafa'nın nısfı			
Hınta 1 kıyye	15 kuruş	Ücret-i kitâbet	0 kuruş
Şa'îr 1258 senesi 1kıyye ve 1259 senesi 1kıyye	27 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	12 kuruş
1258-1259 senesi için sir 2 kıyye	12 kuruş	Harc-ı muhâsebe	3 kuruş
Yekûn	54 kuruş	Yekûn	15 kuruş
		[Fazla-i vakf]	39 kuruş
Ahmed Hasan ve Mehmed Osman Hüseyin beş nefer kimselerin			
Hınta 1 kile	16 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	6,5 kuruş
Şa'îr	0	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	1,5 kuruş
Sir 1 kile ve 1,5 kile	15 kuruş	Yekûn	8 kuruş
Yekûn	31,5 kuruş	Fazla-i vakf	23,5 kuruş

¹⁶⁴ Ev.d., 11244, s. 26a.

2.2 İhsangazi’de Bulunan Hayrî Vakıflar

2.2.1 Şeyh Muslihiddin Çiftliği

1259H yılına ait Evkâf Defteri’ne göre Kastamonu, Mergüze Kazası’nde Halfet isimli köyde bulunan Şeyh Muslihiddin Çiftliği zâviye vakfından zaviyedarlık görevinde bulunan Ali Halîfe tarafından 1258-1259H yılına ait muhasebe defteri tutulmuştur. Çiftlikten gelen a’şar mahsullerine göre gelir ve gider bilgileri mevcuttur. Verilen bilgilere göre sadece sir fiyatı belirlenebilmiştir ve diğer ürünlerin gelir ücretleri yazılmamıştır. Toplam gelir miktarı 99 kuruştur. Gider kalemleri türbenin eksikliklerine ve tamirlerine, maaşlara, muhasebe harçlarına ve kitabet ücreti şeklindedir. Toplam harcama miktarı ise 70 kuruştur. 29 kuruş ise 1260H yılına devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁶⁵

Tablo 29 Şeyh Muslihiddin Çiftliği vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 1,5 kıyye	---boş kuruş	Vakf-ı şerîfin türbe ta’mîrine	40 kuruş
Şa’îr 1 kıyye	---boş kuruş	Türbe-i mezbûreye revgân-ı şem‘ bahâ	5 kuruş
Hınta 5	---(boş) kuruş	Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne	12 kuruş
Şa’îr 3 kıyye	---(boş) kuruş	Ücret-i kitâbet	10 kuruş
Sir 3 kıyye	18 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	3 kuruş
Yekûn	99 kuruş	Fazla-i vakf	29 kuruş

2.3 Doğanyurt’ta Bulunan Hayrî Vakıflar

2.3.1 Çavuş Hacı Mustafa Ağa Camii

İncelenen defterde Kastamonu, Hoşalay İskelesinde Çavuş Hacı Mustafa Ağa Camii vakfının 1256-1259 senelerine ait muhasebe kaydı yer almaktadır. Kayda göre İstanbul

¹⁶⁵ Ev.d., 11244, s. 25b.

gümrüğüne bağlı İnebolu gümrüğünden maaş olarak imamlık ve hitabet görevinde bulunan Ahmed, Abdi, Mehmed, Ali ve Süleyman adlı kişilerin görevleri hakkında bilgi verilmiştir. Bu kişilere müşterek olanlar ise Ahmed, Mehmed, Ali ve Halil bin Hüseyin ve Hasandır. Bu kişiler görevlerini müşterek olarak devam edemeyeceklerini belirterek hatiplik görevi Molla Memiş'e tahsis edilmiştir. Molla Memiş'te iken vakfın muhasebesi tutulmuştur. Muhasebe kaydına göre bir sülüs akçe mutasarrıflık verilmiştir. Vakıf için gelir kalemlerine bakıldığında mısır, şa'îr ve sirden oluşmaktadır ve toplam gelir ise 252 kuruştur. Harcamalar ise vakfın muhasebe, kitabet, maaşlara ve müteferrikaya yapılmıştır. Toplam masraf ise 71 kuruştur. Fazla-i vakfın kaç kuruş olduğu belirtilmemiştir. Yapılan hesaplara göre fazla-i vakf 181 kuruştur. Vakfa ait gelir ve giderler aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁶⁶

Tablo 30 Çavuş Hacı Mustafa Ağa Camii'nin gelir ve giderleri (1256-59H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Mısır 3 kıyye 1 kıyye 2 kıyye 1,5 kıyye	7,5 kuruş	Mesârifât-ı müteferrika	6 kuruş 12 para
Şa'îr 2 kıyye 1 kıyye 1,5 kıyye 2 kıyye	6,5 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	48 kuruş
Sir 2 kıyye 2,5 kıyye 1,5 kıyye 3 kıyye	9 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	12 kuruş
Dört senede	72 kuruş	Ücret-i kitâbet	5 kuruş
Yekûn	252 kuruş	Yekûn: Fazla-i vakf	71 kuruş [181]

¹⁶⁶ Ev.d., 11244, s. 5a.

2.4 Devrekâni’de Bulunan Hayrî Vakıflar

2.4.1 Şeyh Bali Tekkesi

Şeyh Bali Tekkesi Kastamonu’da Devrekâni’ye bağlı Çalca Köyü’nde bulunmaktadır. Köyün kuzeydoğu yönünde, etrafı beton duvarlarla çevrili köy kabristanının içinde yer almaktadır. Türbe iki adet sanduka mezar ve üç adet mezardan oluşmaktadır. Sandukalı mezarlardan biri Şeyh Bali Tekkesi’nin kurucusu Şeyh Bali Efendi’nin olup diğeri 1939 doğumlu Rufai Şeyhi Abdüllatif Efendi’ye aittir.¹⁶⁷

Tekkenin kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Tapu Tahrir Defteri’ne göre XIV. yüzyıl başlarında tekkenin varlığı tespit edilmiştir. Buna göre tekyedar Şeyh İlyas ile oğlunun fakirlere ve misafirlere yardımcı olduğu bilgisi verilmektedir. Yine bu belge içerisinde Çalca, Ortaca, Akdağ köylerinden tekkenin ihtiyaçları için vakfedilmiş mülk ve iki adet çiftliğin bilgisi yer almaktadır.¹⁶⁸

1327 tarihinde türbe yenilenmiştir. 1902 yılında vakıf için 1943 kuruş 20 para harcama yapılmıştır. 1325H yılında ise türbe için kullanılan vakıf odası, cami ve türbe onarım görmüştür.¹⁶⁹ Bu harcamalara ve tutulan defterlere bakıldığında XX. yüzyıl başlarında tekkenin açık ve kullanılabilir durumda olduğu anlaşılmaktadır.

Şeyh Bali Tekkesi’nin 1258-1259H yıllarında günlük bir akçe ile mütevellilik görevi yapan es-Seyyid Mustafa’nın vefatından sonra göreve Hüseyin bin Ahmed geçmiştir. Bu görev sırasında muhasebe defteri tutulmuştur. Bu deftere göre toplam gelir 785 kuruş 10 paradır. Gider kalemlerinin yekûnü ise 248 kuruş 35 para’dır. Bu harcamalardan artan miktar ise 536 kuruş 5 paradır. Vakfa ait gelirler mahsullerden oluşmaktadır ve en fazla gelir şa’îrden, en az gelir 153 kuruş ile sir mahsulündendir. Harcamalar ise kitabet, muhasebe, müteferrika ve maaşlardır. Gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁷⁰

Tablo 31 Şeyh Bali Tekkesi vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H)

¹⁶⁷ Fazıl Çifci, **Kastamonu Camileri- Türbeleri ve Diğer Tarihi Eserler II**, Özeller Matbaa, Kastamonu 2018, s. 124.

¹⁶⁸ Çifci., a.g.e., s. 124

¹⁶⁹ Çifci, a.g.e., s.125.

¹⁷⁰ Ev.d., 11244, s. 4b

Vakfin Gelir Çeşitleri	Vakfin Gelir Miktarı	Vakfin Gider Çeşitleri	Vakfin Gider Miktarı
Hınta 10 kıyye	120 kuruş	Mesârifât-ı müteferrika	58 kuruş 35 para
Şa'îr 9,5 kıyye	85,5 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	146 kuruş
Sir 11 kıyye	66 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	36 kuruş
Hınta 11 kıyye	132 kuruş	Ücret-i kâtibet	8 kuruş
Şa'îr 11,5 kıyye	153,5 kuruş	Mesârifât	248 kuruş 35 para
Sir 13 kıyye	78 kuruş	Fazla-i vakf	536 kuruş 5 para
Yekûn	785 kuruş		
Îrâd	785 kuruş 10 para		

2.4.2 Şirin Tekkesi

Şirin Tekkesi Devrekâni'ye bağlı Tekkekızıllar Köyü'nde bulunmaktadır. Candaroğlu İsfendiyâr Bey'in eşi Kutluk Melek tarafından 812H yılları arasında kurulduğu bilinmektedir. 1566 tarihinde Kutluk Melek Hatun'un, Şirin Tekkesi'ni oğlu İbrahim Bey'e emanet ettiği ve Baldır isimli birden fazla mezranın tekkeye vakfedildiği araştırmalarda yer almaktadır. Tekkenin ilk kuruluş yıllarında Çiller Köyü'nden olan, Tekke-i Kızıllar lakaplı hayırsever tarafından camide bulunan görevlinin ücretine karşılık yarım çiftlik arazinin bağış yapıldığı tespit edilmiştir. Tekkenin yakınlarında bulunan birçok köyden (Koçbasanlar, Kovalca, Akpınar) vakfa hizmet amaçlı araziler vakfedilmiştir. Türbenin ilk görevlileri Derviş Münir ve Şeyh Şirin lakaplı Mehmet olup ilerleyen dönemlerde hisselerini oğullarına devretmişlerdir. II. Bayezıd döneminde, oğulları Şeyh Fethullah ve Münir Efendi'nin görevli olduğu bu dönemde tekkenin Şeyh Şirin Tekkesi ismiyle geçtiği Çifci tarafından belirtilmektedir.¹⁷¹

Şirin Tekkesi'nin 1260H yılında tutulan muhasebe defterine göre Mehmed, Osman ve Ali'nin görevlerini oğulları Mehmed oğulları Hüseyin ve Mustafa'ya ve Osman oğlu Mehmed'e ve Ali'nin oğulları İbrahim ve Dursun'a bıraktığı ve bunların tekkenişin olarak görev aldığı ifade edilmektedir. Tekkenişin olarak çalışanlar için layiha gönderilmiş olup tekkenin muhasebe kaydı gönderilmemiştir. Bu deftere göre tutulan mahsullerin ölçümünde İstanbul kilo ölçümü temel alınmıştır. 1258 ve 1259H yıllarına

¹⁷¹ Çifci, a.g.e., s.129,c.II

ait vakfın gelirleri mahsullerden oluşmaktadır. Bu mahsuller hinta, şa'îr, sirden oluşmaktadır. 1258H yılına ait toplam gelir miktarı 190 kuruştur. 1259H yılına ait gelirler ise 191 kuruştur. Her iki senenin toplam gelir miktarı 381 kuruştur. Hangi yıla ait olduğu verilmeyen mahsullerin toplamı ise 1506 kuruş 30 paradır. Harcamalara bakıldığında 1256-1259H senelerine ait ayrı ayrı harcama kalemleri verilmiştir. 1256H yılına ait harcamalar maaşlara, kitabet ve muhasebe masraflarınadır. Toplamda 307,5 kuruş ödeme yapılmıştır. 1257H yılına ait ödemeler hatab, kahve, revgân-ı şem ve şa'îr mahsulünerdir. Toplam ödeme tutarı 149,5 kuruştur. 1258H yılına ait ödemeler hatab, kahve, revgân-ı şem ve şa'îr mahsulünerdir. Toplam ödeme tutarı 183 kuruştur. 1259 yılına ait ödemeler hatab, kahve, revgân-ı şem ve şa'îr mahsulüne yapılmıştır. Toplamda ödenen miktar 199 kuruştur. Dört yılın toplam harcama miktarı ise 1.003,5 kuruştur. Harcamalardan geriye kalan 883,5 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfa ait gelir ve gider kalemleri hakkında bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁷²

Tablo 32 Şirin Tekkesi vakfının gelir ve giderleri (1256-1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Sene 1258H	190 kuruş	Sene 1258H	
Hinta fi,3 20 kıyye	80 kuruş	Hatab ¹⁷³ 20	60 kuruş
Şa'îr fi 3, 30 kıyye	90 kuruş	Kahve 4 kıyye	28 kuruş
Sir fi 2, 10 kıyye	20 kuruş	Şem'-i revgan 3 kıyye	15 kuruş
Sene 1259H	191 kuruş		
Hinta fi 4, 19 kıyye	76 kuruş	Şa'îr 20 kıyye	80 kuruş
Şa'îr fi 3, 31 kıyye	93 kuruş	Yekûn	183 kuruş
Sir fi 2, 11 kıyye	22 kuruş	Sene 1259H	
1258-1259H yılları yekûn	381 kuruş	Hatab 20 araba	60 kuruş
Hinta 6 kıyye	360 kuruş	Kahve 6 kıyye	42 kuruş
Şa'îr 16 kıyye	640 kuruş	Şem'-a-i revgan 3 kıyye	25 kuruş
Sir 4 kıyye	14 kuruş	Şa'îr 18 kıyye	72 kuruş
Yekûn	1.104 kuruş	Yekûn	199 kuruş
Sir 11 kıyye	27,5 kuruş	Sene 1257H	

¹⁷² Ev.d., 11244, s. 4b

¹⁷³ Odun, tahta araba.

Hınta 32 kıyye	208 kuruş	Hatab 15 araba	45 kuruş
Şa'ır 38 kıyye	267 kuruş	Kahve 4 kıyye	28 kuruş
Yekûn	402 kuruş 30 para	Revgân-ı şem 2,5 kıyye	12,5 kuruş
Yekûn	1.516, 30 kuruş	Şa'ır 16 kıyye	64 kuruş
İrad	1.887 kuruş	Yekûn	149,5 kuruş
		Sene 1256H	
		Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	238,5 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	59 kuruş
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Yekûn	307,5 kuruş
		4 senelik toplam masraflar	1.003,5 kuruş
		Fazla-i vakf	883,5 kuruş

2.4.3 Selameddin Mescidi

Devrekâni, Bağlar Divanı'nda yer alan mescidin 1258-1259H yılına ait muhasebe defteri tutulmuştur. Bu defter 1260H senesinde kaydedilmiştir. Zikredilen mescidte tevliyet ve imamet vazifesi Seyyid Ahmed'in vefatından sonra küçük oğlu Hasan'a tevcih edilmiştir. Fakat diğer berat ile Hasan bin Ahmed'in imamet ve tevliyet görevinde bulunduğu zamanlarda muhasebe kaydı verilmiştir. Bu kayda göre gelir ve gider kalemleri yer almaktadır. Vakfa ait gelirler hınta, şa'ır, sir mahsullerindendir ve toplamda 644 kuruş elde edilmiştir. 284 kuruş hıntadan 90 kuruş sirden gelir elde edilmiştir. Vakfın gider kalemleri ise revgân-ı şem, maaşlara, muhasebe ve kitabet masraflarına harcanmıştır ve toplamda 221 kuruş 24 paradır. En fazla harcama 116,5 kuruş ile maaşa en az harcama ise kitabet masrafıdır. Harcamalardan geriye kalan 422 kuruş 16 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁷⁴

Tablo 33 Selameddin Mescid vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 2 kıyye	284 kuruş	Revgân-ı şem 10 kıyye,	50 kuruş

¹⁷⁴ Ev.d., 11244., s.5b

Şa'îr 90 kıyye,	270 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	29 kuruş
Sir 45 kıyye,	90 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	116,5 kuruş
Yekûn	644 kuruş	Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Mesârifât-ı müteferrika	16 kuruş 4 para
		Toplam masraflar	221 kuruş 24 para
		Fazla-i vakf	422 kuruş 16 para

2.5 Boyabat'ta Bulunan Hayrî Vakıflar

2.5.1 Salih Fakih Zaviyesi

1259H tarihli Evkâf Defteri'ne göre Evkâf-ı Hümayun Nezâreti mülklerinden Boyabad Kazası'na bağlı Bülenözü (Belenözü) adlı köyde Salih Fakih Zaviyesi yer almaktadır. Zaviyenin 1258H ve 1259H yıllarına ait muhasebe kaydı tutulmuştur. Günlük bir akçe ile mutasarrıf olan el-Hac Hüseyin bin Hasan ve diğer dört ortağı mutasarrıf Seyyid Mehmed Emin, Seyyid Hasan, Seyyid Süleyman Halife, Mehmed Emin Dede oğlu Hasan Dede'dir. Zaviye için Koyluş, Gökçe ağaç, Akçasu, Sirik(?), Akbörk, Bağrıaçık karyelerinden ta'sir alınmıştır. Zaviye için gelirler hınta, sir, şa'îr gibi hububatlarıdır. 1258 ve 1259 yılların ait gelirler 337 kuruştur. Vakfın müteferrikasına 8 kuruş 17 para, muhasebesine 17 kuruş, maaşlara 68 kuruş, kitabete 10 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplam gider 103 kuruş 17 paradır. 233 kuruş 23 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfa ait en fazla gelir getiren ürün hınta, en az gelir getiren sir mahsulü olmuştur. Harcamalara bakıldığında ise en fazla harcama maaşlara yapılmıştır. Vakfa ait gelir ve giderler aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁷⁵

Tablo 34 Salih Fakih Zaviyesi vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 2 kıyye	24 kuruş	Mesârifât-ı müteferrika	8 kuruş 17 para
Şa'îr 14 kıyye	126 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	17 kuruş

¹⁷⁵ Ev.d., 11244, s.25b.

Sir 3 kıyye	18 kuruş	Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne	68 kuruş
Hınta 2 kıyye	24 kuruş	Ücret-i kitâbet	10 kuruş
Şa’îr 13 kıyye	126 kuruş	Yekûn	103 kuruş 17 para
Sir 3 kıyye,	19 kuruş	Fazla-i vakf	233 kuruş 23 para
Yekûn	337 kuruş		

2.5.2 Civan Şehzade Evkâfı

1260H yılında tutulan Evkâf Defteri’ne göre Boyabad İlçesi Gökçeagaç Nahiyesi Çakırçay Köyü’nde bulunan, Civan Şehzade evkâfından olan mescide imamlık görevinde bulunan kişinin görevi tecdid edilmiştir. Köyde bulunan araziden a’şar gelmektedir. Vakfın mahsulünden mescidin imamına günlük iki akçe verilmiştir. Vakfın tevliyet görevinde bulunan Mustafa bin Mehmed ile 1259H yılına ait muhasebe defteri kaydedilmiştir. Vakfa ait gelirler hınta, sir ve şa’îr mahsullerinden oluşmaktadır. Toplam gelir ise 255 kuruştur. Vakfa ait harcamalar ise mesârifât-ı müteferrikaya 6,5 kuruş, maaşlara 48,5 kuruş, muhasebeye 12 kuruş ve kitabete 5 kuruştur. Toplamda ödenmiş olan miktar 72 kuruştur. Fazla-i vakf 183 kuruştur. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁷⁶

Tablo 35 Civan Şehzade Evkâfı vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 5,5 kıyye	66 kuruş	Mesârifât-ı müteferrika	6,5 kuruş
Şa’îr 10 kıyye	90 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	12 kuruş
Sir 31,5 kıyye	99 kuruş	Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne	48,5 kuruş
Îrâd	255 kuruş	Ücret-i kitâbet	5 kuruş
Yekûn	255 kuruş	Yekûn	72 kuruş
		Fazla-i vakf	183 kuruş

2.5.3 Cimdâr Köyü Camii

II. Bayezit döneminde mevcut olan caminin ismi Cimdâr Köyü Camii olup caminin ilk imamı Ali Fakih oğlu Abdullah Efendi’dir. Caminin masrafları için 1566 tarihinde

¹⁷⁶ Ev.d., 11244, s.23b.

arazi ve değirmen vakfedilmiştir.¹⁷⁷ Ayrıca bu köy Şeyh Şabân-ı Velî'nin doğduğu köy olarak kayıtlara geçmiştir.¹⁷⁸

1259H yılında tutulan Evkâf Defteri'nde caminin Boyabad Kazası Gökçe ağaç Nahiyesi'nde yer aldığı belirtilmiştir. Mehmed bin Hasan camide günlük bir akçe ile imamet ve hitabet görevi yapmaktadır. Cami için Kuzyaka'dan bir adet kazma vakfedilmiştir. Vakfın gelirleri hinta, şa'ır, sir'den oluşmaktadır. Mahsullerden toplam gelir ise 93 kuruştur. Camiye ait giderlerden maaşlara 19,5 kuruş, harc-ı muhâsebe 4,5 kuruş, ücret-i kitâbete 10 kuruş ödeme yapılmış toplamda 34 kuruş gider kaydedilmiştir. 59 kuruş ise bir sonraki seneye devretmiştir. Vakfın gelir ve gider kayıtları aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁷⁹

Tablo 36 Cimdâr Köyü Camii vakfının gelir ve giderleri (1258-1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hinta 1,5 kile	18 kuruş	Ücret-i kitâbet	10 kuruş
Şa'ır 2,5 kile	22 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	4,5 kuruş
Sir 1,5 kile	9 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	19,5 kuruş
Hinta 1 kile	12 kuruş	Yekûn	34 kuruş
Şa'ır 2,5 kile	22,5 kuruş	Fazla-i vakf	59 kuruş
Sir 1,5 kile	9 kuruş		
Yekûn	93 kuruş		

2.6 Taşköprü'de Bulunan Hayrî Vakıflar

2.6.1 Onapa Zaviyesi

Taşköprü ilçesinde bulunan zaviye Kornapa isimli köyde bulunmaktadır. Zaviyenin ismi “Onapa” adlı hayırsever tarafından yaptırıldığı için bu isimle anılmaktadır. Çifci eserinde “Zaviye-i Onapa el-Candari” ifadesiyle zaviyenin Candaroğulları ailesine ait olacağını belirtmektedir. 973H tarihinde Nakşibendi Şeyhi Musa ve kardeşinin

¹⁷⁷ Çifci., a.g.e., s. 133.

¹⁷⁸ Cevdet Yakupoğlu, “Şeyh Şa'ban-ı Velî Nerede ve Nasıl Bir Muhitte Dünyaya Geldi?”, **I. Uluslararası Şeyh Şa'bân-ı Velî Sempozyumu**, (4–6 Mayıs), 2012 Kastamonu, s.161.

¹⁷⁹ Ev.d., 11244, s.26a.

zaviyede görevli oldukları görülmektedir. Zaviye genellikle yolcu, asker ve fakirler için yemeklerin ikram edildiği yer olmuştur. Vakfın 1878M yılına ait muhasebesinden anlaşıldığına göre vakıf geniş arazilere sahiptir.¹⁸⁰

İncelenen muhasebe defterinde Onapa Zaviyesi'nin 1257-1259H yıllarına ait muhasebe kaydı tutulmuştur. Muhasebe kaydına göre zaviyenin Taşköprü Kazası'nda Onapa Karyesi'nde yer aldığı belirtilmiştir. Vakıfta zaviyadarlık görevinin babadan oğula geçtiği ve mutasarrıflarının Ebubekir, Ali ve diğer Ali olduğu belirtilmiştir. Verilen başka berât ile mutasarrıfların Feyzullah, Salih ve Ali olduğu başka bir berât ile mutasarrıfın Ahmed bin Hüseyin olduğu kaydedilmiştir. Onapa Zaviyesi vakfına ait gelir ve giderlerin tanzim edildiği kayda göre gelir kalemleri 1257-59H seneleri için ayrı ayrı verilmiştir. Buna göre gelirler hinta, şa'îr, sir ve mısır gibi mahsullerden oluşmaktadır. 1257H senesine ait mahsullerin gelir miktarı 2.111,5 kuruş, 1258H yılına ait gelir 1.164,5 kuruş, 1259H senesine ait gelir ise 1.843,5 kuruştur. Üç senelik toplam gelir 5.119,5 kuruştur ve vakfa ait harcamalar buradan yapılmıştır. Vakfa ait köylerden vakıflar temin edilmiştir. Bu köyler Karye-i İncesu'da 1 adet, karye-i Toruş'da 2 adet, karye-i Kuşşüküsü? ve Belhan?'da 3 adet, karye-i Kızıoğlu 4 adet, karye-i Burtuluoğlu 5 adet, karye-i Kuyluş'da 6 adet, karye-i Hasan Beşe'de 8 adet ve karye-i Kuzyaka'da 11 adettir. Vakfın gelirinden mahsullere, memurlara, kitabete ve muhasebeye harcama yapılmıştır. Harcamalar senelere ayrılarak verilmemiştir. Gider kısımlarında kahve, toz biber, hinta, şa'îr, bulgur, pirinç, lahm-ı ganem ve bakar, mum, pekmez, sadeyağ (tereyağ)dan oluşmaktadır. Giderler için toplamda 4.575,5 kuruş ödeme yapılmıştır. 544 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir. Ayrıca günlük bir akçe zaviye tevliyyetinde bulunan kişiye, 2 kile hinta, 2 kile şa'îr ve 2 kile mısır ise imama verilmesi şart koşulmuştur.¹⁸¹

Tablo 37 Onapa Zaviyesi vakfının gelir ve giderleri (1257-1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Sene 1257H	2.111,5 kuruş	Kahve 10 kıyye	70 kuruş

¹⁸⁰ Çifci., ag.e., s. 234.

¹⁸¹ Ev.d., 11244, s.20a.

Hinta 90 kıyye	585 kuruş	Mesârifât-ı müteferrika	128 kuruş
Şa'îr 239 kıyye	975,5 kuruş	Hinta 18 kıyye	216 kuruş
Sir 137,5 kıyye	344 kuruş	Şa'îr 20 kıyye	180 kuruş
Mısır 36 kıyye	207 kuruş	Bulgur 18 kıyye	----- kuruş
Sene 1258H	1.164,5 kuruş	Pirinç 5 kıyye	100 kuruş
Hinta 66 kıyye	264 kuruş	Lahm-ı ganem ve bakar	192 kuruş
Şa'îr 168 kıyye	504 kuruş	Toz biber1 kıyye	30 kuruş
Sir 115,5 kıyye	230 kuruş	Mum 10 kıyye	40 kuruş
Mısır 55 kıyye	166,5 kuruş	Pekmez 50 kıyye	75 kuruş
Sene 1259H	1.843,5 kuruş	Revğân-ı sade 80 kıyye	320 kuruş
Hinta 42,5 kıyye	510 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	150,5 kuruş
Şa'îr 72,5 kıyye	652,5 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	37 kuruş
Sir 67 kıyye	402 kuruş	Ücret-i kitâbet-i me'mûr	51 kuruş
Mısır 11 kıyye	99 kuruş	1 seneden 3 seneye kadar masraflar zamlanmıştır.	4.575,5 kuruş
Rüsûmât-ı kendir	180 kuruş	Fazla-i vakf	544 kuruş
Üç senelik Yekûn	5.119,5 kuruş		

2.7 Araç'da Bulunan Hayrî Vakıflar

2.7.1 İsmail Bey Camii

Kastamonu ilinin Araç ilçesine bağlı Eflani Demirli Köyü'nde bulunmaktadır. Köyün kuzeyinde bulunan caminin etrafında ne olduğu bilinmeyen harabe yapılar mevcuttur. Camii'nin ismi halk tarafından Direkli Camii olarak bilinmektedir. Kitabesine göre 855H tarihinde Candaroğlu İsmail Bey tarafından inşa ettirildiği anlaşılmaktadır. Camii 1307H yılında onarım geçirmiştir. 1958 yılında yapılan onarım ile de yapının kuzey kısmı kapatılıp, batısına ahşap minare ve doğusuna yeni bir mekân eklenmiştir.¹⁸²

1260H yılında yazılan Evkâf Defteri kaydına göre cami Kastamonu Küre-i Hadîd Kazası'nda bulunmaktadır. Defterde Küre-i Hadîd olarak İsmail isimli hayırseverin yaptırdığı cami Evkâf-ı Hümayun Nezâreti mülklerindendir. Vakfın tevliyet vazifesinde bulunan Mehmed Emin, İbrahim ve Osman ibn-i Hâfız Osman tarafından 1259H yılına ait muhasebe defteri hazırlanmıştır. Tokatlı ve Gülükler köyünden gelen aşar vergileri ile harcanan miktarlar belirtilmiştir. Ayrıca Eflani Kazası'ndan perakende olarak 502 kuruş gelir olarak kabul edilmiştir. Vakfa ait gelirler mahsullerden oluşmaktadır ve mahsullerden toplamda 703 kuruş 30 para gelir elde edilmiştir. Vakfın giderleri genel olarak cami için muhasebeye, maaşlara, müteferrikaya harcanmıştır. Caminin tamiri için verilen tahtaya 100 kuruş, kitabete 10 kuruş, muhasebeye 30 kuruş, maaşlara 120 kuruş, müteferrikaya 17 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplamda ödenen miktar 278 kuruştur. 425 kuruş 30 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Verilere göre en fazla gelir şa'îrden, en az gelir ise sir mahsulünden elde edilmiştir. Harcamalara göre en fazla harcama maaşlardır. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.¹⁸³

Tablo 38 İsmail Bey Camii vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
---------------------------	-------------------------	---------------------------	-------------------------

¹⁸² Erdal Eser, “Küre-i Hadid Köyü'nde Candaroğlu İsmail Bey Camii”, **Vakıflar Dergisi**, C: XXVI, İstanbul 1997, s. 237-248.

¹⁸³ Ev.d., 11244, s 26b.

Hinta fi 3, 9 kıyye	36 kuruş	Ücret-i kitâbet	10 kuruş
Şa'îr fi 2, 34 kıyye	68 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	30 kuruş
Sir fi 1,5 38,5 kıyye	57 kuruş 30 para	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	120 kuruş
Yekûn	163 kuruş 30 para	Mesârif-i müteferrika	17,5 kuruş
Hinta 14,5 kıyye	58 kuruş	Câmi'-i şerîf ta'mîrine harc olan tahtanın	100 kuruş
Şa'îr 35 kıyye	106 kuruş	Yekûn	278 kuruş
Sir 49 kıyye	73,5 kuruş	Fazla-i vakf	425 kuruş 30 para
Yekûn	237,5 kuruş		
Hinta 7 kıyye	28 kuruş		
Şa'îr 20,5 kıyye	41 kuruş		
Sir 19 kıyye	28,5 kuruş 1,5		
Yekûn	97,5 kuruş		
Îrâd:	703 kuruş 30 para		
Eflani kazâsında vâki' parekende bi'r-rızâ ahz olunan	502 kuruş		

2.8 Merkez Köylerde Bulunan Hayrî Vakıflar

2.8.1 Şerefüddün Köyü

2.8.1.1 Beycebey Camii

Kastamonu Şerefüddin Köyü'nde bulunan Beycebey Camii'ne ait muhasebe defteri kaydedilmiştir. Caminin tevliyet görevinin evlattan evlada geçtiği belirtilmiştir. 1259H senesinde caminin muhasebe kaydını imamet ve hitabet görevinde bulunan es-Seyyid İbrahim ve es-Seyyid Mehmed Emin Halifeler tutmuştur.¹⁸⁴

Tablo 39 Beycebey Camii vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
1258H sene	829,5 kuruş	Nâzıra verilen	43,5 kuruş

¹⁸⁴ Ev.d., 11244, s 21b.

Hınta 19 kıyye	228 kuruş	Câmi‘-i şerîfde revgân-ı şem‘	115 kuruş
Sir 65 kıyye	390 kuruş	Müceddeden mekteb inşâsına	291,5 kuruş
Şa‘îr 23,5 kıyye,	211,5 kuruş	Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne	254 kuruş
Sene 1259H	906 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazine	63 kuruş
Hınta 22,5 kıyye	270 kuruş	Ücret-i kitâbet-i me‘mûr	10 kuruş
Şa‘îr 26 kıyye	234 kuruş	Yekûn	777 kuruş
Sir 67 kıyye	402 kuruş	Fazla-i vakf	958 kuruş

3. AVÂRIZ VE PARA VAKIFLARI

Osmanlı Devleti'nde tanzimatın ilanına kadar olağanüstü hallerde veya savaş zamanında masrafların karşılanması için padişahın emri ile halktan toplanan ve doğrudan devlete vermeye şart koşulan vergiye avâriz veya avâriz-ı divaniye denir. Avâriz vergileri hizmet, eşya ya da para olarak halktan alınmıştır.¹⁸⁵ Müslümanlardan, beden gücü yerinde olanlar cihada katılarak, mal ve mülk sahipleri ise devlete katkı sağlamıştır. Bu durum Müslümanlarda ibadet haline gelmiştir. Fakat zamanla ibadet olmaktan çıkıp devlete zorunlu vergi haline gelmiştir ve buna da avâriz akçesi denilmiştir.¹⁸⁶ Avâriz vergileri halktan hane başına olarak toplanmıştır. Vergilerden muaf olanlar ise askeri sınıf mensupları, ilmiye sınıf mensupları, idari hizmet görenler, vakıf reayası gibi kişilerdir.¹⁸⁷

Devletin giderek halkın ihtiyaçlarını karşılayamaması ve hazinenin yetersiz kalması ile avâriz vergileri sıklıkla toplanmaya başlanmıştır. Bunun akabinde halk vergileri ödeyemez hale gelmiştir ve vergiler akar veya para olarak tahsis edilen vakıflardan karşılanmıştır. Avarız vakfı olarak isimlendirilen bu vakıflardaki paraların işletilmesiyle elde edilen kâr ve akarların yıllık gelirinden halkın vergi borçları ve ihtiyaçları karşılanmıştır.¹⁸⁸ İlaveten yangın, salgın hastalık, deprem, gibi doğal afetlerin yaşandığı zamanlarda, kamu hizmetlerine, cenaze masraflarına, iş kuracaklara da sermaye olmuştur.¹⁸⁹ Buna göre avâriz vakıflarının ana sermayesi vakfedilen paradır. Bu paranın işletilmesiyle kâr elde edilmiştir ve bu yöntemle vakfin sürekliliği sağlanmıştır.

Kurulmuş olan vakıftan vergilerin tamamı karşılanmadığı zaman mahalle veya köylerdeki kişiler kendi aralarında paylaşarak ödeme yapmıştır. Verginin alınmadığı zaman veya vergi borcundan kalan para olursa kamu yararına kullanılmıştır. Avâriz

¹⁸⁵ Ömer Lütfi Barkan, "Avâriz", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C:II, MEB Basımevi, İstanbul 1997, s. 13

¹⁸⁶ Mustafa Akdağ, *Türkiye'nin İktisâdi ve İctimai Tarihi II*, Tekin Yayınevi, Ankara 1979, s.283

¹⁸⁷ Ahmet Köç, "XIX. Yüzyıl Ortalarına Doğru Antalya Kaza Merkezinde Mahalleler ve Mahalle Avâriz Vakıfları", (Editör: B. Koçakoğlu, D.Çakılcı), *Antalya Kitabı 4*, Palet Yayınları, Konya 2021, s.35-46.

¹⁸⁸ Mehmet İpşirli, "Avâriz Vakfı", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C:IV, İstanbul 1991, s.109

¹⁸⁹ Özer Ergenç, "Osmanlı Şehrindeki "Mahalle"nin İşlev Nitelikleri Üzerine", *OA*, S .IV, İstanbul 1984, s. 77.

vergisinin kalkmasıyla birlikte vakıfta bulunan para halkın ve mahallenin ihtiyaçlarına tahsis edilmiştir.

Kastamonu'da kurulmuş olan avâriz vakıfları, bulunduğu mahallenin vergilerine, mahallede bulunan cami, türbe, çeşme, dükkân, su yolları gibi mekânların eksikliklerine ve tamirlerine, mahallede güvenlik sağlamak amacıyla gezen kolculara ve askerlerin ihtiyaçlarına, vakıfların görevlilerine, vefat eden kişilerin cenaze ve tabut masraflarına ve yeni sokakların yapımı gibi birçok alanda kullanılmıştır. Böylece bu vakıflar halkın birlik ve dayanışma duygusunu geliştirmiştir. Vakıfların gider kalemlerinde de bu açıkça anlaşılmaktadır. Bu vakıflar sayesinde mahalle sakinlerinin aidiyet duygusu gelişirken, mahallede bulunan fakirlerin ve mahallenin ihtiyaçları sağlanmıştır.

Kastamonu'da 38 avâriz vakfı bulunmaktadır. Kurulmuş olan bu vakıflarda anapara ve nemasından başka çeşitli gayrimenkuller vakfedilmiştir. Örneğin Beyçeşme Mahallesi için kurulan vakfa ait dükkânlardan 1.305 kuruş kira elde edilmiştir.¹⁹⁰ Yine İbn-i Süle Mahallesi vakfına ait terziler dükkânından 178,5 kuruş ve ayakkabıcılar dükkânından 50 kuruş¹⁹¹ alınarak halkın ihtiyaçları giderilmiştir.

Diğer taraftan Hurufat Defterleri'ne göre mahalle sayıları 44 olarak tespit edilmiştir. İbn-i Sadi Mahallesi, Kızılsaray Mahallesi, Yeni Mahalle, Alparslan Mahallesi, Cemal Ağa Mahallesi, Debbaglar Mahallesi, İbn-i Neccar Mahallesi ve Hüseyin Çelebi Mahallesi Hurufat Defteri'nde ismi geçen ancak 1256-60H tarihli Evkâf Defteri'nde olmayan mahallelerdir. Kırkçeşme Mahallesi ve Seydiler Mahallesi ise Hurufat Defteri'nde olmayan Evkâf Defteri'nde isimleri zikredilen mahallelerdir.¹⁹²

1896 tarihli Kastamonu Vilayet Salnamesi'nde ise 34 mahalle yer almaktadır. Salnamede bulunan fakat 1256-60H tarihli Evkâf Defteri'nde bulunmayan mahalleler şunlardır: Budamış Mahallesi, İbn-i Neccar Mahallesi, Cemal Ağa Mahallesi, Hamidiye Mahallesi ve Fatih Atabey Mahallesi'dir. Evkâf Defteri'nde bulunan fakat salname kaydında bulunmayan mahalleler de mevcuttur. Bu mahalleler Tahir Fakih,

¹⁹⁰ Ev.d., 11244, s.6b.

¹⁹¹ Ev.d., 11244, s.15a

¹⁹² Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s. 223-229.

Saraçlar, Kubbeli, Kırkçeşme, Seydiler, İbn-i Süle, Sofular, Kanara, Frenkşah, Cedid ve Sultan mahalleleridir.¹⁹³ Evkâf Defteri'nde İbn-i Neccar Mahallesi'nin avâız vakfı bulunmamaktadır. Fakat İbn-i Neccar Mahallesi'nin ismi hayrî vakıflar içerisinde zikredilmiştir.

Para vakıfları ise benzer amaçlarla kurulmuş olup kurucusunun vakfettiği parayı işleterek mahalle veya köylerde halkın ihtiyacını karşıladığı görülmektedir.¹⁹⁴ Osmanlılardan ilk para vakfının tarihi net değildir.¹⁹⁵ Ancak II. Murad ve II. Mehmed dönemlerinde para vakıflarının tesis edildiği anlaşılmaktadır.¹⁹⁶ Para vakıflarında paranın işletilmesi birkaç yöntemle olmaktadır. Bunlar; karz-ı hasen (ödünç verme), mudârebe (emek-sermaye ortaklığı yoluyla işletme), müşareke (sermaye ortaklığı), murâbaha (malı peşin fiyatla satın alıp yıllık belli kâr ile alıcıya devretme), bidâ'a (vakıf parayı Allah rızası için meccanen işletip kârın ve anaparının tamamını vakfetme), veya bey'bi'l-vef'a'dır (mülkiyeti muhafaza kayıtlı geçici satış).¹⁹⁷

Para vakıflarında kâr oranı %10-20 ile arasında değişmektedir. Genel olarak %15 kâr oranı uygulanmıştır. Burada öncelik vakfiyede belirtilen hususların tesis edilmesidir. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde meydana gelen değişikliklerle birlikte mahalle ve köylerde ortak ihtiyacın karşılanması ve halkın mali desteğinin karşılanması hedeflenmiştir. Böylece halkın tefecilerden uzak tutulmak istenmiştir. İlaveten dini, eğitim, sosyal ve sağlık müessesesi gibi kurumlara kaynak sağlayan para vakıflarıyla halkın her türlü ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır.¹⁹⁸

İncelediğimiz bu defterde 3 adet para vakfı bulunmaktadır. Bunlar Sinan Bey Camii'nin şadırvanı ve aydınlatma aracı olan mum için para vakfı, Hibbetullah Medresesi Vakfı ve Şerif el-Hac Mustafa Ağa Vakfıdır.¹⁹⁹

¹⁹³ Kavaklı Kundakçı, a.g.m., s. 223-229.

¹⁹⁴ Oktay Karaman, "Osmanlı Döneminde Trabzon ve Çevresinde Kurulan Para Vakıfları (1858-1920)", **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, C:XVI, Sa: 30, Giresun 2021, s. 451-472.

¹⁹⁵ Süleyman Kaya, "Para Vakıfları Üzerine", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C:I, Sa: 1, İstanbul 2003, s. 189-203.

¹⁹⁶ İsmail Kıvrım, "Osmanlı Dönemi'nde Gümüşhane ve Çevresinde Kurulan Para Vakıfları (1859-1913)", **History Studies International Journal of History**, Sa:2, 2010, s. 233.

¹⁹⁷ Hamdi Döndüren, *Günümüzde Vakıf Meselesi*, **Erkam yayınları**, İstanbul 2008.

¹⁹⁸ Karaman, a.g.m., s.455-456.

¹⁹⁹ Ev.d., 11244, s.16b., Ev.d., 11244, s.18a., Ev.d., 11244, s.16b.

3.1 Beyçelebi Mahallesi

Günümüzde mahallenin yüz ölçümü 1.085.090 m²'dir. Mahalle, Karaçomak Çayı'nın doğusunda yer almakta olup bir kısmı çayın batısındadır. Mahalle sınırları içerisinde Şehitlik Anıtı, Hacı Dede Camii, Ahî Şorba Türbesi ve tarihi konaklar yer almaktadır.

1085H tarihinde Frenkşah Mahallesi'nin Beyçelebi Mahallesi sınırları içerisine katıldığı belirtilmektedir.²⁰⁰ Beyçelebi Mahallesi Şer'iyye Sicilleri'nde toplamda 49 kez, Hurufat Defteri'nde 39 kez geçmektedir. 1487 tarihli Tapu Tahrir Defter'inde Beyçelebi Mahallesi ismi geçmezken, 1530 tarihli Tapu Tahrir Defteri'nde "Beyçelebi" olarak, 1582 yılına ait Tapu Defteri'nde "Beyçelebi Maa Sinan Bey" olarak geçmektedir ve bu yıldan sonraki Şer'iyye Sicillerde, Hurufat Defteri'nde ve salnamalar da "Beyçelebi" olarak bahsedilmiştir.²⁰¹ 1896 tarihli Salnameye göre 33 mahalle ismi geçmektedir ve bu tarihlerde mahalle sayısının azalmasına rağmen Beyçelebi Mahallesi varlığını günümüzde olduğu gibi devam ettirmiştir.²⁰²

1260H tarihli Evkâf Defteri'nde 1259H yılına ait Beyçelebi Mahallesi'nin mütevellisi Murabitoğlu Hacı Osman'dır. Mahalle için toplam anapara 1.575 kuruş, bir senelik gelen nema 1.762,5 kuruştur. Ayrıca mahalle için vakfa dükkânlardan icar olarak 1.305 kuruş gelir sağlanmıştır. Vakfın toplam geliri 3.067,5 kuruştur. Anapara %12 ile nemalandırılmıştır ve harcamalar dükkânların kiralardan ve nemadan yapılmıştır. Vakfın görevlilerine, muhasebe kayıtlarına, kitabete ve dükkânların tamirlerine ödemeler yapılmıştır. Bu harcamalardan başka, mahallede vergisini veremeyenlerin vergilerine 1.717,5 kuruş ve koruyucu olarak çalışan kolculara 200 kuruş verilmiştir. Toplam masraflar 2.296,5 kuruştur. 771 kuruş 30 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁰³

Tablo 40 Beyçelebi Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
---------------------------	-------------------------	---------------------------	-------------------------

²⁰⁰ Veli İlker Dağsever, "2 Numaralı Kastamonu Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H.1084-1087/M. 1673-1677).", Yüksek Lisans Tezi, **Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Kastamonu 2017, s.,52-200.

²⁰¹ Sibel Kavaklı Kundakçı, "Osmanlı Tarihi Coğrafyası Üzerine Araştırmalar", (eds. Fatma Ünyay Açıkgöz, Hakan Doğan), Berikan Yayınevi, Ankara 2020, s.23

²⁰² Kavaklı Kundakçı. a.g.m., s.,288-237.

²⁰³ Ev.d., 11244, s.6b

Re's-i mal nükûdları	1.575 kuruş	Nâzıra verilen	200 kuruş
Bir senede husûle gelen nemâları	1.762,5 kuruş	Dükkânların ta'mirlerine	150 kuruş
Dükkâlarının îcârı	1.305 kuruş	Kâtib ve kolcularına ücret	200 kuruş
Yekûn	3.067,5 kuruş	Mahallenin vergisine	1.717,5 kuruş
Îrâd	3.067,5 kuruş	Harc-ı muhâsebe ücretine	10 kuruş 10 para
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Yekûn	2.296,5 kuruş
		Fazla-i vakf	771 kuruş 30 para

3.2 İsfendiyâr Mahallesi

İsfendiyâr Mahallesi, Candaroğulları döneminde yerleşmenin başladığı mahallelerden biridir. Günümüzde Karaçomak Çayı'nın doğusunda ve batısında yer almaktadır. Mahallenin büyük bölümü çayın doğusunda bulunmaktadır. İsfendiyâr Bey ilk olarak buraya zaviye yaptırmış olup, bu zaviye etrafında cami ve hamam yaptırmıştır. Zamanla bu zaviye etrafına yerleşimler başlamıştır. ²⁰⁴ Karaçomak Çayı'nın batı kısmında Sinan Bey Camii yer almaktadır. Çayın doğusunda ise İsfendiyâr Bey Camii, Abdurrezzak Efendi Camii, Dede Sultan Hamamı gibi tarihi yapılar mevcuttur.

1260H tarihli Evkâf Defteri'ne göre mahalle vakfının mütevellisi Hacıbıykoğlu Molla'dır. 1259H senesinde mahalle için 2.464 kuruş para toplanmıştır. Anaparanın bir senelik neması 364,5 kuruştur. Vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Nazıra 18 kuruş 8 para, askerler için kilime 100 kuruş, vakfın kolcularına 81 kuruş, askerlerin "saime" verilen 62 kuruş, tabut ve tamirlerine 62 kuruş, muhasebeye 9 kuruş 4 para, kitabete 5 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplam ödeme miktarı 327 kuruş 12 paradır. 37 kuruş 8 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir. ²⁰⁵

Tablo 41 İsfendiyâr Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
---------------------------	-------------------------	---------------------------	-------------------------

²⁰⁴ Kankal., a.g.e.,s. 22-23

²⁰⁵ Ev.d., 11244, s.7a.

Re's-i mal nükûdları	2.464 kuruş	Nâzıra verilen	18 kuruş 8 para
Bir senede husûle gelen nemâları	364,5 kuruş	Asâkir için kilime verilen	100 kuruş
Dükkâlarının îcârı	364,5 kuruş	Askerlerin için saime verilen	62 kuruş
		Vakfî mezburun kolcularına ücret	81 kuruş
		Tabutların ta'mîrlerine verilen	62 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	9 kuruş 4 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Yekûn	327 kuruş 12 para
		Fazla-i vakf	37 kuruş 8 para

3.3 Hacı Dursun Mahallesi

Hacı Dursun Mahallesi ilk olarak 1530 tarihli arşiv kayıtlarında geçmektedir. Kundakçı'ya göre mahkeme kayıtlarında 28 defa, Hurufat Defteri'nde ise 37 defa geçmektedir.²⁰⁶ Mahallede bulunan debbağhane ile ilgili alım-satım işleriyle bilgilerin yer aldığı mahkeme kayıtları ilaveten mahallede bulunan Dede Sultan Zaviyesi bulunduğu ve bu zaviyenin yanında değirmenin satışı hakkında bilgi vermektedir.²⁰⁷ Hacı Dursun Mahallesi'nde ikamet eden şahıslar ile ilgili 1084-1087H tarihli Şer'iyye Sicili'nde ibra hüccetinden başka i'lam, boşanma hücceti veraset ilgili başvurularda mahkemeye yapılmıştır. İlerleyen dönemlerde Hacı Dursun Mahallesi Hepkebirler Mahallesi'ne katılmıştır.²⁰⁸

1260H tarihli Evkâf Defteri'nde Hacı Dursun Mahallesi'nin mütevellisi Mütevellîoğlu Hasan'dır. Mahalleye ait masrafların yer aldığı muhasebe defterine göre anapara miktarı 4616 kuruş, bir senelik nema 692 kuruştur. Harcamalar nema gelirinden yapılmıştır. Masraflar genel olarak vakıf görevlileri, mahalle ve cami içindir. Nazıra 43 kuruş 6 para, caminin mumlarına 101 kuruş, mahallenin alkon, tabut ve teneşür için 137 kuruş, muhasebeye 9 kuruş ve kitabete 10 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplam ödeme

²⁰⁶ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s. 230-238.

²⁰⁷ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s. 250-252.

²⁰⁸ Dağsever., a.g.t., s.200.

tutarı 509 kuruştur. 183 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁰⁹

Tablo 42 Hacı Dursun Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nükûdları	4.616 kuruş	nâzıra verilen	43 kuruş 6 para
Bir senede husûle gelen nemâları	692 kuruş	Câmi'-i şerîfin berât mumlarına	101 kuruş
İrâd	692 kuruş	Mahalle-i mezbûrun alkon mesârîfî	75 kuruş
		Mahalle-i mezbûrun tabut ta'mîrlerine	62 kuruş
		Harc-ı muhâsebe-i hazîne	9 kuruş
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Yekûn:	509 kuruş
		Fazla-i vakf	183 kuruş

3.4 Cebrail Mahallesi

Cebrail Mahallesi Karaçomak Çayı'nın doğusunda yer almaktadır. Günümüzde mahalle sınırları içerisinde Cumhuriyet Meydanı, Valilik Binası, Rıfat Ilgaz Kültür Merkezi, Saat Kulesi, Saray Hamamı ve tarihi konaklar gibi önemli yapılar bulunmaktadır.

1487 ve 1530 tarihlerinde Karaçomak Çayı'nın doğusunda yer alan Debbağlar Mahallesi Candaroğulları döneminde iskâna açılmıştır. Debbağlar Mahallesi XVI. yüzyıldan sonra Cebrail Mahallesi olarak kaydedilmiştir.²¹⁰

Cebrail Mahallesi Şer'iyye Sicil kayıtlarında 113 defa, Hurufat Defteri'nde 80 defa geçmektedir. Bu durum mahallenin büyük ölçekli, nüfusun yoğun olduğu ve sosyal, ekonomik yönden etkin bir mahalle olduğu söylenebilir.²¹¹ Buna göre mahallede

²⁰⁹ Ev.d., 11244, s.6b.

²¹⁰ Kankal., a.g.e., s.32

²¹¹ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.237.

nalband, hattat, debbağ, ıtırıcı, çadırcı, tarakçı, börekçi, kebeci, boyacı, usta, kassar gibi ekonomik faaliyetlerin yürütüldüğü dükkânlar yer almaktadır. Böylelikle önemli bir ticari merkezi haline gelmiştir.²¹²

1260H tarihli Evkâf Defteri'nde Cebrail Mahallesi vakfının mütevellisi Kadızâde el-Hac Ali Ağa'dır. Mahalleye ait masrafların tutulduğu muhasebe defterine göre anapara miktarı 13.889 kuruş 30 paradır. Anaparanın bir senelik nema miktarı 2.083 kuruştur ve mahalle adına yapılacak olan harcama nemadan yapılmıştır. Vakfın parasından mahallenin bayındırlık faaliyetlerine, vakıf çalışanlarına, güvenlikten sorumlu kişilere, imamına ve mütevellîye ödemeler yapılmıştır. Mütevellîye 300 kuruş, nazıra 104 kuruş 6 para, kâtibe 100 kuruş, mahallenin güvenlikten sorumlu kolcuya 100 kuruş, müteferrikaya 100 kuruş ödeme yapılmıştır. Mahalle için ise "alkon"²¹³ masraflarına 436 kuruş, nizam-ı askerine harçlık olarak 200 kuruş, Nasrullah Gazi Köprüsü çıklatına 319 kuruştur. Mahallede bulunan Ağaç Mescid'in suyollarına ve çeşmesine 120 kuruş ve mahalle imamın menziline 58 kuruş harcama yapılmıştır. Toplamda yapılmış olan masraflar 1.889 kuruştur. 193 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²¹⁴

Tablo 43 Cebrail Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nükûdları	13.889 kuruş 30 para	Nâzıra verilen	104 kuruş 6 para
Bir senede husûle gelen nemâları	2.083 kuruş	Mütevellîye verilen	300 kuruş
		Mesârif-i müteferrikası	100 kuruş
		Kâtibe verilen	100 kuruş
		Kolcularına verilen	100 kuruş
		Yekûn	600 yazıyor fkat 704
		Alkon mesârifleri seyyib(?) yararlığına	180 kuruş
		Alkon sığır bazarı mesârifi	80 kuruş

²¹² Kavaklı Kundakçı.,a.g.m., s.254

²¹³ Alkon: Osmanlı, Arapça ve Farsça sözlüklerde karşılığı bulunamadı. Metin içinde verilen bilgilere göre herhangi bir mekânın bölümü olarak değerlendirilebilir

²¹⁴ Ev.d., 11244, s.7a.

Alkon Tabanoğlu menziline önündeki	138 kuruş
Alkon külhan aralığında olan alkon	38 kuruş
Yekûn	436 kuruş
İki adet nizâm-ı askerine harçlık	200 kuruş
Nasrullah Gâzî köprüsünün cıklatına ²¹⁵	319 kuruş
Ağaç Mescid'in soyullarına ve çeşmelerin ta'mirlerine	120 kuruş
Mahalle imamının menziline olan mesârif	58 kuruş
Harc-ı muhâsebe	42 kuruş 3 para
Ücret-i kitâbet	10 kuruş
Yekûn:	1.889 kuruş
Fazla-i vakf	193 kuruş 31 para

3.5 Topçuoğlu Mahallesi

Günümüzde Topçuoğlu Mahallesi'nin sınırları genel itibari ile Karaçomak Çayı'ndan kale surları izlerinin yer aldığı kale kapısı caddesine kadar uzanmaktadır. Topçuoğlu Mahallesi sınırları içerisinde Karanlık Camii ve Türbesi, Sacayaklı Sultan Türbesi, Yeni Hamam, Kara Mustafa Mescidi gibi tarihi yapılar yer almaktadır.

Osmanlı arşivlerinden yapılan tespitlere göre mahallenin sınırları kalenin surlarına kadar uzanmıştır.²¹⁶ XVII. sonlarında ismi geçmeye başlayan mahalle günümüzde de özgün adını korumaktadır. 1831-1838-1841 tarihli Nüfus Defterleri'nde Topçuoğlu Mahallesi'nin mevcudiyeti görülmektedir. Kastamonu Hurufat Defteri'nde ise Topçuoğlu Mahallesi 5 defa zikredilirken Şer'iyye Siciller'de 35 defa zikredilmiştir.²¹⁷

²¹⁵ Çığlı, ses

²¹⁶ Sibel Kavaklı Kundakçı, "Osmanlı Tarihi Coğrafyası Üzerine Araştırmalar", (eds. Fatma Ünyay Açıkgöz, Hakan Doğan), Berikan Yayınevi, Ankara 2020, s.

²¹⁷ Kavaklı Kundakçı. a.g.m., s.,237-238.

Mahallede kazzaz, tüccar ekmekçi, üstad, semerci, sarraç, nalband gibi esnaflar vardır.

218

1260H tarihli Evkâf Defteri'nde Topçuoğlu Mahallesi vakfının mütevellisi Hacı Mustafa'dır. Vakfın gelir ve giderlerinin muhasebesine göre vakfın anapara miktarı 1.955 kuruş 2 para, senelik nema 293 kuruştur. Mahalleye ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Vakıf görevlilerine ve mahallenin bayındırlık eksikliklere harcamalar yapılmıştır. Nazıra 7 kuruş 32 para, caminin yağ masraflarına 156 kuruş, caminin avlusunun tamirlerinde görevli kimselere 18,5 kuruş, kademhane taşlarına 2 kuruş ve kitabete 2 kuruş verilmiştir. Toplamda yapılan harcamalar 249 kuruş 25 paradır. 43 kuruş 15 para bir sonraki seneye devredilmiştir.²¹⁹

Tablo 44 Topçuoğlu Mahalle vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nükûdları	1955 kuruş 2 para	Nâzıra verilen	7 kuruş 32 para
Bir senede husûle gelen nemâları	293 kuruş	Câmi'-i şerîf revgân-ı şema ve revgân-ı zeyt bahâ	156 kuruş
Îrâd	293 kuruş 25 para	Câmi'-i şerîfin avlusunun me'mûr-ı tathîrlerine verilen	18,5 kuruş
		Kademhâne taşlarına	2 kuruş
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş 13 para
		Yekûn	249 kuruş 25 para
		Fazla-i vakf	43 kuruş 15 para

3.6 Kırkçeşme Mahallesi

Mahalle Karaçomak Çayı'nın doğusunda yer almaktadır. Akteke ve Cebrail mahallerine komşudur. Mahalle sınırları içerisinde Şeyh Ahmet Siyahi ve oğulları Türbesi, Sultan Hatun Türbesi, Abdülcebbar Camii ve tarihi konaklar gibi önemli yapılar bulunmaktadır. 1487 ve 1530 tarihli Tahrir Defterleri'nde Akçeşme Mescidi Mahallesi'nin ismi geçmektedir fakat 1582 tarihli Tahrir kaydında Akçeşme Mahallesi

²¹⁸ Kavaklı Kundakçı. a.g.m., s.,255.

²¹⁹ Ev.d., 11244, s.9a.

bulunmamaktadır. Çeşme isminden dolayı Kırkçeşme Mahallesi olarak kabul edilebilir.²²⁰

1084-1087H tarihli mahkeme kaydında mahallenin anıldığı birden fazla kayıt bulunmaktadır.²²¹ Sicil kayıtlarında ve Hurufat Defteri'nde 31 kez ismi geçmektedir. Bu bağlamda mahallenin ekonomik ve sosyal yönden çok fazla gelişmediği anlaşılmaktadır.²²²

1260H tarihli Evkâf Defteri'nde 1259H tarihinde Kırkçeşme Mahallesi'nin mütevellisi Yalcıoğlu(?) Terzi Ali Ağa'dır. Mahalleye vakfedilen anapara miktarı 6.280 kuruş, bir senelik nema miktarı 942 kuruştur. Mahalle için kurulmuş olan bu vakıfta harcamalar nemadan yapılmıştır. Harcamalar vakıf görevlilerine, mahalle halkının eksikliklerine ve mahallenin bayındırlık faaliyetlerinedir. Vakfın nazırına 47 kuruş 4 para, ramazanda hatim ve teravîh namazı kıldıran hafız için 50 kuruş, mahallede fakirlerin cenaze masraflarına 200 kuruş, mahalle fakirlerinin vergi borçlarına 272 kuruş, mütevellîye 150 kuruştur. Mahallede bayındırlık faaliyeti olarak su yollarının tamirlerine 100 kuruş ödenmiştir. Ayrıca gider bölümünde vakıf paradan noksan ifadesiyle birlikte vakfın parasından 55 kuruş alınmıştır. Muhasebeye 13,5 kuruş, kitabete 10 kuruş ücret verilmiştir. Vakıf parasından toplamda 897 kuruş 24 para harcama yapılmıştır. 44 kuruş 16 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²²³

Tablo 45 Kırkçeşme Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nükûdları	6.280 kuruş	Nâzıra verilen	47 kuruş 4 para
Bir senede husûle gelen nemâları	942 kuruş	Ramazân-ı şerîfde hatim ile terâvîh kılan hâfıza	50 kuruş
Îrâd	942 kuruş	Mahalle-i mezbûrun fukarâlarının vergilerine	272 kuruş

²²⁰ Kankal., a.g.e., s.29.

²²¹ Dağsever., a.g.t.,s.44.

²²² Kavaklı Kundakçı., a.g.e., s.237.

²²³ Ev.d., 11244, s.7b.

Mahalle-i mezbûrun fukarâ cenâzesine verilen	200 kuruş
Mahalle-i mezbûrun suyollarının ta'mîrlerine verilen	100 kuruş
mütevellîsine ücret	150 kuruş
Vakıf paradan noksan	55 kuruş
Harc-ı muhâsebe	13,5 kuruş
Ücret-i kitâbet	10 kuruş
Yekûn	897 kuruş 24 para
Fazla-i vakf	44 kuruş 16 para

3.7 Deveciler Mahallesi

Kundakçı'nın tespitlerine göre 1487 tarihli Tapu Tahrir Defteri'nde "Mescid-i Deveciler" ismiyle geçmektedir. 1530 tarihli Tapu Tahrir Defteri'nde ise "Deveciler" ismi geçmektedir ve bu tarihten XIX. yüzyıla kadar mahalle "Deveciler" ismiyle anılmıştır.²²⁴ 1896 tarihli Salname'de Deveciler Mahallesi²²⁵ varlığını devam ettirirken günümüzde mahalle Aktekke Mahallesi sınırları içerisinde. Mahallede Deveciler Camii bulunmaktadır. 1084-1087H tarihli Şer'iyye Sicil kaydında Deveciler Mahallesi sakinlerine ait i'lam, ibrâ hücceti, nafaka hücceti gibi kayıtlar yer almaktadır. Mahalle ismi, Şer'iyye Sicil kayıtlarında 49 defa geçmektedir ve bu kayıtlara göre Kassar mesleğinin en yoğun yapıldığı mahalledir.²²⁶ Kastamonu Hurufat Defteri'nde 64 defa mahallenin ismi zikredilmiştir ve bu durum mahallede vakfın çok olduğunu göstermektedir.²²⁷ Sicil, tapu ve Hurufat Defteri'ne göre değerlendirme yapıldığında; Deveciler Mahallesi Çobanoğulları ya da Candaroğulları döneminden itibaren var olan, nüfusun yoğun olduğu, sosyal, ekonomik ve ticari yönden zengin bir mahalledir.

1259H tarihli Evkâf Defteri'nde 1259H tarihine ait Deveciler Mahallesi'nin mütevellisi tarafından makbuz ve masraflarının tutulduğu muhasebe defteri kaydedilmiştir. Mahalle için kurulan vakıfta anapara miktarı 5.125 kuruştur.

²²⁴ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.227

²²⁵ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.235

²²⁶ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.237

²²⁷ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.238

Anaparadan gelen nema ise 750 kuruştur. Vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Harcamalar vakfın görevlilerine, caminin görevlilerine ve mumlarına, mahalle halkının eksikliklerine ve mahallenin bayındırlık faaliyetlerinedir. Vakfın nazırına 37,5 kuruş, caminin mumlarına 150 kuruş, kayyumuna 115 kuruş, vaiz efendiye 75 kuruş ödeme yapılmıştır. Mahallenin suyollarına tamirlerine 115 kuruş, fukaraların vergi borçlarına 145 kuruş, muhasebeye 10 kuruş 30 para ve kitabete 8 kuruş harcama yapılmıştır. Vakıftan toplamda 656 kuruş 10 para ödeme yapılmıştır. 93 kuruş 30 para bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²²⁸

Tablo 46 Deveciler Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	5.125 kuruş	Nazıra	37,5 kuruş
Bir senelik nemaları	750 kuruş	Câmi'-i şerîf berât mumlarına	150 kuruş
irad	750 kuruş	Câmi'-i şerîfin kayyûmuna	115 kuruş
		Leyle-i mübârekde vâiz efendiye	75 kuruş
		Mahalle-i mezbûrun suyolları ta'mîrlerine	115 kuruş
		Mahalle-i mezbûr fukarâ vergilerine	145 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	10 kuruş 30 para
		Ücret-i kitâbet	8 kuruş
		Toplam harcanan miktar	656 kuruş 10 para
		Fazla-i vakf	93 kuruş 30 para

3.8 Akteke Mahallesi

Mahalle Karaçomak Çayı'nın doğu kısmında yer alır. Mahalle sınırları içerisinde Deveciler Camii, Aycılar Camii gibi önemli yapılarla birlikte tarihi konaklar yer almaktadır.

²²⁸ Ev.d., 11244, s.8a.

1487 ve 1530 yılına ait Tapu Tahrir Defteri’nde “Zaviye-i İbrahim Bey Mahallesi” olarak adı geçen mahalle, 1582 yılına ait Tapu Defteri’nde “Zaviye-i İbrahim Bey nam-ı diğer Aktekke maa mahalle-i Cami-i Hacı Abdi Efendi el Kadı” olarak yer almaktadır. 1640 yılından sonra “Aktekke” olarak mahallenin ismi geçmeye başlamıştır.²²⁹ Candaroğulları döneminde kurulmuş olan Aktekke ve Deveciler Mahallesi büyük sosyal ve ekonomik yönden gelişmiş mahallelerden birisi olmasına rağmen Deveciler Mahallesi ilerleyen dönemlerde Aktekke Mahallesi’ne katılmıştır. Şer’iyye Sicil kayıtlarında Deveciler Mahallesi sakinlerine ait ibra hücceti ve hüccet gibi kayıtları yer almaktadır.²³⁰ XIX. yüzyıl Kastamonu Temettuat Defteri’nde mahalleye ait hane sayısı ise 70 civarındadır ve bu kayıtlar mahalle nüfusunun yoğun olduğunu gösterir.²³¹

1259H tarihinde Aktekke Mahallesi’nin mütevellisi Hoca Ali Efendi’dir. Mahalle için kurulan vakıfta anapara miktarı 1.250 kuruştur. Anaparadan gelen nema ise 187,5 kuruştur ve vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Vakfın görevlisi olan nazıra 9 kuruş 15 para, caminin yağ masraflarına 156 kuruş, muhasebe kaydına 4 kuruş 27 para ve kitabete 5 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplamda ödenmiş olan miktar 175 kuruş 15 paradır. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²³²

Tablo 47 Aktekke Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re’s-i mal nûkûdları	1.250 kuruş	Nazıra	9 kuruş 15 para
Bir senelik nemaları	187,5 kuruş	Câmi‘-i şerîf revgân-ı şema	156 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	4 kuruş 27 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Toplam harcanan miktar	175 kuruş 15 para
		Fazla-i vakf	12 kuruş 5 para

²²⁹ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s. 226.

²³⁰ Dağsever., a.g.t.,s.51-255.

²³¹ Caner Yücel.; “*Temettuat Defterleri’ne Göre Kastamonu Şehri*”, Yüksek Lisans Tezi, **Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Niğde 2011, s. 36.

²³² Ev.d., 11244, s.8a.

3.9 İsmail Bey Mahallesi

Şehrin batısında yer almaktadır. Mahalle Karaçomak çayına sınırı olan ve Candaroğulları dönemine ait iskânı olan büyük bir yerleşmedir. Mahalle sınırları içerisinde İsmail Bey Külliyesi ve hamamı, tarihi çeşmeler ve konaklar gibi önemli yapılar yer almaktadır.

İsmail Bey'in hükümdarlığı döneminde yaptırılan Hamza Ağa Mescidi ile şehrin batısına yönelim olmuştur. İsmail Bey kendi külliyesini şehrin kuzeyine yaptırmıştır.²³³ İsmail Bey'in yaptırdığı külliyesi, Saray Hamamı, Kurşunlu ve Deve Hanı gibi yapılar ekonomik, ticari ve sosyal hayatı canlandırmış, mahallenin günümüze kadar gelmesine katkı sağlamıştır. Sicil kayıtlarına göre mahalle ikamet eden kişilerin verdiği hüccet, i'lam, satış hücceti, boşanma hücceti, berat gibi kayıtlar²³⁴ 65 kez geçerken Kastamonu Hurufat Defteri'nde 25 kez geçmektedir.²³⁵

1260H tarihinde kaydedilen Evkâf Defteri'ne göre 1259H tarihinde İsmail Bey Mahallesi'nin mütevellisi el-Hac Ahmed Ağa tarafından muhasebesi tutulmuştur. İsmail Bey Mahallesi'ne ait oluşturulmuş olan vakfın anapara miktarı 14.568 kuruştur. Anaparadan gelen nema ise 2.070 kuruştur ve vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Vakfın görevlisi olan nazıra 103,5 kuruş, mahallede bulunan üç adet çeşmenin suyollarına 1.721,5 kuruş, suyollarının temizlenmesine 132,5 kuruş, İsmail Bey Camii'ne ait yağ masraflarına 178 kuruş ödeme yapılmıştır. Muhasebe ve kitabete 61 kuruş 30 parada verilmiştir. Vakıftan toplamda 2.197 kuruş 10 para harcanmıştır. Yapılan harcamalar vakıfta bulunan paradan fazladır ve 127 kuruş 10 para deyn-i vakf olarak verilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²³⁶

Tablo 48 İsmail Bey Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	14.568 kuruş	Nazıra	103,5 kuruş

²³³ Kankal., a.g.e., s.25

²³⁴ Dağsever., a.g.t.,s.32-388.

²³⁵ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.235-238

²³⁶ Ev.d., 11244, s.8b.

Bir senelik nemaları	2.070 kuruş	Mahalle-i mezbûrun üç adet çeşmelere cereyân eden suyollarına	1.721,5 kuruş
		Tathîr-i tarîk ²³⁷	132,5 kuruş
		İsmail Bey Camii'ne revgân-ı şema bahâ	178 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	51 kuruş 30 para
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Toplam harcanan miktar	2.197 kuruş 10 para
		Deyn-i vakf	127 kuruş 10 para

3.10 Cedid Mahallesi

Cedid Mahallesi günümüzde yer almamaktadır. Mahalle ile ilgili bilgiler Hurufat Defterleri'nde, Şer'iyye Sicilleri'nde ve Temettuat Defterleri'nde yer almaktadır. Mahkeme kayıtlarında Mahalle-i Cedid olarak geçmektedir. Mahallenin sonradan Yeni Mahalle olarak isimlendirildiği yine sicil kayıtlarında belirtilmiştir.²³⁸ Hurufat Defteri'ne göre ise Mahalle-i Cedid ismi ile anılan mahalleye ait imamlık ve ferraş görevi için atamalar yer almaktadır.²³⁹ 1844–45M tarihli Temettuat Defteri'ne göre 44 mahalle arasında Cedid Mahallesi'nin ismi geçmektedir ve mahalleye ait 35 hane tespit edilmiştir.²⁴⁰ Mahalle sakinlerine ait meslek isimleri de bulunan Temettuat Defterleri'nde muallim-i sıbyan, pençeci esnafı, eskici esnafı, dikici kalfası, helvacı esnafı ve temurcu kalfası gibi meslek grupları yer almıştır.²⁴¹

1260H tarihli Evkâf Defteri'nde 1259H tarihine ait Cedid Mahallesi'nin mütevellisi Derviş Hüseyin Efendi'dir. Mahalle için kurulan vakıfta anapara mıkârı 700 kuruştur. Anaparadan gelen nema ise 105 kuruştur ve harcamalar nemadan yapılmıştır. Vakfın görevlisi olan nazıra 5 kuruş 10 para, mahallenin tatlı su masraflarına 37 kuruş, çeşmenin tamirlerine 30 kuruş, kireç ve poyraya 31 kuruş ödeme yapılmıştır. Ayrıca

²³⁷ Su yollarının temizlenmesi

²³⁸ Ömer Döşemetaş, “Şer'iyye Sicillerine Göre XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Kastamonu Kazası (1725-1750)”, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Erzurum 2019, s.100.

²³⁹ Eğilmez, Oğur., a.g.e., s.228-463

²⁴⁰ Yücel., a.g.t., s. 36.

²⁴¹ Yücel., a.g.t., s. 150.

muhasabe ve kitabete 7 kuruş 25 para harcama yapılmıştır. Harcamaların toplamda miktarı 109 kuruştur. 4 kuruş ise deyn-i vakf olarak verilmiştir. Vakfa ait gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁴²

Tablo 49 Cedid Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Bir senelik nema	105 kuruş	Nâzıra verilen	5 kuruş 10 para
Re's-i mal nûkûdları	700 kuruş	Mahallenin mâ-i lezîz mesârifleri	37 kuruş
		Çeşme-i mezkûrun ta'mîrlerine	30 kuruş
		Kireç ve poyra mesârifleri	31 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	2 kuruş 25 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Toplam harcanan miktar	109 kuruş
		Deyn-i vakf:	4 kuruş

3.11 Halife Sultan Mahallesi

Halife Sultan Mahallesi 1487 tarihinden önce yerleşimin başladığı mahallelerden biridir. Mahalle, 1487 kayıtlarına göre “Mahalle-i Mescid-i Çölmekçiyan” olarak anılmaktaydı²⁴³ fakat sonraki yıllara ait tahrirlerde “Çömllekçi nam-ı diğer Halife” olarak adlandırılırken sicil, hurufat, temettuat defterlerinde ise “Halife Sultan” olarak adlandırılmıştır.²⁴⁴ Cumhuriyet döneminde Topçuoğlu Mahallesi ile birleştirilmiştir.²⁴⁵

1084-1087H tarihli Şer'iyye Sicil kaydında olduğu gibi Halife Sultan Mahallesi sakinlerine ait satış hücceti, tereke kaydı, i'lam, sulh hücceti, ibra hücceti gibi kayıtlar yer almıştır.²⁴⁶ Buna göre Şer'iyye Sicilleri'nde 88 defa, Hurufat Defteri'nde 58 defa

²⁴² Ev.d., 11244, s.8b.

²⁴³ Kankal., a.g.e., s.31. . Ahmet Kankal, Kastamonu Asar-i Kadimesi eserinde Halife Sultan Mahallesi ve Mahalle-i Mescid-i Çölmekçiyan mahallelerinin birleştirildiği yorumunda bulunmuştur

²⁴⁴ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.223.

²⁴⁵ Kankal., a.g.e., s.32

²⁴⁶ Dağsever., a.g.t.,s.42-378.

geçmektedir.²⁴⁷ Kastamonu Şer'iyye Sicil ve Hurufat Defteri'nde ismi en çok geçen mahallelerden biridir. Bu durum mahalledeki sosyal ve ekonomik faaliyetlerin etkin ve nüfus yoğunluğunun fazla olduğunu göstermektedir. 1844-45M Temettuat Defteri'nde 46 hane yer almaktadır.²⁴⁸

1260H tarihinde kaydedilen Evkâf Defteri'ne göre 1259H tarihine ait Halîfe Sultân Mahallesi'nin mütevellisi Timürci Ahmed Ağa tarafından makbuz ve masraflarının tutulduğu muhasebe defteri kaydedilmiştir. Mahalle için kurulan vakıfta anapara miktarı 1.305 kuruştur. Anaparadan gelen nema ise 154 kuruştur. Ayrıca vakıf için Halife Sultan Mahallesi'nde bulunan üç adet dükkânın icarları da gelir olarak verilmiştir. Üç adet dükkânın geliri 120 kuruştur. Yapılan harcamalar genel olarak caminin yağ eksikliklerine, vakıf görevlilerine, muhasebeye, çeşmelerin tamirlerinedir. Caminin yağ masraflarına 86,5 kuruş, mübarek günlerde kullanılacak olan yağ için 56 kuruş, nazıra 13 kuruş 28 para, ramazan ayında vaiz efendiye 30 kuruş ve çeşmelerin suyollarına ve ustasına 115 kuruş ödeme yapılmıştır. Ayrıca gider bölümünde yer alan 1258H yılından kalan deyn-i vakf olarak verilmiş 107 kuruşta 1259H yılındaki hesaptan alınmıştır. Toplam masraflar 420 kuruş 12 paradır ve 1259H yılına ait deyn-i vakf ise 253 kuruş 38 paradır. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁴⁹

Tablo 50 Halife Sultan Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Mahalle-i mezbûrun üç adet vakıf dekâkinler icârı	120 kuruş	Câmi'-i şerîf revgân-ı şema bahâ	86,5 kuruş
Bir senelik nema	154 kuruş	Leyle-i mübârekler minârede ikâd olunan revgân-ı zeyt	56 kuruş
Re's-i mal nûkûdları	1.305 kuruş	Nazıra verilen	13 kuruş 28 para
		Ramazân-ı şerîfde vâiz efendiye verilen	30 kuruş

²⁴⁷ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.235-238.

²⁴⁸ Yücel., a.g.t., s. 36.

²⁴⁹ Ev.d., 11244, s.9a.

Çeşmelerin suyollarına ve üstâdiyelerine	115 kuruş
Elli sekiz hesâbından bâkî deyn-i vakf	107 kuruş
Harc-ı muhâsebe	6 kuruş 34 para
Ücret-i kitâbet	5 kuruş
Toplam harcanan miktar	420 kuruş 12 para
Deyn-i vakf:	253 kuruş 38 para

3.12 Çay Mahallesi

Çay mahallesi ile ilgili çok fazla bilgi bulunmamaktadır. 1487M tarihli Tapu Tahrir kayıtlarında yer alan 43 mahalle arasında Çay Mahallesi'ne ait kayıt yoktur. Mahalle 1690-1840 tarihleri arasında kaydedilmiş olan Hurufat Defteri'nde ve 1896 yılına ait vilayet salnamelerinde ismi geçmektedir. Hurufat Defteri'nde Çay Mahallesi'nde bulunan camiye kayyım atanması ile ilgili birden fazla kayıt yer almaktadır.²⁵⁰ 1844–45M tarihli Temettuat Defteri'nde mahallede 41 hane olup nalband, çilingir, terzi, tabak esnafı, temurcu, eskici, urgancı, simitçi gibi esnafların bulunduğu bilgisine ulaşılmıştır.²⁵¹ Şer'iyye Sicili kayıtlarında 1716- 1717 yılına ait mahallenin ismi tespit edilmiştir.²⁵² 1712- 1728 tarihli Şer'iyye Sicil kaydında 44 mahalle içinde Çay Mahallesi'nin ismi geçmektedir.²⁵³

1260H tarihinde kaydedilen Evkâf Defteri'ne göre 1259H tarihinde Çay Mahallesi'nin mütevellisi Osman Ağa'dır. Vakfa ait anapara miktarı 550 kuruştur ve bir senelik neması ile 83 kuruş elde edilmiştir. Yapılan harcamalar nema gelirinden sağlanılmıştır. Caminin yağ eksikliklerine, mumlarına ve muhasebeye ödemeler yapılmıştır. Caminin yağ masraflarına 47,5 kuruş, mumalarına 27,5 kuruş harcama yapılmıştır. Bunun dışında müteferrikaya 4 kuruş 6 para, kitabete 5 kuruş ücret alınmıştır. Toplam masraflar ise 84 kuruş 6 paradır. Vakıfta nema ücretinden 34 para fazla harcama

²⁵⁰ Eğilmez, oğur., a.g.e., s.335

²⁵¹ Yücel., a.g.t., s. 36-238.

²⁵² Nebiye Yıldızoğlu, “21 Numaralı Kastamonu Şer'iyye Sicilinin (104-222) Sayfaları Arası Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H.1128-1129/M.1716- 1717)”, Yüksek Lisans Tezi, **Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Kastamonu 2019, s.133.

²⁵³ Huri Aloğlu, “30 Numaralı Kastamonu Şer'iyye Sicilinin (104-222) Sayfaları Arası Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H.1124-1141/M.1712- 1728)”, Yüksek Lisans Tezi, **Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Kastamonu 2019, s.183

yapılmıştır ve deyn-i vakf olarak gider bölümünde belirtilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁵⁴

Tablo 51 Çay Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	550 kuruş	Câmi'-i şerîf revgân-ı şema bahâ	47,5 kuruş
Bir senelik faiz geliri	83 kuruş	Berât mumlarına verilen	27,5 kuruş
		Mesârif	4 kuruş 6 para
		müteferrika	
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	0 kuruş
		Toplam masraflar	84 kuruş 6 para
		Deyn-i vakf	34 para

3.13 Küpcügez (Köyceğiz) Mahallesi

Küpcügez Mahallesi günümüzde yer almamaktadır. Şer'iyye Sicil ve Hurufat Defteri'ne göre demoğrafik açıdan ve vakıf yapıları açısından oldukça yoğun olan mahallelerden biridir. 1487 ve 1530 tarihli Tapu Tahrir kayıtlarında "Kübcügez", 1582 tarihli Tapu Tahrir Defteri'nde "Kübcügez ve Hoca Muslihiddin" ve diğer sicil, hurufat ve salnamelerde "Kübcügez" olarak adlandırılmıştır.²⁵⁵ Mahallenin konumu ile bilgi yoktur. Sicil ve Hurufat Defterleri'ne göre Kübcügez Mahallesi adı altında anılan Güzelce Mestan Efendi Mescidi, Güzelce Sinan Efendi Mescidi, Hoca Muslihiddin Ağa Zaviyesi, Çifte Hamam, Küpcügez Camii (Ahi Ali Camii), Yılanlı Külliyesi gibi mekânlardan yola çıkarak bugünkü Hepkebirler Mahallesi'nin olduğu alanı ele alabiliriz. Hepkebirler Mahallesi, Kastamonu merkezde tarihi yapıların yer aldığı en önemli mahallelerden birisidir.²⁵⁶ 1844-45M tarihli Temettuat Defteri'nde ise "Küpcüler" olarak adlandırılmıştır ve hane sayısı 93 olarak kaydedilmiştir.²⁵⁷

²⁵⁴ Ev.d., 11244, s.9b.

²⁵⁵ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.223.

²⁵⁶ Dağsever., a.g.t.,s.51-395.

²⁵⁷ Yücel., a.g.t., s. 75.

1260H tarihli Evkâf Defteri'nde 1259H tarihine ait Küpcügez Mahallesi'nin mütevellisi Molla Veli oğlu Mehmed'dir. Müteveli tarafından makbuz ve masraflarının tutulduğu muhasebe defteri kaydedilmiştir. Mahalle için kurulmuş olan vakıfta anapara miktarı 7.132 kuruştur ve bu paranın bir senelik neması ise 1.070 kuruştur. Harcamalar nemadan yapılmıştır. Vakfın görevlilerine, mahallenin güvenlikten sorumlu kişilerine ve bayındırlık faaliyetlerine ve mahallede vergisini ödeyemeyen kişiler için ödemeler yapılmıştır. Bu bağlamda nazıra 53,5 kuruş, mütevelliyeye 300 kuruş, mahalle koruyucusu olan kolcuya 50 kuruş, mahallenin vergi borçlarına 500 kuruş, muhasebe kaydına 16 kuruş 30 para ve kitabete 10 kuruş ödeme yapılmıştır. Vakıftan toplamda 940 kuruş 10 para harcama yapılmıştır ve 129 kuruş 30 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfa ait gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁵⁸

Tablo 52 Küpcügez(Köyceğiz) Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	7.132 kuruş	Nâzıra	53,5 kuruş
Bir senelik nema geliri	1.070 kuruş	Mütevelliyeye	300 kuruş
		Kolcuya	50 kuruş
		Ta'mîr-i kaldırım	10 kuruş
		Mahalle-i mezbûrun fukarâsı vergilerine verilen	500 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	16 kuruş 30 para
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Toplam masraflar	940 kuruş 10 para
		Fazla-i vakf	129 kuruş 30 para

3.14 Hepkebirler (Kepkebirler) Mahallesi

Mahalle, Karaçomak Çayı'nın batısında yer almaktadır. Mahalle sınırları içerisinde Nasrullah Külliyesi, Frenkşah Hamamı, Yılanlı Camii, Penbe Han, Kurşunlu Han,

²⁵⁸ Ev.d., 11244, s.9b.

Cem Sultan Bedesteni, Osmanlı Sarayı, Yakup Ağa Külliyesi, türbeler ve tarihi konaklar gibi önemli yapılar bulunmaktadır. Mahallenin ismi tapu defterlerinde, sicil kayıtlarında Kebkebir, Kepkep, Kebkeb, Kebkebür şeklinde yer almaktadır. Mahalle isminin anlamı ayakkakabı çivisi anlamında kullanılan “Kepkebi” sözcüğünden almıştır. Bu isim mahallede ayakkabıcılık ve tüccarlık faaliyetlerinin olduğunu göstermektedir.²⁵⁹ 1844–45M tarihli Temettuat Defteri’nde Kebkebiler ismiyle mahalleden bahsedilmiştir ve 47 hane tespit edilirken, mahallede terzi, pençeci, tuzcu, pazarcı, hancı, mestçi, simitçi, tüccar, hamamcı, pabuççu esnafı gibi farklı meslek grupları da yer almaktadır.²⁶⁰

1260H tarihli Evkâf Defteri’nde 1259H tarihinde Kebkebirler Mahallesi’nin mütevellisi tarafından makbuz ve masraflarının tutulduğu muhasebe defteri kaydedilmiştir. Mahalle için kurulan vakıfta anapara miktarı 9.993 kuruş 30 paradır. Anaparadan gelen nema ise 1.499 kuruştur. Harcamalar nemadan yapılmıştır. Gider kayıtlarına göre vakıf görevlilerine camide görevli olan kimselere ve ihtiyaçlarına, vakfin muhasebesine ve kitabete harcamalar yapılmıştır. Nazıra 88 kuruş 24 para, caminin yağ ihtiyaçlarına 100 kuruş, camide görevli olan hatibine, vaiz efendiye, müezzine ve kayyumuna 250 kuruş, caminin tamir işlerine 150 kuruş, mütevelliyeye 200 kuruş, muhasebeye 23 kuruş 33 para ve kitabete 10 kuruş ödeme yapılmıştır. Caminin suyollarına olan ücret, masraf kaydında belirtilmemiştir. Yapılan toplam masraflar 1.022,5 kuruştur. 477,5 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfin gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁶¹

Tablo 53 Hepkebirler(Kepkebir)Mahallesi vakfının gelir ve giderleri(1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Bir senede nemaları	1.499 kuruş	Nâzıra	88 kuruş 24 para
Re’s-i mal nûkûdları	9.993 kuruş 30 para	Câmi‘-i şerîf revgân-ı şema ve revgân-ı zeyt bahâ	200 kuruş

²⁵⁹ Kankal., a.g.e., s.36.

²⁶⁰ Yücel., a.g.t., s. 180.

²⁶¹ Ev.d., 11244, s.10a.

Câmi‘-i şerîfin hatîbine ve vâiz efendiye	100 kuruş
Müezzin ve kayyûmuna ücret	150 kuruş
Mütevellîye	200 kuruş
Câmi‘-i şerîfin ta‘mîrlerine verilen	150 kuruş
Câmi‘-i şerîfin suyollarına verilen	...
Harc-ı muhâsebe	23 kuruş 33 para
Ücret-i kitâbet	10 kuruş
Toplam masraflar	1.022,5 kuruş
Fazla-i vakf	477,5 kuruş

3.15 Tahir Fakih Mahallesi

XVI. yüzyılın sonlarına doğru yapılan avâriz sayımlarında kayıtlara geçen mahallenin Saraçlar Mahallesi’nden ayrılıp bu yıllarda kurulduğu söylenebilir.²⁶² 1673-1677M tarihli Şer’iyye Sicil kaydına göre de Tahir Fakih Mahallesi Hepkebirler Mahallesi’nde bulunan Şamlıoğlu Sokak ve civarı olarak ele alınmıştır.²⁶³ 1688M tarihinde yapılan avârizhane tahrirlerinde Tahir Fakih Mahallesi’ne ait 4 hane bulunmaktadır.²⁶⁴ 1844–45M tarihli Temettuat Defteri’nde mahallede 24 hane sayısına ulaşılmıştır. Temettuat Defteri’ne göre de mahallede urgancı, basmacı, bakkal, manav, terzi, nahhas, attar gibi meslek gruplarının yer aldığı mahalledir.²⁶⁵ 1896 yılına ait salname kayıtlarında ismi geçmemektedir.²⁶⁶

1260H tarihinde kaydedilen Evkâf Defteri’ne göre 1259H tarihinde Tahir Fakih Mahallesi’nin mütevellisi Özetmekçioğlu Hacı Mehmed tarafından makbuz ve masraflarının tutulduğu muhasebe defteri kaydedilmiştir. Mahalle için kurulan vakıfta anapara miktarı 652 kuruştur. Bir senelik nema ise 97,5 kuruştur ve harcamalar nemadan yapılmıştır. Nazıra ve mütevellîye 32 kuruş 17 para, mahallenin kâtibine 8 kuruş, muhasebesine 2 kuruş 14 para, kitabete 5 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplam

²⁶² Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.232-233

²⁶³ Dağsever., a.g.t.,s.201.

²⁶⁴ Kankal.,a.g.e.,s.71.

²⁶⁵ Yücel., a.g.t., s. 194.

²⁶⁶ Kavaklı Kundakçı 1., a.g.m., s.235

masraflar ise 50 kuruş 11 paradır. 47 kuruş 9 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kayıtları aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁶⁷

Tablo 54 Tahir Fakih Mahallesi'nin gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Bir senede nemâları	97,5 kuruş	Nâzıra ve mütevelliye	32 kuruş 17 para
Re's-i mal nûkûdları	652 kuruş	Kâtib-i mahalle ücret	8 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	2 kuruş 14 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Toplam masraflar	50 kuruş 11 para
		Fazla-i vakf	47 kuruş 9 para

3.16 Atabey Gazi Mahallesi

Atabey Gazi Mahallesi Karaçomak Çayı'nın batısında ve kale eteğinde yer almaktadır. Mahalle sınırları içerisinde Kastamonu Kalesi, Atabey Gazi Camii ve Türbesi, Kubbeli Mescid ve tarihi konaklar gibi önemli yapılar bulunmaktadır.

XIII. yüzyılda, Hüsamettin Çoban döneminde kale ve etrafına yerleşim yerleri açılmaya başlanmıştır. Bizans döneminden var olan kalenin eteklerine camiler, türbeler medreseler yapılmıştır. Bu yapılardan ilki Atabey Camii'dir. Atabey Cami ve etrafına yapılan vakıflarla Atabey Gazi Mahallesi kurulmuş ve böylece Kastamonu merkezde Çobanoğulları döneminden sonra ilk yerleşim yerleri oluşturulmaya başlanmıştır. Tapu Tahrir Defterleri'nde "Mescid-i Medrese-i Atabey Gazi, Medrese-i Atabey, Mescid-i Cami-i Atabey, Camii Atabey" olarak mahalle adlandırılmıştır. Sicil kayıtlarında ise "Medrese-i Atabey, Atabey Gazi" olarak adlandırılırken salname kayıtlarında "Fatih Atabey ve Medrese-i Atabey" olarak adlandırılmıştır.²⁶⁸ Hurufat Defterleri'nde ise "Atabey Gazi" olarak geçmektedir ve mahallede bulunan yapılara ait atama kayıtları yer almaktadır.²⁶⁹ 1673-1677M tarihli Şer'iyye Sicil kaydında Atabey Gazi Mahallesi'nde ikamet edenlerden boşanma davası, i'lam, ibra hücceti,

²⁶⁷ Ev.d., 11244, s.10a.

²⁶⁸ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.225.

²⁶⁹ Eğilmez.oğur., a.g.e., s.50.

ölüm hücceti gibi kayıtlar yer almaktadır.²⁷⁰ 1725-1750 tarihli Şer'iyye Sicil kaydında ise yine mahalle sakinlerine ait kayıtlar yer almaktadır.²⁷¹ 1844-1845M Evkâf Defterleri'nde mahalle adına yapılan harcamalar yer alırken, 1844-45M tarihli Temettuat Defteri'nde ise mahallede 64 adet hane ve meslek gruplarının isimleri tespit edilmiştir.²⁷²

1260H tarihinde kaydedilen Evkâf Defteri'ne göre 1259H tarihine ait Medrese-i Atabey Mahallesi'nin mütevellisi Tabanoğlu es-Seyyid Hasan'dır. Mahalle için kurulan vakfın gelir kalemlerinde dükkan kiralari bulunmaktadır. Bu dükkânlardan gelen icarlar ise 340 kuruştur. Vakfın anapara miktarı 500 kuruştur ve anaparadan gelen nema ise yazılmamıştır. Vakfa ait harcamalar dükkânların icarlarından sağlanmıştır. Giderler cami ve mahallenin eksikliklerine harcanmıştır. Mahalle için yeni sokak açılmıştır ve bunun için 161 kuruş harcanmıştır. Caminin yağ eksikğine 90 kuruş, tabut ve teneşüre 50 kuruş, nazıra 25,5 kuruş, muhasebeye 2 kuruş, kitabete 3 kuruş ödeme yapılmıştır. Yapılan toplam masraflar 331,5 kuruştur. 8,5 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfa ait gelir ve giderler aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁷³

Tablo 55 Atabey Gazi Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Dekâkin icârları	75 kuruş + 230 +35=340	Mahalle için açılan sokağa	161 kuruş
Bir senede nemâları	----	Câmi'-i şerîf revgân-ı şema bahâ	90 kuruş
Re's-i mal nûkûdları	500 kuruş	Câmi'-i şerîf tabut ve teneşüre ²⁷⁴ verilen	50 kuruş
		Nâzıra	25,5 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	2 kuruş
		Ücret-i kitâbet	3 kuruş
		Toplam masraflar	331,5 kuruş
		Fazla-i vakf:	8,5 kuruş

²⁷⁰ Dağsever., a.g.t.,s.40-363.

²⁷¹ Döşemetaş., a.g.t., s.221-428.

²⁷² Yücel., a.g.t., s.53-93

²⁷³ Ev.d., 11244, s.10b

²⁷⁴ Teneşür açıkla

1260H tarihinde kaydedilen Evkâf Defteri'ne göre 1259H tarihine ait Atabey Gazi Mahallesi'nin mütevellisi Hacı Latifzâde Mehmed Ağa tarafından makbuz ve masraflarının tutulduğu muhasebe defteri kaydedilmiştir. Mahalle için kurulan vakıfta anapara miktarı 4.332 +1.200 kuruş= 3.132 kuruştur. Bir senelik gelen nema ise 469,5 kuruştur ve harcamalar nemadan yapılmıştır. Vakfa ait gelir kısmında alınmayan kuruş ifadesi yer almaktadır. Bu ifade ile vakfa gelen paranın alınmadığı belirtilmiş olabilir. Harcamalar ise vakfin görevlilerine, caminin eksikliklerine mahalle bulunan bayındırlık ihtiyaçlarına, tevliyet, muhasebeye ve kitabetedir. Vakfin nazırına 25 kuruş 8 para, caminin yağ masraflarına 157 kuruş, mahallenin su, lağım ve kaldırım tamirlerine 64,5 kuruş, tevliyet 150 kuruş, muhasebe ve kitabete 20 kuruş ödeme yapılmıştır. Yapılan toplam masraflar ise 416 kuruş 8 paradır. 52 kuruş 32 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfin gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁷⁵

Tablo 56 Atabey Gazi Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfin Gelir Çeşitleri	Vakfin Gelir Miktarı	Vakfin Gider Çeşitleri	Vakfin Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	4.332 +1.200 kuruş= 3.132 kuruş	Nâzıra	25 kuruş 8 para
Firâr olub alınmaya		Câmi'-i şerîfin revgân-ı şema bahâ	157 kuruş
Bir senede husûle gelen nemâları	469,5 kuruş	(?) olan su mesârifi ve lağım ve kaldırım sarf	64,5 kuruş
Îrâd:	469,5 kuruş	Hakk-ı tevliyet	150 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	10 kuruş
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Toplam masraf	416 kuruş 8 para
		Fazla-i vakf:	52 kuruş 32 para

3.17 Saraçlar Mahallesi

Karaçomak Çayı'nın batısında bulunan Saraçlar Mahallesi sınırları içerisinde Evkaya mezarları, tarihi konaklar gibi önemli yapılar bulunmaktadır.

²⁷⁵ Ev.d., 11244, s.12a.

Saraçlar isminin anlamına bakıldığında serç “eyer” demektir ve saraç ise “eyer yapıp satan” anlamındadır ve saraçlar ismi de büyük olasılıkla mahallede eyer yapıp satan meslek gruplarına dayanmaktadır. 1844-45M tarihli Temettuat Defteri’nde ise mahallede 36 adet hane sayısı, mahalle sakinlerine ait kayıtlar ve sarraç, pabuççu, tımarlı süvari, kasap, ırgat, çıkırıkçı gibi meslek gruplarının isimleri yer almaktadır.²⁷⁶ 1487 tarihli Tapu Tahrir kaydında “Sarraçın”, 1530 tarihli Tapu Tahrir kaydında “Sarraçan”, 1582 Tapu Tahrir ve diğer tarihi kayıtlarda “Sarraçlar” olarak adlandırılmıştır. 1673-1677M tarihli Şer’iyye Sicil kaydında olduğu gibi diğer sicil kayıtlarında Saraçlar Mahallesi sakinlerine ait ibra hücceti ve i’lam gibi kayıtlar bulunmaktadır.²⁷⁷

1260H tarihli Evkâf Defteri’nde 1259H tarihine ait Saraçlar Mahallesi için kurulan vakıfta toplam anapara miktarı 513 kuruştur ve anaparadan gelen senelik nema ise 76,5 kuruştur. Harcamalar nemadan yapılmıştır. Harcamalar caminin eksikliklerine ve vakıf görevlilerine, kitabete ve muhasebeye yapılmıştır. Caminin kiremit aktarmasına 10 kuruş, caminin yağ masraflarına 23,5 kuruş, nazırına 4 kuruş, muhasebeye 2 kuruş ve kitabete 5 kuruş ödeme yapılmıştır. Vakfa ait toplam masraf 44 kuruştur. 32,5 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfa ait gelir ve giderler aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁷⁸

Tablo 57 Saraçlar Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Bir senede nemâları	76,5 kuruş	Câmi‘-i şerîfin kiremid aktarmasına	10 kuruş
Re’s-i mal nûkûdları	513 kuruş	Câmi‘-i şerîfin revgân-ı şema bahâ	23,5 kuruş
Îrâd	76,5 kuruş	Harc-ı muhâsebe	2 kuruş
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Nâzıra	4 kuruş
		Toplam masraflar	44 kuruş
		Fazla-i vakf	32,5 kuruş

²⁷⁶ Yücel., a.g.t., s.36-214.

²⁷⁷ Dağsever., a.g.t., s.51-254.

²⁷⁸ Ev.d., 11244, s.10b.

3.18 Muzafferüddin Mahallesi

Muzafferredin Mahallesi 1530 tarihli Tapu Tahrir Defteri’nde “İlisu-yı Küçük” olarak adlandırılırken 1530 tarihli Tapu Tahrir Defteri’nde “Muzafferredin nam-ı diğer İlisu-yı”, 1582 Tapu Tahrir Defteri’nde ise “Muzafferredin nam-ı diğer Keçi İlisu el-meşhur Olukbaşı” ile adlandırılmıştır. Diğer tarihi kaynaklarda Muzafferredin Gazi ya da Muzafferredin Mahallesi olarak adlandırılmıştır.²⁷⁹

1673-1677M tarihli Şer’iyye Sicil kaydında Muzafferüddin Mahallesi sakinlerine ait i’lam ve ibra hücceti kaydı yer alır.²⁸⁰ Diğer tarihi kaynaklardan 1844–45M tarihli Temettuat Defteri’nde ise mahallede 61 hane, mahalle sakinlerine ait kayıtlar ve sarraç, pabuççu, hamal, amah esnafı, tuzcu, debbağ gibi meslek gruplarının isimleri yer almaktadır.²⁸¹

1260H tarihli Evkâf Defteri’nde 1259H tarihine ait Muzafferüddin Mahallesi’nin mütevellisi Kazazoğlu Mehmed’dir. Mahalle için kurulan vakıfta toplam anapara miktarı 2.200 kuruştur. Anaparadan gelen bir senelik neması ise 330 kuruştur ve harcamalar nemadan yapılmıştır. Yapılan harcamalar ise caminin çalışanlarına, eksikliklerine, muhasebe ve kitabete harcanmıştır. Caminin kayyumuna ve yağ masraflarına 47,5 kuruş, caminin minaresinin yağ masrafına 45 kuruş, müezzine 25 kuruş, caminin suyollarına 94 kuruş, kiremitlerine ve ustasına 28 kuruş ve hatibine 30 kuruş verilmiştir. Vakfın müteferrikasına 24 kuruş 30 para, muhasebeye 2 kuruş 24 para ve kitabete 5 kuruş harcanmıştır. Toplam harcama miktarı 285 kuruş 14 paradır. 44 kuruş 26 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁸²

Tablo 58 Muzafferüddin Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re’s-i mal nûkûdları	2.200 kuruş	Câmi’-i şerîfin kayyumuna ve	47,5 kuruş

²⁷⁹ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.227.

²⁸⁰ Dağsever., a.g.t.,s.51-351.

²⁸¹ Yücel., a.g.t., s.75-103.

²⁸² Ev.d., 11244, s.11a

		revgân-ı şema bahâ	
Bir senede nükûdlarının nemâları	330 kuruş	Câmi‘-i şerîfin minâresinde îkâd olunan revgân-ı zeyt:	45 kuruş
Îrâd	330 kuruş	Müezzine verilen Câmi‘-i şerîfin suyollarına olan mesârif	25 kuruş 94 kuruş
		Câmi‘-i şerîfin kiremit aktarmasına ve üstâdiye	28 kuruş
		Mesârifât-ı mütferrika	24 kuruş 30 para
		Câmi‘-i şerîfin hatîbine verilen bir senede	30 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	2 kuruş 24 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Toplam masraflar	285 kuruş 14 para
		Fazla-i vakf	44 kuruş 26 para

3.19 Hacı Hamza Mahallesi

Hacı Hamza tarafından kendi ismiyle yaptırılan mescid etrafında kurulan Hacı Hamza Mahallesi, Candaroğulları döneminde iskâna açılmış önemli mahallelerden biridir. Mahalleye 1582 yılında Şeyh Şabân-ı Velî Mahallesi ve Seyyid Sünneti Mahallesi dahil edilmiştir.²⁸³ Hacı Hamza Mahallesi Cumhuriyet dönemine kadar ismini korurken, bu dönemden sonra Hisarardı Mahallesi’ne katılmıştır.²⁸⁴ 1844-45M tarihli Temettuat Defteri’nde mahallede 56 hane bulunmaktadır. Mahalle sakinlerine ait kayıtlar ve çuvalcı, eskici, kazancı, tellak, kahveci, tuzcu, bakırcı berber, gibi meslek gruplarının isimleri yer almaktadır.²⁸⁵

1260H tarihinde kaydedilen Evkâf Defteri’ne göre 1259H tarihine ait Hacı Hamza Mahallesi’nin mütevellisi Değirmencioğlu Hüseyin’dir. Mahalle için kurulan vakıfta

²⁸³ Kankal., a.g.e., s. 34

²⁸⁴ Dağsever., a.g.t., s.200.

²⁸⁵ Yücel., a.g.t., s 83-157

anapara olarak toplanan miktar belirtilmemiştir. Gelir olarak camiden gelen nûkûd ile 1.000 kuruş, mahallede bulunan taş mektepten gelen nûkûd ile 1.000 kuruş ve tatlı suyollarından gelen nûkûd ile de 600 kuruş gelir kaydedilmiştir. Toplamda nûkûd miktarı 2.600 kuruştur. Toplanmış olan bu nûkûdların bir senelik neması ise 390 kuruştur. Vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Harcamalar ise nazıra 19,5 kuruş, imam efendiye 90 kuruş, mektepte görevli olan çalışan hocaya 100 kuruş ve camide çalışan müezzine ve caminin yağ masraflarına 100 kuruş harcanmıştır. Bu harcamalar dışında muhasebeye 5 kuruş 30 para, tatlı suyollarına 50 kuruş, kitabete 4 kuruş harcanmıştır. Toplamda yapılan masraflar 368 kuruş 30 paradır. 21 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁸⁶

Tablo 59 Hacı Hamza Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	(kuruş)	İmam Efendi'ye	90 kuruş
Câmi'-i şerîfin nûkûdu	1.000	Müezzine ve revgân-ı şema bahâ	100 kuruş
Taş mekteb nûkûdu	1.000	Mekteb hocasına verilen	100 kuruş
Mâ-i lezîz nûkûdu	600	Nâzıra verilen	19,5 kuruş
Yekûn	2.600 kuruş	Mâ-i lezîze verilen	50 kuruş
Bir senede nemâsı	390 kuruş	Harc-ı muhâsebe	5 kuruş 30 para
Îrâd	390 kuruş	Ücret-i kitâbet	4 kuruş
		Toplam masraflar	368 kuruş 30 para
		Fazla-i vakf	21 kuruş

3.20 Frenkşah Mahallesi

Kastamonu Kalesi eteklerinde kurulmuş olan en önemli mahallelerden biridir. 1272 yılında yapılmış olan Frenkşah Mescidi, Kastamonu merkezde kurulmuş ilk yapılardan biridir. Şer'iyeye Sicil kayıtlarında, Hurufat Defteri'nde ve diğer tarihi kaynaklarda mahallenin ismi ve mahalleye ait kayıtlar yer almıştır. 1896 yılına ait Salname kayıtlarında Frenkşah Mahallesiine ait kayıt yoktur. 1844–45M tarihli

²⁸⁶ Ev.d., 11244, s.11a

Temettuat Defteri'nde mahallede 17 adet hane, mahalle sakinlerine ait kayıtlar ve nalbur, kalaycı, hamamcı, dellal gibi meslek gruplarının isimleri yer almaktadır.²⁸⁷

1260H tarihli Evkâf Defteri'nde 1259H tarihine ait Frenkşah Mahallesi'nin mütevellisi Celal Musallioğlu Hasan'dır. Mahalle için kurulan vakfın 1042 lira gelir vardır. Anaparanın neması 156 kuruştur. Vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Yapılan harcamalar mahallede bulunan fakirlerin vergisine, cami ve mescidin eksikliklerine, cenaze masraflarına ve vakıf görevlilerine harcanmıştır. Vakıfta çalışan nazıra 10 kuruş 28 para, cami müezzine 15 kuruş verilmiştir. Caminin yağ masraflarına 54 kuruş, mescidin kilimlerinin temizlenmesine 8,5 kuruş ödeme yapılmıştır. Bu ödemeler dışında tabut ve teneşür masraflarına 11 kuruş, mahallenin kaldırım tamirlerine 11 kuruş, muhasebeye 4 kuruş harcanmıştır. Toplam harcama miktarı 168 kuruştur. 12 kuruş ise deyn-i vakf olarak verilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁸⁸

Tablo 60 Frenkşah Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	1042 kuruş	Nâzıra	10 kuruş 28 para
Bir senede nemâları	156 kuruş	Câmi'-i şerîf revgân-ı şema	54 kuruş
Îrâd	156 kuruş	Müezzine verilen	15 kuruş
		Kaldırım ta'mirlerine	27,5 kuruş
		Tabut ve teneşür ta'mirlerine	11 kuruş
		Mescid-i şerîfin kilimlerinin yıkanmasına	8,5 kuruş
		Mahalle fukarâsının vergülerine	31 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	4 kuruş
		Toplam masraflar	168 kuruş
		Deyn-i vakf	12 kuruş

²⁸⁷ Yücel., a.g.t., s 78-106.

²⁸⁸ Ev.d., 11244, s.11b.

3.21 Bedir Gazi Mahallesi

Bedir Gazi Mahallesi, Candaroğulları döneminde yerleşime açılmış olan mevkilerden biridir. Günümüzde Bedir Gazi isimli mahalle yoktur. 1487 Tapu Tahrir Defteri'nde "Mahalle-i Mescid-i Bedir Fakih", 1530 Tapu Tahrir Defteri'nde "Mahalle-i Bedir Fakih" olarak adlandırılken 1582 tarihli Tapu Tahrir Defteri'nde "Mahalle-i Bedir Fakih nam-ı diğer Bedir Kadı" olarak adlandırılmıştır.²⁸⁹ Mahallenin Candaroğulları dönemi veya öncesinde kurulmuş olabileceği ifade edilmektedir. Buna göre Bedir Gazi Mahallesi, Akmesic ve İsmail Bey Mahallesi arasında yer almaktadır.²⁹⁰

Kundakçı, 1838 tarihli nüfus kaydına göre mahallede Rumların ikamet ettiğini tespit etmiştir.²⁹¹ XVII. yüzyıla ait mahkeme kayıtlarında da mahalle zikredilmektedir.²⁹² 1844-45M tarihli Temettuat Defteri'nde ise mahallede 75 adet hane, mahalle sakinlerine ait kayıtlar ve bakkal, pençeci, pabuççu, mihçî, küllahçı, temurcu, çilingir, tuzcu gibi meslek gruplarının isimleri yer almaktadır.²⁹³

Evkâf Defteri'ne göre 1259H tarihinde Bedir Gâzî Mahallesi'nin mütevellisi Basmacı Ali oğlu Hâfız'dır. Mahalle için kurulan vakıfta toplanan anapara miktarı 39.119 kuruş 24 paradır. Gelir olarak verilen bu anaparanın neması ise 5.872 kuruştur ve harcamalar nemadan yapılmıştır. Muhasebeye, kitabete, mütevellîye, kolcuya, fakirlerin vergi borçlarına, mahallenin çeşmesine, camisine ve mescidine ödemeler yapılmıştır. Vakfin nemasından 783 kuruş alınmadığı da belirtilmiştir. Muhasebe kaydına 134 kuruş, kitabete 10 kuruş, mütevellî ve kolcuya 1.000 kuruş, nazıra 293 kuruş 24 para harcanıldığı belirtilmiştir. Yine mahallede bulunan mescidin yağ eksikğine 83,5 kuruş ve caminin müezzine 60 kuruş ödeme yapılmıştır. Mahallenin suyollarına 37,5 kuruş, mahallede fakirlerin vergi borçlarına 299 kuruş vakfin nemasından ödeme yapılmıştır. 2.790 kuruş 24 para yapılmış olan toplam masraflardır. Bu masraflar dışında nemadan kalan 3.081 kuruş 16 para ise fazla-i vakf olarak belirtilmiştir ve bir

²⁸⁹ Kankal., a.g.e., s.30

²⁹⁰ Kankal., a.g.e., s.30

²⁹¹ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.233, 245

²⁹² Dağsever., a.g.t., s.51-370.

²⁹³ Yücel., a.g.t., s 65-140.

sonraki seneye devredilmiştir. Vakfa ait gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.²⁹⁴

Tablo 61 Bedir Gazi Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	39.119 kuruş 24 para	Ücret-i kitâbet	10 kuruş
Bir senede nemâları	5.872 kuruş	Harc-ı muhâsebe	134 kuruş
Îrâd	5.872 kuruş	Vakıf akçesi nemâsından alınmayan para	783 kuruş
		Mütevellî ve kolcuya verilen	1.000 kuruş
		Mahalle-i mezbûr fukarâsının vergülerine	299 kuruş
		Mekkâri baygir ve akçe resmine verilen	90 kuruş
		Câmi'-i şerîfin müezzine verilen	60 kuruş
		Mahalle-i mezbûrun su yollarının ta'mirlerine	37,5 kuruş
		Mescid-i şerîfe revgân-ı şema ve revgân-ı zeyt bahâ	83,5 kuruş
		Nâzıra	293 kuruş 24 para
		Toplam masraflar	2.790 kuruş 24 para
		Fazla-i vakf	3.081 kuruş 16 para

3.22 Hamza Ağa Mahallesi

Hamza Ağa Mescidi (850H/1446) Hamza Ağa bin Abdullah isimli hayırsever tarafından yaptırılmıştır. Bu mescidin etrafına açılan iskân yerleri ile Hamza Ağa

²⁹⁴ Ev.d., 11244, s.12a.

Mahallesi kurulmuştur.²⁹⁵ 1487 tarihinde “Mescid-i Hamza Ağa” olarak adlandırılmıştır.²⁹⁶ İleri tarihli kaynaklarda “Hamza Ağa Mahallesi” olarak adlandırılmıştır. Hamza Ağa Mescidi ise günümüzde Karaçomak Çayı’nın batısında yer almaktadır.

1673-1677M tarihli Şer’iyye Sicil kaydında Hamza Ağa Mahallesi’ne ait kayıtlar bulunmaktadır.²⁹⁷ 1844–45M tarihli Temettuat Defteri’nde ise mahallede 73 adet hane, mahalle sakinlerine ait kayıtlar ve terzi, pençeci, pabuççu, külahçı, tellal gibi meslek gruplarının isimleri yer almaktadır.²⁹⁸

Evkâf Defteri’ne göre 1259H tarihine ait Hamza Ağa Mahallesi’nin mütevellisi Kırşakoğlu Mehmed Emin Ağa’dır.²⁹⁹ Kurulan vakfın anapara miktarı 5.060 kuruştur. Anaparadan gelen bir senelik neması 759 kuruştur. Vakfın harcamaları nemadan yapılmıştır. Mahallenin vergi eksikliklerine, görevlilerine ve mahallede bulunan caminin ihtiyaçlarına, muhasebe ve kitabete harcamalar yapılmıştır. Vakfın nazırına 37 kuruş 38 para, müteveli ve kâtibe 100 kuruş ödeme yapılmıştır. Caminin eksik kilim ücretlerine 94 kuruş, mahalle ve caminin çeşmelerine masraf ise 212 kuruştur. Caminin yağ masraflarına 37 kuruş, mahallenin kaldırım tamirlerine 45 kuruş ve mahallede vergisini ödeyemeyenler için 90 kuruş ödeme yapılmıştır. Vakıf için muhasebe kaydına 15 kuruş ve kitabet masrafına 9 kuruş ödenmiştir. Mahalle için kurulmuş olan vakfın toplam masrafı 640 kuruştur. 119 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³⁰⁰

Vakfa ait harcamalara bakıldığında kurulduğu mahallenin öncelikle sosyal, dini ve temel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik harcamalar yapılmıştır. Bu harcamalar dışında mahallenin vergi borcunun ödenmesiyle birlikte kişilerin devlete olan yükümlülükleri hafifletilmeye çalışılmıştır.

Tablo 62 Hamza Ağa Mahallsi vakfının gelir ve giderleri (1259)

²⁹⁵ Çifci., a.g.e., s. 130.

²⁹⁶ Kavaklı Kundakçı., a.g.m.,s.223

²⁹⁷ Dağsever., a.g.t.,s.51-400.

²⁹⁸ Yücel., a.g.t., s 69-191.

²⁹⁹ Ev.d., 11244, s.11a.

³⁰⁰ Ev.d., 11244, s.12b.

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	5060 kuruş	Nâzıra verilen	37 kuruş 38 para
Bir senede nemâları	759 kuruş	Câmi'-i şerîfe iki adet kilim bahâ	94 kuruş
Îrâd	759 kuruş	Câmi'-i şerîfin çeşmelerine ve mahalle çeşmesine mesârif	212 kuruş
		Câmi'-i şerîf de îkâd olunan revgân-ı zeyt	37 kuruş
		Mahallenin kaldırım ta'mirlerine	45 kuruş
		Mütevellî ve kâtibe ücret	100 kuruş
		Mahallenin vergüsi noksanına	90 kuruş
		Harc-ı muhasebe	15 kuruş
		Ücret-i kitâbet	9 kuruş
		Yekûn	640 kuruş
		Fazla-i vakf	119 kuruş

3.23 Gökdere Mahallesi

Gökdere Mahallesi'nin iskâna açılma dönemi kesin olarak bilinmemekle birlikte 1487 yılında tutulan Tahrir Defteri'nde ve diğer sicil, hurufat, salname ve temettuat defterlerinde "Gökdere" mahallesi ismi geçmektedir. Mahalle sınırları içerisinde Honsalar Camii yer almaktadır. İlerleyen dönemlerde mahalle, Honsalar Mahallesi'ne katılmıştır.³⁰¹ 1844-45M tarihli Temettuat Defteri'nde ise mahallede 91 hane, mahalle

³⁰¹ Dağsever., a.g.t.,s.32-358.

sakinlerine ait kayıtlar ve terzi, pençeci, manav, bakkal, mihçı gibi meslek gruplarının isimleri yer almaktadır.³⁰²

1260H yılında kaydedilen Evkâf Defteri'nde 1259H tarihinde Gökdere Mahallesi'nin mütevellisi tarafından tutulan muhasebesi yer almaktadır. Mahalle için kurulan vakfin anapara miktarı 2700 kuruştur. Bu anaparanın bir senelik neması ise 405 kuruştur. Harcamalar nema gelirinden yapılmıştır. Harcamalar vakıfta çalışan görevlilere, caminin eksikliklerine ve tamiratlarına, acı suyolunun tamirlerine, muhasebe ve kitabete yapılmıştır. Vakıfta görevli olan nazıra 20 kuruş 10 para, caminin müezzine 60 kuruş, caminin yağ ihtiyaçlarına 77 kuruş, caminin kiremit eksigiğine 16 kuruş masraf yapılmıştır. Bu harcamalar dışında acı çeşme için 50 kuruş, muhasebeye 10 kuruş 5 para, kitabete 10 kuruş ücret ödenmiştir. Toplam harcama tutarı ise 393 kuruş 15 paradır. 11 kuruş 25 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfin gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³⁰³

Tablo 63 Gökdere Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	2.700 kuruş	Nâzıra verilen	20 kuruş 10 para
Bir senede nemâları	405 kuruş	Câmi'-i şerîfe revgân-ı şem	77 kuruş
Îrâd	405 kuruş	Müezzine verilen	60 kuruş
		Çeşmenin suyollarına	150 kuruş
		Acı çeşmenin mesârifi	50 kuruş
		Câmi'-i şerîfin kiremit aktarmasına	16 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	10 kuruş 5 para
		Ücret-i kitâbet:	10 kuruş
		Yekûn	393 kuruş 15 para
		Fazla-i vakf	11 kuruş 25 para

³⁰² Yücel., a.g.t., s 75-172.

³⁰³ Ev.d., 11244, s.13a.

3.24 Honsalar Mahallesi

Mahalle Karaçomak Çayı'nın batısında yer almaktadır. Mahalle sınırları içinde Aşıklı Sultan Türbesi, Kesikbaş Türbesi, Honsalar Camii ve tarihi konaklar gibi önemli yapılar bulunmaktadır. Honsalar Camii üzerinde yazıt yer almamaktadır fakat İsfendiyâr Bey'in veziri Hond Salar tarafından yaptırıldığı düşünülmektedir ve bu da caminin 1439 yıl öncesinden yaptırıldığı anlamına gelmektedir.³⁰⁴ Camiye göre tarihlendirme yapılırsa Honsalar Mahallesi de İsfendiyâr Bey döneminden önce kurulmuş mahallelerden biridir. 1487 tarihinde hane sayısı 40, 1530 32, 1582 tarihinde ise 68 hanedir.³⁰⁵ 1673-1677M tarihli Şer'iyye Sicil kaydında Honsalar Mahallesi sakinlerine ait ibra hücceti, satış hücceti, i'lam gibi kayıtlar yer almıştır ve Püre, Seydiler, Gökdere, Çevkâni mahalleleri daha sonradan Honsalar Mahallesi'ne katılmıştır.³⁰⁶ Mahalle günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.

1260H yılında kaydedilen Evkâf Defteri'nde 1259H tarihinde Honsalar Mahallesi'nin mütevellisi A'yânzâde'dir. Mahalle adına kurulmuş olan bu vakfın anapara niktarı 4.000 kuruştur ve bu paranın senelik neması ise 600 kuruştur. Vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Harcamalar vakıf görevlilerine, suyolları ve çeşmelerin tamirlerine, çay için tamirlere, caminin yağ masraflarına, muhasebe ve kitabete ve muhasebeye verilmiştir. Görevliler içerisinde nazıra 30 kuruş, mütevelliyeye 60 kuruş ücret verilmiştir. Çeşme tamirlerine 25 kuruş, suyollarına 91 kuruş, çay için 23 kuruş ödeme yapılmıştır. Caminin yağ masrafına 55 kuruş, muhasebeye 15 kuruş, kitabete 10 kuruş harcanmıştır. Toplam harcama miktarı 309 kuruştur. 291 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³⁰⁷

Tablo 64 Honsalar Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	4.000 kuruş	Nâzıra verilen	30 kuruş
Bir senede husûle gelen nemâları	600 kuruş	Mütevelliyeye verilen	60 kuruş

³⁰⁴ Eyüpgiller., a.g.e.,71

³⁰⁵ Kankal., a.g.e., s. 62

³⁰⁶ Dağsever., a.g.t.,s.51-358.

³⁰⁷ Ev.d., 11244, s.13a.

Îrâd	600 kuruş	Çeşmenin ta'mîrlerine	25 kuruş
		Suyollarının mesârifleri	91 kuruş
		Câmi'-i şerîfe revgân-ı şem' bahâ	55 kuruş
		Çay çağlanına	23 kuruş
		Ücret-i muhâsebe	15 kuruş
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Yekûn:	309 kuruş
		Fazla-i vakf	291 kuruş

3.25 Pora (Püre) Mahallesi

1487 Tapu Tahrir Defteri'nde Mescid-i Püre ismiyle kaydedilen mahalle XIX. yüzyıla kadar varlığını sürdürebilmiştir. İlerleyen dönemlerde Honsalar Mahallesi'ne katılmıştır. Sicil kayıtlarında 29 defa, Hurufat Defteri'nde ise 48 defa yer almaktadır.³⁰⁸ 1673-1677M tarihli Şer'iyye Sicil kaydında Püre Mahallesi sakinlerine ait ibra hücceti, i'lam ve Püre Mahallesi Mescidi'ne ait berat kaydı yer almaktadır.³⁰⁹ 1844-45M tarihli Temettuat Defteri'nde ise mahallede 74 hane vardır ve gayrimüslimlerin en az olduğu mahallelerden birisidir.³¹⁰

1260H tarihli Evkâf Defteri'nde 1259H tarihinde Pora (Püre) Mahallesi'nin mütevellisi İlmikçioğlu Hüseyin Efendi tarafından tutulan muhasebesi kaydedilmiştir. Deftere göre vakfın anapara miktarı 4.044 kuruştur. Anaparadan gelen bir senelik nema ise 607 kuruştur ve harcamalar nemadan yapılmıştır. Vakfın harcamaları vakıf görevlilerine, caminin eksikliklerine, suyolları tamirlerine, kitabete ve muhasebeye yapılmıştır. Görevliler içerisinde nazıra 45 kuruş 21 para, imam müezzine ve hatibe 75 kuruş ve mübarek günlerde vaize 20 kuruş ve mütevelliyeye 120 kuruş ödeme yapılmıştır. Cami için ise mübarek günlerde kullanılacak olan yağ için 159 kuruş, kırılan kandil için 10 kuruş, caminin duvar tamirine 30 kuruş verilmiştir. Suyollarının tamirine 133 kuruş, muhasebe kaydı için 5 kuruş, kitabete ise 10 kuruş harcama

³⁰⁸ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.237-238

³⁰⁹ Dağsever., a.g.t.,s.51-349.

³¹⁰ Yücel., a.g.t., s.36-47.

yapılmıştır. Toplam masraf ise 607 kuruştur. Vakfin gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³¹¹

Tablo 65 Pora (Püre) Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfin Gelir Çeşitleri	Vakfin Gelir Miktarı	Vakfin Gider Çeşitleri	Vakfin Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	4.044 kuruş	Nâzıra verilen	45 kuruş 21 para
Bir senede nemâları	607 kuruş	Leyle-i mübârekelerde minârede îkâd olunan revgân-ı zeyt maa revgân-ı şem':	159 kuruş
		İmama ve müezzine ve hatîbe verilen hasbî olduğu için	75 kuruş
		Leyle-i mübârekelerde vâize verilen	20 kuruş
		Mâ-i lezîz mesârifî	133 kuruş
		Ücret-i mütevellîsine	120 kuruş
		Şikest olunan kanâdil	10 kuruş
		Câmi'-i şerîfin duvâr mesârifî	30 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	5 kuruş
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Toplam masraflar	607 kuruş

3.26 Kanara Mahallesi

1259H tarihinde Kanara Mahallesi'nin mütevellisi tarafından kaydedilen muhasebesine göre mahalle için kurulmuş olan vakfin anapara miktarı 829 kuruştur. Bu anaparadan gelen nema ise 120 kuruştur. Vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Harcamalar mahallede bulunan çeşmelerin tamirlerine, caminin yağ masraflarına, nazırına, muhasebe ve kitabededir. En fazla harcama 75 kuruş ile caminin

³¹¹ Ev.d., 11244, s.13b.

yağ masraflarınadır. Toplam harcama ise 120 kuruştur. Vakfin gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³¹²

Tablo 66 Kanara Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	829 kuruş	Nâzıra verilen	6 kuruş
Nemâları bir senede	120 kuruş	Câmi'-i şerîfe revgân-ı şem' ve revgân-ı zeyt bahâ	75 kuruş
Îrâd	120 kuruş	Mahalle-i mezbûr çeşmelerine olan mesârif	31 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	3 kuruş
		Ücret-i kitâbet:	5 kuruş
		Toplam masraflar	120 kuruş

3.27 Akmescid Mahallesi

Akmescid Mahallesi Karaçomak Çayı'nın batısında yer almaktadır. Mahalle sınırlarında, Acemhanı, Arabapazarı Hamamı, Hamza Ağa Camii, Hayran Efendi Türbesi ve tarihi konaklar gibi önemli yapılar bulunmaktadır.

1487 Tapu Tahrir Defteri'nde mahalle ismi geçmezken, 1487'den sonra Tapu Tahrir Defteri'nde, sicil, hurufat, temettuat gibi bütün tarihi kayıtlarda "Akmescid" olarak adlandırılmıştır. 1673-1677M tarihli Şer'iyye Sicil kaydında Akmescid Mahallesi sakinlerine ait i'lam, ibra hücceti yer almaktadır ve Alacamescid, Bedirgazi, Çevkâni, İbn-i Sadi mahalleleri Akmescid Mahallesi'ne katılmıştır.³¹³ Bedirgazi Mahallesi Akmescid Mahallesi'nin batı kısmında yer almaktadır ve bu mahalle Candaroğulları döneminde iskâna açılmıştır.³¹⁴

İncelenen Evkâf Defteri'nde 1259H tarihinde Akmescid Mahallesi'nin mütevellisi Bekaroğlu Ahmed'dir. Vakfın anapara miktarı 5.364 kuruş 8 paradır. Bu anaparadan gelen nema ise 804 kuruştur ve vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Harcamalar

³¹² Ev.d., 11244, s.13b.

³¹³ Dağsever., a.g.t.,s. 60-298.

³¹⁴ Kankal.,a.g.e., s.30

mahallede bulunan dört adet çeşmenin suyollarına, mektebin tamirlerine, caminin yağ masraflarına, vakfın görevlilerine, muhasebe ve kitabetedir. En fazla harcama 575 kuruş ile mahalle de bulunan dört adet çeşmenin tamirlerinedir. Vakfa ait toplam harcama miktarı ise 782 kuruş 12 paradır. 21 kuruş 28 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri hakkında bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.³¹⁵

Tablo 67 Akmesicid Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	5.364 kuruş 8 para	Nâzıra verilen	40 kuruş 8 para
Bir senede nemâları	804 kuruş	Dört adet çeşmelerin suyollarına sarf	575 kuruş
Îrâd	804 kuruş	Câmi'-i şerîfin şem'-i revgan bahâ	96 kuruş
		Mekteb-i şerîfin ta'mîrlerine	81 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	15 kuruş 4 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Toplam harcamalar	782 kuruş 12 para
		Fazla-i vakf	21 kuruş 28 para

3.28 Arız Mahallesi

Kankal'ın incelemesine göre, 1487 yılında kayıtlı Tapu Tahrir Defteri'nde "Mahalle-i Mescid-i Veled-i Arız" olarak yer alırken, 1530 Tapu Tahrir Defteri'nde "Mahalle-i Veled-i Arız", 1582 yılında kayıtlı tahrirde "Mahalle-i Veled-i Arız el meşhur Kaya Fakih" olarak adlandırılmıştır.³¹⁶ Mahallede var olan Arız Mescid civarında gelişen bu mahallenin tam olarak mevkisi belli değildir. 1289H tarihli Salname kaydında Arız Mahallesi'nde Sadi Cebeci Tekkesi bulunmaktadır ve bu tekkenin daha önceden Arız Mescidi olduğu tespit edilmiştir.³¹⁷ Bu tekke bugünkü Akmesicid Mahallesi'nde yer alan ilkokulun yerinde olduğu alandaydı. 1844-45M tarihli Temettuat Defteri'ne göre

³¹⁵ Ev.d., 11244, s.14a.

³¹⁶ Kankal., a.g.e., s.34-35.

³¹⁷ Eyüpgiller., a.g.e.,s.115-124

mahallede 38 hane vardır. Mahallede hamamcı, külâhçı, pençeci, basmacı ve berber gibi meslek grupları yer almaktadır.³¹⁸

Evkâf Defteri'ne göre Arız Mahallesi'nin mütevellisi Kürekoğlu Mustafa'dır. Vakfın muhasebesine mahalle vakfının anapara miktarı 2.340 kuruştur. Anaparadan gelen nema ise 349,5 kuruştur ve harcamalar nemadan yapılmıştır. Harcamalar mahallede bulunan su yollarının tamirlerine, vakıfta görevli olan nazıra, caminin yağ masraflarına, muhasebe ve kitabete yapılmıştır. En fazla harcama ise camide kullanılacak olan kandil yağınadır. En az harcama ise 4 kuruş ile kitabetedir. Toplam harcama tutarı 277 kuruştur. 73 kuruş 10 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfa ait gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³¹⁹

Tablo 68 Arız Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	2.340 kuruş	Mahalle-i mezbûrun su yollarının mesârifler	107,5 kuruş
Bir senede husûle gelen nemâları	349,5 kuruş	Nâzıra verilen	18 kuruş
İrâd	349,5 kuruş	Câmi'-i şerîfin revgân-ı şem' ve revgân-ı zeyt ve kaldırım	127 kuruş
		Mukaddem kaydiye için mahkemeye verilen	15,5 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	5 kuruş
		Ücret-i kitâbet	4 kuruş
		Toplam masraflar	277 kuruş
		Fazla-i vakf:	73 kuruş 10 para

³¹⁸ Yücel., a.g.t., s.36-123

³¹⁹ Ev.d., 11244, s.14a.

3.29 Sofular Mahallesi

Sofular Mescidi etrafına kurulan mahalle günümüzde var olmayan mahallelerden birisidir. Sofular Mescidi tahmini olarak Yakup Ağa Külliyesi ile Hamza Ağa Camii arasında kalan Yeniyol Sokak üzerindedir.³²⁰ Yeniyol Sokağın bugünkü ismi Yeni Sokaktır ve bu sokağın sonunda Sofular Konağı yer almaktadır. Mescid ve mahalle hakkında çok fazla bilgi yoktur. 1487 Tahrir Defteri'nde geçen Sofiler Mescidi bu tarihten önce yapılmıştır ve Sofular Mahallesi 1487 yılından önce var olan önemli mahallelerden biridir.³²¹ Günümüzde Yeni Sokak ve Sofular Konağı Akmesicid Mahallesi'nde yer almaktadır.

Evkâf Defteri'ne göre 1259H tarihinde Sofular Mahallesi'nin mütevellisi Yeşil Ali oğlu İsmail Ağa'dır. Defterde yer alan muhasebe kaydına göre vakfın anapara miktarı 1.530 kuruştur. Anaparadan gelen neması ise 229,5 kuruştur ve harcamalar nemadan yapılmıştır. Mahallede bulunan mescidin tamirine 40 kuruş, nazıra ve imamına 117 kuruş 38 para, caminin aydınlatma ihtiyacına 33 kuruş, mahallenin suyollarına 7 kuruş, muhasebeye ve kitabete 10 kuruş harcanmıştır. 257 kuruş 8 para toplam harcanan ücrettir ve 28 kuruş 12 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda olarak verilmiştir.³²²

Vakfın gelirinden mahallede bulunan cami, mescid ve suyollarının ihtiyaçları karşılanmıştır. Böylece mahalle halkının ihtiyacı olan dini mekânların devamlılığı sağlanmıştır. Suyollarına olan harcamalar ile halkın en önemli ihtiyacına karşılık verilmiştir. Mahallede belirtilen mescid Sofular Mescidi olabilir. Bu mescidin eksikliklerine harcama yapılmıştır.

Tablo 69 Sofular Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	1.530 kuruş	Nâzıra verilen	17 kuruş 38 para
Nûkûdun nemâsı	229,5 kuruş	İmam Efendi'ye verilen	100 kuruş

³²⁰ Çifci., a.g.e., s. 228.

³²¹ Kankal., a.g.e., s. 332

³²² Ev.d., 11244, s.14b.

Îrâd	229,5 kuruş	Mescid-i şerîfin ta'mîrine	40 kuruş
		Câmi'-i şerîfin revgân-ı şem'asına	33 kuruş
		Mahalle-i merkûmun suyollarına	7 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	5 kuruş
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Toplam masraflar	257 kuruş 8 para
		Fazla-i vakf:	28 kuruş 12 para

3.30 Seydiler Mahallesi

Kundakçı tarafından yapılan tespitlere göre 1487 Tahrir Defteri'nde ve diğer tahrir kayıtlarında mahallenin ismi zikredilmektedir. XVI. yüzyılın sonlarında mahallenin ismi başka tarihi kaynaklarda geçmektedir.³²³ Mahallede bulunan "Seydiler Mescidi" mahalleye ismini vermiştir. Gökoğlu, eserinde yıkılmış ve kaybolmuş eserler arasında Seydiler Mescidi'ni de ele almakta ve mescid ile ilgili bilgilerin azlığına değinmektedir. XVIII. ve XIX. yüzyıla ait kaynaklarda mahallede yer alan mescid hakkında bilgilere yer verilmiştir. XIX. yüzyıla ait Tmettuat Defteri'ne göre mahallede hane sayısı 33'tür ve mahallede tuzcu, tüccar, duhancı, tenekeci gibi meslek gruplarının olduğu bilgisi yer almaktadır.³²⁴

1260H tarihinde kaydedilen Evkâf Defteri'ne göre 1259H tarihinde Seydiler Mahallesi'nin mütevellisi Köse oğlu es-Seyyid Hüseyin'dir. Deftere göre vakfın anapara miktarı 2.191 kuruş 13 paradır. Vakfın anaparadan gelen neması 328,5 kuruştur ve vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Mahallede bulunan kaldırımların tamirlerine, caminin aydınlatma eksikliklerine, suyollarının tamirlerine, kitabete, muhasebeye ve müteferrikaya harcama yapılmıştır. En fazla harcama caminin aydınlatma aracı olan kandilin yağ masraflarına olup 40 kuruştur. Toplam harcama miktarı 93 kuruş 27 paradır. 234 kuruş 33 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³²⁵

³²³ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.223.

³²⁴ Yücel.,a.g.t., s. 73-162

³²⁵ Ev.d., 11244, s. 14b.

Tablo 70 Seydiler Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	2.191 kuruş 13 para	Câmi'-i şerîfe revgân-ı şem' bahâ	40 kuruş
Nûkûdun nemâları	328,5 kuruş	Mahalle-i mezbûrun ta'mîr-i kaldırımlarına	20 kuruş
Îrâd	328,5 kuruş	Suyollarına verilen	10 kuruş
		Mesârif-i müteferrika	13 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	5 kuruş 27 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Toplam masraflar	93 kuruş 27 para
		Fazla-i vakf	234 kuruş 33 para

3.31 İbn-i Süle Mahallesi

İbn-i Süle Mahallesi veya İbn-i Sevre olarak kaynaklarda tesmiye edilen mahallenin Candaroğulları döneminde kurulduğu bilinmektedir. 1487 Tapu Tahriri'nde "Mahalle-i Mescid-i Süle-Sevre", 1530-1582 Tapu Tahrirleri'nde "Mahalle-i Veled-i Süle-Sevre", şer'iyye sicil kayıtlarında "Mahalle-i İbn-i Süle-Sevre" şeklinde karşımıza çıkar. Mahallenin nerede kurulduğuna dair bilgi yoktur. Sadece Kanara Mahallesi'ne yakın olduğu düşünülmektedir.³²⁶ 1896 yılına ait Salnamede mahallenin ismi geçmemektedir. Mahallenin Hepkebirler Mahallesi'ne katılmış veyahut ismi değişmiş olduğu düşünülmektedir.³²⁷ XVIII. yüzyıl sicil kaydında yer alan atama ve berât kayıtlarına göre mahallede hem mescid hem de cami olduğuna dair bilgi ortaya çıkmıştır.³²⁸ XIX. yüzyıla ait Temettut Defteri'ne göre mahallede 20 hane ve mahsar, attar, eskici, çarıkçı gibi hizmet sektörüne ait meslek grupları yer almıştır.³²⁹

İbn-i Süle Mahallesi'nin, Aycılar Mahallesi, Sofular Mahallesi ve Seydiler Mahallesi gibi bir mescid ya da cami ismiyle birlikte 1487 tarihinden önce kurulduğu göz önünde bulundurulmuştur. Bu mahalleler Kastamonu merkezde kurulmuş eski yerleşim yerleridir.

³²⁶ Kankal., a.g.e., s. 35

³²⁷ Kavaklı Kundakçı., ag.m., s.235.

³²⁸ Döşemetaş., a.g.t., s.191.

³²⁹ Yücel., a.g.t., s. 52-204.

1259H tarihinde İbn-i Süle Mahallesi'nin mütevellisi Mustafa tarafından tutulan muhsebeye göre mahalle vakfına ait anaparanın nemâsından başka ayakkabı ve terzi dükkânlarından gelir elde edilmiştir. Toplam gelir miktarı ise 178,5 kuruş olarak verilmiştir. Harcamalar vakfın nazırına, musahesebesine ve kitabetinedir. 31 kuruş 31 para harcama yapılmıştır. İmamına ücret verilmemiştir. 147 kuruş 11 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir.³³⁰ Vakfın gelir ve gider kayıtları olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 71 İbn-i Süle Mahallesi'nin vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	591,5 kuruş	İmama verilen	000 kuruş
Nükûdun nemâsından bir senede	88,5 kuruş	Nâzıra verilen	17 kuruş 34 para
İmamına meşrût pacucîler içinde üç adet dekâkin îcârı	50 kuruş	Harc-ı muhâsebe	8 kuruş 37 para
İrâd	178,5 kuruş	Ücret-i kitâbet	5 kuruş
Terziler içinde terzi dükkânı	178,5 kuruş	Toplam masraflar	31 kuruş 31 para
		Fazla-i vakf:	147 kuruş 11 para

3.32 Alaca Mescid (Mahkemealtı)

1487 yılı Tahrir kayıtlarında “Mescid-i Alaca nâm-ı diğer Kethüdaî” olarak adlandırılan mahalle diğer tahrir, sicil, hurufat gibi tarihi kayıtlarda “Alaca Mescid” ismiyle anılmaktadır. Alaca Mescid etrafında kurulan mahalle bugünkü mahkemealtı mevkisinde bulunmaktadır.³³¹ XIX. yüzyıl sonlarında mahalle, Akmesicid Mahallesi'ne katılmıştır. XIX. yüzyıl Temettuat Defteri'ne göre 27 hane vardır ve mahallede daha çok nalband, attar, nalbur gibi meslek grupları yer almaktaydı.³³²

³³⁰ Ev.d., 11244, s. 15a.

³³¹ Ahmet Rifat Güzay, “Şer’iyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyıl Sonları- XXVIII. Yüzyıl Başlarında Kastamonu”, **Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü YakınÇağ Anabilim Dalı**, Ankara 2001, s.189.

³³² Yücel., a.g.t., s. 73-135

Evkâf Defteri'nde 1259H tarihine ait muhasebe kaydı mevcuttur. Alaca Mescid Mahallesi'nin mütevellisi Mustafa'dır. Mahalle vakfının 435 kuruş geliri vardır. Harcama kalemleri arasında vakfın nazırı ve mütevellisine yapılan ödemeler bulunurken kitabet ve muhasebe masrafları da yer almaktadır. İlaveten mahallede bulunan caminin kilim ve aydınlatma eksikliklerine, mahallenin kaldırım taşlarının tamirlerine ve tabut masrafları yer almaktadır. Toplam harcama miktarı 420 kuruş 25 paradır. 14 kuruş 15 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir.³³³ Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir. Mahallenin bayındırlık faaliyetlerine katkı sağlanmıştır ve insanların temel ihtiyaçlarının giderilmesine öncülük edilmiştir.

Tablo 72 Alaca Mescid Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
İrâd	435 kuruş	Nâzıra verilen Mütevellîye	21 kuruş 30 para 60 kuruş
		Câmi'-i şerîfe revgân-ı şem	62 kuruş
		Kaldırım ta'mîrlerine	29 kuruş
		Tabut ve teneşür ta'mîrlerine	17 kuruş
		Câmi'-i şerîfe alınan kilim bahâ	220 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	5 kuruş 25 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Toplam masraflar	420 kuruş 25 para
		Fazla-i vakf:	14 kuruş 15 para

3.33 Şadi Bey Mahallesi

1487 tarihli Tapu Tahrir kaydına göre Honsalar Mahallesi yakınlarında Şadi Bey isimli mahallenin olduğu tespit edilmiştir.³³⁴ XIX. yüzyıldan sonra Kastamonu merkezde yaşanan nüfus azlığı ve buna bağlı olarak mahalle sayılarının azalmasından dolayı Şadibey Mahallesi de Atabey Gazi Mahallesi'ne katılmıştır. 1844–45M tarihli

³³³ Ev.d., 11244, s.15a

³³⁴ Kankal.,a.g.e., s.23.

Temettuat Defteri'nde ise mahallede 85 hane vardır ve gayrimüslimlerin en çok olduğu mahallelerdendir.³³⁵

1259H tarihinde Şadibey Mahallesi'nin mütevellisi Terzi oğlu Uzun Mustafa Ağa ve nâzırı Şahinzâde el-Hac Mustafa Ağa'dır. Vakfın 14.245,5 kuruş anaparası mevcuttur. Anaparanın neması ise 2.136 kuruştur ve harcamalar nemadan yapılmıştır. Deftere göre üç adet çeşmeye ait masraf tutarı 400 kuruştur.³³⁶ Bu çeşmelerden birisi Engin Çeşme olabilir. Çeşmenin yazıtı okunamayacak durumdadır fakat görseli itibariyle sivri kemerli, arkasında su haznesi olan tarihi çeşmelerden biridir.³³⁷ Diğer harcamalar ise vakfın çalışanlarına, caminin eksikliklerine ve mahallede yer alan fakir insanların vergilerinedir. Vergiler için 1.000 kuruş, caminin masraflarına 127 kuruş ödenmiştir. Çalışanlar için 497 kuruş, muhasebeye 13 kuruş, kitabete 10 kuruş harcanmıştır. Toplam masraflar 2.070 kuruştur. 66 kuruş ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³³⁸

Tablo Şadibey (Şadi Bey) Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	14.245,5 kuruş	Üç adet çeşmelerin mesârifi	400 kuruş
Nûkûdun nemâları	2.136 kuruş	Nâzıra verilen	147 kuruş
Îrâd	2.136 kuruş	Câmi'-i şerîf revgân-ı şem' ve revgân-ı zeyt	127 kuruş
		Mütevellîye verilen	350 kuruş
		Fukarâ vergilerine verilen	1.000 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	13 kuruş
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Toplam masraflar	2.070 kuruş
		Fazla-i vakf:	66 kuruş

³³⁵ Yücel., a.g.t., s.78.

³³⁶ Ev.d., 11244, s.15b

³³⁷ Eyüpgiller., a.g.e., s.172

³³⁸ Ev.d., 11244, s.15b

3.34 Aycılar Mahallesi

Tahrir kayıtlarında mahalleye dair bilgi yer almamaktadır. Mahalle, 1674-1700 tarihli Şer'iyye Sicil kayıtlarında "Aycılar" ismiyle tespit edilmiştir. 1831 tarihli Nüfus Defteri'nde Aycılar Mahallesi yer almaktadır.³³⁹ Aktekte Mahallesi'nde Ayıcılar (Aycılar) Camii bulunmaktadır.³⁴⁰

1259H tarihli muhasebesine göre Aycılar Mahallesi'nin mütevellisi Hâfız Abdullah'tır. Vakfın anapara miktarı 1.500 kuruştur. Anaparanın nemâsı ise 225 kuruştur. Harcamalar nemâdan yapılmıştır. Deftere göre suyollarına harcama yapılmıştır.³⁴¹ Bu su yolu Sulucuöz suyu olabilir. 1900M yıllarında Sulucaöz suyu Aycılar Mahallesi'nin su ihtiyacını karşılayan suyoludur.³⁴² Suyolundan başka vakfın çalışanlarına, caminin aydınlatma eksikliğine, mahallenin kaldırımına, muhasebe ve kitabete ödeme yapılmıştır. Toplam harcama miktarı 222 kuruştur ve bir sonraki seneye 3 kuruş devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³⁴³

Tablo 73 Aycılar Mahallesi vakfının gelir ve giderleri

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	1.500 kuruş	Mahalle-i mezbûrun suyollarına	45 kuruş
Nükûdun nemâları	225 kuruş	Nâzıra verilen	11 kuruş 10 para
Îrâd	225 kuruş	Câmi'-i şerîf revgân-ı şem' ve revgân-ı zeyt	100 kuruş
		Mahalle-i mezbûrun kaldırımına	30 kuruş
		Vâiz Efendi'ye	25 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	5 kuruş
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Toplam masraflar	222 kuruş
		Fazla-i vakf	3 kuruş

³³⁹ Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.229.

³⁴⁰ Eyüpgiller., a.g.e., s.1

³⁴¹ Ev.d., 11244, s. 15b13

³⁴² Eyüpgiller., a.g.e., s.167

³⁴³ Ev.d., 11244, s. 15b

3.35 Musa Fakih Mahallesi

1487 tarihli Tapu Tahrir Defteri'nde kaydında "Mescid-i Musa Fakih" ismiyle zikredilen mahalle XIX. yüzyıla kadar "Musa Fakih" ismiyle adlandırılmıştır.³⁴⁴ Candaroğulları döneminde yerleşime açılmış mahallelerden biri olan Musa Fakih Mahallesi, Karaçomak Çayı'nın batısında yer almaktadır. Kankal, 1582 tarihli Tahrir göre şehrin kalabalık ve en geniş mahallerden birisi olduğunu tespit etmiştir.³⁴⁵ Mahallede bulunan Musa Fakih Mescidi ilerleyen dönemlerde genişleyerek cami vasfı kazanmıştır. XIX. yüzyıl Temettuat Defteri'ne göre 58 hanesi olup bu nüfus genellikle çulcu, tuzcu, eskici, ırgat gibi hizmet sektörüne ait meslek gruplarından müteşekkildir.³⁴⁶

1259H tarihli muhasebesine göre Musa Fakih Mahallesi vakfının mütevellîsi Hacı Ali Efendi'dir. Buna göre vakfın anapara miktarı 1200 kuruştur ve paranın nemâsı ise 180 kuruştur. Harcamalar nemadan yapılmıştır. Caminin aydınlatma araçları için 112 kuruş 15 para, mübarek günlerde kullanılacak yağ için 34 kuruş, vakfın çalışanları olan nazır, kayyum ve müezzine 65 kuruş, kitâbete 5 kuruş harcanmıştır. Muhasebe için ücret alınmamıştır. Toplam harcama miktarı 261 kuruştur. 36 kuruş ise deyn-i vakf olarak kaydedilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³⁴⁷

Tablo 74 Musa Fakih Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	1.200 kuruş	Câmi'-i şerîfin berât mumlarıyla revgân-ı şem' bahâ	112 kuruş 15 para
Nûkûdun nemâları	180 kuruş	Nâzıra verilen	13,5 kuruş
Îrâd	180 kuruş	Leyle-i mübârekde minâre îkâd olunan revgân-ı zeyt	34 kuruş
		Câmi'-i şerîfin kayyumuna verilen	40 kuruş
		Müezzine verilen	12 kuruş

³⁴⁴Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s. 226

³⁴⁵ Kankal., a.g.e., s. 24

³⁴⁶ Yücel., a.g.t., s.36-188.

³⁴⁷ Ev.d., 11244, s. 16a.

Harc-ı muhâsebe	0 kuruş
Ücret-i kitâbet	5 kuruş
Toplam masraflar	261 kuruş 35 para
Deyn-i vakf	36 kuruş

3.36 Abdülcabbar Mahallesi

Evkâf Defteri'ne göre Abdülcabbar Mahallesi'nin mütevellîsi Mustafa oğlu Mehmed'dir. 1259H yılına ait muhasebesine göre vakfın anapara miktarı 2.911 kuruştur. Anaparadan gelen nemâ ise 537,5 kuruştur ve vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Mahallenin suyollarına, çalışanlarına, caminin aydınlatma ihtiyaçlarına, muhasebeye ve kitabete masraf yapılmıştır. Mahallenin suyollarına 30 kuruş, caminin aydınlatma için gerekli olan yağ ihtiyaçlarına 184,5 kuruş, nazıra 26 kuruş 35 para, mütevellî kayyuma 70 kuruş, muhasebeye 8 kuruş 17 para ve kitabete 5 kuruş ödenmiştir. Toplam masraflar 325 kuruş 2 paradır ve 212 kuruş 18 para bir sonraki seneye devredilmiştir.³⁴⁸ Aşağıdaki tabloda vakfın gelir ve gider kalemleri verilmiştir. En fazla harcama caminin aydınlatma ihtiyaçlarıdır. Mahallenin vergisine harcama yapılmamıştır. Mahallede eksik ve tamir gerektiren yerlere harcamalar yapılmıştır.

Tablo 75 Abdülcabbar Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	2.911 kuruş	Mahalle-i mezbûrun suyollarının mesârifi	30 kuruş
Nûkûdun nemâları	537,5 kuruş	Nâzıra verilen	26 kuruş 35 para
Îrâd	537,5 kuruş	Câmi'-i şerîfe revgan şem'a bahâ	112,5 kuruş
		Câmi'-i şerîfin top kanâdillerine ve minâresine revgân-ı zeyt	72 kuruş
		Mütevellî ve kayyûmuna ücret	70 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	8 kuruş 17 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Toplam masraflar	325 kuruş 2 para

³⁴⁸ Ev.d., 11244, s. 7b

3.37 Çevkâni Mahallesi

Çevkâni Mahallesi Honsalar ve Hamza Ağa Mahallesi'nin yukarı kısmında yer almaktadır. Bu nedenle XV. yüzyılda Candaroğulları hâkimiyetinin son zamanlarda kurulmuş olabilir. Mahallenin ismi tahrir kayıtlarında "Çevganlu-Çevkânlu" olarak geçerken, şer'iyye sicillerinde "Çevgani-Çevkâni" şeklinde geçmektedir. Mahalle bugün Akmesjid Mahallesi sınırları içerisinde kalmıştır.³⁴⁹

Evkâf Defteri'nde 1260H yılına ait Çevkâni Mahallesi vakfının mütevellisi Malakoğlu Abidin'dir. 1259H yılına ait muhasebesine göre vakfın anapara miktarı 2.648 kuruştur. Anaparadan gelen nema ise 397 kuruştur ve harcamalar nemadan yapılmıştır. Caminin aydınlatma eksikliklerine 115 kuruş, müteveli ve nazırına 75 kuruş, köprülerin tamirlerine 121,5 kuruş, bargir kirasına 20 kuruş, tabutların tamirlerine 30 kuruş, muhasebeye ve kitabete 14 kuruş harcanmıştır.³⁵⁰ Aşağıdaki tabloda gelir ve gider kalemleri verilmiştir. Köprülerin tamirlerine yapılan harcama ile belirtilen yer Nasrullah köprüsü olabilir. Vakfın bayındırlık faaliyetleri içinde yer aldığını gösterir.

Tablo 76 Çevkâni Mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	2.648 kuruş	Tabut ve teneşüre	30 kuruş
Nûkûdun nemâları	397 kuruş	Nâzıra verilen	19 kuruş 34 para
Îrâd	397 kuruş	Câmi'-i şerîfe revgan şem'a	115 kuruş
		Köprülerin ta'mirlerine	121,5 kuruş
		Baygir ³⁵¹ kirâsına	20 kuruş
		Mütevellîye ve hâkime (?)	56 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	9 kuruş
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Toplam masraflar	375,5 kuruş

³⁴⁹ Kankal., a.g.e., s.30

³⁵⁰ Ev.d., 11244, s. 12b

³⁵¹ Farsçada bargir kelimesi yük ve binek hayvanlarına denilmektedir. Türkçe'ye beygir olarak geçmiştir.

Fazla-i vakf

21,5 kuruş

3.38 Kubbeli Mahallesi

Kubbeli Mahallesi 1487 tarihli Tapu Tahrir Defteri'nde "Kubbeli" olarak isimlendirilmiştir. Bu defterden sonra 1530 ve 1582 tarihli Tapu Tahrir kaydında mahallenin ismi zikredilmiştir. 1674-1700 tarihli Kastamonu Şer'iyye Sicilleri'nde ve 1690-1840M tarihli Hurufat Defterleri'nde mahalle aynı adla anılmıştır. 1256-60H tarihli Evkâf Defteri'nde mahalle ismi zikredilmektedir. Fakat 1896 Salnamesi'nde mahallenin ismi geçmemektedir. XIX. yüzyıl sonlarına doğru Kastamonu şehri küçülmeye başlamıştır ve mahalleler birleştirilmiştir. Kubbeli mahallesi birleştirilen mahalleler arasındadır.³⁵²

1260H tarihli Evkâf Defteri'nde Kubbeli Mahallesi'nin muhasebe kaydı yer almaktadır. Mahalle mütevellisinin ismi belirtilmemiştir. 1259H senesine ait muhasebesine göre mahalle vakfının anapara miktarı 700 kuruştur. Anaparanın bir senelik neması ise 105 kuruştur. Vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Caminin yağ ve mum masraflarına 70 kuruş, nazıra 5 kuruş 10 para, muhasebeye 2 kuruş 25 para, kitabete 5 kuruş vakfın gelirinden ödeme yapılmıştır. Toplam ödenmiş olan miktar 82 kuruş 35 paradır. 22 kuruş 5 para ise bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda veilmiştir.³⁵³

Tablo 77 Kubbeli mahallesi vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	700 kuruş	Câmi'-i şerîfin berât mumlarına verilen:	30 kuruş
Nûkûdun nemâları	105 kuruş	Nâzıra verilen	5 kuruş 10 para
Îrâd	105 kuruş	Okka mumlarına verilen	40 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	2 kuruş 25 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş

³⁵² Kavaklı Kundakçı., a.g.m., s.225-235.

³⁵³ Ev.d., 11244, s. 11b.

Yekûn	82 kuruş 35 para
Fazla-i vakf	22 kuruş 5 para

3.39 Sinan Bey Camii Para Vakfı

Sinan Bey Camii hakkında hayrî vakıflar kısmında değerlendirme yapılmıştır. Sinan Bey Camii Vakfı tarafından şadırvan ve aydınlatma aracı olan mum için ayrıca para vakfı kurulmuştur. Caminin şadırvanına 1259H tarihine ait iki ayrı muhasebe kaydı tutulmuştur ve bu kayıtlardaki mütevelliler, gelirler ve giderleri de farklıdır.

1259H tarihli Evkâf Defteri'nde Sinan Bey Camii'ne şadırvanın muhasebe kaydı yer almaktadır. Bu defterde el-Hac Esad Ağa'nın şadırvana ait makbuz ve masrafları kaydedilmiştir. Toplamda harcama için gelen anapara miktarı 4.530 kuruştur ve nema miktarı 619 kuruştur. Anaparanın %13,9 veya %14 gibi bir oranla vakfin neması bulunmaktadır. Şadırvana gelen ücret ile nâzıra 43 kuruş 8 para, suyollarının ta'mîrlerine 396 kuruş 8 para, hakk-ı tevliyet 100 kuruş, muhasebe harcamalarına 3 kuruş 12 para ve kitabete 10 kuruş harcama yapılmıştır. Vakfin nemasından en fazla harcama suyolları tamirine harcanmıştır. Yapılan harcamalar dışında 66 kuruş 12 para bir sonraki seneye devredilmiştir. Deyn-i vakf 66 kuruş 12 paradır. Vakfin gelir ve gider kalemleri hakkında bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.³⁵⁴

Tablo 78 Sinan Bey Camii şadırvanının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	4.530 kuruş	Nâzıra verilen	43 kuruş 8 para
Bir senede nemâları	619 kuruş	Suyollarının ta'mîrlerine	396 kuruş 8 para
Îrâd	619 kuruş	Hakk-ı tevliyet	100kuruş
		Harc-ı muhâsebe	3 kuruş 12 para
		Ücret-i kitâbet	10 kuruş
		Yekûn	552 kuruş 28 para
		Fazla-i vakf	66 kuruş 12 para

³⁵⁴ Ev.d., 11244, s. 17a.

Defterde şadırvana ait başka kayıta ise vakfın mütevellisi Hâfız Said Efendi'dir. Toplamda anapara 2.500 kuruştur ve bir senelik nemâları ise 375 kuruştur. Anaparanın %15'i kadar neması bulunmaktadır ve harcamalar nemadan sağlanmıştır. Şadırvanın tuvalet tamirine ve eksikliklerine, vakfın çalışanlarına, kitabet ve muhasebe kayıtlarına harcamalar yapılmıştır. Tevliyet 50 kuruş, nezârete 25 kuruş, tuvalet tamir masraflarına 185 kuruş, şadırvan masraflarına 123 kuruş, müteferrikaya 28 kuruş 5 para ve kitabete 5 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplam harcama miktarı 411 kuruştur. 36 kuruş fazladan harcama yapılarak bir sonraki senenin gelirinden 35 kuruş alınacaktır. Bütün harcamalar toplandığında 416 kuruş 5 para etmektedir. Böylece deyn-i vakf ise 41 kuruş 5 kuruştur. Vakfın gelir ve gider kalemleri hakkında bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.³⁵⁵

Tablo 79 Sinan Bey Camii şadırvanın gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	2.500 kuruş	Hakk-ı tevliyet	50 kuruş
Bir senede nemâları	375 kuruş	Müfti-i belde olanlar nezârete verilen	25 kuruş
Îrâd	375 kuruş	Şadırvanın helâsı ta'mîrine	185 kuruş
		Şadırvan mesârifi	123 kuruş
		Mesârifât-ı müteferrika	28 kuruş 5 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Yekûn	411 kuruş
		deyn-i vakf	36 kuruş

1259H tarihli Evkâf Defteri'nde Sinan Bey Camii'nin kandil yağlarına ait müteveli Zincirlioğlu Hâfız Ahmed Bey tarafından makbuz ve masrafların tutulduğu muhasebe defteri kaydedilmiştir. Toplamda anapara miktarı 3.500 kuruştur ve bir senelik nemâları 525 kuruştur. Anaparanın %15'i kadar neması belirlenmiştir ve harcamalar nemadan yapılmıştır. Yapılan harcamalar; nazıra 26 kuruş 10 para, caminin yağ masraflarına 137,5 kuruş, mumlarına 137,5 kuruş, çalışanlarına 40 kuruş, kitabet 5

³⁵⁵ Ev.d., 11244, s. 17b.

kuruş ve muhasebeye 13 kuruş 5 şeklinde tasnif edilmiştir. En fazla harcama mumlara ve kandil yağlarıdır. Vakıf için toplamda 519 kuruş 5 para harcama yapılmıştır. Bunların dışında 5 kuruş 35 para bir sonraki seneye devredilmiştir.³⁵⁶

Tablo 80 Sinan Bey Camii'nin kandil yağlarının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	3500 kuruş	Nâzıra verilen	26 kuruş 10 para
Bir senede nemâları	525 kuruş	Câmi'-i şerîfin revgân-ı şem' bahâ	137,5 kuruş
Îrâd	525 kuruş	Berât mumlarına	137,5 kuruş
		Minarede îkâd olunan revgân-ı zeyt bahâ	110 kuruş
		Kayyuma verilen	40 kuruş
		Hakk-ı tevliyet	50 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	13 kuruş 5 para
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Yekûn	519 kuruş 5 para
		Fazla-i vakf	5 kuruş 35 para

3.40 Hibbetullah Medresesi Para Vakfı

Merdiyye ya da Seyyid Efendi Medresesi olarak bilinen medrese Nasrullah Camii ve Münire Medresesi'nin yakınında bulunmaktadır. Bugünkü Ticaret ve Sanayi Odası binasının yerinde bulunuyordu.³⁵⁷

Banisinin, Beyçelebi Mahallesi sakinlerinden Merd oğlu olarak bilinen el-Hac Mehmed bin Hüseyin olduğu bilinmektedir. Medresenin 1244H tarihli vakfiyesine göre Merd oğlu olarak bilinen el-Hac Mehmed bin İbrahim şahitliğinde el-Hac Mehmed Ağa kendi mal varlığından beş yüz kuruşu medreseye vakfetmiştir. Hacı

³⁵⁶ Ev.d., 11244, s. 17b.

³⁵⁷ Çifci., a.g.e., s. 261.

Mehmed Hibbetullah'ın kendi ismiyle yaptırdığı medreseye yeni baştan taş şadırvan yaptırmıştır. Vakfiyesinde belirtilen elli kuruş ile bu şadırvanın tamirine ve tatlı suyollarının masraflarına harcanılmasını istemiştir. Bu vakfiye doğrultusunda şadırvanın yapılışı 1244H tarihinde olup Merd oğlu el-Hac Mehmed bin Hüseyin tarafından yaptırılmıştır.³⁵⁸

1260H tarihli Evkâf Defteri'de şadırvanın 1259H yılına ait gelir ve gider kayıtları tutulmuştur. Defterde verilen bilgilere göre şadırvanın Merd oğlu el-Hac Mehmed bin Hüseyin tarafından Nasrullah Camii yanında Hibbetullah Medresesi içerisinde yer aldığı bilgisi verilmiştir. Şadırvanın tatlı suyu için görevlendirilen müteveli Haddadîzâde Eş-Şeyh el-Hac Ahmed Efendi'nin senede yirmi beş kuruş aldığı belirtilmiştir. Vakfın anaparası 4.000 kuruştur ve bir senelik neması ise 570 kuruştur. Anapara %14 ile %15 arasında nemalandırılmıştır. Harcamalar ise kuru alkon yıkanması için 121 kuruş, taş poyra³⁵⁹ ve bazı tamir ve yenilemeler için 333,5 kuruş, tevliye 25 kuruş, kazma kürek urgan masraflarına 123,5 kuruş, nâzıra 14 kuruş 10 para, muhasebe harcına 0 kuruş, kitabete 5 kuruştur. En çok vakfın tamirine ve eksikliklerine masraf yapılmıştır. Toplam harcama miktarı ise 622 kuruş 10 paradır. Bu harcamalar vakfın nemasından fazladır ve deyn-i vakf olarak 52 kuruş olarak kaydedilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri hakkında aşağıdaki tabloda bilgiler verilmiştir.³⁶⁰

Tablo 81 Hibbetullah Medresesi Şadırvan vakfının gelir ve giderleri (1259)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	4.000 kuruş	Nâzıra verilen	14 kuruş 10 para
Bir senede nemâları	570 kuruş	Kuru alkon tathîri için	121 kuruş

³⁵⁸ Mehmet Akis, “Kastamonu Vakfilerine Göre Kastamonu’da Bulunan Medreseler”, **III. Uluslararası Şeyh Şa’ban-ı Veli Sempozyumu**, (6-8 Mayıs), Kastamonu 2006.s. 300

³⁵⁹ Poyra: Köknar kerestesi, ahşap. Ahşap binalardaki girişleri yapmaya yarayan metal. Ağırşak.Bknz: Şemseddin Sami, Kamus-ı Türki, 2012, s. 364

³⁶⁰ Ev.d., 11244, s.16b.

Îrâd	570 kuruş	Taş poyra ve bazı ta'mîrler ve bazı tecdîde inşâ için	333,5 kuruş
		Bâ-şart-ı vâkıf tevliyyete verilen	25 kuruş
		Kazma kürek urgan mesârifleri	123 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	000
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Yekûn	622 kuruş 10 para
		Deyn-i vakf	52 kuruş

3.41 Şerif El-Hac Mustafa Ağa Para Vakfı

1260H yılında tutulmuş olan Evkâf Defteri'nde Şerif el-Hac Mustafa Ağa Vakfı'nın 1259H yılına ait gelir ve giderlerine ait kalemler yer almaktadır. Kayıtta Şerif el-Hac Mustafa Ağa'nın dergâh-ı âli kapıcıbaşlarından birisi olduğu ifade edilmiştir. Vakfın mütevellisi Saray İmamızâde es-Seyyid Hâfız Mehmed bin İbrahim'dir. 1259H yılının Şa'bân ayının on dördüncü gününde berât kaydı verilmiştir. Verilen kayıtlara göre anapara miktarı 872 kuruş olup bir senelik neması 130,5 kuruştur. Nema ise anaparının %15'ine denk gelmektedir ve vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Vakfın nâzıra 6 kuruş 21 para, türbe duvarının tamirlerine, ustasına 68 kuruş, tatlı su kaynaklarında ihtiyaç olan poyra, kireç ve vakfın revgân-ı zeyt için 115 kuruş, mescidin yağ masraflarına 15 kuruş, kitabe 5 kuruş harcanmıştır. Vakfın muhasebe kaydı için ücret alınmamıştır. Vakıf için toplam harcama ise 209,5 kuruştur. Gider kalemleri nema

miktarından fazladır ve deyn-i vakf 79 kuruştur.³⁶¹ Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 82 Şerif El-Hac Mustafa Ağa vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	872 kuruş	Nâzıra verilen	6 kuruş 21 para
Bir senede nemâları	130,5 kuruş	Türbe duvârının ta'mîrlerine üstâdiyesine	58 kuruş
Îrâd	130,5 kuruş	Türbe duvarlarının ustasına	10 kuruş
		Mâ-i lezîzin suyollarına poyra, kireç ve revgân-ı zeyt	155 kuruş
		Mescid-i şerîfe revgân-ı şem' bahâ	15 kuruş
		Harc-ı muhâsebe	000 kuruş
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Yekûn	209,5 kuruş
		Deyn-i vakf	79 kuruş

3.42 El-Hac Ahmed Ağa Vakfı

Kastamonu sakinlerinden Feyzullah oğlu el-Hac Ahmed Ağa vakfının 1260H senesinde tutulmuş muhasebe kaydı yer almaktadır. Bu kayıta 1259H yılına ait vakfın gelir ve gider kalemleri tutulmuştur ve mütevellisi Haddâdîzâde Eş-Şeyh Ahmed Efendi'dir. Vakfın anapara miktarı 500 kuruştur. Anaparadan gelen nema ise 75 kuruştur ve vakfa ait harcamalar nemadan yapılmıştır. Vakfın kendine ait şartlar ile tevliyetine 25 kuruş, bevvab için 25 kuruş, kitabete 5 kuruş, müteferrikaya 4 kuruş ödeme yapılmıştır. Toplamda 59 kuruş harcama yapılmıştır ve 16 kuruş bir sonraki seneye devredilmiştir. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³⁶²

³⁶¹ Ev.d., 11244, s.18a

³⁶² Ev.d., 11244, s. 16b.

Tablo 83 El-Hac Ahmed Ağa vakfının gelir ve giderleri (1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Re's-i mal nûkûdları	500 kuruş	Bâ-şart-ı vâkıf tevliyeteye verilen	25 kuruş
Bir senede nemâları	75 kuruş	Bâ-şart-ı vâkıf medrese bevvabına verilen için	25 kuruş
Îrâd	75 kuruş	Mesârifât-ı müteferrikası	4 kuruş
		Ücret-i kitâbet	5 kuruş
		Yekûn	59 kuruş
		Fazla-i vakf	16 kuruş

4. AİLE VAKIFLARI

Zürri vakıf şeklinde tabir edilen bu türden vakıflarda vakıf kurucusu vakfının gelirlerini evladlarına vakfetmektedir. İlaveten vakfın tevliyetinin de aile fertlerinden birisine şart koşulduğu görülmektedir. Aile vakıfları, vakıf kurucularının mülklerini gönül rızası ile evlatlarına ve torunlarına vakfetmeleri şeklinde teşekkül etmektedir. Böylece vakıf kurucuları evlatlarına geçim ve geleceklerini güvence altına almışlardır. Bu vakıfların kurulmasının sebeplerinden biri ise kişilerin, mülkünü siyasi anlamda sıkıntılardan korumaktır. Böylece aile mülkleri kendi soylarına bırakılarak nesilden nesile aktarılmıştır.³⁶³

4.1 Şeyh Süleyman Mezrası

İncelenen Evkâf Defteri'nde Hoşalay Kazası Mergüze Karyesi'nde olduğu belirtilen mezraanın 1256-1259H senelerine ait muhasebe kaydı yer almaktadır. Bu kayıt 1260 senesinin Muharrem ayının 15'ine aittir. Mezranın hisselerine ve tevliyetine sahip olanlar Hüseyin, Mehmed Halife ve Receb'tir. Receb'in vefat etmesi üzerine oğulları Mehmed ve Mustafa için berât tayin olunmamıştır. Bunun üzerine tevliyet ve hisseler Hüseyin ve Mehmed'de iken mezranın gelir ve gider kalemleri tutulmuştur.

Şeyh Süleyman Mezrası'nın gelirleri mahsullerden oluşmaktadır. Mahsuller hinta, şa'îr, sir, mısır, çavdar ve darıdan oluşmaktadır. Dört senelik gelir kaydı verilen bu kalemde gelen mahsullerin "fi" tanımıyla birim fiyatları da verilmiştir. Mahsullerin birim fiyatları ve ücretlerine bakıldığında, en fazla gelir hintadan olmuştur. Hintadan sonra çavdar en fazla gelir getiren üründür. En az gelir getiren mahsul ise şa'îrdir. 1256- 1258H seneleri arasında toplam gelir 276 kuruştur. 1258-1259H senelerinin toplam geliri ise 486 kuruştur. Dört senelik gelir ise 762 kuruştur. Verilen mahsullerin hangi seneye ait olduğu belirtilmemiştir. Mezraya ait gider kalemlerinde vakfın çalışanları, muhasebe ve kitabet ücreti yer almaktadır. Toplam harcama ise 103 kuruş 6 paradır. Vakfın gelir ve gider kalemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.³⁶⁴

³⁶³ Yediyıldız., a.g.e., s.16-17

³⁶⁴ Ev.d., 11244, s. 4a

Tablo 84 Şeyh Süleyman Mezrâsı vakfının gelir ve giderleri (1256-1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta fî 3, kıyye 37,5	112,5 kuruş	Nâzırına	12 kuruş 6 para
Şa'îr fî 3, kıyye 20	40 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	57 kuruş
Sir fî 2, kıyye 9,5	8,5 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	14 kuruş
Çavdar fî 3, kıyye 32,5	97,5 kuruş	Ücret-i kitâbet	20 kuruş
Şa'îr fî 3, kıyye 1	3 kuruş	Yekûn	103 kuruş 6 para
Sir fî 2, kıyye 8	16 kuruş		
Mısır fî 4, kıyye 5	20 kuruş		
Darı fî 36, kıyye 9,5	19 kuruş		
Şa'îr fî 22, kıyye 1	22 kuruş		
Çavdar fî 36, kıyye 3	108 kuruş		
Sir fî 15, kıyye 8	80 kuruş		
Çavdar fî 7, kıyye 4	28 kuruş		
Şa'îr fî 4,5 kıyye 1,5	6 kuruş 30 para		
Sir fî 3, kıyye 3,5	10,5 kuruş		
Yekûn			
1256-1257H senelerinin	276 kuruş		
Öşr-i evkâf ve mesârif-i ta'şîriye-i ihrâc	87 kuruş		
1258- 1259H senelerinin	189 +297= 486,5 kuruş		

4.2 Karakan Oğlancık Sitti

1260H yılında hazırlanan Evkâf Defteri'ne göre Kastamonu Kuzyaka Nahiyesi'nde ve Karakan Oğlancık Sitti isimli vakfın mezraasına ait bilgi verilmiştir. Bilgiye göre mezranın 1/4 hissesinden 1/3 hissesi Numan ve diğer hissesi ise el-Hac Hâfız Mehmed Halîfe'ye aittir. 1258H ve 1259H yılına ait masraf ve harcamaların yer aldığı muhasebe defteri tutulmuştur.³⁶⁵

Tablo 85 Karakan Oğlancık Sitti vakfının gelir ve giderleri

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hınta 3,5 kıyye	42 kuruş	Tertîb-i ma'âş-ı hazîne	22,5 kuruş
Şa'îr 3 kıyye	33 kuruş 30 para	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	5 kuruş
5 kıyye 3,5	35 kuruş 10 para	Ücret-i kitâbet-i me'mûr	5 kuruş
Yekûn	111 kuruş	Mesârifât-ı müteferrika	2 kuruş 31 para
Îrâd	111 kuruş	Yekûn	36 kuruş 31 para
		Fazla-i vakf	74 kuruş 9 para

4.3 İsa Mezraa Vakfı

Küre-i Nühas Kazası'nda, Akdoğan Köyü'nde bulunan İsa Mezrası'ndan evladiyet ve meşrutiyet üzerine ifadesi ile vakfın mezraadarlık görevi babadan oğula şartsız olarak tesis edilecektir. Vakıfta 1258-1259H senelerinde es-Seyyid Ali, es-Seyyid Mustafa ve es-Seyyid Mehmed günlük bir akçe ile mezraadarlık görevinde bulunmuşlardır. Vakfın mutasarrıflık görevi üstlenen kişiler tarafından vakfın gelir ve gider kayıtları kaydedilmiştir. Vakfın gelirleri mahsullerden oluşmaktadır ve toplamda 235,5 kuruştur. Vakfın gelirinden maaşlara 47 kuruş, muhasebeye 11,5 kuruş, kitabet memuruna 10 kuruş, müteferrikaya 5 kuruş 35 para ödeme yapılmıştır. Toplam harcama miktarı 74 kuruş 15 paradır. 161 kuruş 5 para ise bir sonraki seneye

³⁶⁵ Ev.d., 11244, s. 23b.

devredilmiştir. Vakfa ait en fazla gelir getiren ürün hinta, en az gelir getiren ürün ise sirdir. Vakfa ait gelir ve gider kayıtları aşağıdaki tabloda verilmiştir.³⁶⁶

Tablo 86 İsa Mezra vakfının gelir ve giderleri (1258-1259H)

Vakfın Gelir Çeşitleri	Vakfın Gelir Miktarı	Vakfın Gider Çeşitleri	Vakfın Gider Miktarı
Hinta 2 kıyye	24 kuruş	Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne	47 kuruş
Şa’îr 5,5 kıyye	49,5 kuruş	Harc-ı muhâsebe-i hazîne	11,5 kuruş
Sir 5 kıyye	30 kuruş	Ücret-i kitâbet-i me’mûr	10 kuruş
Hinta 3 kıyye	36 kuruş	Mesârifât-ı müteferrika	5 kuruş 35 para
Şa’îr 6 kıyye	54 kuruş	Yekûn:	74 kuruş 15 para
Sir 7 kıyye	42 kuruş	Fazla-i vakf	161 kuruş 5 para
Yekûn	235,5 kuruş		
Îrâd	235,5 kuruş		

³⁶⁶ Ev.d., 11244, s 24b.

5. SONUÇ

Kastamonu’da bulunan vakıf müesseseleri Çobanoğulları, Candaroğulları ve Osmanlı Devleti döneminde kurulmuş olan vakıflardan müteşekkildir. Tarih boyunca Kastamonu’da tesis edilen vakıflar şehre sosyal ve ekonomik yönden katkı sağlamıştır. Bölgedeki vakıflar halkın dini, eğitim, kültürel, eğitim ve iktisadi alanlarında gelişmesine de katkı yapmıştır. Böylece Kastamonu’daki vakıflar şehrin bayındırlık ile sosyal refahına çeşitli hizmetler sunmuş, halk arasındaki dayanışmayı artırarak yardımlaşmaya vesile olmuştur.

Vakıfların mülkleri sayesinde elde ettikleri gelirleri ve bu gelirlerin nerelere harcandığına dair tutulan muhasebe kayıtları vakıfların sürdürülebilirliği açısından elzemdir. 11244 numaralı Evkâf Defteri’nde muhasebesi kaydedilen vakıfların ışığında Osmanlı Devleti’nin ve Kastamonu’nun sosyal ve ekonomik hayatı hakkında bilgi sahibi olmaktayız. Çalışmada Evkâf Defteri’nde bulunan vakıfların gelir ve giderleri incelenmiştir. Defterde verilmiş olan vakıflar sadece merkeze ait değildir. Kaza, divan ve nahiyelerde de vakıflar bulunmaktadır.

Evkâf Defteri’nde vakıflar hayrî, avâriz, aile ve para vakıfları olarak dört kısma ayrılmıştır. Defterde hayrî ve avâriz vakıfları çoğunlukta yer almaktadır. Kastamonu merkezde 24 hayrî vakıf tespit edilmiştir. Bu vakıflar cami, mescid, dergâh, medrese, zaviye, han, kervansaray ve şahıs ismiyle kurulmuş vakıflardır. Avâriz vakıfları ise Kastamonu merkezdeki mahalleler ölçeğinde tasnif edilmiştir. Mahalle isimleriyle anılan bu vakıflar çeşitli örfî vergileri ödeyebilmek için fon oluşturmaktadır. Toplanan paraların kaybolmaması için vakıfta toplanan paranın nemasından halka yarar sağlanılmıştır. Oluşturulmuş olan bu fon yanında taşınmaz varlıkların icarları ve nemaları da avâriz vakıflarında halk adına kullanılmıştır. Vakfın geliri ile sadece mahalle halkının vergisinin ödenmesi için kullanılmamıştır. Mahallede bulunan cami, medrese, çeşme, kaldırım gibi varlıkların onarım ve bakımlarına, eksikliklerine katkı sağlanılmıştır. Bunun yanı sıra defterde tespit edilen birkaç para vakfı da bu müessesenin Kastamonu’daki mevcudiyeti açısından bilgi vermektedir. Son olarak

defterde bulunan az sayıdaki aile vakfı da kişilerin kendi neslinden olanların yararına tesis ettikleri vakıflardır.

Evkâf Defteri'nin son sayfalarında ferağ ve tefviz kayıtları yer almaktadır. Ferağ kelimesi icareteynli ya da miri arazi vakıf malı üzerindeki tasarruf hakkının devredilmesi anlamına gelmektedir.³⁶⁷ Tefviz ise bir gayrimenkulün tasarruf hakkının bir bedel karşılığında herhangi bir kimsenin üstünde bırakma olarak nitelendirilmiştir. Tefviz de yalnız tasarruf ve intifa hakkı verilmektedir.³⁶⁸

Defterde yer alan tefviz ve ferağ kayıtları Kastamonu şehrinde önemli vakıfların akarlarına aittir. İsmail Bey'in evkâfında bulunan bir çiftliğin ferağ kaydı yer almaktadır. Bu kayda göre Melek Şerife Hatun'un tasarrufunda bulunan çiftlik 17.500 kuruş karşılığında Sarıoğlu Seyyid el-Hac Halil'e ferağ edilmiştir. Yine, Halife Sultan evkâfından Göl Kazası'nda Kasaba'da bulunan Mahmud Çelebi Camii, Hamza Ağa Camii, Yenicebey Gazi hazretleri ve Ahî Şorba Vakfı'na ait ferağ ve tefviz kayıtları yer almaktadır.

Bölgedeki vakıfların kurucuları arasında tarikat mensupları, sultanlar, devlet adamları gibi önemli kişiler yer almaktadır. Evkâf Defteri'nde bulunan vakıflarda Ahi, Şeyh, Hacı gibi unvanlar da yer almaktadır.

Vakfın önemli yapısını oluşturan ana unsurlardan birisi vakfın görevlileridir. Nazır ve mütevellî gibi vakfın görevlilerine ödeme yapılmıştır. Vakıf görevlileri dışında vakıfta çalışan temizlikçi, imam, müezzin, hatib ve aydınlatmadan sorumlu çalışanlar vakıfların gider kalemleri arasında yer almaktadır.

Kastamonu'da yer alan vakıfların istikrarı için akarları arasında yer alan mülklerden elde edilen mahsullerin kıymetleri verilmiştir. İlâveten gayrimenkul akarlarından elde edilen icar gelirleri de vakıfların sahip oldukları gayrimenkuller hakkında bilgi vermektedir. Vakfedilmiş olan köy, mezra ve çiftlik gibi taşınmaz varlıklar en çok

³⁶⁷ Ali Bardakoğlu, “*Ferağ*”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C:XII, İstanbul 1995, s.351-354

³⁶⁸ Abdussamet Bakkaloğlu, “*Tefviz*”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C:XXXX, İstanbul 2011, s.310-311.

Kuzyaka, Daday ve Taşköprü ilçesindedir. Bazı vakıfların muhasebelerinde gider kalemlerinin yekunlarında yanlış hesaplamalar bulunmaktadır.

Evkâf Defteri'nde Kastamonu merkezle birlikte 12 kaza tespit edilmiştir. Bu kazalar; Taşköprü, Daday, Boyabad, Küre-i Nühas, Küre-i Hadid, Eflani, Devrekâni, Mergüze, Sorkun, Göl ve Hoşalay'dır. Nahiyeler ise 5 adettir. Bu nahiyeler Budaklar, Kuzyaka, Kızılcaviran, Akkaya ve Gökçe ağaç'tır. Evkâf Defteri'nde 30 karye tespit edilmiştir. Çakırçay, Tokatlı, Akdoğan, Gökçe ağaç, Akbörk, Bülenözü, Akçaköy, Şirin, Onapa, Emreler karye olarak Evkâf Defteri'nde zikredilmiştir.

KAYNAKLAR

Arşiv Kaynaklar

T.C. Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi

BOA: EV.d 11244 No'lu Evkâf Defteri.

Araştırma Eserleri

Akdağ, M. (1979). *Türkiye'nin iktisâdi ve içtimâî tarihi II*. Tekin Yayınevi.

Akgündüz, A. (2013). *İslam hukukunda ve Osmanlı tatbikatında vakıf müessesesi*. İmak Ofset Yayınevi.

Akis, M. (2010). Kastamonu vakfiyelerine göre Kastamonu'da bulunan medreseler. *Kastamonu Üniversitesi III. Uluslararası Şeyh Şa'ban-ı Veli Sempozyumu*, 300

Barkan, Ö.L. (1997). Avâriz. *TDV İslam Ansiklopedisi, MEB Yayınevi* (2), 13

Bakkaloğlu, A. (2011). *Tefviz*. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (40). 310-311.

Bardakoğlu, A. (1995). Ferağ. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (12).351-354

Bayartan, M.(2008).Osmanlı şehirlerinde vakıflar ve vakıf sisteminin şehre kattığı değerler. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*,10(1).

Beydilli, K. (2003). II. Mahmud. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (23), 352-357.

Çakmak, A. (2016). Kastamonu'da Dinî Eğitimi Destekleyen Bir Müessese: ZaviyeVakıfları (XVI. Yüzyıl). *III. Uluslararası Şeyh Şa'ban-ı Veli Sempozyumu*. 231.

Çifci, F. (2018). *Kastamonu camileri- türbeleri ve diğer tarihi eserler II*. Özeller Matbaa.

Çifci, F. (2018). *Kastamonu camileri- türbeleri ve diğer tarihi eserler I*. Özeller Matbaa.

- Dağcı Çoşkun, Ö. (2018). *Evkâf-ı hümayun nezâretinden vakıflar genel müdürlüğüne: vakıflarda denetim*. [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Dağsever, V.İ. (2017). *2 Numaralı kastamonu şer'iyye sicilinin transkripsiyon ve değerlendirilmesi (H.1084-1087/M. 1673-1677)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kastamonu Üniversitesi.
- Dolu, A. (2021). Bâbussaâde Ağası Yakup Ağa ve Kastamonu'daki Külliyesi. *Vakıflar Dergisi*, (56).
- Döndüren, H. (2008). *Günümüzde vakıf meselesi*. Erkam Yayınları
- Dönmez, İ.B. (2020). Murabâha. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (31), 148-152
- Döşemetaş, Ö. (2019). *Şer'iyye sicillerine göre XVIII. yüzyılın ilk yarısında Kastamonu kazası (1742-1750)*. [Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Erdoğan Çelikkın, Z. (2019). *Osmanlı modernleşmesi ve kuruluşundan tanzimata evkâf-ı hümayun nezâreti (1826-1839)*. [Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Ergenç, Ö. (1984). Osmanlı şehrindeki "mahalle"nin işlev nitelikleri üzerine. *OA*, 4, 77.
- Eser, E. (1997). Kûre-i Hadid Köyü'nde Candaroğlu İsmail Bey Camii. *Vakıflar Dergisi*, (26), 237-248.
- Eyüpgiller, K.K. (1999). *Bir kent tarihi Kastamonu*. Eren Yayıncılık.
- Fidan, M.(2020). *Osmanlı dönemi Kastamonu'da esnafılık ve ticari hayat*. Gece Kitaplığı.
- Gökoğlu, A.(1952). *Paphlagonia gayrimenkul eski eserleri ve arkeolojisi*. Doğrusöz Matbaası, s.195-406.
- Günay, H. M. (2012). Vakıf. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 42, 475-479.
- Güzay, A.R. (2001). *Şer'iyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyıl Sonları- XXVIII. Yüzyıl Başlarında Kastamonu*.). [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Hançer, H. H. (2019). Evkâf nezâretiv(1826)'nin denetimi öncesi ve sonrasında Mihrişah Valide Sultan Vakfının mali yapısı. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 15(4), 1087-1088.
- İpşirli, M. (1992). Cihet. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, (7), 546-547.

İpşirli, M. (2021). *Osmanlı ilmiyesi*. Kronik Yayıncılık.

İpşirli, M.(1991). Avârız Vakfı. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (4), 109

İskender. P. (1994). *17. Yüzyılın İkinci Yarısında Kastamonu Şer'îyye Sicili*. [Yüksek Lisans Tezi]. On Dokuz Mayıs Üniversitesi

Kallek, C. (2002). Kile. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (42), 567-570.

Kallek, C. (2007). Okka. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (33), 338-339.

Kankal, A. (2004). *Türkmen'in kaidesi Kastamonu (xv-xviii. yüzyıllar arası şehir hayatı)*. Zafer Matbaası.

Karaman, O. (2021). Osmanlı döneminde Trabzon ve çevresinde kurulan para vakıfları (1858-1920). *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, (15), 451-472

Karazeybek, M,(2020). Kuruluş döneminde Osmanlı vakıfları. *Tarih Okulu Dergisi*, 3(45).

Kavaklı Kundakçı, S. (2020). *Osmanlı tarihi coğrafyası üzerine araştırmalar*. Ünyay Açıkgöz, F. ve Doğan, H. (Eds.). *Osmanlı döneminde Kastamonu mahalleleri*. Berikan Yayınevi.

Kaya, S. (2003). Para vakıfları üzerine. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, (1),189-203

Kayahan, C, Görkaş, İ, Önk, H. (2016). Osmanlı dönemi para vakıflarıyla günümüz katılım bankalarının karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 76

Kıvrım, İ.(2010). Osmanlı Dönemi'nde Gümüşhane ve çevresinde kurulan para vakıfları (1859-1913). *History Studies International Journal of History*, 2, 233.

Koç, İ. Ve Asar, H. (2017).Tarihi Kastamonu şehiriçi hanlarının ticari ve kültürel fonksiyonlar bağlamında değerlendirilmesi. *Artium Dergisi*, 5(1).

- Köç, A. (2021). *XIX. yüzyıl ortalarına doğru Antalya kaza merkezinde mahalleler ve mahalle avâriz vakıfları*. (Editör: B. Koçakoğlu, D.Çakılcı), *Antalya Kitabı 4*. Palet Yayınları, 35-46
- Kuruca, N. (1995). *XVI. yüzyılda Kastamonu sancağı vakıf tahrir defteri (tanıtım-tahlil ve metin)*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Maden, F, Eğilmez, M.(2014 Aralık).XIX. yüzyılda Şeyh Şabân-ı Velî Külliyesi. *Vakıflar Dergisi*, 42(52).
- Oğur, Ö., Eğilmez, M. (2022). Kastamonu'nun Tarihi Hepkebirler (Kebkebirler) Mahallesi ve vakıf eserleri. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1)
- Oğur, Ö., Eğilmez, M. (2020). *Kastamonu Hurufat Defterleri (1690-1840)*. Hiper Yayın
- Özgüdenli, O.G. (2012).Vakfiye. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (42), 465-467
- Özmel, İ. (2022). Kayyım. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (26), 107-108
- Öztürk, N. (1995). Evkâf-ı hümayun nezâreti. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (11), 521-524.
- Öztürk, N. (2006). Mütevelli. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (32), 217-220
- Sahillioğlu, H. (1994). Dirhem. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (9), 368-371.
- Sami, Ş. (2016). *Kamus-ı Türki*. Şifa Yayınevi ve Matbaacılık.
- Sami, Ş. (2012). *Kamus-ı Türki*. İdeal Kültür ve Yayıncılık.
- Şahin, İ.(2001).Kastamonu. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (24), 585-588.
- Tahman, Ö.B. (1991). Asitâne. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (3), 485-48
- Yakupoğlu, C. (2012). Şeyh Şa'ban-ı Veli nerede ve nasıl bir muhitte dünyaya geldi? *I. Uluslararası Şeyh Şa'bân-ı Velî Sempozyumu*.161.

Yakupoglu, C. (2019). Kastamonu’da Ahî Şorba Zaviyesi’nin yeni bulunan vakfiyesi. Halk kültürü. *Ahilik ve Kastamonu Sempozyumu*.

Yazıcı, T, ve İpşirli, M. (1995). Ferraş. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (12), 408-409.

Yediyıldız, B. (2012). Vakıf. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (42), 479-486.

Yediyıldız, B.(2003). *XVIII. yüzyılda Türkiye’de vakıf müessesesi*. Türk Tarih Kurumu.

Yıldızoglu, N. (2019). *21 numaralı Kastamonu şer’iyye sicilinin (104-222) sayfaları arası transkripsiyon ve değerlendirilmesi (H.1128-1129/M.1716-1717)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kastamonu Üniversitesi.

Yücel, C. (2011). *Temettuat defterleri’ne göre Kastamonu şehri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Üniversitesi.

EK A 11244 No'lu Evkâf Defteri'nin Transkripsiyonu

Transkripsiyon metinde (?) ile gösterilen yerler okunamayan kelimeler, (...) ile ifade edilen yerler Evkaf Defteri'nde olmayan kısımlar ve üstü çizgi ile belirtilen kelimeler ise defterde üstü karalanmış ya da çizilmiş kısımlardır. Metinde köşeli parantez ile belirtilen kısımlar ise defterde işlem yapılmayan hesaplamaların yapıldığı kısımlardır.

(3b)

Sâhibi yediyle aynî giden defterler

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da vâki' Topçuoğlu vakfının vazîfe-i muayyene ile mütevellîleri olan Es-Seyyid Mehmed Emin ve Es-Seyyid Numan Halîfeler atîk berât ile tevliyet cihetine mutasarrıf mütevelliyân-ı merkûmânın işbu bin iki yüz elli altı ve yedi ve sekiz ve dokuz senelerinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 13 Ra sene 60 sene (12)60

Vakf-ı mezbûrun musakkafâtından câmi'-i şerîf civârında iki adet mevtân dükkânı ve iki adet semerci dükkânı. İşbu dört adet dekâkînlerinin senevî îcârları: vakıf dükkânı olan akar olaak dükkânlar hakkında yorum yap ve mevtan kelimesinin de açıkla orada icar bedeli alınmış fakta kullanılmayan dükkân

Senelik dükkân icarlar

Sene: 1256 guruş:240

Sene: 1257 guruş:240

Sene: 1258 guruş: 240

Sene:1259 guruş: 240

Toplam: guruş: 960

Minha'l-mesârif

Ramazân-ı şerîfde ve sâ'ir leyâl-i mübârekde îkâd-ı kanâdil-i rugan bahâ: 300 guruş

Berât mumlarına senede: 250 guruş.

Câmi'-i şerîf şikest olunan cam ve kanâdil bahâ: 50 guruş

Câmi'-i şerîfin berriye parmaklıklarına ta'mîrine: 50 guruş

Vakf-ı mezkûrun dekâkin ta'mîrlerine: 50 guruş

İtlâf-ı kanâdil ta'mîrlerine: (...)guruş

Câmi'-i şerîfi kireç ve kiremid noksanına: (...) guruş

Harc-ı muhâsebe: 33 guruş

Ücret-i kitâbet: 8 guruş

(4a)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu kazâlarında Hoşalay kazâsında Mergüze karyesinde vâki' Şeyh Süleyman mezraasının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere ber-mûceb-i şart-ı vâkıf maa't-tevliyet mezraadârlık hisselerine mutasarrıf olanlar Hüseyin ve Mehmed Halîfeler ve diğer atık berât ile Receb fevt olup oğulları Mehmed ve Mustafa terk hâlâ üzerlerine tevcîh-i berât olmadığı ve berât ile mutasarrıf Hüseyin ve Mehmed'in işbu bin iki yüz elli altı ve yedi ve sekiz ve dokuz senelerinin Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 15 M sene 60

Mahsûl-i a'sâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh

Hinta fî 3, kıyye 37,5= 112,5 guruş

Şa'ir fî 3, kıyye 20= 40 guruş

Sir fî 2, kıyye 9,5=8,5 guruş

Çavdar fî 3, kıyye 32,5=97,5

Şa'îr fî 3, kıyye 1=3 guruş

Sir fî 2, kıyye 8= 16 guruş

Mısır fî 4, kıyye 5= 20 guruş

Darı fî 36, kıyye 9,5= 19 guruş

Çavdar fî 36, kıyye 3= 108 guruş

Şa'îr fî 22, kıyye 1=22 guruş

Sir fî 15, kıyye 8=80

Çavdar fî 7, kıyye 4=28 guruş

Şa'îr fî 4,5 kıyye 1,5=6 guruş 30 para

Sir fî 3, kıyye 3,5=10,5 guruş

Yekûn

Elli altı ve yedi: 276

Öşr-i evkâf ve mesârif-i ta'sîriye-i ihrâc: 87

Elli sekiz ve dokuz senelerinin: 189 +297= 486,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzırına: 12 guruş 6 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 57 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 14 guruş

Ücret-i kitâbet: 20 guruş

Yekûn: 103 guruş 6 para

Mizan

Îrâd, 960 Guruş

Mesârifât, 840 Guruş

Fazla-i vakf, 120 Guruş

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da Kutbu'l-ârifin gavsı'l-vâsılın Eş-Şeyh Şa'bân Efendi hazretlerinin defin-i hâk âtırnâk oldukları Şeyh Şücâeddin Câmi'-i şerîf ve tarîk-i Halvetî tekkesinin ber-vech-i müşterek el-yevm bâ-berât-ı âlî mütevellîleri Es-Seyyid Hâfız Hasan Muslihiddin ve Osman ile Abdullah'ın işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin Mart ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin me'hûzât ve masrûfâtlarının ehl-i vezâ'if hâzirûn oldukları hâlde rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 13 S sene 260

Mahsûl-i a'sâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh

Hinta 76 kıyye, 912 guruş

Şa'îr 60 kıyye, 540 guruş

Sir 99 kıyye 594 guruş

Bedelât-ı bostan 150 guruş

Minha'l-mesârif:

Vakf-ı şerîf bir senede şem'-i revgan bahâ: 300 guruş

Vakf-ı mezbûrun bir senede berât mumlarına: 150 guruş

Câmi'-i şerîfin kiremidine ve akdarmasına ve üstâdiyesine: 200 guruş

Leyle-i mübârekde minârede ikâd olunan rugan-ı zeyt: 25 guruş

Vakf-ı mezbûrun hane mâ ta'mîrlerine: 250 guruş

Bazı dervîşânın sâkin oldukları hücrelerin ta'mîrine: 250 guruş

Mesârifât-ı müteferriasına: 54 guruş 36 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazine: 221 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazine: 55 guruş

Ücret-i kitâbet: 15 guruş

Yekûn:

İrad: 2196 guruş

Mesârifât: 1315 guruş 36 para

Fazla-i vakf: 880 guruş 4 para

(4b)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da kazâlarından Devrekânî kazâsında Şeyh Bali Tekkesi evkâfindan yevmî bir akçe vazîfe ile evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellîsi Es-Seyyid Mustafa bilâ-zükûr fevt olup yeri hâlî hizmet-i lâzimesi muattal kalmağla bâ-i'lâm vâkıfdan Hüseyin bin Ahmed'in ve ehl-i mürtezika-i hâzirûn oldukları hâlde vakf-ı mezbûrun elli sekiz ve dokuz senelerinin rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 13 S sene 60

Mahsûl-i a'sâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh

Hinta 10 kıyye, 120 guruş

Şa'îr 9,5 kıyye, 85,5 guruş

Sir 11 kıyye, 66 guruş

Hinta 11 kıyye, 132 guruş

Şa'îr 11,5 kıyye, 153,5 guruş

Sir 13 kıyye, 78 guruş

Yekûn: 785 guruş

Minha'l-mesârif:

Mesârifât-ı müteferrika: 58 guruş 35 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 146 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 36 guruş

Ücret-i kâtibet: 8 guruş

Mizan

Îrâd: 785 guruş 10 para

Mesârifât: 785 guruş 10 para

Fazla-i vakf: 536 guruş 5 para

Tahrîr olunmamış

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu kazâlarından Devrekânî kazâsına tâbî‘ Şirin nâm karyede vâkî‘ Şirin Tekkesinin evdâliyet ve meşrûtiyet üzere tekkenişîn cihetlerine mutasarrıf olan Mehmed ve Osman ve Ali Halîfelerden merkûm Mehmed oğulları Hüseyin ve Mustafa ve Osman oğlu Mehmed’i ve Ali dahî oğulları İbrahim ve Dursun’u terk ederek vefât eyledikleri beyânıyla ...meamı i‘lâm ve inhâsı serîr-i a‘lâya takdîm olunmuş ise de hesâbları rû’yet olunmadığından bu def‘a ber-vech-i lâyiha rû’yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 27 S sene 60

Mahsûl-i a‘şâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh – Kile-i İstanbulî

Hinta fî 3, kıyye 20= 80 guruş

Şa’îr fî 3, kıyye 30= 90 guruş

Sir fî 2, kıyye 10= 20 guruş

Sene 58: 190 guruş

Hinta fî 4, kıyye 19= 76 guruş

Şa’îr fî 3, kıyye 31= 93 guruş

Sir fî 2, kıyye 11= 22 guruş

Sene 59: 191 guruş

Yekûn: 381 guruş

Hınta: kıyye 6= 360 guruş

Şa'îr: kıyye 16= 640

Sir: kıyye 4= 14 guruş

Yekûn: 1104 guruş

Hınta: kıyye 32= 208

Şa'îr: kıyye 38= 267 guruş

Sir: kıyye 11= 27,5 guruş

Yekûn 402 guruş 30 para

Yekûn: 1506 guruş 30 para

Minha'l-mesârif:

Hatab: Araba 20= 60 guruş

Kahve: Kıyye 4=28 guruş

Şem'-i revgan: 3 kıyye 3= 15 guruş

Şa'îr: 20 kilee= 80 guruş

Yekûn Sene 58, 183 guruş

Hatab: 20 araba, 60 guruş

Kahve: 6 kıyye, 42 guruş

Şem'a-i revgan: 3 kıyye, 25 guruş

Şa'îr: 18 kıyye, 72 guruş

Yekûn sene 59, 199 guruş

Hatab: 15 araba, 45 guruş

Kahve: 5 kıyye, 35 guruş

Revgân-ı şem: 3 kıyye, 12 guruş

Şa'îr: 15 kıyye, 60 guruş

Yekûn sene 57: 155 guruş

Hatab: 15 araba, 45 guruş

Kahve: 4 kıyye, 28 guruş

Revgân-ı şem: 2,5 kıyye, 12,5 guruş

Şa'îr: 16 kıyye, 64 guruş

Yekûn sene 56: 159 guruş

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 238,5 guruş

Harc-ı muhâsebe: 59 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Mizan

İrad: 1887

Mesarifat: 1003,5

Fazla-i Vakf: 883,5

(5a)

Tahrîr olunmamış

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu kazâlarından Hoşalay iskelesinde müteveffâ Çavuş Hacı Mustafa Ağa Câmi'-i şerîfnde İslâmbol emtia gümrüğü mülhakâtından İnebolu gümrüğü mukâtaası malından almak üzere imâmet ve hitâbet cihetlerine mutasarrıfân Ahmed ve Abdi ve Mehmed ve Ali ve Süleyman ve yine müştereklerden Ahmed ve Mehmed ve Ali ve Halil bin Hüseyin, Hasan nâm kimesneler cihet-i mezbûra mutasarrıflar ise de i'lâmda bast ve beyân olduğu vecihle Terk ve tekâsül ettikleri tebeyyün etmiş ve hitâbet ciheti dahî iştirâk kabûl etmediğinden Molla Memiş berâtına nazaran işbu bin iki yüz elli altı

ve yedi ve sekiz ve dokuz seneleri rü'yet olunan muhâsebe defterir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 5 Ra sene 60

İnebolu gümrüğü mukâtaasından almak üzere ve bir sülûs akçe vazîfe ile mutasarrıflar ve karye-i mezbûrda üç adet tarla tahmînen üç kile tohum istî'âb eden arâzîler ayn-ı vakf olduğu

Mısır kıyye	Şa'îr kıyye	Sir kıyye:
3	2	2
1	1,5	2,5
2	1	1,5
1,5	2	3

Toplam: 7,5 guruş toplam: 6,5 guruş toplam: 9 guruş

Dört senede: 72 guruş

Yekûn: 252 guruş

Minha'l-mesârif:

Mesârifât-ı müteferrika: 6 guruş 12 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 48 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 12 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 71 guruş

Mizan

İrad: 252 kuruş

Mesarifat: 71 kuruş

Fazla-i vakf: [181]

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu kazâlarından Devrekânî kazâsına tâbî‘ Bağlar karyesinde vâki‘ Selameddin Mescidi şerîfî vakfının yevmî nim akçe vazîfe ile nısf hisse tevliyet ve imâmet cihetine mutasarrıf olan evlâd-ı vâkıfdan Seyyid Ahmed fevt olup mahlûlünden oğlu sulbi oğlu sagîr(KÜÇÜK) Hasan’a tevcîh-i berât olunmuş ve diğer berât-ı atîk ile müşterekleri Hasan ve Hüseyin bilâ-veled fevt müştereki Hasan bin Ahmed’in üzerine tevcîh-i berât niyâzı bâbında pâye-i serîr-i a‘lâya arz-ı i‘lâm olunmuş olduğundan işbu bin iki yüz elli sekiz ve dokuz senelerinin rû’yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 7 Ra sene 60

Mahsûl-i a‘şâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh:

Hınta 71 kıyye, 284 guruş

Şa’îr 90 kıyye, 270 guruş

Sîr 45 kıyye, 90 guruş

Yekûn: 644 guruş

Minha’l-mesârif:

Revgân-ı şem: 10 kıyye, 50 guruş

Mesârifât-ı müteferrika: 16 guruş 4 para

Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne: 116,5 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 29 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Mîzân

Îrâd, 644 Guruş

Mesârifât, 221 guruş 24 para

Fazla-i vakf, 422 guruş 16 para

(5b)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da vâki' Bezzazistan kurbünde Terziler mescidi demekle ma'rûf mescid-i şerîfde üç bâb derzi dükkânı icâresinden almak üzere yevmî üç akçe vazîfe ile imam ve yevmî iki akçe vazîfe ile mütevellî olan Ahmed bin Mehmed Tahir atîk berât ile mutasarrıf ve diğer berât ile kürkçüler ve terziler sükunda vâki' mescid-i şerîf-i mezkûreye mevkûfe üç bâb terzi dükkânı icâresinden almak üzere yevmî yedi akçe vazîfe ile Ahmed Halîfe bin Mehmed Tahir'in işbu bin iki yüz elli altı ve yedi ve sekiz ve dokuz seneleri Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 29 M sene 260

Vakf-ı mezkûrun musakkafâtından üç adet dekâkin üç akçe imâmına iki akçe mütevellisine yedi akçe müezzine iki kıt'a atîk berât ile mutasarrıfı Ahmed Halîfe

Elli altı senesi 90 guruş

Elli yedi senesi 90 guruş

Elli sekiz senesi 90 guruş

Elli dokuz senesi 90 guruş

Yekûn: 360 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzırına: 18 guruş

Harc-ı muhâsebe: 9 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn. 36 guruş

Mîzân:

Îrâd: 360 guruş

Mesârifât: 32 guruş

[Fazlai vakf]: 328 guruş

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da Topçuoğlu(üstünü çiz) vakfının imâmet berâtı bâ-i'lâm-ı şer'î Der- 'Aliyye'ye tecdîde gitti deyu cevâb vermelerinin işbu bin iki yüz elli altı ve yedi ve sekiz ve dokuz senelerinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 19 S sene 260

Vakf-ı mezbûrun musakkafâtından câmi'-i şerîf civârında bir adet tuzcu dükkânı ve iki adet papuççu dükkânı ve bir adet duhancı dükkânı işbu dört adet dükkâm îcârı:

210

210

210

210

= 840

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 168 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 42 guruş

Ücret-i kitâbet: 000 guruş

Yekûn: 210 guruş

Mîzân:

Îrâd: 840 guruş

Mesârifât: 210 guruş

Fazla-i vakf: 630 guruş

(6a)

1280 guruş defâtir-i irsâlât, tertîb-i ma'âş ve harc-ı muhâsebeleri ber-vech-i beyân

İşbu bâlâda murakkam bin iki yüz seksen guruş bundan mukaddem tecdid için (silik) atik berât-ı şerîfler ile irsâl olunan dokuz kıt'a defâtirlerin mantûkunca îcâr kılınan tertîb-i ma'âş ve harc-ı muhâsebeleri sâhib-i yedlerinden taraf-ı devletlerinde ahz olunacağı işbu mahalle şerh verildi.

(6b)

Medîne-i Kastamonu mahallâtından Beyçelesi mahallesinden nûkûdunun mütevellîsi Murabıtoğlu Hacı Osman'ın ahâlî-i mahalle hâzırûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin makbûzât ve masrûfâtının rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 7 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 1575 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 1762,5 guruş

Dükkâlarının îcârı: 1305 guruş

Yekûn: 3067,5 guruş

Minha'l-mesârif

nâzıra verilen: 200 guruş

Dükkânların ta'mîrlerine: 150 guruş

Kâtib ve kolcularına ücret: 200 guruş

Ve mahallenin vergisine: 1717,5 guruş

Harc-ı muhâsebe ücretine: 19 guruş 10 para

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 2296 guruş 30 para

Mîzân:

Îrâd: 3067,5 guruş

Mesârifât: 2296,5 guruş

Fazla-i vakf: 771 guruş 30 para

Medîne-i Kastamonu mahallâtından Hacı Dursun Mahallesi'nin nükûdunun mütevellîsi Mütevellîoğlu Hasan'ın ahâlî-i mahalle hâzırûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin makbûzât ve masrûfâtlarının rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 17 M sene 60

Re's-i mal nükûdları: 4616 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 692 guruş

Minha'l-mesârif

nâzıra verilen: 43 guruş 6 para

Câmi'-i şerîfin berât mumlarına: 101 guruş

Mahalle-i mezbûrun alkon mesârifî: 75 guruş

Mahalle-i mezbûrun suyolları mesârifî: 216 guruş

Mahalle-i mezbûrun tabut ta'mîrlerine: 62 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 9 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 509 guruş

Mîzân:

Îrâd: 692 guruş

Mesârif: 509 guruş

Fazla-i vakf: 183 guruş

(7a)

Medîne-i Kastamonu mahallâtından İsfendiyâr Bey nükûdunun mütevellîsi Hacıbıyıkoglu Molla Mustafa'nın ahâlî-i mahalle hâzırûn oldukları hâlde işbu bin iki

yüz elli dokuz senesinin mütevellî-i merkûmun makbûzât ve masrûfâtlarının rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 2 S sene 260

Re's-i mal nûkûdları: 2464 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 364,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 18 guruş 8 para

Asâkir içün kilime verilen: 100 guruş

Vakf-ı mezbûrun kolcularına: 81 guruş

Asâkir içün sâ'ime verilen mesârif: 62 guruş

Tabutların ta'mîrlerine verilen: 62 guruş

Harc-ı muhâsebe: 9 guruş 4 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 327 guruş 12 para

Mîzân:

Îrâd: 364,5

Mesârifât: 327 guruş 12 para

Fazla-i vakf: 37 guruş 8 para

Medîne-i Kastamonu mahallâtından Cebrail Mahallesinde nûkûdunun mütevellîsi Kadızâde El-Hac Ali Ağa'nın ahâlî-i mahalle hâzırûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin mütevellî-i merkûmun makbûzât ve masrûfâtlarının rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 5 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 13889 guruş 30 para

Bir senede husûle gelen nemâları: 2083 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 104 guruş 6 para

Mütevellîye verilen: 300 guruş

Mesârif-i müteferrikası: 100 guruş

Kâtibe verilen: 100 guruş

Kolcularına verilen: 100 guruş

Yekûn: 600 guruş

Alkon mesârifleri seyyib(?) yararlığına: 180

Alkon sığır bazarı mesârifî: 80

Alkon Tabanoğlu menziline önündeki: 138

Alkon külhan aralığında olan alkon: 38

Yekûn: 436 guruş

İki adet nizâm-ı askerine harçlık: 200 guruş

Nasrullah Gâzî köprüsünün cıklatına: 319 guruş

Ağaç mescidin soyullarına ve çeşmelerin ta'mîrlerine: 120 guruş

Mahalle imamının menziline olan mesârif: 58 guruş

Harc-ı muhâsebe: 42 guruş 3 para

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 1889 guruş 9 para

Mîzân:

Îrâd: 2083,5

Mesârifât: 1889 guruş 9 para

Fazla-i vakf: 193 guruş 31 para

(7b)

Medîne-i Kastamonu mahallâtından Kırkçeşme Mahallesi'nin nûkûdunun mütevellîsi Balcıoğlu Terzi Ali Ağa'nın ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesine mahsûben mütevellî-i merkûmun makbûzât ve masrûfâtlarının rû'yet olunan muhâsebe olunan defteridir ki fi 3 M sene 260

Re's-i mal nûkûdları: 6280 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 942 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 47 guruş 4 para

Ramazân-ı şerîfde hatim ile terâvih kılan hâfıza: 50 guruş

Mahalle-i mezbûrun fukarâlarının vergilerine: 272 guruş

Mahalle-i mezbûrun fukarâ cenâzesine verilen: 200 guruş

Mahalle-i mezbûrun suyollarının ta'mîrlerine verilen: 100 guruş

Mahalle-i mezbûrun mütevellîsine ücret: 150 guruş

Vakıf paradan noksan: 55 guruş

Harc-ı muhâsebe: 13,5 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 897 guruş 24 para

Mîzân:

Îrâd: 942 guruş

Mesârifât: 897 guruş 24 para

Fazla-i vakf: 44 guruş 16 para

Medîne-i Kastamonu'da Abdülcabbar Mahallesi'nin nûkûdu mütevellîsi olan Mustafa oğlu Mehmed'in makbûzât ve masrûfâtlarının ahâlî-i karye hâzirûn oldukları

hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 29 Z sene 259

Re's-i mal nûkûdları: 2911 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 537,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 26 guruş 35 para

Mahalle-i mezbûrun suyollarının mesârifi: 30 guruş

Câmi'-i şerîfe revgan şem'a bahâ: 112,5 guruş

Câmi'-i şerîfin top kanâdillerine ve minâresine revgân-ı zeyt: 72 guruş

Mütevellî v kayyûmuna ücret: 70 guruş

Harc-ı muhâsebe: 8 guruş 17 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 325 guruş 2 para

Mîzân:

Îrâd: 537,5 guruş

Mesârifât: 325 guruş 2 para

Fazla-i vakf: 212 guruş 18 para

(8a)

Medîne-i Kastamonu'da Deveciler Mahallesi'nin nûkûdunun mütevellî olan ve ahâlî-i mahalle-i hâzirûn oldukları hâlde mütevellîsi merkûmun makbûzât ve masrûfâtının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rü'yet olunan muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 29 Z sene 259

Re's-i mal nûkûdları: 5125 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 750 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 37,5 guruş

Câmi'-i şerîf berât mumlarına. 150 guruş

Câmi'-i şerîfin kayyûmuna: 115 guruş

Leyle-i mübârekde vâiz efendiye verilen: 75 guruş

Mahalle-i mezbûrun suyolları ta'mîrlerine: 115 guruş

Mahalle-i mezbûr fukarâ vergülerine: 145 guruş

Harc-ı muhâsebe: 10 guruş 30 para

Ücret-i kitâbet: 8 guruş

Yekûn: 656 guruş 10 para

Mîzân:

Îrâd: 750 guruş

Mesârifât: 656 guruş 10 para

Fazla-i vakf: 93 guruş 30 para

Medîne-i Kastamonu'da Akteke Mahallesi'nin nûkûdu mevkûfunun mütevellîsi Hoca Ali Efendi'nin makbûzât ve masrûfâtının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 3 S sene 260

Re's-i mal nûkûdları: 1250 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 187,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 9 guruş 15 para

Câmi'-i şerîf revgân-ı şema: 156 guruş

Harc-ı muhâsebe: 4 guruş 27 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 175 guruş 15 para

Mîzân:

Îrâd: 187,5 guruş

Mesârifât: 175 guruş 15 para

Fazla-i vakf: 12 guruş 5 para

(8b)

Medîne-i Kastamonu'da İsmail Bey Mahallesi'nin nûkûdunun mütevellîsi El-Hac Ahmed Ağa'nın ve ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde mütevellî-i merkûmun makbuzât ve masrûfâtının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 2 M sene 260

Re's-i mal nûkûdları: 14568 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 2070 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 103,5 guruş

Mahalle-i mezbûrun üç adet çeşmelere cereyân eden suyollarına: 1721,5 guruş

Tathîr-i tarîk: 132,5 guruş

İsmail Bey Camii'ne revgân-ı şema bahâ: 178 guruş

Harc-ı muhâsebe: 51 guruş 30 para

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 2197 guruş 10 para

Mîzân:

Îrâd: 2070 guruş

Mesârifât: 2197 guruş 10 para

Deyn-i vakf: 127 guruş 10 para

Medîne-i Kastamonu'da Cedîd Mahallenin nûkûdunun mütevellîsi Derviş Hüseyin Efendi'nin ve ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde mütevellî-i merkûmun makbûzât ve masrûfâtının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 13 M sene 260

Re's-i mal nûkûdları: 700 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 105 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 5 guruş 10 para

Mahallenin mâ-i lezîz mesârifleri (?) : 37 guruş

Çeşme-i mezkûrun ta'mîrlerine: 30 guruş

Kireç ve poyra mesârifleri: 31 guruş

Harc-ı muhâsebe: 2 guruş 25 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 109 guruş

Mîzân:

Îrâd: 105 guruş

Mesârif: 109

Deyn-i vakf: 4 guruş

(9a)

Medîne-i Kastamonu'da Halîfe Sultân Mahallesi mütevellîsi nûkûdunun ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde mahalle-i mezbûrun nûkûdunun mütevellîsi Timürci

Ahmed Ağa'nın makbûzât ve masrûfâtlarının rû'yet olunan muhâsebe defterlerinin işbu bin iki yüz elli dokuz sene mahsûben fî 3 S sene 260

Re's-i mal nûkûdları: 1035 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 154 guruş

Mahalle-i mezbûrun üç adet vakıf dekâkinler îcârı: 120 guruş

Yekûn: 274 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 13 guruş 28 para

Câmi'-i şerîf revgân-ı şema bahâ: 86,5 guruş

Leyle-i mübârekler minârede îkâd olunan revgân-ı zeyt: 56 guruş

Ramazân-ı şerîfde vâiz efendiye verilen: 30 guruş

Çeşmelerin suyollarına ve üstâdiyelerine: 115 guruş

Elli sekiz hesâbından bâkî deyn-i vakf: 107 guruş

Harc-ı muhâsebe: 6 guruş 34 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 460 guruş 2 para

Mîzân:

Îrâd: 274 guruş

Mesârifât: 420 guruş 12 para

Deyn-i vakf: 253 guruş 38 para

Medîne-i Kastamonu'da Topçuoğlu Mahallesi'nin nûkûdunun mütevellîsi Hacı Mustafa'nın makbûzât ve masrûfâtının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 10 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 1955 guruş 2 para

Bir senede husûle gelen nemâları: 293 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 7 guruş 32 para

Câmi'-i şerîf revgân-ı şema ve revgân-ı zeyt bahâ: 156 guruş

Câmi'-i şerîfin avlusunun me'mûr-ı tathîrlerine verilen: 18,5 guruş

Kademhâne taşlarına: 60 guruş

Harc-ı muhâsebe: 2 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş 13 para

Yekûn: 249 guruş 25 para

Mîzân:

Îrâd: 293 guruş 25 para

Mesârifât: 249,5 guruş

Fazla-i vakf: 43 guruş 15 para

(9b)

Medîne-i Kastamonu'da Çay Mahallesi'nin nûkûdunun mütevellîsi Osman Ağa'nın makbûzât ve masrûfâtının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 3 S sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 550 guruş

Bir senede nemâları: 83 guruş

Minha'l-mesârif:

Câmi'-i şerîf revgân-ı şema bahâ: 47,5 guruş

Berât mumlarına verilen: 27,5 guruş

Mesârif-i müteferrika: 4 guruş 6 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Harc-ı muhâsebe: 000 guruş

Yekûn: 84 guruş 6 para

Mîzân:

Îrâd: 83,5 guruş

Mesârifât: 84 guruş 6 para

Deyn-i vakf otuz dört para: 34 para

Medîne-i Kastamonu'da Kübcüğez (Köyceğiz) Mahallesi'nin nükûdunun mütevellîsi Molla Veli oğlu Mehmed'in ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinde mütevellî-i merkûmun makbûzât ve masrûfâtının rû'yet olunan muhâsebe defterleridir fî 5 M sene 60

Re's-i mal nükûdları: 7132 guruş

Bir senede nemâları: 1070 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 53,5 guruş

Mütevellîye ücret: 300 guruş + Kolcuya: 50 guruş = 350 guruş

Ta'mîr-i kaldırım: 10 guruş

Mahalle-i mezbûrun fukarâsı vergilerine verilen: 500 guruş

Harc-ı muhâsebe: 16 guruş 30 para

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 940 guruş 10 para

Mîzân:

Îrâd: 1070 guruş

Mesârifât: 940 guruş 10 para

Fazla-i vakf: 129 guruş 30 para

(10a)

Medîne-i Kastamonu'da Kebkebir Mahallesi nûkûdunun mütevellîsinin makbûzât ve masrûfâtlarının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir fî 11 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 9993 guruş 30 para

Bir senede nemaları: 1499 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 88 guruş 24 para

Câmi'-i şerîf revgân-ı şema ve revgân-ı zeyt bahâ: 200 guruş

Câmi'-i şerîfin hatîbine ve vâiz efendiye 100 guruş

Müezzin ve kayyûmuna ücret: 150 guruş

Mütevellîye verilen ücret: 200 guruş

Câmi'-i şerîfin ta'mîrlerine verilen. 150 guruş

Câmi'-i şerîfin suyollarına verilen: (...)

Harc-ı muhâsebe: 23 guruş 33 para

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 1022,5 guruş

Mîzân:

Îrâd: 1499 guruş

Mesârifât: 1022,5 guruş

Fazla-i vakf: 477,5 guruş

Medîne-i Kastamonu'da Tahir Fakih Mahallesi nûkûdunun mütevellî Özetmekçioğlu Hacı Mehmed'in makbûzât ve masrûfâtının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 11 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 652 guruş

Bir senede nemâları: 97,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra ve mütevellîye verilen: 32 guruş 17 para

Kâtib-i mahalleye ücret: 8 guruş

Harc-ı muhâsebe: 2 guruş 14 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 50 guruş 11 para

Mîzân:

Îrâd: 97,5 guruş

Mesârifât: 50 guruş 11 para

Fazla-i vakf: 47 guruş 9 para

(10b)

Medîne-i Kastamonu'da Medrese-i Atabey Mahallesi'nin nûkûdunun mütevellîsi Tabanoğlu Es-Seyyid Hasan'nın makbûzât ve masrûfâtlarının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir fî 17 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 500 guruş

Bir senede nemâları:

Dekâkin icârları:

75 guruş

230 guruş

35 guruş

=340 guruş

Minha'l-mesârif

Mahalle için açılan sokağa: 161 guruş

Câmi'-i şerîf revgân-ı şema bahâ: 90 guruş

Câmi'-i şerîf tabut ve teneşüre verilen: 50 guruş

Nâzıra verilen: 25,5 guruş

Harc-ı muhâsebe: 2 guruş

Ücret-i kitâbet: 3 guruş

Yekûn: 331,5 guruş

Mîzân:

Îrâd: 340 guruş

Mesârifât: 331,5 guruş

Fazla-i vakf: 8,5 guruş

Medîne-i Kastamonu'da Saraçlar Mahallesi nûkûdunun mütevellîsinin makbûzât ve masrûfâtlarının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur.

Fî 3 S sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 513 guruş

Bir senede nemâları: 76,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Câmi'-i şerîfin kiremid aktarmasına: 10 guruş

Câmi'-i şerîfin revgân-ı şema bahâ: 23,5 guruş

Harc-ı muhâsebe: 2 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Nâzıra verilen: 4 guruş

Yekûn: 44 guruş

Mîzân:

Îrâd: 76,5 guruş

Mesârifât: 44 guruş

Fazla-i vakf: 32,5 guruş

(11a)

Medîne-i Kastamonu'da Muzafferüddin Mahallesi nûkûdunun mütevellîsi Kazazoğlu Mehmed'in makbûzât ve masrûfâtlarının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. 19 Z sene 59

Re's-i mal nûkûdları: 2200 guruş

Bir senede nûkûdlarının nemâları: 330 guruş

Minha'l-mesârif:

Câmi'-i şerîfin kayyumuna ve revgân-ı şema bahâ: 47,5 guruş

Câmi'-i şerîfin minâresinde ikâd olunan revgân-ı zeyt: 45 guruş

Müezzine verilen: 25 guruş

Câmi‘-i şerîfin suyollarına olan mesârif: 94 guruş

Câmi‘-i şerîfin kiremit aktarmasına ve üstâdiye: 28 guruş

Ve Mesârifât-ı müteferrika: 24 guruş 30 para

Câmi‘-i şerîfin hatîbine verilen bir senede: 30 guruş

Harc-ı muhâsebe: 2 guruş 24 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 285 guruş 14 para

Mîzân:

Îrâd: 330 guruş

Mesârifât: 285 guruş 14 para

Fazla-i vakf: 44 guruş 26 para

Medîne-i Kastamonu’da Hacı Hamza Mahallesi mütevellisi Değirmencioğlu Hüseyin’in nûkûdunun nemâsından makbûzât ve masrûfâtının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rü’yet olunan muhâsebe defterleridir fî 12 M sene 60

Re’s-i mal nûkûdları: Guruş

Câmi‘-i şerîfin nûkûdu: 1000

Taş mekteb nûkûdu: 1000

Mâ-i lezîz nûkûdu: 600

Yekûn: 2600 guruş

Bir senede nemâsı: 390 guruş

Minha’l-mesârif:

İmam Efendi’ye: 90 guruş

Müezzine ve revgân-ı şema bahâ: 100 guruş

Mekteb hocasına verilen: 100 guruş

Nâzıra verilen: 19,5 guruş

Mâ-i lezîze verilen: 50 guruş

Harc-ı muhâsebe: 5 guruş 30 para

Ücret-i kitâbet: 4 guruş

Yekûn: 368 guruş 30 para

Mîzân:

Îrâd: 390 guruş

Mesârifât: 368 guruş 30 para

Fazla-i vakf: 21 guruş

(11b)

Medîne-i Kastamonu'da Kubbeli Mahallesi nûkûdunun mütevellîsi ve ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde nûkûdunun nemâsının makbûzât ve masrûfâtlarının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 13 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 700 guruş

Bir senede nemâları: 105 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 5 guruş 10 para

Câmi'-i şerîfin berât mumlarına verilen: 30 guruş

Okka mumlarına verilen: 40 guruş

Harc-ı muhâsebe: 2 guruş 25 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 82 guruş 35 para

Mîzân:

Îrâd: 105 guruş

Mesârifât: 82 guruş 35 para

Fazla-i vakf: 22 guruş 5 para

Medîne-i Kastamonu'da Frenkşah Mahallesi'nin nûkûdunun nemâsından mütevellîsi ve ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin mütevellîsi Celal Musallioğlu Hasan'ın rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 11 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 1042 guruş

Bir senede nemâları: 156 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 10 guruş 28 para

Câmi'-i şerîf revgân-ı şema: 54 guruş

Müezzine verilen: 15 guruş

Kaldırım ta'mîrlerine: 27,5 guruş

Tabut ve teneşür ta'mîrlerine: 11 guruş

Mescid-işerîfin kilimlerinin yıkanmasına verilen: 8,5 guruş

Mahalle fukarâsının vergülerine: 31 guruş

Harc-ı muhâsebe: 4 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn:

Mesârifât: 168 guruş

Îrâd: 156 guruş

Deyn-i vakf: 12 guruş

(12a)

Medîne-i Kastamonu'da Atabey Gâzî Mahallesi mütevellîsi Hacı Latifzâde Mehmed Ağa'nın makbûzât ve masrûfâtlarının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin mütevellî-i merkûmun rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 22 S sene 60

Re's-i mal nûkûdları: (guruş)

Firâr olub alınmaya (?): $4332 + 1200$ guruş = 3132 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 469,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 25 guruş 8 para

Câmi'-i şerîfin revgân-ı şema bahâ: 157 guruş

(?)olan su mesârifî ve lağım ve kaldırım sarf: 64,5 guruş

Hakk-ı tevliyet: 150 guruş

Harc-ı muhâsebe: 10 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 416,5 guruş

Mîzân:

Îrâd: 469,5 guruş

Mesâri: 416 guruş 8 para

Fazla-i vakf: 52 guruş 32 para

Tahrîr olunmamış

Medîne-i Kastamonu'da Bedir Gâzî Mahallesi'nin nûkûdunun nemâsından mütevellîsi Basmacı Ali oğlu Hâfız makbûzât ve masrûfâtlarının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir

Re's-i mal nûkûdları: 39119 guruş 24 para

Bir senede nemâları: 5872 guruş

Minha'l-mesârifât:

Nâzıra verilen: 293 guruş 24 para

Mescid-i şerîfe revgân-ı şema ve revgân-ı zeyt bahâ: 83,5 guruş

Mahalle-i mezbûrun suyollarının ta'mîrlerine: 37,5 guruş

Câmi'-i şerîfin müezzine verilen: 60 guruş

Mekkâri baygir ve akçe resmine verilen: 90 guruş

Mahalle-i mezbûr fukarâsının vergülerine: 299 guruş

Mütevellî ve kolcuya verilen: 1000 guruş

Vakıf akçesi nemâsından alınmayan para: 783 guruş

Harc-ı muhâsebe: 134 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 2790 guruş 24 para

Mîzân:

Îrâd: 5872 guruş

Mesârifât: 2790 guruş 24 para

Fazla-i vakf: 3081 guruş 16 para

(12b)

Medîne-i Kastamonu'da Hamza Ağa Mahallesi'nin nükûdunun mütevellîsi Kırşakoğlu Mehmed Emin Ağa'nın makbûzât ve masrûfâtının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde rû'yet olunan muhâsebe defterleridir fî 11 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 5060 guruş

Bir senede nemâları: 759 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 37 guruş 38 para

Câmi'-i şerîfe iki adet kilim bahâ: 94 guruş

Câmi'-i şerîfin çeşmelerine ve mahalle çeşmesine mesârif: 212 guruş

Câmi'-i şerîf'd îkâd olunan revgân-ı zeyt: 37 guruş

Mahallenin kaldırım ta'mîrlerine: 45 guruş

Mütevellî ve kâtibe ücret: 100 guruş

Mahallenin vergüsi noksanına: 90 guruş

Harc-ı muhâsebe: 15 guruş

Ücret-i kitâbet: 9 guruş

Yekûn: 640 guruş

Mîzân:

Îrâd: 759 guruş

Mesârifât: 640 guruş

Fazla-i vakf: 119 guruş

Medîne-i Kastamonu'da Devrekânî Mahallesi'nin nükûdunun mütevellîsi Malakoğlu Abidin nükûdun nemâsından makbûzât ve masrûfâtlarının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 5 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 2648 guruş

Bir senede nemâları: 397 guruş

Minha'l-mesârifât:

Nâzıra verilen: 19 guruş 34 para

Câmi'-i şerîfe revgân-ı şem: 115 guruş

Tabut ve teneşüre: 30 guruş

Köprülerin ta'mîrlerine: 121,5 guruş

Baygir kirâsına: 20 guruş

Mütevellîye ve hâkime (?) 56 guruş

Harc-ı muhâsebe: 9 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 375,5 guruş

Mîzân:

Îrâd: 397 guruş

Mesârifât: 375,5 guruş

Fazla-i vakf: 21,5 guruş

(13a)

Medîne-i Kastamonu'da Gökdere Mahallesi'nin nûkûdunun mütevellîsi ve ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde nûkûdlarının nemâlarından makbûzât ve masrûfâtlarının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. 12 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 2700 guruş

Bir senede nemâları: 405 guruş

Minha'l-mesârifât:

Nâzıra verilen: 20 guruş 10 para

Câmi'-i şerîfe revgân-ı şem': 77 guruş

Müezzine verilen: 60 guruş

Çeşmenin suyollarına verilen: 150 guruş

Acı çeşmenin mesârifi: 50 guruş

Câmi'-i şerîfin kiremit aktarmasına: 16 guruş

Harc-ı muhâsebe: 10 guruş 5 para

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 393 guruş 15 para

Mîzân:

Îrâd: 405 guruş

Mesârifât: 393 guruş 15 para

Fazla-i vakf: 11 guruş 25 para

Medîne-i Kastamonu'da Honsalar Mahallesi nûkûdunun mütevellîsi A'yânzâde ve ahâlî hâzirûn oldukları hâlde nemâlarından mütevellî-i merkûmun makbûzât ve masrûfâtının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 13 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 4000 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 600 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 30 guruş

Mütevellîye verilen: 60 guruş

Çeşmenin ta'mîrlerine: 25 guruş

Suyollarının mesârifleri: 91 guruş

Câmi'-i şerîfe revgân-ı şem' bahâ: 55 guruş

Çay çağlanına: 23 guruş

Ücret-i muhâsebe: 15 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 309 guruş

Mîzân:

Îrâd: 600 guruş

Mesârifât: 309 guruş

Fazla-i vakf: 291 guruş

(13b)

Medîne-i Kastamonu'da Pora(Püre) Mahallesi nûkûdunun nemâsından hâsıl olan mütevellîsi İlmikçioğlu Hüseyin Efendi'nin ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde makbûzât ve masrûfâtlarının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir. Fî 25 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 4044 guruş

Bir senede nemâları: 607 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 45 guruş 21 para

Leyle-i mübârekelerde minârede îkâd olunan revgân-ı zeyt maa revgân-ı şem':
159 guruş

İmama ve müezzine ve hatîbe verilen hasbî olduğu için: 75 guruş

Ücret-i mütevellîsine: 120 guruş

Leyle-i mübâreklerde vâize verilen: 20 guruş

Mâ-i lezîz mesârifi: 133 guruş

Şikest olunan kanâdil: 10 guruş

Câmi‘-i şerîfin dîvâr mesârifi: 30 guruş

Harc-ı muhâsebe: 5 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 607 guruş

Mîzân:

Îrâd: 607 guruş

Mesârifât. 607 guruş=000.

Medîne-i Kastamonu’da Kanara Mahallesi mütevellî nûkûdunun nemâsından makbûzât ve masrûfâtlarının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû’yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur.

Fî 3 S sene 60

Re’s-i mal nûkûdları: 829 guruş

Nemâları bir senede: 120 guruş

Minha’l-mesârif:

Nâzıra verilen: 6 guruş

Câmi‘-i şerîfe revgân-ı şem‘ ve revgân-ı zeyt bahâ: 75 guruş

Mahalle-i mezbûr çeşmelerine olan mesârif: 31 guruş

Harc-ı muhâsebe: 3 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 120 guruş

Mîzân:

Îrâd: 120 guruş

Mesârifât: 120=000

(14a)

Medîne-i Kastamonu'da Akmescid Mahallesi nûkûdunun mütevellîsi Bekaroğlu Ahmed'in makbûzât ve masrûfâtının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâseesidir. Fî 15 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 5364 guruş 8 para

Bir senede nemâları: 804 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 40 guruş 8 para

Dört adet çeşmelerin suyollarına sarf: 575 guruş

Câmi'-i şerîfin şem'-i revgan bahâ: 96 guruş

Mekteb-i şerîfin ta'mîrlerine: 81 guruş

Harc-ı muhâsebe: 15 guruş 4 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 782 guruş 12 para

Mîzân:

Îrâd: 804 guruş

Mesârifât: 782 guruş 12 para

Fazla-i vakf: 21 guruş 28 para

Medîne-i Kastamonu'da Arız Mahallesi'nin nûkûdunun mütevellîsi Kürekoğlu Mustafa'nın makbûzât ve masrûfâtlarının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin ahâlî-i

mahalle hâzirûn oldukları hâlde rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 3 S sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 2340 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 349,5 guruş

Minha'l-mesârifât:

Mahalle-i mezbûrun suyollarının mesârifler: 107,5 guruş

Nâzıra verilen: 18 guruş

Câmi'-i şerîfin revgân-ı şem' ve revgân-ı zeyt ve kaldırım: 127 guruş

Mukaddem kaydiye içün mahkemeye verilen: 15,5 guruş

Harc-ı muhâsebe: 5 guruş

Ücret-i kitâbet: 4 guruş

Yekûn: 277 guruş

Mîzân:

Îrâd: 349,5 guruş

Mesârifât: 277 guruş

Fazla-i vakf: 73 guruş 10 para

(14b)

Medîne-i Kastamonu'da Sofular Mahallesi nûkûdunun mütevellîsi Yeşil Ali oğlu İsmail Ağa'nın nemâsının makbûzât ve masrûfâtlarının ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rü'yet olunan muhâsebe defteridir fî 11 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 1530 guruş

Nûkûdun nemâsı. 229,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 17 guruş 38 para

İmam Efendi'ye verilen: 100 guruş

Mütevellî İsmail Ağa'ya: 50 guruş

Mescid-i şerîfin ta'mîrine: 40 guruş

Câmi'-i şerîfin revgân-ı şem'asına: 33 guruş

Mahalle-i merkûmun suyollarına: 7 guruş

Harc-ı muhâsebe: 5 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 257 guruş 8 para

Mîzân:

Îrâd: 229 guruş

Mesârifât: 257 guruş 8 para

Fazla-i vakf: 28 guruş 12 para

Medîne-i Kastamonu'da Seydiler Mahallesi nûkûdunun mütevellîsi Köse oğlu Es-Seyyid Hüseyin ve ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde nûkûdu nemâsından makbûzât ve masrûfâtlarının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 5 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 2191 guruş 13 para

Nûkûdun nemâları: 328,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Câmi'-i şerîfe revgân-ı şem' bahâ: 40 guruş

Mahalle-i mezbûrun ta'mîr-i kaldırımlarına: 20 guruş

Suyolcuya verilen: 10 guruş

Mesârif-i müteferrika: 13 guruş

Harc-ı muhâsebe: 5 guruş 27 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 93 guruş 27 para

Mîzân:

Îrâd: 328,5 guruş

Mesârifât: 93 guruş 3 para

Fazla-i vakf: 234 guruş 33 para

(15a)

Medîne-i Kastamonu'da İbnisüle Mahallesi nükûdunun mütevellîsi Mustafa'nın ve ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde nükûdun nemâsından mütevellî-i merkûmun makbûzât ve masrûfâtlarının rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 1 S sene 60

Re's-i mal nükûdları: 591,5 guruş

Nükûdun nemâsından bir senede: 88,5 guruş

İmamına meşrût pacucîler içinde üç adet dekâkin îcârı: 50 guruş

Terziler içinde terzi dükkânı. 178,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen 17 guruş 34 para

Harc-ı muhâsebe: 8 guruş 37 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

İmama verilen. 000

Yekûn: 31 guruş 31 para

Mîzân:

Îrâd: 178,5 guruş

Mesârif: 31 guruş 31 para

Fazla-i vakf: 147 guruş 11 para

Medîne-i Kastamonu'da Alaca Mescid Mahallesi nükûdunun nemâsından mütevellîsi ve ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde mütevellî-i merkûmun makbûzât ve masrûfâtlarının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir fî 15 M sene 60

Minha'l-mesârif:

Mütevellîye 60 ve nâzıra: 21 guruş 30 para: 81 guruş 30 para

Câmi'-i şerîfe revgân-ı şem': 62 guruş

Kaldırım ta'mîrlerine: 29 guruş

Tabut ve teneşür ta'mîrlerine: 17 guruş

Câmi'-i şerîfe alınan kilim bahâ: 220 guruş

Harc-ı muhâsebe: 5 guruş 25 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 420 guruş 25 para

Mîzân:

Îrâd: 435 guruş

Mesârifât: 420 guruş 25 para

Fazla-i vakf: 14 guruş 15 para

(15b)

Medîne-i Kastamonu'da Şazibey Mahallesi nükûdunun mütevellîsi Terzi oğlu Uzun Mustafa Ağa ve nâzırı Şahinzâde El-Hac Mustafa Ağa ve ahâlî-i mahalle hâzirûn

oldukları hâlde nükûdu nemâsını makbûzât ve masrûfâtlarının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rü'yet olunan muhâsebe defterleridir fî 1 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 14245,5 guruş

Nükûdun nemâları: 2136 guruş

Minha'l-mesârifât:

Nâzıra verilen: 147 guruş

Üç adet çeşmelerin mesârifi: 400 guruş

Câmi'-i şerîf revgân-ı şem' ve revgân-ı zeyt: 150 guruş

Mütevellîye verilen: 350 guruş

Fukarâ vergilerine verilen: 1000 guruş

Harc-ı muhâsebe: 13 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 2070 guruş

Mîzân:

Îrâd: 2136 guruş

Mesârifât: 2070 guruş

Fazla-i vakf: 66 guruş

Medîne-i Kastamonu'da Aycılar Mahallesi nükûdunun mütevellîsi Hâfız Abdullah ve ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde nükûdun nemâsından mütevellî-i merkûmun makbûzât ve masrûfâtlarının rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki fî 29 Z sene 59

Re's-i mal nûkûdları: 1500 guruş

Nükûdun neması: 225 guruş

Minha'l-mesârifât:

Nâzıra verilen: 11 guruş 10 para

Câmi‘-i şerîfe revgân-ı şem‘ ve revgân-ı zeyt: 100 guruş

Mahalle-i mezbûrun suyollarına: 45 guruş

Mahalle-i mezbûrun kaldırımlarına: 30 guruş

Vâiz Efendi‘ye: 25 guruş

Harc-ı muhâsebe: 6 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 222 guruş

Mîzân:

Îrâd: 225 guruş

Mesârifât: 222 guruş

Fazla-i vakf: 3 guruş

(16a)

Medîne-i Kastamonu‘da Musa Fakih Mahallesi‘nin nûkûdunun nemâsından mütevellî Hacı Ali Efendi‘nin ahâlî-i mahalle hâzirûn oldukları hâlde makbûzât ve masrûfâtlarının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû‘yet olunan muhâsebe defterleridir fî 11 M sene 60

Re‘s-i mal nûkûdları: 1200 guruş

Nûkûdun nemâsı: 180 guruş

Minha‘l-mesârif:

Nâzıra verilen: 13,5 guruş

Câmi‘-i şerîfin berât mumlarıyla revgân-ı şem‘ bahâ: 112 guruş 15 para

Leyle-i mübârekde minâre îkâd olunan revgân-ı zeyt: 34 guruş

Câmi‘-i şerîfîn kayyumuna verilen: 40 guruş

Müezzine verilen: 12 guruş

Harc-ı muhâsebe: 000

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 261 guruş 35 para

Mîzân:

Îrâd: 180 guruş

Mesârifât: 216 guruş

Deyn-i vakf: 36 guruş

Medîne-i Kastamonu’da İbn-i Süle Mescidi vakfından almak üzere vazîfe-i muayyene ile imam olan Mustafa Halife bin iki yüz on beş tarihinde verilen berâtını ibrâz ile ve dört adet dekâkinden mâ‘adâ îrâdî olmadığından işbu bi iki yüz elli dokuz senesi Mart’ı ibtidâsından Şubat’ı gâyetine değin rû’yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 13 M sene 60

Vakf-ı mezbûrun musakkafâtından medîne-i mezbûrda terziler sûkunda dört adet dekâkinler îcârı: 110 guruş

Minha’l-mesârif:

Mescid-i şerîfîn dUvârına ta‘mîr olunan mesârif: 83 guruş

Mesârifât-ı müteferrika: 8 guruş 3 para

Câmi‘-i şerîf revgân-ı şem‘ bahâ: 12 guruş

Ücret-i kitâbet: 4 guruş 6 para

Yekûn: 105 guruş 9 para

Mîzân:

Îrâd: 110 guruş

Mesârifât: 105 guruş 9 para

Fazla-i vakf: 4 guruş 31 para

(16b)

Medîne-i Kastamonu'da Feyzullah oğlu merhûm El-Hac Ahmed Ağa'nın vakfının mütevellîsi Haddâdîzâde Eş-Şeyh Ahmed Efendi işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin vakf-ı mezkûrun nûkûdunun nemâsından makbûzât ve masrûfâtlarının rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 27 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 500 guruş

Bir senede nemâsı: 75 guruş

Minha'l-mesârifât:

Bâ-şart-ı vâkıf tevliyyete verilen: 25 guruş

Bâ-şart-ı vâkıf medrese bevvâbına verilen: 25 guruş

Mesârifât-ı müteferrikası: 4 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 59 guruş

Mîzân:

Îrâd: 75 guruş

Mesârifât. 59 guruş

Fazla-i vakf: 16 guruş

Medîne-i Kastamonu'da Merd oğlu El-Hac Mehmed bin Hüseyin'in medîne-i mezbûrda Kadı Nasrullah câmi'-i şerîf kurbünde Hibbetullah Medresesi derûnunda şadırvana cârî mâ-i lezîzin nûkûdunu mütevellîsi vazîfe-i muayyene ile senede yirmi beş guruş bâ-şart-ı vâkıf tevliyyete mutasarrıf Haddadîzâde Eş-Şeyh El-Hac Ahmed Efendi'nin makbûzât ve masrûfâtının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin Mart'ı

ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 29 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 4000 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 570 guruş

Minha'l-mesârif:

Kuru alkon tathîri için: 121 guruş

Taş poyra ve bazı ta'mîrler ve bazı tecdîde inşâ için: 333,5 guruş

Bâ-şart-ı vâkîf tevliyyete verilen: 25 guruş

Kazma kürek urgan mesârifleri: 123,5 guruş

Nâzıra verilen: 14 guruş 10 para

Harc-ı muhâsebe: 000

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 622 guruş 10 para

Mîzân:

Îrâd: 570 guruş

Mesârifât: 622 guruş 10 para

Deyn-i vakf: 52 guruş

(17a)

Medîne-i Kastamonu'da Sinan Bey câmi'-i şerîf vakfının vazîfe-i muayyene ile tevliyyet cihetine mutasarrıf olan Es-Seyyid Halil Halife yevmî on akçe ile imâmet cihetine mutasarrıf olan Hâfız Mehmed Seyyid atik berât ile ve diğ̃er atik berât ile yevmî dört akçe vazîfe ile müezzın ve yevmî üç akçe ile kayyımlik cihetlerine mutasarrıf Hâfız Mehmed Halîfelerin işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 27 M sene 60

Vakf-ı mezbûrun musakkafâtından medîne-i mezbûrda Acem Hanı demekle ma'rûf

On dört oda aşağı katda: 280 gurus

On adet oda yukarı katda: 170 gurus

Hân-ı mezkûrun civârında nühâs kârhânesi adet :1: 72 gurus

Han-ı mezkûrun civârında terzş dekâkinleri adet : 1: 70 gurus

Han-ı mezkûrun kireç mağazası adet : 5: 170 gurus

Def'a yukarı katda oda adet :10: 100 gurus

(Yekûn): 862 gurus

Minha'l-mesârif:

İmam Efendi'ye: 150 gurus

Müezzin ve kayyuma: 150 gurus

Hatîb Efendi'ye: 30 gurus

İhtisâba verilen: 54 gurus

Vâiz Efendi'ye: 45 gurus

Tertîb-i ma'âş-ı hazine: 78 gurus

Harc-ı muhâsebe: 19 gurus

Ücret-i kitâbet: 10 gurus

Yekûn: 536 gurus

Mîzân:

Îrâd: 862 gurus

Mesârifât: 536 gurus

Fazla-i vakf: 326 gurus

Medîne-i Kastamonu'da Sinan Bey câmi'-i şerîfinin şadırvanının nûkûdunun mütevellîsi El-Hac Esad Ağa makbûzât ve masrûfâtının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rû'yet olunan muhâsebe defterdir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 2 S sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 4530 guruş

Bir senede nemâları: 619 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 43 guruş 8 para

Suyollarının ta'mîrlerine: 396 guruş 8 para

Hakk-ı tevliyet: 100 guruş

Harc-ı muhâsebe: 3 guruş 12 para

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 552 guruş 28 para

Mîzân:

Îrâd: 619 guruş

Mesârifât: 552 guruş 28 para

Fazla-i vakf: 66 guruş 12 para

(17b)

Medîne-i Kastamonu'da Sinan Bey câmi'-i şerîfinin şadırvanı nûkûdunun mütevellîsi Himmet Efendi oğlu Hâfız Said Efendi'nin işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 15 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 2500 guruş

Bir senede husûle gelen nemâları: 375 guruş

Minha'l-mesârif:

Hakk-ı tevliyet: 50 guruş

Müfti-i belde olanlar nezârete verilen: 25 guruş

Şadırvanın helâsı ta'mîrine: 185 guruş

Şadırvan mesârifi: 123 guruş

Mesârifât-ı müteferrika: 28 guruş 5 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 411 guruş

Mîzân:

Îrâd: 375 guruş

Mesârifât: 411 guruş

Deyn-i vakf: 36 guruş

Medîne-i Kastamonu'da Sinan Bey câmi'-i şerîfinin revgân-ı şem' nûkûdunun mütevellîsi Zincirlioğlu Hâfız Ahmed Bey makbûzât ve masrûfâtlarının işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 15 M sene 60

Re's-i mal nûkûdları: 3500 guruş

Bir senede nemâları: 525 guruş

Minha'l-mesârifât:

Nâzıra verilen: 26 guruş 10 para

Câmi'-i şerîfin revgân-ı şem' bahâ: 137,5 guruş

Berât mumlarına: 137,5 guruş

Minarede îkâd olunan revgân-ı zeyt bahâ: 110 guruş

Kayyuma verilen: 40 guruş

Hakk-ı tevliyet: 50 guruş

Harc-ı muhâsebe: 13 guruş 5 para

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 519 guruş 5 para

Mîzân:

Îrâd: 525 guruş

Mesârifât: 519 guruş 5 para

Fazla-i vakf: 5 guruş 35 para

(18a)

Medîne-i Kastamonu'da Dergâh-ı 'Âlî kapıcıbaşlarından Şerif El-Hac Mustafa Ağa'nın nûkûd vakfının senede on iki guruş vazîfe ile tevliyet Saray İmamızâde Es-Seyyid Hâfız Mehmed bin İbrahim'in işbu bin iki yüz otuz dokuz senesi Şa'bân-ı Şerîf'in on dördüncü günü târîhiyle verilen berâtını ibrâz ile işbu bin iki yüz elli dokuz senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir. Fî 1 S sene 60

Re's-i mal nûkûd: 872 guruş

Nemâları bir senede: 130,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 6 guruş 21 para

Türbe dîvârının ta'mîrlerine sarf: 58 guruş+üstâdiyesine: 10 guruş=68 guruş

Mâ-i lezîzin suyollarına poyra ve revgân-ı zeyt: 115 guruş

Mescid-i şerîfe revgân-ı şem' bahâ: 15 guruş

Harc-ı muhâsebe: 000

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 209,5 guruş

Mîzân:

Îrâd: 130,5 guruş

Mesârifât: 209,5 guruş

Deyn-i vakf: 79 guruş

Medîne-i Kastamonu'da Küpcügez mahallesinde vâki' Güzelce Sinan Efendi Mescid-i şerîfinin nısf vazîfe-i muayyene ile sülûl hissesiyle nısf müezzinlik cihetinin hisse-i sülûsüne mutasarrıf olan Uhudzâde Mehmed Halîfe atik berât ile mutasarrıfın işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 29 M sene 60

Vakf-ı mezbûrun musakkafâtından alınan bir buçuk dekâkin îcârlarından: 80 guruş

Minha'l-mesârifât:

Mesârif-i müteferrika: 3 guruş 18 para

Harc-ı muhâsebe: 3 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 11 guruş

Mîzân:

Îrâd: 80 guruş

Mesârifât: 11 guruş

Fazla-i vakf: 69 guruş

(18b)

Medîne-i Kastamonu'da Küpcügez Mahallesinde vâki' ashâb-ı hayrâtdan Güzelce Mestan Efendi nâm sâhibu'l-hayrın binâ eylediği mescid-i şerîfde nısf vazîfe-i muayyene ile nısf hisse ve nısf-ı âharında sülüs hisse müezzinlik cihetine bâ-berât-ı şerîf-i 'âlîşân mutasarrıf olan Yamakoğlu El-Hac Sâlih bin Mehmed bu esnâda bilâ-veled fevt olub müteveffâ-yı mezbûrun damadı Hüseyin bin Hüseyin dâîlerine tevcîh için bir kıt'a i'lâm ve Hasan kullarının vakf-ı mezbûrun işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defteridir. Fî Z sene 59

Vakf-ı mezbûrun musakkafâtından iki adet dekâkin ve bir adet dekâkin dahî müştereki olan üç adet dekâkinlerin iki dekâkin îcârı: 100 guruş

Minha'l-mesârif:

Mesârifât-ı müteferrika: 5 guruş

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 18 guruş

Harc-ı muhâsebe: 4 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 32 guruş

Mîzân:

Îrâd: 100 guruş

Mesârifât: 32 guruş

Fazla-i vakf: 68 guruş

Medîne-i Kastamonu'da vâki' Küpcügez Câmi'-i şerîf vakfından almak üzere nısf vazîfe-i muayyene ile imâmet cihetine mutasarrıf olan Es-Seyyid Hâfız Mustafa Halîfe bin El-Hac Osman ve diğer atîk berât ile nısf hisse imâmet cihetine mutasarrıf olan Hâfız Hüseyin ve Ali ve Abdullah işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin musakkafâtından makbûzât ve masrûfâtlarının rû'yet olunan muhâsebe defteridir ki fî 5 M sene 60

Vakf-ı mezbûrun musakkafâtından bir senede hâsılât, dekâkin 6 adet : 500 guruş

Minha'l-mesârifât:

Câmi'-i şerîfe revgân-ı şem': 135 guruş

Câmi'-i şerîfe revgân-ı zeyt: 71 guruş

Berât mumlarına: 40 guruş

Câmi'-i şerîfin kiremit aktarmasına: 104 guruş + mukaddam hâkime imzâ için:
14 guruş= 118 guruş

Nâzıra verilen: 25 guruş

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 22 guruş

Harc-ı muhâsebe: 5 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 421 guruş

Mîzân:

Îrâd: 500 guruş

Mesârifât: 421 guruş

Fazla-i vakf: 79 guruş

(19a)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak medîne-i Kastamonu'da Cebrâil Mahallesinde vâki Serçrah Hatun zâviyesi vakfının vazîfe-i muayyene ile tevliyet ve zâviyedârlık cihetlerine mutasarrıf olan vâkıfdan Es-Seyyid Mehmed Râşid bin Hasan'ın işbu bin iki yüz elli sekiz ve elli dokuz senelerinin muhâsebeleri rû'yet olunan muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 5 S sene 60

Mahsûl-i a'sâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh:

Hinta 1,5 kıyye: 18 guruş

Şa'îr 3 kıyye, 27 guruş

Sir 3,5 kıyye, 21 guruş

Rüsûmât-ı bostan: 60 guruş

Yekûn: 126 guruş

Minha'l-mesârif:

Fukarâya taâm: 50 guruş

Mesarifat müteferrika: 3 guruş 6 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 15 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 3 guruş

Ücret-i kitâbet: 4 guruş

Yekûn: 75 guruş 6 para

Mîzân:

Îrâd: 126 guruş

Mesârifât: 75 guruş 6 para

Fazla-i vakf: 50 guruş 34 para

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da vâki' müteveffâ Yakub Ağa câmi'-i şerîf diğeri ağa imâreti vakfından olmak üzere vazife-i muayyene ile müderrislik cihetine mutasarrıf olan Es-Seyyid Mehmed Ziyâüddin Efendi bin Es-Seyyid Ahmed Tahir Efendi vakf-ı mezbûrun musakkafâtından ahz eylediği ve mesârifâtını ehl-i vukûf hâzirûn oldukları hâlde rû'yet olunan muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 27 Z sene 59

Dekâkin adet 10, îcârı: 275 guruş

Kahve îcârı: 100 guruş

Hamam îcârı: 180 guruş

Kazâ-i Devrekânî'de kâmiş köyü îcârı: 600 guruş

Kazâ-i Devrekânî'de bir göz değirmeni hâsılâtı: Hınta: 160 guruş, şa'îr: 60 guruş=220 guruş

Yekûn: 1375 guruş

Minha'l-mesârif:

Câmi'-i şerîf'de revgân-ı şem' bahâ: 104,5 guruş

Minârede îkâd olunan kanâdil revgân-ı zeyt: 60 guruş

Değirmen-i mezkûrun müceddeden oluşuna ve üstâdına: 424 guruş

Medrese-i mezbûrun sofası ta'mîrine: 158,5 guruş

Mezkûr kahvenin ta'mîrine üstadiyesine: 115 guruş

Hamam-ı mezkûrun suyolları ve sucuya verilen: 203 guruş

Ve mesârifât-ı müteferrika: 34 guruş 15 para

Harc-ı muhâsebe: 13 guruş 12 para

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 1122 guruş

Mîzân:

Îrâd: 1375 guruş

Mesârifât: 1122

Fazla-i vakf: 252 guruş

(19b)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da Fatih Atabey gâzî aleyhi'r-rahmetü'l-Bârî hazretlerinin binâ eylediği câmi'-i şerîf ve medresesi evkâfının bâ-berât-ı 'âlîşân mütevellîleri Es-Seyyid Abdülhamid ve Es-Seyyid Mehmed ibni Mehmed Said ve Es-Seyyid Mehmed bin Numan ve Es-Seyyid Mehmed Reşîd ibni Mehmed ve Mehmed Nasûhî bin Mustafa

nâmân kimesnelerin işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin sene-i mezbûra mahsûben vakf-ı mezbûrun hâsılâtından bâ-tevliyet makbûzât ve masrûfâtlarının (silik)ehl-i mürtezikaları hâzirûn oldukları hâlde bâ-ma'rifet-i şer'î ve ma'rifet-i âcizânemiz ile rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 27 M sene 26

Medîne-i mezbûra tâbî' Akkaya ve Kuzyaka nâhiyelerinde ve Taşköprü ve Sorgun ve Göl kazâlarından arâzî zirâ'at eden öşr-i şer'iyelerini ve vakf-ı mezbûr hamam ve dükkânlarından hâsıl olan îrâdlarının müfredât defteridir.

Mahsûl-i a'şâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh keyl(?)karye-i mezbûr:

Hınta 585 kıyye, 7020 guruş

Şa'îr 388 kıyye, 3492 guruş

Siyez 544 kıyye, 3264 guruş

İcar-ı hamam 360 guruş

Yekûn: 14136 guruş

Minha'l-mesârif:

Medrese-i mezkûrede olan talebeye verilen vazîfe: 120 guruş+: 55 guruş=175 guruş

Receb-i şerîfde bâ-şart-ı vâkıf helva mesârifi: 740 guruş

Minârede îkâd olunan revgan ve fanus ta'mîrleri: 33 guruş

Mescid-i şerîfin felkesine ve kademhâne ve oluğa: 184 guruş

Medrese-i mezbûrun fırınına ve alkonuna: 115 guruş

Câmi'-i şerîfin suyolları mesârifleri: 335 guruş

Câmi'-i şerîfin revgân-ı zeyt mesârifi: 475 guruş

Câmi'-i şerîfin pencerelerine ve kurşunların ta'mîrine: 1075 guruş

Kervansarayının ta'mîrlerine: 465 guruş

Hamamın düz taşlarına ve suyollarına mesârif: 690 guruş

Nâzıra verilen. 393 guruş 26 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 1999,5 guruş

Harc-ı muhâsebe: 499 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 7148,5 guruş

Mîzân:

Îrâd: 14136 guruş

Mesârifât: 7148,5 guruş

Fazla-i vakf: 6987,5 guruş

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da ... ve Kanâre Mescid-i şerîfi önünde ve mahkeme kurbünde İsmail Bey Kârbansarayı içinde dört adet çeşmelere cereyân mâin tarik(akarsu) ve uyûnuna mevkûfe mezra-i vakfindan almak üzere vazîfe-i muayyene ile tevliyet ciheti mutasarrıfları Seyyid Mehmed bin Mehmed ve Seyyid Ahmed'in işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin hesâbı rû'yet olunan muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 11 M sene 60

Mahsûl-i a'sâr-ı çiftliği

Kesl-i (?) karye-i mezbûre

Hınta kıyye 22, guruş 264

Şa'îr 39,5 kıyye, 355,5 guruş

Sir 2,5 kıyye, 15 guruş

Öşr-i bostan 60 guruş

Yekûn: 694,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 17 guruş 14 para

Kadın Sarayında Çayırda vukû' bulan mesârif: 163 guruş

Def'a Kadın Sarayında dere çağlanın mesârifi: 146 guruş

Derbend kayası altında Deli Hasan menziline gelince mesârif: 189,5 guruş

Yukarı soluk oluğu başında Savak Başına kadar: 124 guruş

Sipâhî harmanı üstünde müceddeden vaz olunan mesârif: 135,5 guruş

Harc-ı muhâsebe: 0

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 780 guruş 14 para

Mîzân:

Mesârifât: 780 guruş 24 para

Îrâdından mesârifât-ı tenzîl: 694 guruş 20 para

Deyn-i vakf-ı mezbûr: 96 guruş

(20a)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Hazret-i Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu kazâlarından Köni maa Taşköprü kazâsına tâbî' Onapa karyesinde vâki' Onapa Zâviyedârlık hissedârlığa evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mutasarrıf Ebubekir ve Ali ve diğer Ali ve diğer berât ile mutasarrıf Ali ve diğer berât ile mutasarrıf Feyzullah ve diğer berât ile mutasarrıf Salih ve Ali ve diğer berât ile mutasarrıf Ahmed bin Hüseyin Halîfelerin işbu bin iki yüz elli yedi ve sekiz ve dokuz senelerinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. 28 S sene 60

Mahsûl-i a'sâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh:

Hinta 90 kıyye, 585 guruş

Şa'îr 239 kıyye, 975,5 guruş

Sir 137,5 kıyye, 344 guruş

Mısır 36 kıyye, 207 guruş

Sene 57 Yekûn: 2111,5 guruş

Hinta 66 kıyye, 264 guruş

Şa'îr 168 kıyye, 504 guruş

Sir 115,5 kıyye, 230 guruş

Mısır 55 kıyye, 166,5 kıyye

Sene 58, Yekûn: 1164 guruş

Hinta 42,5 kıyye, 510 guruş

Şa'îr 72,5 kıyye, 652,5 guruş

Sir 67 kıyye, 402 guruş

Mısır 11 kıyye, 99 guruş

Rûsûmât-ı kendir 180 guruş

Sene 59: 1843,5 guruş + Sene 58: 1164 guruş + Sene 58: 2111,5 guruş = 5119,5 guruş

Karye-i İncesu(1) ve karye-i Toruş(2) ve karye-i Kuşşöğüsü ve Belhan?(3) ve karye-i Kızıoğlu(4) ve karye-i Burtuluoğlu(5) ma'lûmu'l-hudûd ve karye-i Kuyluş(6) ve karye-i Hasan Beşeoğlu(7) ve karye-i Kuzyaka (8)

Minha'l-mesârif şart-ı vâkıf âyende ve ravendeye it'âm-ı ta'âm edegeldikleri

Mesârifât-ı müteferrika: 128 guruş

Hinta 18 kıyye, 216 guruş

Şa'îr 20 kıyye, 180 guruş

Bulgur 18 kıyye, guruş: -

Pirinç 5 kıyye, 100 guruş

Lahm-ı ganem ve bakar: 192 kıyye

Toz biberl kıyye, 30 guruş

Mum 10 kıyye, 40 guruş

Pekmez 50 kıyye, 75 guruş

Revgân-ı sade 80 kıyye, 320 guruş

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 150,5 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 37 guruş

Ücret-i kitâbet-i me'mûr: 51 guruş

Kahve: 10 kıyye, 70 guruş

Mesârif bir seneden üç seneye zammolunmuşdur. Yekûn: 4575,5 guruş

Mîzân:

Îrâd: 5119,5 guruş

Mesârifât: 4575,5

Fazla-i vakf: 544 guruş

İmama meşrûta arâzîlerden mâ'adâ yedinde olan berâtta yevmî bir akçe zâviye tevliyetinde iki kile hinta ve iki kile şa'îr ve iki kile mısır imam olanlara verilmek şartında defter-i vakfa kayd olunmuşdur.

Tâbî'-i Kuzyaka nâhiyesi kazma adet : 3

Medîne-i Kastamonu'da Sultân Süleyman Evkâfının mâ-i lezîz dokuz nefer kazmaciyan karye-i Tabak ishak(?) arâzî zirâ'at eden bir kazmanın nısfına mutasarrıf El-Hac Hidayet Ağa ve nısfına mutasarrıf Karaimamoğlu Hüseyin Karaimamoğlu

kazması demekle ma'rûf iki kazmaya mutasarrıf El-Hac Hidayet Ağa iki kazmanın biri pederinden kalma Çadircıoğlu kazması demekle ma'rûf yerine Elikoğlu karyesi demekle ma'rûf işbu bin iki yüz elli dokuz senesine mahsûben rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 15 S sene 60

Hinta 8 kıyye 3 , 104 guruş

Şa'ır 8,5 kıyye, 76,5 guruş

Sir 13 kıyye, 78 guruş

Yekûn: 258,5 guruş

Minha'l-mesârif:

Nâzıra verilen: 6,5 guruş

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 51 guruş

Harc-ı muhâsebe: 12 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 79,5 guruş

Mîzân:

Îrâd: 258,5 guruş

Mesârifât: 79,5 guruş

Fazla-i vakf: 179 guruş

(20b)

Tâbî'-i Kozika nâhiyesi kazma adet 1

Medîne-i Kastamonu'da Deblice demekle ma'rûf Sultân Süleyman evkâfının mâ-i lezîz evkâfının kazmacıyan kimesnelerin karye-i kevrak(?)'da arâzîleri zirâ'at eden bir kazmalık dört sehem i'tibârıyla bir sehemi Deli Ömer oğlu Terzi İbrahim atîk berât ile mutasarrıf olan üç sehemi Müsli Ağa'nın işbu bin iki yüz elli dokuz senesine

mahsûben rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 15 S sene 60

Hınta 2 kıyye , 27 guruş

Şa'îr 2 kıyye, 18 guruş

Sir 4 kıyye, 24 guruş

Yekûn: 51 guruş

Minha'l-mesârifât:

Nâzıra verilen: 1 guruş 11 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 10 guruş

Harc-ı muhâsebe: 2 guruş

Ücret-i kitâbet: 3 guruş

Yekûn: 16 guruş

Mîzân:

Îrâd: 51 guruş

Mesârifât. 16 guruş

[azla-i vakf]: 35 guruş

Tâbî'-i Kozika nâhiyesi kazma adet : 4

Deblice Suyu demekle ma'rûf Sultân Süleyman evkâfının kazmaciyân Çatakviran nâm karyede dört adet kazma arâzî zirâ'at eden rub' hissesi Şekur oğlu Ali'de ve rub' hissesi Şekur oğlu Hasan ve rub' hissesi Deli Ömer oğlu Terzi İbrahim ve rub' hissesi Altıparmak oğlu Mehmed ve Hüseyin iştirâki Şekuroğlu kazması demekle ma'rûf ve üç hissesi Şekuroğlu Ali'de ve rub' hissesi Şekuroğlu Hasan'da Danacıoğlu kazma demekle ma'rûf Kureyşoğlu Ali'de dört hissesi ve bir hissesi Hasan'ın oğlu Ahmed'de bir kazma beş hisse i'tibârıyla Kureyşoğlu kazması demekle ma'rûf ve bir kazmanın nısfı Mahmûd oğlu Mustafa'da ve nısfı Hacı oğlu Mehmed'de

Mahmudoğlu kazması demekle ma'rûf işbu bin iki yüz elli dokuz senesine mahsûben rû'yet olunan muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 15 S sene 260

Hınta 10 kıyye, 120 guruş

Şa'îr 10 kıyye, 90 guruş

Sir 10 kıyye, 60 guruş

Yekûn: 270 guruş

Minha'l-mesârifât:

Nâzıra verilen: 6 guruş 30 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 54 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 13 guruş

Ücret-i kitâbet-i me'mûr: 10 guruş

Yekûn: 83 guruş 30 para

Mîzân:

Îrâd: 270 guruş

Mesârifât: 83 guruş 30 para

Fazla-i vakf: 186 guruş 10 para

(21a)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da vâki' İsfendiyâr Bey vakfından bâ-şer'î öşr mahsûl tevliyet cihetine mutasarrıf olan Mehmed Halîfe bin Hasan'ın işbu bin iki yüz elli dokuz hesâbı vakf-ı mezbûrun ehl-i mürtezikaları hâzirûn oldukları hâlde Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rû'yet olunan muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 27 M sene 260

Medîne-i Kastamonu'ya tâbî' Merkûze karyesinden Budaklar ve Kuzyaka nâhiyesinde Sergi Divanı'nda ve karye-i mezbûrda Bulacık ve musakkafâtından hamam-ı mezbûr hâsılâtlarının îrâdlarından

Mahsûl-i a'şâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh

Kesl-i(?) karye-i mezbûr

Hınta 156 kıyye, 1872 guruş

Şa'îr 106 kıyye, 954 guruş

Sir 181 kıyye, 1089 guruş

Îcârî hamam: 900,5 guruş

Yekûn: 4815 guruş

Minha'l-mesârifât:

Hamam-ı mezkûrun suyollarına ve külhânı ve kazgan ve kuyularına 422 guruş

Câmi'-i şerîfin suyollarına mesârifât: 192,5 guruş

Leyle-i Regâib'de fukarâya tabh olunan helva mesârifi: 192 guruş

Ramazân-ı Şerîf'de bayramında tabh olunan pilav mesârifi: 297,5 guruş

Îd-i adhâda fukarâ içün tabh olunan pilav: 253 guruş

Câmi'-i şerîfde ve minâresinde revgân-ı şem' ve revgân-ı zeyt bahâ: 241 guruş

Nâzıra verilen ücret: 120 guruş 15 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 617,5 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 154 guruş

Ücret-i kitâbet me'mûr: 10 guruş

Yekûn: 2499 guruş

Mîzân:

Îrâd: 4815

Mesârifât: 2499

Fazla-i vakf: 2316 guruş

Medîne-i Kastamonu'da Ahî Şorba Zâviyesi demekle ma'rûf zâviyenin vakf-ı ma'mûlün bAhâsında musarrah karye olmağla gallesi müteveffâ Ahî Şorba Kastamonu'da vâki' tekkesinde zâviye-i mezkûre vakfının zâviyedârlık ve tevliyet ve nezâret ve meşîhati olan kendi nefesine ba'dehû ebnâ-i ebnâ-i ebnâsına neslen ba'de neslen şart ta'yîn edüb ve evlâd-ı vâkıfın ve vâkıf-ı merhûmun ebnâ-i ebnâ-i ebnâsından ve el-yevm eslah ebnâsı olup ber-mûceb-i şart-ı vâkıf zâviye-i mezkûrun zâviyedarlık ve tevliyet ve nezârt ve meşîhati Es-Seyyid Ali Halife veled-i Ebubekir'in işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin ibtidâsında Şubat'ı gâyetine değin hâsılâtının ve masrafâtının hesâbı rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 21 M sene 260

Mahsûl-i a'şâr der-karye-i Kozika ve karye-i Kızılvicaran ve karye-i Akkaya nâhiyesinde Eğerci Divanı Çiftliği türkşe(?) ve Taşköprü kazâsına tâbî' (?)kavak kurbünde çiftlik-i Süpürgelik maa Büközü ve musakkafâtından medîne-i Kastamonu'da dekâkîn ve kervansarayı hâsılâtlarından mütevellî yedlerine ahz olageldiği

Hınta 34 kıyye, 3,5; 447 guruş

Şa'îr 14,5 kıyye, 127,5 guruş

Sîr 49 kıyye, 2; 294 guruş

Rüsûmât-ı kendir 200 guruş

Rüsûmât-ı bostan 55 guruş

Penbe kapabı îcârı: 10 guruş

Dekâkinler îcârı: 15 guruş

Yekûn: 1148,5 guruş

Minha'l-mesârifât:

Nâzırına: 28 guruş 28 para

Hınta 32 kıyye,

Şa'ır 10 kıyye

sir 22 kıyye,

[yekûn] 65 kıyye: 613 guruş

Revgân-ı sade 18 kıyye,

Dolma 8 kıyye

Revgân-ı şem'a 19 kıyye

Pirinç 36 kıyye

Tuz 48 kıyye, soğan 60 kıyye

[yekun]: 189 kıyye: 290,5 guruş

Biber 5 guruş,

Hatab 150 guruş,

Kömür 130 guruş,

Kalay üstâdiyesiyle 30 guruş

Mîzân:

Mesârifât: 1246,5 guruş

Îrâd-ı Mesârifâtıdan tenzîl: 1148,5 guruş

Deyn-i vakf doksan yedi guruşdur: 97 guruş

(21b)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da Kırkçeşme mahallesinde vâki' câmi'-i şerîfde bâ-berât-ı şerîf-i 'âlîşân imam olan tarîk-i Nakşibend meşâyihlerinden Haddâdîzâde eş-Şeyh El-Hac Ahmed

Efendi'nin imâmete meşrûr olarak Daday kazâsia muzâf Boyalılar karyesinde vâki' arâziden hâsıl olan a'şârın işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 30 M sene 260

Hınta 44 kıyye 176 guruş

Şa'ır 60 kıyye 180 guruş

Sir 13 kıyye 26 guruş

Yekûn: 382 guruş

Minha'l-mesârifât

Câmi'-i şerîfde bir senede îkâd olan şem'-i revgan: 214 guruş

Ramazân-ı şerîfde ve leyle-i sâ'irede îkâd olan revgân-ı zeyt: 108 guruş

Kiremid aktarmasına ve üstâdiyesine: 60,5 ş

Müezzin mesârifât-ı ücret: 5 guruş

Nâzıra verilen: 9 guruş 22 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 000

Harc-ı muhâsebe: 000

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 452 guruş

Mîzân:

Îrâd: 382 guruş

Mesârifât-ı menzil: 452 guruş

Deyn-i vakf: 70 guruş

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da Şerefüddin karyesinde vâki' Beyce Bey câmi'-i şerîfi vakfının vazîfe-i mu'ayyene ile tevliyet cihetine mutasarrıf olan evlâd-ı vâkıfdan Es-Seyyid İbrahim ve

Es-Seyyid Mehmed Emin Halifelerin ve diğ er berât ile câmi‘-i mezkûrun vakfından almak üzere vazîfe-i mu‘ayyene ile imâmet ve vazîfe-i mu‘ayyene ile hitâbet cihetlerine mutasarrıf olan Es-Seyyid  brahim ve Es-Seyyid Mehmed Emin Halîfelerin işbu bin iki yüz elli dokuz senelerinin Mart’ı ibtidâsından  ubat’ı gâyetine değ n r ‘yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i  t  zikrolunur. F  (boş) sene (boş)

Mahsûl-i a‘  r-ı vakf-ı mûmâ-ileyh

Hinta 19 kıyye, 228 guruş

 a’ r 23,5 kıyye, 211,5 guruş

Sir 65 kıyye, 390

Sene 58: Yekûn: 829,5 guruş

Hinta 22,5 kıyye, 270 guruş

 a’ r 26 kıyye, 234 guruş

Sir 67 kıyye, 402 guruş

Sene 59, Yekûn: 906 guruş

Minha’l-mesârifât

Nâzıra verilen: 43,5 guruş

Câmi‘-i  er fde revgân-ı  em‘: 115 guruş

Müceddeden mekteb in  sına: 291,5 guruş

Tertîb-i ma‘   -ı hazîne: 254 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazine: 63 guruş

 cret-i kitâbet-i me’m r: 10 guruş

Yekûn: 777 guruş

Mîzân:

 r d: 1735,5 guruş

Mesârifât: 777 guruş

Fazla-i vakf: 958 guruş

(22a)

Kastamonu'da vâki ashâb-ı hayrâtdan Hacı Mustafa Hani vakfının yevmî dört akçe vazîfe ile ber-vech-i meşrût tevliyet eslah erşed evlâd-ı vâkıfından Hâfız Hüseyin bin Mehmed ve Es-Seyyid İsmail bin Mehmed üzerlerinde iken mezbûr Es-Seyyid İsmail bilâ veled fevt olup yeri hâlî olmağla erşed olan vâkıfdab karındaşı Es-Seyyid Abdülhamid Halîfe her vecihle lâyük ve mahal müstahak olup nisf-ı tevliyet mutasarrıf olup ve nisf-ı tevliyet mutasarrıf olan diğer berât ile Hüseyin bin Hasan'ın işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin îrâd ve masrûfâtlarının hesâbı rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. 25 M sene 260

Vakf-ı mezbûrun hanı ihrâk yerine on adet dekâkin îrâdlarından hâsıl olan mebâliğ mikdârı: 831 guruş

Minha'l-mesârifât:

Tevliyet akçe dört: 12 guruş

On adet cevri(?) üçer akçeden otuz akçe: 150 guruş

Nezârete dört akçe: 12 guruş

Han-ı mezkûr bâ-ma'rifet-isiz küsur(?) olunur mesârifât: 910 guruş

Mesârifât-i müteferrika: 62 guruş 13 para

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Harc-ı muhâsebe: 0

Mîzân:

Mesârifât: 1141 guruş 22 para

Îrâd-ı menzil: 831 guruş

Deyn-i vakf îrâddan tenzîl: 310 guruş 22 para

Kastamonu'da Kanara Mahallesinde vâki' ashâb-ı hayrâtdan El-Hac İsmail bin El-Hac Mustafa Hanı vakfının yevmî iki akçe vazîfe ile mutasarrıf hisse-i tevliyeti evlâd-ı vâkıfdan Seyyid Abdülhamid ve karındaşı İsmail bilâ-veled fevt karındaşı ve müştereki erbâb-ı istihkâkdan Abdülhamid mutasarrıf ve diğer atık berât ile yevmî iki akçe tevliyet cihetine mutasarrıf olan Hüseyin bin Hasan'ın işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 25 M sene 260

Vakf-ı mezkûrun musakkafâtından han derûnunda elli altı adet dekâkin icârlarından hâsıl olan mebâliğ: 1285 guruş

Minha'l-mesârifât

Tevliyet akçe dört: 12 guruş

On adet cevri(?) vazîfesine: 150 guruş

Dört akçe ser mahfil: 12 guruş

Han-ı mezbûrun odacısına verilen: 60 guruş

Suyolcusuna verilen: 18 guruş, mesârif: 30 guruş

Han-ı mezkûrun nerdübanlarının ta'mîrlerine: 200 guruş

Nâzırına: 64 guruş 10 para

Harc-ı muhâsebe: 32 guruş 5 para

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 716 guruş

Mîzân:

Îrâd: 1275 guruş

Mesârifât: 716 guruş

Fazla-i vakf: 569 guruş

(22b)

Medîne-i Kastamonu'da Fenare Mahallesinde vâki' sâhibü'l-hayrat müteveffâ El-Hac Ahmed Ağa ibn-i El-Hac İlyas eczâ-i şerîfe tilâveti için vakfeyletiği hanın yevmî bir akçe vazîfe ile tevliyeti eslah ve erşed olandan Abdülhamid mutasarrıf olub tevliyet-i mezkûrun işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin îrâd ve mesârifâtlarının hesâb-ı rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 25 M sene 60

Vakf-ı mezkûrun musakkafâtından han-ı mezkûrun îrâdından hâsıl olan mebâlig: 410 guruş

Minha'l-mesârifât:

Tevliyet: 3 guruş

Mescid-i şerîf: 60 guruş

Taş merdiven: 100 guruş

Nâzıra verilen: 20,5 guruş

Harc-ı muhâsebe: 10 guruş 10 para

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 203 guruş 30 para

Mîzân:

Îrâd: 410 guruş

Mesârifât: 203 guruş 30 payılan

Fazla-i vakf: 206 guruş 10 para

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da vâki' Kebkebir câmi'-i şerîf vakfından almak üzere yevmî bir akçe vazîfe ile hitâbet cihetine ve diğer berât ile yevmî bir akçe vazîfe ile tevliyet ve yevmî dört akçe ile imâmet cem'an altı akçe ile mutasarrıf olan cedîd berât ile hâfız Mehmed Halîfe'nin işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. fî (boş) sene (boş)

Mahsûl-i a‘şâr-ı kary-i Kuzyaka nâhiyesinde Üyük karyesi

Hınta 2 kıyye, 24 guruş

Şa’ır 2 kıyye, 18 guruş

Sir 4 kıyye, 18 guruş

Yekûn: 60 guruş

Minha’l-mesârifât:

Nâzırına: 1,5 guruş

Harc-ı muhâsebe: 3 guruş

Ücret-i kitâbet: 3 guruş

Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne: 12 guruş

Yekûn: 19,5 guruş

Mîzân:

Îrâd: 60 guruş

Mesârifât: 19,5 guruş

Fazla-i vakf: 52,5 guruş

(23a)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu’da vâki‘ Sadiler Mahallesi mescid vakfından almak üzere yevmî nim akçe vazîfe ile nısf hisse-i imâmet ciheti mutasarrıfı Numan bin Mustafa diğer berât ile mutasarrıf hisse-i imâmet ciheti mutasarrıfı Mehmed Halîfe’nin işbu bin iki yüz elli dokuz senesinin Mart’ı ibtidâsından Şubat’ı gâyetine değin rû’yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. fî 29 M sene 60

Mahsûl-i a‘şâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh:

Hınta 3 kıyye, 36 guruş

Şa'îr 5 kıyye, 45 guruş

Sir 8 kıyye, 48 guruş

Yekûn: 129 guruş

Minha'l-mesârifât:

Nâzırına: 3 guruş 9 para

Kiremid akdarmasına: 32 guruş

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 5 guruş

Harc-ı muhâsebe: 1 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 469 guruş

Mîzân:

Îrâd: 129 guruş

Mesârif: 36 guruş 9 para

Fazla-i vakf: 50 guruş 31 para

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da vâki' Beyçelebi mescidi Keşik Mescidi nâmıyla vazîfe-i mu'ayyene ile defter-i âmirede imam olanlara meşrût-ı vakf olduğu mukayyed olan tevliyet ciheti El-Hac Numan bin Hâfız Mehmed'in işbu bin iki yüz elli sekiz ve dokuz senelerinin Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin makbûzât ve masrûfâtının rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 25 M sene 260

Mahsûl-i a'sâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh

Hinta 6,5 kıyye, 78 guruş

Şa'îr 8 kıyye, 72 guruş

Sir 9 kıyye, 57 guruş

Yekûn: 207 guruş

Minha'l-mesârifât:

Mesârifât-ı müteferrika: 5 guruş 7 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 42 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazine: 10 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 62 guruş 7 para

Mîzân:

Îrâd: 207 guruş

Mesârifât: 63 guruş 7 para

Fazla-i vakf: 144 guruş 33 para

(23b)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da nevâhîsinde Kozika nâhiyesinde ve KaraKan Oğlancık Sitti nâm vakıf mezranın mezraadârlıktan üç hissesiyle rub' hissesinin dahî nısfı evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mûmâ-ileyh Numan ile El-Hac Hâfız Mehmed Halîfe'nin işbu bin iki yüz elli sekiz ve dokuz senelerinin masrûfâtının ve makbûzâtının ehl-i hâzirûn oldukları hâlde sene-i mezbûrların Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 29 M sene 60

Mahsûl-i a'şâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh

Hınta 3,5 kıyye, sene 42

Şa'îr 3 kıyye 3 ..., 33 guruş 30 para

(boş) 5 kıyye, 3,5 ..., 35 guruş 10 para

Yekûn: 111 guruş

Minha'l-mesârifât:

Mesârifât-ı müteferrika: 2 guruş 31 para

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 22,5 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazine: 5 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 36 guruş 31 para

Mîzân:

Îrâd: 111 guruş

Mesârifât: 36 guruş 31 para

Fazla-i vakf: 74 guruş 9 para

Haremeyn-i Muhteremeyn'e tâbî' meşrût evkâfdan Boyabad kazâsı muzâfâtından Gökçeâğaç nâhiyesinde vâki' Çakırçay karyesinde İnaltı nâm mahalde vâki' Civan Şehzâde evkâfından olarak mescid-i şerîfde mahal-i mezbûrede arâzî-i meşrutasıyla imam-ı müceddeded imamına meşrûta müşârun-ileyh evkâf-ı şerîfesi mahsûlünden almak üzere yevmî iki akçe vazîfe ile arâzî-i vakf-ı şerîfin tevliyetine mutasarrıf Mustafa bin Mehmed'in elli dokuz senesinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 3 Ra sene 60

Mahsûl-i a'şâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh

Hınta 5,5 kıyye, 66 guruş

Şa'îr 10 kıyye, 90 guruş

Sir 31,5 kıyye, 99 guruş

Yekûn: 255 guruş

Minha'l-mesârifât

Mesârifât-ı müteferrika: 6,5 guruş

Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne: 48,5 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 12 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 72 guruş

Mîzân:

Îrâd: 255 guruş

Mesârifât: 72 guruş

Fazla-i vakf: 183 guruş

(24a)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu’da tarîk-i ...-i kâdiriye ve halîfe-i hazret-i Pîr’den Kutbu’l-Ârifin eş-Şeyh Abdulfettah Efendi kuddise sirruh hazretlerinin defn-i hâk oldukları Ali bin Süleyman bin Ali bin nâm sâhibü’l-hayrın binâ eylediği Yılanlı dergâhı demekle meşhûr dergâh-ı feyz-iktinâh derûnunda kâ’in câmi‘-i şerîfesiyl ve îrâd-ı muayyene ile vakfından bî-behre(nasipsiz) olup çend(hangi, birkaç) sene mukaddem bi-kazâallâhu te‘âlâ cümlesi ihrâk(yakma) oldukda lede’t-tahkîk(araştırma) ashâb-ı hayrâtdan cennet-mekân hâlid âşiyân Hüdâvendigâr-ı sâbık hazretlerinin emir ve irâde-i seniyyeleri ile binâ ve inşâ ve derûnuna i’tâ buyrulan tuğrâ-yı ve garrâ-yı cihâniyâ ile terbiye ve ihyâ buyrulduktan sonra câmi‘ ve türbe azîz-i mûmâ-ileyh ve minâresinin kâffe-i hidemâtını ve ikâd-ı kanâdilini ve dergâh-ı mezkûr fukarâsının taâmiyesini irada ve vakfının i‘mârı için sene be-sene hesâbını rû’yet ve defter-i muhâsebesini Ba tanzîm sûret olmak için Der-‘Aliyyeye irsâle mübâderet olunmak şartıyla Kastamonu kâ’imakâmlığı emvâlinden mâhiye tahsîs olunan yüz elli guruş şeyhi zehâdetlü Es-Seyyid Hâfız Ahmed Said Efendi dergâh ve câmi‘-i mezkûrun fukarâ ve cemâ‘ati hâzirûn oldukları hâlde elli sekiz ve dokuz senesi Mart’ı ibtidâsından Şubat’ı gâyetine değin bir sene-i kâmilede dergâh ve câmi‘-i şerîf ve türbe-i şerîf-i mezkûrenin vukû‘

bulan îrâd ve mesârifâtının muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur.
Fî 15 Z sene 59

Kâ'imakâm-ı mezkûreden mâhiye yüz ellişer guruşdan bir senede: 1800 guruş

Dergâh-ı mezkûra mevkûf etrâf-ı erbaasında(4) binâsı ashâblarının mülkü ve arsaları dergâh-ı mezkûrun mukâta'alı vakfı olup lâkin cânib-i vakf-ı mezbûre mukâta'aları verilegeldiği menâzil... 14 adet .

Minha'l-mesârifât:

Şeyh-i mûmâ-ileyhin sinîn-i mâziyede ma'rifet-i şer'le rû'yet olunup manzûrumuz olan defâtir-i muhâsebe nâtık olduğu üzere cânib-i vakıfdan şeyh-i mûmâ-ileyh alacağı: 3576 guruşşeyhi mûmaleyh bir önceki senesinde masrafları

Dergâh-ı mezkûrun leyâlî-i mübârekde ve îdeynde ber-mu'tâd-ı(alışılmışolan) kadîm fukarâsı ta'âmiyesi ve câmi'-i şerîfde îkâd olunan revgân-ı şem' ve minârede ve şadırbanında revgân-ı zeyt ve bezir bahâ: 1790 guruş 10 para

Şadırvanın suyu mesârifâtı: 17 guruş

Câmi'-i şerîfin kiremid aktarmasına ve kiremid noksan ve üstâdiyesine: 104 guruş

Kanâdil ve şamandırasına verilen: 10 guruş

Mîzân:

Mesârifât: 5410 guruş

Îrâd-ı tenzîl: 1800 guruş 26 para

Deyn-i vakf îrâdı kalîl ve mesârifât-ı kesîr olduğu: 3610 guruş

Vakf-ı mezbûrun elli dokuz senesinin muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur.

Vakf-ı mezbûrun saraydan kâ'imakâmlarıdır bâ-berât-ı 'âlîşân alınan mâhiye yüz ellişer guruşdan bir sene tamâmına değin: 1800 guruş

Minha'l-mesârifât:

Vakf-ı mezbûrun sinîn-i mâziyede bâkî kalan deyn-i vakf: 3610 guruş

Dergâh-ı mezkûrun leyâlî-i mübârekde ve İyîdinde de ber-mu'tâd-ı kadîm fukarâya ta'âmiyesine mesârifi: 1100 guruş

Câmi'-i şerîfde ve minârede ve helâda ve şadırvanında îkâd olunan revgân-ı zeyt ve bezîr bahâ: 490 guruş

Yekûn:

Mesârîfât: 5201

Îrâd-ı tenzîl: 1800

= 3401 guruş

(24b)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da İbni Neccar Mahallesinde vâki' türbe-i şerîf vakfından almak üzere vazîfe-i muayyene ile imâmet cihetine bâ-berât-ı âlî mutasarrıf olan Mustafa bin İbrahim nâm kimesnenin işbu bin iki yüz elli sekiz ve dokuz senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin sene-i mezbûra mahsûben vakf-ı mezbûrun hâsılâtından makbûzât ve masrûfâtının hesâbı erbâb-ı vukûf hâzirûn oldukları hâlde rü'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 25 M sene 59

Vakf-ı mezbûrun musakkafâtından Kastamonu'da vâki' Terziler sûkunda dört adet dekâkin îcârı: 110 guruş

Minha'l-mesârîfât:

Sene-i mezbûrede mescid-i şerîfin şem'-i revgan bahâ ber-mûceb-i şart-ı vâkîf: 12 guruş

Mescid-i şerîfin ta'mîr ve termîmine erbâb-ı vukûfdan bi'l-ihbâr mesârîf: 60 guruş

Ma'âş-ı muharrer: 7,5 guruş

Harc-ı muhâsebe: 12 guruş 16 para

Ücret-i kitâbet-i me'mûr: 5 guruş

Yekûn: 76 guruş 16 para

Yekûn: 23 guruş 4 para

Bâlâda murakkam hâsılâtdan ber-vech-i muharrer mesârifât-ı vâkı'a bi'l-ifrâz sahh-ı bâkî yirmi üç buçuk guruş dört para fazla-i vakf demek olduğundan imam-ı merkûm yedide olan berâtı mücebince fazla-i vakf-ı mezkûru te'âmül-i kadîmi vechile sarf edegeldiği erbâb-ı vukûfdan lede't-tahkîk işbu mahalle şerh verildi.

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı hazret-i mülûkâneye mülhak Kastamonu'da Küre en-Nühas kazâsına tâbî' Akdoğan nâm karyede mütevellî İsa mezrası vakfının yevmî bir akçe vazîfe ile evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mezraadârlık cihetine mutasarrıf olanlar Es-Seyyid Ali ve Es-Seyyid Mustafa ve Es-Seyyid Mehmed Halîfelerin elli sekiz ve dokuz senelerinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 17 Z sene 59

Mahsûl-i a'şâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh

Hinta 2 kıyye, 24 guruş

Şa'îr 5,5 kıyye, 49,5 kıyye

Sir 5 kıyye, 30 guruş

Hinta 3 kıyye, 36 guruş

Şa'îr 6 kıyye, 54 guruş

Sir 7 kıyye, 42 guruş

Yekûn: 235,5 guruş

Minha'l-mesârifât:

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 47 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 11,5 guruş

Ücret-i kitâbet-i me'mûr: 10 guruş

Mesârifât-ı müteferrika: 5 guruş 35 para

Yekûn: 74 guruş 15 para

Mîzân:

Îrâd: 235,5 guruş

Mesârifât: 84 guruş 15 para

Fazla-i vakf: 161 guruş 5 para

25a

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı hazret-i Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da vâki' Hamza Ağa Mescidi evkâfının bâ-berât-ı 'âlîşân mütevellîleri Es-Seyyid Mehmed Nuri bin Hasan ve Es-Seyyid Mehmed bin Mustafa iki yüz elli sekiz senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin vakf-ı mezbûr hâsılâtından mütevelliyân-ı merkûmânların bi't-tevliyet me'hûzât ve masrûfâtlarının hesâbı ashâb-ı vakf hâzirûn oldukları hâlde rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî (boş) sene (boş)

Mahsûl-i a'sâr:

Hınta: 30 kıyye, 160 guruş

Şa'îr 67 kıyye, 22,5 guruş

Sir 20 kıyye, 40 guruş

Yekûn: 402,5 guruş

Minha'l-mesârifât:

Câmi'-i şerîfin berât mumlarına: 75 guruş

Câmi'-i şerîfin minâresine ta'mîrlerine verilen: 100 guruş

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 46 guruş

Harc-ı muhâsebe: 11,5 guruş

Ücret-i kitâbet: 5 guruş

Yekûn: 232,5 guruş

Mîzân:

Îrâd: 402,5

Mesârifât: 232,5

Fazla-i vakf: 170 guruş

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu'da vâki' Hamza Ağa Mescid-i şerîfi evkâfının mütevellîleri Es-Seyyid Mehmed Nuri ibn-i Hasan ve Es-Seyyid Mehmed bin Mustafa iki yüz elli dokuz senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin mütevelliyân-ı merkûmân makbûzât ve masrûfâtlarının rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî (boş) sene (boş)

Mahsûl-i a'şâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh:

Hinta 15 kıyye, 180 guruş

Şa'îr 20 kıyye, 180 guruş

Sir 7 kıyye, 42 guruş

Yekûn: 402 guruş

Minha'l-mesârifât:

Nâzıra verilen: 10 guruş

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 81 guruş

Harc-ı muhâsebe: 20 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 121 guruş

Mîzân:

Îrâd: 402

Mesârifât: 121

Fazla-i vakf: 281 guruş

Senelere bak değiştir.

(25b)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu kazâlarından Mergüze kazâsına tâbî‘ Halfet dîvânında vâki‘ Şeyh Muslihiddin çiftliği zâviye vakfının ber-vech-i meşrût hisse-i zâviyedârlığına mutasarrıf Ali Halîfenin işbu bin iki yüz elli sekiz ve dokuz senelerinin rü’yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî (boş) sene 59

Mahsûl-i a‘şâr-ı vakf-ı çiftlik-i mezkûr:

Hinta 1,5 kıyye, (boş) guruş

Şa’îr 1 kıyye, (boş) guruş

Hinta 5 ..., (boş) guruş

Şa’îr 3 kıyye, (boş) guruş

Sir 3 kıyye, 18 guruş

Yekûn: 99 guruş

Minha’l-mesârifât:

Vakf-ı şerîfin türbe ta‘mîrine: 40 guruş

Türbe-i mezbûreye revgân-ı şem‘ bahâ: 5 guruş

Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne: 12 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 3 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 70 guruş

Mîzân:

Îrâd: 99 guruş

Mesârifât: 70 guruş

Fazla-i vakf: 29 guruş

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı hazret-i mülûkâneye mülhak evkâfdan Boyabad kazâsına tâbî‘ Bülenözü BELENÖZÜ nâm karyede Salih Fakih zâviyesinin yevmî bir akçe vazîfe semenine mutasarrıf ?... El-Hac Hüseyin bin Hasan ve diğer berât ile mutasarrıfları Seyyid Mehmed Emin ve Seyyid Hasan ve Seyyid Süleyman Halîfe yevmî bir akçe ile rub‘ hissesine mutasarrıflar yevmî bir akçe ile rub‘ hissesinin nısfına mutasarrıflar Mehmed Emin Dede veled-i Hasan Dede diğer berât ile mutasarrıfların işbu bin iki yüz elli sekiz ve dokuz senelerinin rü’yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 27 Z sene 59

Karye-i Koyluş ve karye-i Gökçeâğaç karyelerinden Akçasu ve karye-i Sirge-süpürge karyesine tâbî‘ Akbörk karye-i Bağrıaçık karyelerinden ta‘şîr olunan

Mahsûl-i a‘şâr:

Hınta 2 kıyye, 24 guruş

Şa’îr 14 kıyye, 126 guruş

Sir 3 kıyye, 18 guruş

Hınta 2 kıyye, 24 guruş

Şa’îr 13 kıyye, 126 guruş

Sir 3 kıyye, 19 guruş

Yekûn: 337 guruş

Minha’l-mesârifât:

Mesârifât-ı müteferrika: 8 guruş 17 para

Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne: 68 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 17 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 103 guruş 17 para

Mîzân:

Îrâd: 337 guruş

Mesârifât: 103 guruş 17 para

Fazla-i vakf: 233 guruş 23 para

(26a)

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan Boyabad kazâsı muzâfâtından Gökçeâğaç nâhiyesine tâbî‘ Cimdâr Dîvânında câmi‘-i şerîf vakfindan almak üzere yevmî bir akçe vazîfe ile imâmet ve hitâbet cihetlerine mutasarrıf Mehmed bin Hasan’ın işbu bin iki yüz elli sekiz ve dokuz senelerinin muhâsebe rû’yet olunan muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 27 Z sene 59

Mahsûl-i a‘şâr-ı vakf-ı mûmâ-ileyh:

Hınta: 1,5 kile, 18 guruş

Şa’îr 2,5 kile, 22 guruş

Sir 1,5 kile, guruş 9

Hınta 1 kile, 12 guruş

Şa’îr 2,5 kile, 22,5 guruş

Sir 1,5 kile, 9 guruş

Yekûn: 93 guruş

Minha’l-mesârifât:

Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne: 19,5 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 4,5 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 34 guruş

Mîzân:

Îrâd: 93 guruş

Mesârifât: 34 guruş

Fazla-i vakf: 59 guruş

Tâbî'-i Kozika nâhiyesi kazma adet : 1

Medîne-i Kastamonu'da Deblice Suyu demekle ma'rûf Sultân Süleyman evkâfının suyolları dokuz nefer kazmaciyân tâ'ifelerinden karye-i Kuzyaka Dîvânında karye-i Kuzyaka karyesinde bir kazmaya mutasarrıf olanlar Mustafa ve Satılmış ve diğer Mustafa nısfına ve diğer bir kazmanın nısfına mutasarrıf olanlar Dururoğlu Ahmed ve A'yânoğlu Hasan ve Mehmed ve Verşanoğlu Osman ve A'yânoğlu Hüseyin bir kazmaya mutasarrıf beş nefer kimesnelerin işbu bin iki yüz elli sekiz ve dokuz senelerinin rû'yet olunan muhâsebe defterleridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 7 Ra sene 60

Hinta 1 kıyye, 1 ..., 15 guruş

Şa'îr (sene 58)1 kıyye – (sene 59) 2 kıyye, 27 guruş

Sir (sene 58) 1 kıyye - (sene 59) 1 kıyye, 12 guruş

Mustafa ve Satılmış ve diğer Mustafa'nın nısfı

Yekûn: 54 guruş

Minha'l-mesârifât:

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 12 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 3 guruş

Ücret-i kitâbet: 0

Yekûn: 15 guruş

Mîzân:

Îrâd: 54 guruş

Mesârifât: 15 guruş

(Fazla-i vakf): 39 guruş

Hınta 1 kile 1 ..., 16 guruş

Şa'ır 0

Sir 1 kile ve 1,5 kile, 15 guruş

Ahmed Hasan ve Mehmed Osman Hüseyin beş nefer kimesnelerin.

Yekûn: 31,5 guruş

Minha'l-mesârifât:

Tertîb-i ma'âş-ı hazîne: 6,5 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 1,5 guruş

Yekûn: 8 guruş

Mîzân:

Îrâd: 31,5 guruş

Mesârifât: 8 guruş

Fazla-i vakf: 23,5 guruş

26b

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak evkâfdan medîne-i Kastamonu kazâlarından Küre-i Hadîd kazâsında vâki' ashâb-ı hayrâtdan İsmail nâm sâhibü'l-hayrın binâ eylediği câmi'-i şerîf vakfının tevliyet cihetine bâ-berât-ı âlişân mutasarrıf olanlar Mehmed Emin ve İbrahim ve Osman ibnu Hâfız Osman'ın elli dokuz senesine mahsûben bir sene müddetde ehl-i mürtezika hâzirûn oldukları rû'yet olunan muhâsebe defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî Ra sene 60

Mahsûl-i a‘şâr-ı vakf-ı der-karye-i Tokatlı ve Gülükler

Hinta fi 3, 9 kıyye, 36 guruş

Şa’îr fi 2 34 kıyye, 68 guruş

Sir fi 1,5 38,5 kıyye, 57 guruş 30 para

Yekûn: 163 guruş 30 para

Hinta 14,5 kıyye, 58 guruş

Şa’îr 35 kıyye, 106 guruş

Sir 49 kıyye, 73,5 guruş

Yekûn: 237,5 guruş

Hinta 7 kıyye, 28 guruş

Şa’îr 20,5 kıyye, 41 guruş

Sir 19 kıyye, 28,5 guruş

Yekûn: 97,5 guruş

Eflani kazâsında vâki‘ parekend bi’r-rızâ ahz olunan: 502 guruş

Minha’l-mesârifât:

Câmi‘-i şerîf ta‘mîrine harc olan tahtanın: 100 guruş

Tertîb-i ma‘âş-ı hazîne: 120 guruş

Harc-ı muhâsebe-i hazîne: 30 guruş

Mesârif-i müteferrika: 17,5 guruş

Ücret-i kitâbet: 10 guruş

Yekûn: 278 guruş

Mîzân:

Îrâd: 703 guruş 30 para

Mesârifât: 278 guruş

Fazla-i vakf: 425 guruş 30 para

(27a)

Bâ'is-i tezkere-i hurûf oldur ki

Bâ-berât-ı şerîf-i 'âlîşân mutasarrıf olduğumuz İsmail rahmetullâhi aleyh hazretlerinin evkâf hudûdu dâhilinde Medîne-i Kastamonu civârında Aşağı İmâret ta'bîr olunur mahalde kışla-yı hümâyûn ittisâlinde vâki' çiftliğe mutasarrıf olan Devrekânî kazâsından Küreemînizâde sa'âdetlü Mehmed'in zevcesi Melek Şerîfe Hatun ile ale'l-iştirâk mutasarrıf oldukları bir bâb eşcâr-ı müsmireli bağçesinin bir taraf şehir içinde cereyân eden nehre muttasıl ve bir taraf Müezzinoğlu bağçesi tarafeyn kışla-yı hümâyûna muttasıl bağçe-i mezkûrun derûnunda üç göz esbâb olmak üzere tahmînen sekiz kile tohum istîâb eder bağçe ve üç göz âsiyâbını ve yine ma'lûmetü'l-hudûd arâzîlerinin bir taraf kuru çay ve bir taraftan Börkkayrı bir taraftan Baltopraklığı ve bir taraftan Gülabe deresi ve bir taraftan Nuhoğlu tarlası diğer bir taraftan Akmustafaoğlu tarlası ve bir taraf şehir içinden cereyân eden nehre muttasıl on iki kıt'a arâzî tarlaları tahmînen yetmin kile tohum hinta isti'âb eder olmağşa işbu hudûd ile mümtâz olan arâzîleri ile yine eşcâr-ı müsmireli bağçe ve üç âsiyâbını Medîne-i Kastamonu Sarıoğlu Seyyid El-Hac Halil nâm kimesneye on yedi bin beş yüz guruş mukâbilinde ferâğ ve tefevvüz edüp merkûm vech-i muharrer üzere ferâğ-ı mezbûru ba'de'l-kabûl tarafımızdan ezîn istid'â tezkire taleb etmeğîn bizler dahî Tanzîmât-ı Hayrîye mücebince me'mûru ma'rifetiyle resm-i âidin alup sâlifü'z-zikr çiftlik-i mezkûru merkûm Hacı Halil zabt-ı tasarrufu için yedine izin tezkeresi i'tâ olundu. Mâdem ki sâl be-sâl a'sâr-ı şer'îye ve rûsûmât-ı sairesin cânib-i vakfa edâ eyledikde bir kimesne tarafından mâni' ve müdâhale olunmaya. Fî 15 M sene 60

Füruht olunan arâzî bahâ: 17500 guruş

525-262,5 (ber-vech-i lâyiha mütevellî câbî kâtibe verilen)= 262,5 guruş

Bende ... Es-Seyyid Hüseyin der-medîne-i Kastamonu

Bende ... Es-Seyyid Hasan der-medîne-i Kastamonu

Bâ'is-i tahvîl-i hurûf oldur ki

Ferağ kaydı

Kuzyakaya bayında salmanoğlu halime vakfa ait sonuç kısmında değerlendir. Atabeye ait arazinin tasarrufu değiştiriliyor 600 kuruş değerinden bunu da sonuç kısmında değerlidir.

İşbu bin iki yüz altmış senesinde merhûm Atabey Gâzî evkâfı kurâlarına Kozika nâhiyesinde Bayındır Dîvânında sekinelerinde Akçaköy nâm karyede vâki' arâzî tasarruf eden Salman oğlu kerîmesi Halîme Hatun taht-ı tasarrufunda olan bir kıt'a tarla Aşlak Deli demekle ma'rûf tahmînen dört kile tohum istiâb eden tarlanın bir taraf Masturoğlu tarlası ve bir taraf Leylanoğlu ve bir taraf çayır bu hudûd ile mahdûd mümtâz olan tarlayı yine karye-i mezbûrda Çolakoğlu kerîmesi Halîme'ye eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmiresiyle altı yüz guruş mukâbilinde fâriğ olup mezbûre dahî ferâğ ba'de'l-kabûl semeni olan altı yüz guruş tamâmen teslîm ve bizlerden mütevellîsi olduğumuz hasebiyle izn-i istid'â etmekle bizler dahî mu'accelât nâzırı ma'rifetiyle Tanzîmât-ı Hayrîyeye tatbîkan merkûmenin zabta tasarrufu için yedine işbu tezkire i'tâ olundu. Tarafımızdan ve taraf-ı âherden kimesne mâni' olmaya. Fî 3 S sene 60

Füruht olunan arâzî bahâ: 600 guruş

Harc-ı tezkere: 18 guruş - mütevellî câbî kâtibie verilen 9 guruş= 9 guruş

Bâ'is-i tahrîr-i tezkere oldur ki

Ferağ kaydı oalrak değeriindedir.

Bâ-berât-ı 'âlîşân mutasarrıf olduğumuz Cennetmekânî Âhi Şorba Eş-Şeyh hazretlerinin evkâfindan Medîne-i Kastamonu'da vâki' penbe kapanı önünde bir adet dükkân bin iki yüz altmış târîhinde Râgî Pir Civan oğlu Hüseyin Ağa'nın sâlik olduğu yarım gümrüğünün dükkânın taraf-ı civârı Eflaklıoğlu dükkânı ve bir taraf Kubbe Şa'banolu Hacı Hasan dükkânı ve tarafeyn tarîk-i âm beyne'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd olan dükkânın cümle muvâcehesinde hüsn-i rızâsıyla Pir Civanzâde Ahmed Ağa'ya bin guruş mukâbilinde bey' edüb ol dahî bey'-i sahîh kabûl edüb semeni olan bin guruşu edâ ve teslîm olundukda vakıf mütevellî olduğumuz hasebiyle

izn-i istid'â etmeğin mu'accelât nâzırı ma'rifetiyle Tanzîmât-ı Hayrîye mücebince yüzde üç guruş resmini alup merkûm Pir Civanoglu Ağa'nın zabt-ı tasarrufu için yedine tezkere i'tâ olundu tarafımızdan ve taraf-ı âherden kimesne mâni' ve müdâhâle eylemeye. Fî 3 M sene 6

Füruh olunan dükkân bahâ: 1000 guruş

Harc-ı tezkere: 30 guruş- mütevellî câbî kâtibe verilen: 15 guruş

Bende ... be-vakf-ı ... Ali Efendi

(27b)

En sonda ferağ ve intikal yatlarını değerlnedir

Bâ'is-i tahrîr-i tezkere oldur ki

Bin iki yüz elli dokuz senesinde bâ-berât-ı 'âlîşân mütevellîsi olduğumuz merhûm ve mağfûrun leh Halîfe Sultân hazretlerinin evkâf dâhilinde Sorkun kazâsına tâbî' Dereköy karyesi sâkinlerinden Yahya oğlu Mustafa nâm kimesnenin zabt-ı tasarrufunda olan dört kıt'a tarlanın nısfı tahmînen dört dönüm tohum isti'âb eder taraf-ı erbaası zikrolunan dört kıt'a tarlanın nısfı merkûm Mustafa'nın oğlunun oğulları Aliye ve Abdullah nâmân kimesnelere dört yüz guruş bedel mukâbilinde tefvîz ve ferâğ edüb zikrolunan akçe tamâmen i'tâ edüb merkûmân Ali ve Abdullah ferâğ ba'de'l-kabûl izin taleb edüb bizler dahî Tanzîmât-ı Hayrîye mücebince resim-i âdiyesin ahz edüb sâl be-sâl vakf-ı mezbûr a'şârın edâ etmek şartıyla zabt-ı tasarrufları için merkûmân Ali ve Abdullah yedlerine işbu tezkere i'tâ olundu. Tarafımızdan ve taraf-ı âherden kimesne mâni' ve müdâhale etmeye. Fî 15 M sene 59

Füruht olunan arâzî bahâ. 400 guruş

Harc tezkeresi: 12 guruş - Mütevellî câbî kâtibe verilen 6 guruş= 6 guruş

Bende Be-vakf-ı ...Davud Abdülhamid

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf oldur ki

Bâ-berât-ı 'âlîşân mutasarrıf olduğumuz cennetmekân Ahî Şorba Eş-Şeyh hazretlerinin evkâfindan Medîne-i Kastamonu'da penbe kapanı önünde Çadırcı Ali

oğlu El-Hac Hüseyin Ağa'nın sâlik olduğu bir adet kemer dükkânı bin iki yüz elli dokuz senesi mâh-ı Şevval-i şerîfın gurrende merhûm Hüseyin Ağa'nın kerîmeleri Nazîre ve Hatice ve Hâfız Emine pederi El-Hac Hüseyin Ağa'dan intikâl eden dükkânı ve bir taraf taraf-ı tarîk-i âm Şabanoğlu dükkânı ve tarafı kavakköyü hüseyin ağa dükkânı ve bir tarafı bu hudûd ile mahdûd olan dükkânı karındaşı Hâfız Mehmed Ağa'ya dört sehem i'tibârıyla üç sehemini altıyüz guruşa bey' edüb ol dahî bey'-i sahîh ba'de'l-kabûl mütevellîsi olduğumuz hasebiyle izn-i istid'â etmeğin bizler dahî Tanzîmât-ı Hayrîye mücebince mu'accelât nâzırı ma'rifetiyle merkûmun yedine zabıt tezkeresi i'tâ olundu. Tarafımızdan ve taraf-ı âherden kimesne müdâhale etmeye. Fî (boş) sene 59

Füruht olunan dükkân bahâ: 600

Harc tezkeresi: 18 guruş – Mütvellî câbî kâtibe verilen 9 guruş = 9 guruş

Bende Ali Efendi

Bâ'is-i tezkere-i hurûf oldur ki

Bâ-berât-ı şerîf-i 'âlîşân mutasarrıf olduğumuz cennetmekân Ahi Şor eş-Şeyh hazretlerinin evkâfindan Akkaya nâhiyesinde Eyerciler Dîvânına tâbî' Tekkeköy nâm karye sâkinlerinden arâzî tasarruf edenlerden Derviş Ağa'nın oğlu Osman'ın oğlu Kâmil'in zabt-ı tasarrufunda olan arâzî hüsn-i rızâsıyla mütevellîsi Ali Efendi'ye dört yüz guruşa bey' edüb merkûm Ali Efendi dahî bey'-i sahîh kabûl etdikde Tanzîmât-ı Hayrîye mücebince mu'accelât nâzırı ma'rifetiyle resm-i âdiyesi edâ olunarak zabt-ı tasarrufu için yedine işbu tezkere vaz' olundu. Tarafımızdan kimesne mâni' olmaya.

Füruht olunan arâzî bahâ: 400 guruş

Harc tezkeresi: 12 guruş-Mütevellî câbî kâtibe verilen: 6 guruş=6 guruş

Bende Ali Efendi Şeyh ...

(28a)

Bâ'is-i tastîr-i hurûf oldur ki

Kastamonu sancağına tâbî' Göl kazâsına muzâf kasaba dîvânında vâki' Mahmûd Çelebi câmi'-i şerîfi vakfî dâhilinde Kürei-Nühâs kazâsına tâbî' Orta

dîvânında İmranlar nâm karyede arâzî vakfî tasarruf eden Emiroğlu Eyyüb nâm kimesnenin zabt-ı tasarrufunda tarafları lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmetü'l-hudûd üç kıt'a tarlayı ve sâ'ir bi'l-cümle boz ve hâlî mezraa eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmiresiyle dağ ve cibâl cümlesinde olan hissesi içinde çıkma taş kaldırma işbu dârende-i tezkere Emreler karyesinde Nakiboğlu Mehmed Rif'at ile vâlidesi Şerîfe Hatun altı yüz guruş bedel mukâbilide ferâğ ve tefvîz ol dahî tefevvüz kabûl edüb izn-i istid'â etmekle kânûnuna tatbîkan yüzde üç guruş harc tezkeresi ahz olunarak merkûm Eyyüb'ün ferâğında merkûmân Mehmed Rif'at ve vâlidesi Şerîfe nâm Hatunun zabt-ı tasarrufları için işbu tezkere tahrîr ve i'tâ olundu. Mâdem ki sâl be-sâl a'şâr-ı şer'îyesin cânib-i vakfa edâ etdikde kimesne tarafından dahl ve ta'arruz etmeye. Fî 9 Ra sene 60

Füruht olunan arâzî bahâ: 600 guruş

Harc tezkeresi: 18 guruş-mütevellî câbî kâtibe verilen: 9 guruş= 9 guruş

El-fakîr eş-şeyh kâ'imakâm imam ve müezzîn-i vakfu'l-mezbûr

Bâ'is-i tastîr-i hurûf oldur ki

Me'mûriyet-i der-uhde-i âcizânemize ihâle kılınan Kastamonu sancağı evkâf-ı şerîfesinden Kastamonu'da vâkî Hamza Ağa câmi'-i şerîfî vakfından Kozika nâhiyesinde ...(?) Dîvânında arâzî tasarruf edenlerden Şerbetlioğlu Hassani nâm kimesne zabt-ı tasarrufunda olan bi'l-cümle arâzî ve emlâkini dîvân-ı mezbûr ahâlîsinen müştereki Abazaoğlu Hüseyin nâm kimesne bâ-izn-i mütevellî ferâğ ve tefvîz eylemiş ise de ancak tarafımıza ifâde olunmadığından muahharan dîvân-ı mezbûr ahâlîsinden Balcı oğlu Süleyman nâm kimesne hilâf-ı vâkî tezkere alup nizâa tasaddî etmeleriyle terâfû'-i şer olunup merkûm Hüseyin'in bi'l-cümle arâzîye müşterek olup ve şirket hasebiyle merkûm Hasan'a tefevvüz eylemesi inde's-sübût tebeyyün etmekle lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd Hacı Ali yeri ve yolaltı ve yolüstü ve harman kenârı ve tuzak yeri ve Büyükyaka ve Çukurtarla ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmiresiyle mülk menzili ve anbâr ve samanhanne ve bağçeden olan hissesini min haysü'l-mecmû' arâzî ve emlâkini merkûm Satı Hüseyin işbu dârende-i tezkere Abazaoğlu Hüseyin'e bin dokuz yüz elli guruşa ferâğ ve tefvîz ol dahî tefevvüz ve kabûl eyleyüb izn-i istid'â etmekle kânûnuna tatbîkan resm-i âdiyesi ahz olunarak merkûm Abazaoğlu Hüseyin'in zabt-ı zirâ'atı için işbu tezkere tahrîr ve

i'tâ olundu. Mâdem ki sâl be-sâl a'şâr-ı şer'iyenin ve rûûmât-ı sâ'iresin cânib-i vakfa edâ etdikçe kimesne tarafından dahî ta'arruz etmeye. Fî 15 S sene 60

Füruht olunan arâzî bahâ: 1950 guruş

Harc tezkeresi: 58,5 guruş-mütevellî câbî kâtibe verilen: 29 guruş 10 para= 29 guruş 10 para

Bende.

Bâ'is-i tastîr-i hurûf oldur ki

Bâ-berât-ı şerîf-i 'âlîşân mutasarrıf olduğumuz cennetmekân Ahî Şorba Eş-Şeyh hazretlerinin musakkafâtından Medîne-i Kastamonu'da Mahkemealtı'nda vâki' bir kıt'a arsa Pir Civânoğlu Mehmed'i iki kepenk dükkân arsası zabtında olup işbu bin iki yüz altmış tarihinde Saferu'l-Hayrın on altıncı gününde vefât edüb oğlu kızı olmadığından karındaşı Mehmed nâm müteveffâ-yı merkûmun mahlûlünden iki yüz guruş tâlib olup izn-i istid'â etmekle mûmâ-ileyhin zabt-ı tasarrufu için işbu tezkere tahrîr ve i'tâ olundu. Tarafından dahl ve ta'arruz etmeyeler. Fî 11 Ra sene 60

Füruht olunan dükkân bahâ: 200 guruş

Harc tezkeresi: 6 guruş-mütevellî câbî kâtibe verilen 3 guruş= 3 guruş

Bende ... Ali Efendi Şeyh Nuri

(28b)

Bâ'is-i tezkere-i hurûf oldur ki

Bâ-berât-ı 'âlîşân mutasarrıf olduğumuz cennetmekân Ahî Şorba Eş-Şeyh hazretlerinin evkâfından Medîne-i Kastamonu mahallâtından Beyçealebi Mahallesi sâkinlerinden Kılıç Satı'nın oğlu Hüseyin nâm kimesenin sâlik olduğu iki odalı mülk menzilini hudûd-ı civârı bir taraf Genç Ali menzini ve taraf-ı Curunoğlu menzili ve tarafeyn tarîk-i âm bu hudûd ile mahdûd ile mahdûd olan mülk menzilini hüsn-i rızâsıyla işbu bin iki yüz elli dokuz senesi dârende-i tezkere Kılıç Hacı Hüseyin oğlu Es-Seyyid Mustafa Ağa'ya altı yüz guruşa bey' edüb ol dahî bey'-i sahîh kabûl edüb vâkıf-ı mtüevellî olduğumuz hasebiyle izn-i istid'â etmeğin bizler dahî Tanzîmât-ı Hayrîye mücebince yüzde üç guruş harcı tezkeresi ahz olunup merkûm Hacı Hüseyin

oğlu Es-Seyyid Mustafa nâm kimesnenin zabt-ı tasarrufu için izn-i tezkere tahrîr ve yedine i'tâ olundu tarafımızdan ve taraf-ı âherden kimesne mâni' olunmaya. Fî 11 B sene (5)9

Füruht olunan menzil bahâ: 600 guruş

Harc tezkeresi: 18 guruş-Mütevellî câbiye kâtibe 9 guruş=9 guruş

Bâ'is-i tezkere-i hurûf oldur ki

İşbu bin iki yüz altmış târîhinde mâh-ı Rebi'ü'l-Evvel'in on beşinci gününde bâ-berât-ı 'âlîşân mütevellîsi olduğumuz Yenicebey gâzî aleyhi'r-rahmetü'l-bârî hazretlerinin evkâf mülhakâtından Kozika nâhiyesine tâbî' Seremedi dîvânında Umur nâm karyede arâzî tasarruf edenlerden Çobanoğlu kerîmesi Aişe Hatunun zabt-ı tasarrufunda olan lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd beş kıt'a arâzî tahmînen on dönüm arâzî ile tasarruf mülk samanhâne ve bağçe ve dağ-ı ma'lûmesini bey'-i kat' ve ferâğ-ı mu'tebere-i sahîha ile işbu dârende-i tezkere yine karye-i mezbûrede Başbilenoglu Mehmed nâm kimeseye sekiz yüz guruş bedel mukâbilinde taş kaldırırma ferâğ ve tefvîz edüb merkûm dahî tefevvüz ba'de'l-kabûl izn-i istid'â etmekle kânûnua tatbîkan yüzde üç guruş harc tezkeresi ahz olunarak merkûm Mehmed'in zabt-ı tasarrufu için yedine işbu tezkere tahrîr ve i'tâ olundu. Gerekdir ki sâl be-sâl a'şâr-ı şer'iyesi cânib-i vakfa edâ olundukda tarafımızdan ve taraf-ı âherden kimesne mâni' olmaya. Fî 15 Ra sene 60

Füruht olunan arâzî bahâ: 800 guruş

Harc tezkeresi: 24 guruş-mütevellî câbî kâtibe verilen 12 guruş=12 guruş

Bende Es-Seyyid İbrahim

Bende Es-Seyyid Mehmed Emin

Hâmûş-ı temessükde muharrer Numan bin Hüseyin mutasarrıf olduğu hamam-ı mezbûru hüsn-i rızâsıyla El-Hac Mehmed bin Ahmed'e kat'-ı ferâğ ve kasr-ı yed etmekle hamam-ı mezbûru defter-i vakf-ı şerîfde merkûm El-Hac Esad Mehmed bin Ahmed Ağa'nın uhdesine kayd olunan işbu mahalle şerh verildi. Fî 11 Ş sene 258

Ferâğ-ı hamam bahâ: 5000

Ferâğiyesi: 150 guruş-mütevellîsine 75 guruş=75 guruş

Elli sekiz ve dokuz senelerinin îcârı: (sene 58) 30 guruş+(sene 59) 30 guruş=60 guruş

(29a)

Ber-müceb-i bâlâ tertîb-i ma'âş ve harc-ı muhâsebe-i evkâf: 5357 guruş 26 para

Ber-vech-i bâlâ hâsılât-ı ferâğ ve intikâlât: 444 guruş 30 para

Hâsılât-ı îcâre-i hamam an-ibtidâ-yı sene 58 ilâ sene 59: 60 guruş

(Yekûn): 5862 guruş 16 para

Minha'l-mesârifât ve irsâlât:

Ber-vech-i lâyiha bâlâda muharrer hâsılâtdan me'mûruna âid bulunan: 586 guruş 10 para

Kitâbet-i lâzimesi içün bahâ-i kırtâsiye ve mesârif-i sâ'iresi: 51 guruş

Geçen sene devletlû duhân gümrüğü emîni El-Hac Osman Ağa tarafına hazîne-i evkâf-ı hümayûna: 923 guruş 24 para

Bâ-poliçe takdîm kılınmış olan yedi bin beş yüz guruşdan elli sokuz senesi hâsılât-ı evkâfdan hazîne-i merkûmede bâkî kalub taraf-ı âcizânemde mahsûb olan: 1506 guruş 34 para

Mîzân:

Ber-müceb-i bâlâ vâridât: 5862 guruş 16 para

Ber-vech-i bâlâ irsâlât ile mesârifât: 1560 guruş 34 para

(Kalan): 4301 guruş 22 para

El-emru şâhû el-mezkûr El-Hac Hamza Hüsnü el-me'mûr-ı mu'accelât dâr-ı livâ-i Kastamonu: (Mühür): Hamza Hüsnü

Vech-i meşrûh üzere Medîne-i Kastamonu ve kazâlarında kâ'in evkâfın elli sekiz ve dokuz senelerine mahsûben hâsılât ve mesârifâtı rû'yet ve her bir vakfın

fazlalarından bu def‘a irsâl olunmuş olduğundan şimdiye değin îcâb eden tertîb-i ma‘âş ve harc-ı muhâsebe-i mu‘accelesi ahz ve yerlû yerinde cem‘ ve tahsîl ve ferâğ ve intikâlie mu‘accele ve îcâr-ı hamam ber-vech-i bâlâ beş bin sekiz yüz altmış iki guruş on altı para yekûnundan elli dokuz senesi mukaddem hazîne-i celîleye takdîm kılınan defâtirlerden bâkî kalan dokuz yüz yirmi üç guruş yirmi iki para zâide bu def‘a takdîm kılınmış olan hâsılâtdan ber-mantûk-ı emr-i âlî beş yüz seksen altı guruş on para me’mûrun ma‘âş elli bir guruş kitâbet-i lâzimesi içün bahâ-yı kırtâsiye ve masraf-ı sâ’iresi cem‘an yekûn bin beş yüz altmış guruş otuz dört para bi’l-müvâzene fûrûnihâde olunarak bâkî dört bin üç yüz bir guruş iki para hâsılât-ı evkâf-ı hümayûn hazîne-i celîlesine teslîm olunmak bâbında bâ-mazbata mûmzâ defâtiriyle der-kenârı hazret-i risâlet-penâhîye takdîm olunduğu ifâdesi ma‘rizinde icmâlen hülâsası keşîde-i silk-i tahrîr ve terkîm kılınmıştır. Fî 27 Ra sene 260

(Mühürler, Soldan sağa):

Bende kâ’imakâm Es-Seyyid Mehmed Salih, Bende hâkimü’ş-şer‘ Es-Seyyid Mustafa Edib, Bende Müfti Es-Seyyid Mehmed Ârif bin Abdullah, Bende ... Es-Seyyid Mehmed Reşid, Bende a‘zâ Mazhar Rıza ... Raşid Mehmed, Bende A‘zâ Muslihu’l-mesâlih Eslah-ı Umûr-u Salih, Bende A‘zâ Hâdim-i Kurân fukarâ-yı Kâdirî Seyyid Ahmed Said, Bende A‘zâ Ahmed Şükrü, Bende erbâb-ı meclis (silik), bende erbâb-ı meclis Abdullah bin ..., Bende erbâb-ı meclis Ali, Bende erbâb-ı meclis Ali Şakir

Füruhtu tahrîr olunmuştur âher sinîn.

